Ralf Rothmann

O Yazın Tanrısı

ROMAN

Çeviren: İlknur Özdemir

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

O YAZIN TANRISI

Ralf Rothmann 1953, Schleswig doğumlu. Gençliği Ruhr havzasında geçti. İlk öykü kitabı *Messers Schneide* 1986'da yayımlanan yazar, yapıtlarıyla 2005'te Heinrich Böll ödülüne, 2006'da Max Frisch ödülüne, 2013'te Friedrich Hölderlin ödülüne layık görüldü. Berlin'de yaşıyor.

Başlıca kitapları: *Stier* (Boğa, 1991), *Milch und Kohle* (Süt ve Kömür, 2000), *Der Gott Jenes Sommers* (*O Yazın Tanrısı*, 2018) *Feuer Brennt Nicht* (Ateş Yanmıyor, 2009), *Junges Licht* (*Genç Işık*, 2004).

İlknur Özdemir İstanbul'da doğdu. İstanbul Alman Lisesi'ni ve Boğaziçi Üniversitesi İşletme Bölümü'nü bitirdi. Almanca ve İngilizceden çok sayıda çevirisi ve *Senin Öykün Hangisi* adlı bir öykü kitabı vardır. Michael Cunningham'ın *Saatler* adlı kitabının çevirisiyle 2000 yılında Dünya Kitap Dergisi Çeviri Ödülü'nü almıştır. Uzun yıllar yayınevlerinde genel yayın yönetmeni olarak görev yapmıştır. Halen serbest çevirmen olarak çalışmaktadır.

Başlıca Çevirileri: Paul Auster: *Yalnızlığın Keşfi, Yanılsamalar Kitabı, New York Üçlemesi*; Gabriel García Marquez: *Şili'de Gizlice*; Max Frisch: *Stiller*; J. M. Coetzee: *Utanç, Petersburglu Usta*; Michael Cunningham: *Saatler*; Günter Grass: *Yengeç Yürüyüşü, Soğanı Soyarken*; Hermann Hesse: *Klingsor'un Son Yazı*; Arundhati Roy: *Küçük Şeylerin Tanrısı*; Stefan Zweig: *Satranç, Bir Kadının Yaşamından Yirmi Dört Saat*; Bruno Schulz: *Tarçın Dükkânları*; Ian McEwan: *Fındık Kabuğu, Cumartesi, Sahilde*; Ingeborg Bachmann-Paul Celan: *Kalp Zamanı*; Edith Wharton: *Keyif Evi*; Umberto Eco: *Genç Bir Romancının İtirafları*; Virginia Woolf: *Mrs. Dalloway, Kendine Ait Bir Oda, Dalgalar*; Pascal Mercier: *Lizbon'a Gece Treni*; Franz Kafka: *Milena'ya Mektuplar, Dönüşüm*; Christa Wolf: *Melekler Şehri*.

Ralf Rothmann'ın
YKY'deki kitapları

Baharda Ölmek (2019)
O Yazın Tanrısı (2021)

RALF ROTHMANN

O Yazın Tanrısı

Roman

Çeviren
İlknur Özdemir

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5833
Edebiyat - 1679

O Yazın Tanrısı / Ralf Rothmann
Özgün adı: Der Gott jenes Sommers
Çeviren: Ilknur Özdemir

Kitap editörü: Dürrin Tunç
Düzelti: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Sayfa tasarımı: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: Akgül Yıldız

Baskı: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti
Beylikdüzü Organize Sanayi Bölgesi Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü / İstanbul
Telefon: (0 212) 671 61 51 • Faks: (0 212) 671 61 50
Sertifika No: 28640

Çeviriye temel alınan baskı: Suhrkamp Verlag, Berlin, 2018.
1. baskı: İstanbul, Temmuz 2021
ISBN 978-975-08-5096-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018
Sertifika No: 44719
© Suhrkamp Verlag Berlin 2018

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
facebook.com/yapikrediyayinlari
twitter.com/YKYHaber
instagram.com/yapikrediyayinlari

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Bu dünyayı seyrettim ve kutsadım hemen:
Karşılaştım çünkü dünyanın tüm korkusuyla tek bir günde.
Günleri sayarsanız eğer, genç ölmüş sayılırım.
Ama çok yaşlı, bilebilirseniz kapıldığım korkuyu.

ANDREAS GRYPHIUS

Yatağına uzanmış kitap okurken çiftliğin üstünden geçen uçakların sesini duyduğunda, içinden kanal geçen karla kaplı arazinin pilotların gözünden nasıl göründüğünü hayal etmeye çalışırdı. Eski Ochsenweg'den kalan, kıvrılarak uzayan, iki yanında ormanlar ve tarlalar sıralanan parke taşlı yol, manastırın önünden geçerek Bovenau'ya yöneliyor ve çiftlik arazisini ikiye bölüyordu. Entengraben nehrinin iki yakasını yumuşak bir kavisle birleştiren çelik köprüden batı tarafına, beyaz badanalı çiftlik evine geçiliyordu. Dört sütunlu –Dor stili oyulmuş alçıdan– bir girişi olan bina tuğla kaplamalıydı, Fransız tarzı panjurlarla donatılmış kemerli, zarif pencerelerinde avludaki ıhlamur ağacı yansıyordu.

Tam karşısında, yemliğiyle birlikte üç yüz hayvan alacak büyüklükte tasarlanmış, kocaman inek ahırının saz damı, Gau'daki her kiliseden daha yüksekti. Çatı tepesinde, süt sağılacak saatlerde çalınan bir çan asılıydı, ahırın büyük kapısını, damızlık hayvan birliklerinin ve tarım fuarlarının verdiği renkli teneke ödüller doldurmuştu. Tarlanın olduğu tarafta, avlunun dibinde, makinelerin bulunduğu depo yer alıyordu; içinde bilenip parlatılmış demirleriyle kocaman sabanlar, traktörler ve bir de, dişli çarkından son hasattan kalma saplar sarkan biçerbağlar duruyordu.

Ancak pilotlar bunu göremezlerdi kuşkusuz, çünkü dam zarar görmemişti. Çiftliğin batı tarafının ve çiftlik evinin arkasında kalan, kenarından Eski Ader geçen küçük parkın üstünden uçtuktan sonra, ilk önce yeşil sırlı mazgal dişleri olan süthaneyi görürlerdi. Yolun bu tarafında samanlık, kümes hayvanları için büyük bir kafes, çeşitli ahırlar ve bir de demirhane vardı. Artık pek kullanılmayan tuğla binaların bir kısmı çiftlik evinden bile daha eskiden kalmaydılar, çökmeye başlamışlardı. Her fırtına damlardaki sazları biraz daha koparıyor, küfün kararttığı duvarları ya da fare ve sansar yuvalarını ortaya çıkarıyordu.

Liman şehri Kiel sürekli bombalansa da, kentten arabayla bir saatten daha az sürede ulaşılabilen bu savunmasız çiftliğe tek bir bomba bile düşmemişti. Bir keresinde bir İngiliz avcı uçağı çatıdaki saate yaylım ateşi açmış, süt sağıcıların ahırın üstündeki odalarına çıkan dış merdiveni tahrip etmişti, yine de çoğu pilot, hafifçe dalgalı tarlalarıyla, şurada burada tüten bacalarıyla, manastırın merdivenli çatısıyla ve kayın ağaçlarının arasındaki yaban hayvanlarıyla o manzarayı tam bir huzur simgesi gibi görmüş olabilir. Hiçbir yerde asker yoktu, pek az askeri araç geçiyordu ve adamlar elbette camları buğulanmış pilot kabininden yerdeki sığınakları ya da çam ormanındaki barakaların katranlı damlarını göremezlerdi – nerede kalmış kanalda Kuzey Denizi'ne doğru yol alan denizaltılar.

Saat yine gece yarısını epeyce geçmişti. Avluda da tavan arasında da hiç ses yoktu, kitabın sayfasına birden mum damlayıp saydam bir birikinti oluşunca, onun altında ansızın büyüyen harfler böcek bacakları gibi titreşince Luisa üfleyip söndürdü mumu. Söndürür söndürmez de oda hemen soğumuş gibi geldi ona, örtünün altında büzüldü, esneye esneye ayaklarını ovuşturdu ve sönmüş mumun alevinin ışıltısını mobilyaların siluetlerinde gördüğünü düşündü bir an. Su bardağının kenarında da kırmızımsı bir kıpırtı vardı.

Ayağa kalktı, çatı penceresinin önüne gitti, camdaki donmuş su taneciklerini hohladı. Çayırların üstünde ay yoktu, yalnızca şurada burada birkaç yıldız, yine de şose yoldaki ağaçlar, siyah dalları seçilebiliyordu, doğuda da, sis mi duman mı olduğu anlaşılmayan ince bir perdenin gerisinde bir alev. Hangisi olursa olsun orada yanan Kiel'di.

Ertesi sabah süthaneye giderken traktör izlerinin içindeki ince buz tabakası ayakkabılarının altında çıtırdıyordu. Alte Eider'de el arabaları ve at arabaları duruyordu, iki düzine kadardılar ya da daha fazla; hemen hemen her gün yenileri ekleniyordu. Bazıları tekerleklerinin göbeğine kadar batmışlardı kıyıdaki çamura, arabaların okları karmakarışık halde göğe doğru dönmüştü.

Güneş çıkmıştı, ancak rampadaki rüzgâr bıçak gibi keskindi. Sığınmacılar, ellerinde kovaları, tencereleri ve güğümleriyle orada bekliyorlardı, bazı kadınların ayaklarında keçe çizmeler vardı, baş-

larına da kat kat başörtüsü sarmışlardı, kimseden ses çıkmıyordu. Çocuklar dahil hepsi gözlerini kapıya, ihtiyar Thamling'in litrelik ölçü kapları ve lor peyniri için kullanılan spatulalarla uğraştığı yere dikmişlerdi. Luisa onun sıklıkla yaşaran, açık renkli gözlerini, sarkık beyaz bıyığını ve hep keyifle söylediği "Her şey yoluna girer! Her şey mutlaka yoluna girer!" sözünü severdi.

Yine de Thamling, bekleyenlerin yanından geçip öne gelsin diye el edince rahatsız oldu. Verilen süt sınırlıydı, sona kalanlar genellikle eli boş dönüyorlardı. İnsanların homurdandığını duyar gibi oldu; dişleri dökülmüş bir kadın anlaşılmaz bir şeyler tısladı, ani çıkan rüzgârla incecik ceketi şişen koltuk değnekli bir adam Luisa'ya isteksizce yer verdi. Kâhya sırıttı. "Eh, küçük kız? Gözlerinin altındaki bu halkalar da ne? Moda mı bu şimdi? Bütün gece kitap okudun yine, değil mi? Pencerende ışık vardı."

Yamrulmuş alüminyum bakracın kapağını açmak için epeyce uğraştılar. O arada annesinin el yazısıyla yazılmış bir pusula yere düştü, yağ da istiyordu, Luisa soluğunun soğuttuğu kalın atkıyı ağzından çekti. "Bütün gece değil ki!" dedi. "Olsa olsa birkaç saat."

Kâhya sapı kol boyundaki kepçeyi içi fayans kaplı kazanın içinde gezdirdi. "Yine de gördüm ışığını, mumun titrek ışığını, pilotlar da görür onu, biliyor musun... Karartma diye bir şey duydun mu? Yahu, sendeki zaman bende olsaydı keşke. Uyuyabilirsin ama uyumuyorsun. Şimdi ne okuyorsun?"

"Winnetou II" dedi Luisa. "Ama *Don Quijote* daha iyiydi. Yarın *Define Adası*'nı bitiririm, gelecek hafta da belki 'Effie Briest'e başlarım. Hikâyesi çok acıklıymış... Kiel dün gece yandı mı?"

Thamling Luisa'ya biraz daha süt verdi, ağzına kadar dolan güğümün kapağını kapatmak için bastırınca kapağın altından kabarcıklar fışkırdı. Sonra camları renkli pencerelerin önündeki varilleri, köpeğin konulduğu ayak değirmenini işaret ederek, "Annenle babana çok selam söyle ama tereyağını ancak yarın verebilirim, Motte'nin patileri perişan. Kiel de, ya da Kiel'den geriye ne kaldıysa, hemen hemen her gece yanıyor, tatlım. Kimse sana söylememiş olabilir ama savaştayız."

Luisa utanarak başını salladı, teşekkür etti ve rampadan aşağı dikkatlice indi. Basamakların kenarlarındaki köşebent demirleri

gevşemişti, kâhya bir kez daha başını kaldırıp seslendi: "Luisa? Tekrar kitaplarının başına gitmeden önce ablana söyle de evin içinde rumba ayakkabılarını giymesin. O takırtı dayanılır gibi değil. Yoksa gidip gübre taşır!"

Ne nabız atışı ne de nefes ama yine de hayat. Sadece nasıl adlandıracağımızı bilmemiz gerek. Ancak, bu günlerin çok uzak zamanlara uzanacak acılarını hangi yazı dindirir, adalet adına katlediyoruz deseler de adaletten anlamayan orduların nallarının altında hangi harf bir saman çöpünden daha öte bir şeydir. Kanatlar rüzgârda tıslıdılar: Değirmen yalnızca alev öğüttü, kıvılcımlar samanların içine sıçradı, kaç haftanın çalışmasını bir anda mahvetti. Tatar yayıyla fırlatılan oklar kimi mintanı deldi, oklara değnekle ya da yabayla karşı koyan, sevdiğini korumak isteyen savaşçı, bedenine beş ok birden yedi. Bir gürz darbesinin canını aldığı değirmenci karısının önünde kıvranarak öldü, çocuklarını ateşe attılar. Yabancılar hevesle kan döktüler, buz tutmuş otlardan buhar çıktı, zincire vurulanlardan, korku içinde, önceden ölenler oldu.

Zalimlerden biri, şapkası mavi tüylü bir subay, altının yerini, nereye gömüldüğünü öğrenmek için muhtara gübre suyu içirtti, adam bu suyun akıtıldığı boruya dişlerini geçirince, söylemesi zor ama canlı canlı doğradılar onu. Öküz gibi güçlü bir başka adam muhtarın kızını yakaladı, rahibe olan bu kız göl kıyısındaki yeni şapeli kutsamak için Husum'dan gelmişti. Adam kızı sunağa sımsıkı bağladı ve İsa'nın çarmıhının altında ona, edilen bütün yeminlere karşı çıkarak yapacağını yaptı, bunun üzerine o hassas kız aklını kaçırdı. Onu bulduklarında öldüğünü sandılar, ancak yaşıyordu, kaldığı yurda geri döndüyse de artık şarkı söyleyemeyecekti.

Böylece çiftlik temellerine kadar yandı, bütün kilerler boşaldı, artık kimse suyun kenarında yaşamak istemiyordu, çünkü orduların geri kalanları mızrak ormanı gibi geçiyorlardı oradan, gözlerini kan bürümüş, hırsa kapılmış başka güruhlar da. Yaşadıklarının dinmesi umudunu yitiren köyde sıcak gözyaşları döküldü ve iş görülemez oldu. Sürülmesi gereken tarlaları ot bürüdü ve ölülerin toprağı olan tarlalar arasında kavgalar boy verdi. İneklerin sütü memelerinde ekşidi, buzağılar ana

karnında öldü, hastalıktan ve dövünmekten çılgına dönen insanlar kötü bir rüyanın içindeymiş gibi dolaşıp durdular.

Ülkeden pek haber gelmiyordu oraya, bir tek yağmacılar gizlice sokuluyorlardı, ölenlerin takılarını satmaya kalktıklarında dayaktan geçiriliyorlardı. Ancak, bir avuç kadın saçıyla bile şehvete kapılan bekâr erkekler vardı, adamın biri o kara günlerde insanın kalbini hoplatan ince işlenmiş altın bilezikler ve zincirler getirdi. Bunları Bartholmes'e, o sınanmış adama teklif etti, Bartholmes balık avlamak için ihtiyacı olan dar köprüyü onarmak istiyordu, onun işi buydu. Lübeck'teki pazardan almış olduğu, saça dolanan inci dizili teli tanıdı. O yörede, eşkıyanın alıp götürdüğü karısınınki gibi gür ve parlak saçları olan başkası yoktu, Bartholmes'in elleri o saç örgüsünün karısına ait olduğunu hissediyordu. Öldü ve suya düştü, o serseri de kaçıp kurtuldu.

Bu satırları yazan kişi, ki adı Bredelin Merxheim'dır, kendi acılarından söz etmeyi doğru bulmaz, çünkü başka acılarla karşılaştırılınca azdır onunkiler. Yaşayıp gidiyor, taş evde tavuklar ve çavdar var, gut hastalığına ve gözlerindeki lekelere rağmen okuyup yazabiliyor, yani durumu iyi. Auen'in[1] şansı yaver giderse ve bize bol meyve verebilirse kimsenin aklına kaleminin ucunu sivriltmek gelmez, parşömen de pek bulunmaz fıçı da. Ama ortalıkta ölüm varsa ve yangın etkili olursa, her şeyi yakıp kavurursa, mürekkep için yeterince kurum da bulunur meşe palamudu da. Öyleyse bu kroniğe devam edelim ve yeterince yazalım.

Büyük ahırda sadece birkaç tane bir yaşında buzağı kalmıştı; daha genç buzağıları askerler götürmüştü. Onların yerine ahıra şimdi sığınmacıların atlarını koyuyorlardı, Luisa'nın annesi "Çingene atları" diyordu onlara. İki siyah Trakehner atı dışında çoğu kahverengiydi, yolculuğun, açlığın ve bitkinliğin izleri açıkça görülüyordu. Hamutun ve koşum takımlarının sürtünüp yaralar açtığı, rengi donuklaşmış derilerinin altından kalça ve omuz kemikleri sipsivri çıkıyordu.

Yemleri pek azdı, gündüzleri birkaç kucak saman veriliyordu, Luisa koridordan geçerken çoğu pisliklerinin içinde uyuyordu.

1 Auen, Almanya'nın Rheinland-Pfalz eyaletindeki Bad Kreuznach bölgesinde bir belediye. (ç. n.)

Kenarda, su deposunun gölgesinde duran kısrak Luisa'yı bekler gibiydi. İçine göçmüş gözlerini kıza dikti, kuyruğu duvarı süpürdü. Atların içinde en sıskasıydı, kaburgaları sayılıyordu, üstelik tek kulağı yoktu. Nallanmadan, bir araba dolusu insanı ve ev eşyasını Doğu Prusya'dan ta Kiel Körfezi'ne kadar çekip getirmişti, eklemleri şişmiş, toynakları lime lime tahtalara dönmüştü.

Tüyleri ne griydi ne de beyaz, kirli sarıya yakındı, ince tüylü alt dudaklarını titreten de herhalde çektiği acı olmalıydı. Yere basa basa yayvanlaşmış toynak duvarının üzerine gövdesinin çatlamış yerlerinden ve apselerden kan sızıyordu, öteki atlar onu sürekli itip saman yığınından uzaklaştırıyorlardı. Sağrısında ve boynunda ısırık izleri vardı. Duvarlardan ya da çatıdaki kirişlerden dökülen eski kırlangıç yuvalarını yemesine bile izin vermiyorlardı, bazen acıdan, tiz bir sesle kişniyordu. Luisa atın durumunu şikâyet etmek için kâhyaya gittiğinde adam omuzlarını silkmekle yetinmişti. "Ah, şu Kruschwitz'ten gelen at... Ölecek o. Ölümü seven var mı ki."

O sabah da, Luisa, Meltem adını taktığı hasta atın boynunu okşarken öteki atlar yanına yaklaştılar, kokuları duyuluyordu. Kimi kulaklarını yatırdı, toynaklarının ucuyla zeminin tuğlasından parçalar kopardı, Luisa Meltem'le onların arasına bir parmaklık çekip atın çanağına, evde farkına varılmayacak miktarda süt koydu. Sütün üzerine biraz bisküvi ufaladı, o sırada burnuna duman kokusu gelince tozlu camlardan içeriye sızan güneş ışığına gözlerini kırpıştırarak baktı.

"Bakın hele şuna" dedi Sibylle. "Şimdi anlıyorum bazı şeyleri!"

Gölgesi, saman demetlerinin dayalı durduğu beyaz badanalı duvarın üzerinden geçti. Bedenine oturan astragan yakalı dar siyah mantosu ve uzun çizmeleri ona neredeyse kadınsı bir hava vermişti – gevşek bağlanmış bordo renkli ipek şalı da havasına uygundu. Erken bir saat olmasına rağmen dudakları ve tırnakları boyalıydı, on dokuzuncu doğum gününde babasının hediye ettiği halka altın küpeleri güneşte ışıldıyordu.

"Nereden geliyorsun sen?" diye sordu Luisa, şaşırmıştı. "Bu gece evde kalmadın mı? – Burada sigara içmemelisin. Yangın çıkabilir."

Ablası da Luisa gibi kızıl saçlıydı, onun saçları da kıvırcıktı ama gözlerinin rengi koyuydu, kahverengiydi –ancak kendisi o rengi

kahverengi olarak görürdü sadece, daha ötesini değil– çilleri de çok daha azdı. Sigarasının külünü yere silkeledi. "Ah, artık biliyoruz bunu, epeyce yaşadık. Yani her şeyin yanabileceğini biliyoruz demek istiyorum. Ama sanırım senin koruyucu meleğin var, başında hale olmasa da. Hem ihtiyar biliyor mu senin burada neler karıştırdığını? Sığınmacıların ahırlara girmesinden hoşlanmadığını hatırlıyorum da..."

Luisa şalını omzuna attı, koridora çıktı ve parmaklığı kapattı. "Sen de buradasın ya" diye yanıtladı ablasını. "Hem biz sığınmacı değiliz ki. Kiel'liyiz!"

Sibylle esnedi. "Ne demezsin. Peki, neden kaçtık oradan? Dur, düşüneyim: Yanıp kömür olmuş çatının altında biraz rahatsız olduk diye mi acaba? Her gece sığınakta olduğumuz için mi, rüya görmüyorduk, değil mi? Sonunda eşyamızı topladık, bombalardan kaçtık." Küçük parmağıyla dudağının kenarını, iki nokta üst üste şeklindeki doğum lekesini kaşıdı: "Bir yerden kaçan insanlara ne denir peki, küçük ukala?"

Luisa yanaklarının kızardığını hissetti, serin serin yanıyordu yüzü. Ama on iki yaşındaki kardeşini ne zaman bir muzırlık yaparken yakalasa gözlerini kısıp zaferinin tadını çıkaran ablası bu sabah üstünlüğünden yararlanmadı. Burnundan güler gibi bir ses çıkarmakla yetindi, mantosunun cebini karıştırdı ve Luisa'ya sigara paketini uzattı, "Özel Harman." Bunu da daha önce hiç yapmamıştı.

"Ordu mensupları içindir" yazıyordu, bandrolün üzerinde, "piyasada satışı yasaktır!" Luisa kaşlarını çattı. "Sende kalsın" dedi. "Seni gammazlamayayım diye yaltaklanıyorsun bana. Hem sigara içmek sağlığa zararlıdır!"

Parke taşlı yolda lastik sesi duyuldu, biri frene basıyordu. Örümcek ağıyla kaplı camdan bakınca bir otomobil görülebiliyordu, içinde iki asker vardı. Sürücü kornaya basınca Sibylle sırıttı. "Ne demezsin. Ben de nefesim neden böyle hırıltılı diye merak ediyordum. Ama neyin daha zararlı olduğunu biliyor musun? Hep ciddi ve mantıklı olmak, tatlım. Benim için en kötüsü o. Öyle olursa dudakların büzülür, bakışların zehir saçar ve daha gencecikken yaşlı birine dönersin. Üvey ablamıza baksana."

Sigarasını dişlerinin arasına kıstırarak eldivenlerini giydi, büyük kapının içindeki küçük kapıyı açtı, sokağa çıktı. "Durum şu: Beni soran olursa dersin ki hasta". Hem sen şu güğümü eve götür, içine de su ekleme yine! Tadı su katılmış süt kadar berbat olan bir şey yoktur."

Luisa Bovenau'ya ormandan geçerek gitti. Bir pilotun, ortalıkta hiçbir hedef görünmemesine rağmen fırlattığı bombaların basınçlı dalgaları yaşlı ıhlamur ağaçlarının birçoğunu devirmişti; herhalde destek noktasına geri dönmeden önce yükünden kurtulmak istemişti pilot. Bayan Thamling'in bisikleti Luisa'ya hâlâ biraz büyük geliyordu, genellikle oturmadan basıyordu pedallara. Yalnızca bir keresinde, yokuş aşağı giderken seleye oturmuş, tarlanın kenarından geçerken çizmeleriyle otları sıyırmıştı. Köydeki yol parke taşı döşeliydi, parlak doğal taşlardı, Simonis'lerin çiftliğine saparken bisikletin zilinin kapağı hafifçe tıkırdadı.

Öğretmen ailesinin ev olarak da kullandığı okul binası yanmış, çatı alınlığı çökmüştü. Kavrulan kirişler göğe uzanıyor, Bay Simonis'in hafifçe rendelediği yerler beyaz beyaz parlıyordu. Bay Simonis eskiden sınıf olarak kullanılan ahırda, dökme demir sobayı kamışlarla tutuşturuyordu. Duvarda asılı gamalı haçlı bayrağın alt kısmı yanmıştı, ayaklı kürsüsüyle yazı tahtasını da alevlerin arasından kurtarabilmişti. Ne var ki sıralar zarar görmüştü; her çocuk gelirken bir iskemle ya da tabure getirmek zorundaydı, öğlen olunca da hangisi getirdiyse alıp evine götürüyordu.

Daha birkaç ay önce, Bay Simonis'in bütün sınıflara aynı anda ders verdiği sınıf dolu olurdu. Aradan geçen zamanda pek çok kız ve erkek öğrenci seyyar hastanede ya da uçaksavar toplarında görevlendirilmişti, hatta Hamburg'a gidenler bile vardı. Bu sabah sınıfta, kalın, kaba kalaslardan yapılmış masalarda Çocukları Güvenli Bölgeye Gönderme kurumunun gönderdiği dört kız çocuğuyla Kleber'lerin Hitler Gençliği üniforması giymiş iki oğlu ve küçük Ole Storm oturuyordu. Ole boya kalemlerini getirmişti, bir karton parçasının üzerine kuşlar çiziyordu, o sırada öğretmen samanların bulunduğu kattan aşağıya indi. Kurt yeniği basamaklar gıcırdadı.

Hitler'in resmi kolunun altındaydı, paltosunun önü açıktı, her sabahki gibi üniforma ceketini, farklı uzunlukta iki pantolon, siperlikli bir yün kasket, parmaksız eldivenler giymişti. Bombardıman uçaklarının saldırısından beri genç karısı ve bebeğiyle birlikte samanların yanındaki hizmetli odasında kalıyordu, belli ki bitler hâlâ rahatsız ediyordu onu; her ne olursa olsun "Goldgeist"[2] kokuyordu. Çocuklara göz gezdirdi, papağan gibi söyledikleri, yarı duyulur selamlarına başını eğerek karşılık verdi ve portreyi duvara astı. Bıyığı resimdeki adamınkinin aynısıydı, gri bir kare.

Horst-Wessel şarkısını[3] söyledikten sonra bantlarla onardığı, eski gözlüğünü taktı, çocukların çerçeveli yazı tahtalarına yaptıkları ev ödevlerini göstermelerini istedi, artık bütün öğrenciler o tahtaları kullanıyordu; kâğıt zor bulunuyordu. Hangi sınıfta olduklarına göre kesir hesapları, fiil çekimleri, geometrik çizimler ya da güzel yazı çalışmaları vardı tahtalarda, ucunu her zaman sivri tuttuğu taş kalemiyle hataları düzeltti, hoşnutsuzluğunun derecesi kalemin cızırtısından anlaşılabiliyordu. Kimin tahtasına bakıyorsa o öğrenci ayakta dikilmek zorundaydı.

Hatta Luisa'nın yanında oturan küçük Ole topuklarını birbirine vurup ellerini bacaklarının yanlarına yapıştırdı. Soğuğa rağmen, denizci ceketinin altına kısa pantolon giymişti ama çorapları uzundu. Şapkasının kulaklıklarını çenesinin önünde birbirine bağlamıştı, bilek boyundaki botlarının ucundan içine soktuğu gazete kâğıdı görünüyordu, eskiden genç soyluların gittiği bir okulda eğitmen olan öğretmen kızarak ah çekti. "Lanet olsun, daha kaç kez söyleyeceğim sana çocuk! Dokuz yaşına geldin, artık dilimizi öğrenmeye başlamalısın! Evet: Gözle görebileceğimiz ve elle tutabileceğimiz her şey...?"

Çevresine bakındı, çocuklardan biri, sarı saçları iki örgü yapılmış Walburga kolunu kaldırdı, parmaklarını şaklattı. "Yazılırken büyük harfle başlar, Herr Simonis, çünkü onlar isimdir."

Öğretmen başıyla doğruladı. "Duydun mu? Bir Alman genci olmak istiyorsun, Hitler Gençliği'ne, günü gelince Hitler'in özel koruma ekibine katılmak istiyorsun – ama bir kızın bile öğrene-

2 Başa sürülen bit ilacı markası. (ç. n.)

3 Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi'nin marşı. Hitler iktidara gelince Alman ulusal marşı olmuştu. (ç. n.)

bildiği bir şeyi kafana sokamıyorsun. Dersten sonra bir saat okulda kalacaksın."

Çocuğun tahtasındaki bir şeyi karaladı ve masanın üzerindeki tahtayı öyle dikkatsizce itti ki boya kalemlerinden birkaçı yuvarlanıp yere düştü. Cilalı tahtadan cammış gibi ses çıktı, öğretmen küçük çocuğun solan yüzüne, gerilen dudaklarına ve nemlenen gözlerine hiç bakmadan kürsüden iki tarafı yazılı bir kâğıt alıp Luisa'nın önüne koydu. Kızın hafta sonunda yazdığı ödevdi bu. "Gelelim bize şimdi, sevgili Fräulein Norff..."

Tam o sırada Ole tekrar canlandı, ceketinin yeniyle gözlerini sildi, içini çekerek, "Elbette, çoktan biliyorum bunu Herr Simonis" dedi, "Fiiller küçük, sıfatlar küçük, nesneler büyük yazılır. Elle tutulabilen her şey... Ev, balık kızartması, kakao fincanı. Ama Mimmi uçup gidiyor, bir türlü yakalayamıyorum! İnsanın parmaklarının arasından kayıp gidiveriyor!"

Steinwehrli kasap Kleber'in çocukları olan iki kardeş alaycı alaycı güldüler, Ole boya kalemlerini toplamak için yere çömelirken gözyaşları çenesinden süzülüyordu. Jartiyerinin bir düğmesi boşalmıştı, çorabıyla pantolonunun arasındaki cildi soğuktan pençe pençe olmuştu, ne var ki öğretmen gözlerini Luisa'nın kâğıdından ayırmıyordu. "Evet, evet, mazeret bulmakta üstünüze yok" demekle yetindi, "yine de kedicik sözcüğü büyük harfle başlar."

"Gut van Cleef" yazıyordu, el yapımı kâğıdın üzerinde, Herr Thamling'in hediyesiydi, "Zaferden sonra ne yapacağım" başlığıyla yazılması istenmiş kompozisyon ödevinin yazıları dağılmış görünüyordu; lifli kâğıdın üzerindeki harfler gereğinden fazla mürekkep emmişlerdi. Yine de her şeyi okuyabilmiş olmalıydı öğretmen; serçeparmağını uzatarak kırmızı çerçeve içine alınmış sözcükleri tek tek gösterdi ve "Amüze olmak, tur atmak, frit etmek, champagner ve portemonnaie – bu ne biçim bir dil diye soruyorum kendime" dedi.

Luisa, saçının bir buklesini kulağının arkasına itti, öğretmene anlamayan gözlerle baktı. "Benim dilim" dedi. "Kimse yardım etmedi bana, kendim yazdım. Sadece çiçeklerin isimlerini Gudrun'a sordum, eskiden öğretmendi o. Ben alpgülünü hep ortancayla karıştırırım, gülhatmilerle çardak gülleri aynı şey mi bilemem." Ancak birden, öğretmenin nereye varmak istediğini anladı Luisa. "Yoksa

siz" diye ekledi, sesini alçaltarak, "yabancı sözcüklerden mi söz ediyorsunuz? Fransızcalardan?"

Öğretmen dilini şaklattı. "Tastamam öyle, küçük hanım, günaydın! Kim konuşuyor bu dili?"

Luisa adamın dışbükey gözlük camlarında kendi yansımasını gördü, bakır rengi iki noktaydı. "Yani..." dedi ve yutkundu. "Düşmanlarımız mı?"

Simonis sobanın kapağını açtı, ateşe bir odun attı ve eşeledi. "Bundan emin olabilirsin. Şimdi de bana bunu yazarken ne düşündüğünü anlatırsın, değil mi? Konusu Almanların zaferi, hakkıyla kazanacağımız zafer olan bir yazıda neden bu kadar çok yabancı sözcük kullanıyorsun? Seni en azılı düşmanına bağlayan nedir?"

Öğretmenin kısa bir süre önce şekerpancarlarının korunduğu bir kovukta saklanan iki kaçağı jandarmalara teslim ettiğini hatırlayan Luisa derin bir soluk aldı, titriyordu. "Beni mi? Hiçbir şey elbette... Yani bizde böyle konuşulur. Babamın Kiel'de bir restoranı var, donanma kışlasında bir gazino, daha önce de Lübeck'te bir tane vardı. Bir keresinde Bakan Speer gelmişti, yemek sonrasında verilen tatlısını ben yemiştim, kremalı çilekti." Yutkundu. "*Portemonnaie* sözcüğü doğru değil mi?"

Odun nemliydi, tıslayıp çatırdıyordu, öğretmen sobanın kapağını kapattı. "Lanet olsun, değil!" diye bağırdı ve maşayı köşeye fırlattı. Duvardaki yazı tahtasının yanındaki delikli tebeşir çanağındaki toz havaya kalktı.

"Para kesesi ya da para cüzdanı denir ona! Biz amüze olmak da demeyiz, eğlenmek deriz, turlamak demeyiz, gezinmek deriz, frit etmek demeyiz kızartmak ya da haşlamak deriz. Champagner'in Almancası köpüklü şaraptır, kuaför berberdir, sizin restoranınız da restoran değil, Luisa, bir lokanta, meyhane ya da aşevi. Yazdıklarını yeni baştan yazacaksın! Otur yerine, altı!"[4] Sesi tuhaf bir şekilde gözenekli geliyordu kulağa, hem boğuk, hem tizdi; yukarıdaki bebek ağlıyordu. Sobanın ek yerlerinden duman fışkırıyordu, samanların bulunduğu ara kattan aşağı sarkan saman sapları titremeye başladı ve ansızın, bulutlardan oluşan bir duvar ansızın delinmiş gibi,

4 Almanya'daki okullarda notlar, 1 en yüksek not, 6 en düşük not olarak uygulanır. (ç. n.)

havadaki motorların sesi duyuldu, tarlaların ve ormanların çok üstünde yayılan uçak filosunun muazzam uğultusu. "Spitfire'lar! Spitfire'lar!"[5] diye bağırdı küçük Ole ve ayağa fırladı. "İngiliz savaş uçakları!"

Luisa onu tutup oturduğu yere çekti hemen. Hitler'in eğrilen resmini düzeltmekte olan öğretmen arkasına döndü; gözlerinde soğuk bir aşağılama okunuyordu. "Saçmalamasana be, bu kadar aptal mısın sen! Korkak leşler ışıktan korkuyorlar, yalnızca geceleri geliyorlar, elbette biliyorsunuz bunu! Bizim uçaksavarlarımızdan, sınırdaki mükemmel nişancılardan korkuyorlar!"

Uğultu şiddetlendi, tavandaki dört köşe pencerelerin camları pervazlarının içinde titreşti, Simonis ahırın kapısını biraz araladı, kasketinin siperliğini geriye itti. "Buyrun bakalım: Berlin yönünde uçan bizim kendi hava kuvvetlerimiz, hava kuvvetleri komutanının gururu. Bunlar, Almanya'nın bütün düşmanlarını süpürüp atacak olan cesur pilotlar, hem kim bilir belki de bu Mucize Silah'ın[6] öncüsüdür. Haydi bakalım, haydi, herkes dışarı! Kasketlerinizi sallayın, seslenin onlara! Zaferi selamlayalım!"

Karısı, kucağında yeni doğan bebeğiyle merdivenden indi, korkudan irileşmiş gözleriyle baktı kocasına. Öğretmense bayrağı duvardan çekip aldı, dersin bölünmesine sevinen çocuklar yerlerinden fırlayıp öğretmenin peşinden avludan geçerek sokağa çıktılar. Öğretmen ancak tarlanın yanındaki hendeğe gelince durup arkasına döndü, elini gözlerine siper etti ve elindeki bayrağı salladı. Gözlük camlarının üzerinden kırmızılı-beyazlı ışık yansımaları geçiyordu, Luisa dışında bütün çocuklar kasketlerini başlarından çıkardılar, zıplayarak ellerini sağa sola salladılar. Luisa hiç kasket takmazdı, saçları çok gürdü.

Görünüşe bakılırsa bütün gökyüzüne yayılmış olan filo çok yüksekte, bulutların altında uçuyordu; uçakların üzerlerindeki yazıları ya da işaretleri okumak mümkün değildi; en azından çocuklar okuyamıyordu. Ancak dudaklarını kemiren öğretmenin coşkusu ve gözlerindeki yaşlar, uçakların kime ait olduğuna dair

5 İngiliz avcı uçakları (ç. n.)

6 Mucize Silah: İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanyası Propaganda Bakanlığı tarafından devrim niteliğindeki bazı süper silahlara verilen ad. (ç. n.)

bir kuşku bırakmıyordu. Sarı saçlı Walburga bayrağı ucundan tuttu, o da birlikte sallamak istiyordu, küçük Ole de iki elini sallıyor, neredeyse dengesini kaybederek, "Heil, Heil! Hoş geldin sevgili zafer!" diye bağırıyordu.

Kleber kardeşler hazıroldaydılar, Alman selamı veriyorlardı, abisi kardeşinin kolunun açısını düzeltti, oradakilerin coşkusu ancak dört pervaneli ve burnu camlı bombardıman uçaklarının uğultusunu bir başka, sanki tahtanın üzerinden pergel ucu geçiriliyormuş gibi kulakları acıtırcasına çıkan tiz bir ses bölünce kesildi. Filonun epeyce altında tek motorlu avcı uçakları göründü, kamuflaj boyalı güvenlik eskortlarıydı, gövdelerindeki ve kanatlarının altındaki daireler açıkça görülüyordu: Mavi, beyaz, kırmızı. Bazılarının üzerinde de taç resmi vardı.

Simonis dudaklarını oynattı ama ses çıkmadı. Pilotlar telsizlerin gömülü olduğu deri başlıklar ve renkli camlı gözlükler takmışlardı, spitfire'lardan birindeki silahın ilk salvosu ahırın damını buldu, dam tutuşunca Simonis'in gözleri inanmazlıkla, şaşkınlıkla faltaşı gibi açıldı. Gözlüğünü yukarı itti, ansızın bembeyaz kesilen yüzü dehşetle kasıldı. "Saklanın!" diye haykırdı ve gamalı haçlı bayrağı toplayıp paltosunun altına soktu. "Kaçın, Tanrı aşkına! Koşun!"

İkinci yaylım ateşi tarlanın kenarındaki şekerpancarı silaj çukuruna[7] isabet etti, paramparça olan şekerpancarları avluya saçıldı, girişin yanındaki yolda kendini hendeğe atmış olan Luisa iki eliyle başının arkasını kapadı. Ayakkabılarının içine buz gibi su doluyordu, kocaman, ağır bir şey karnına şiddetle çarptı, Luisa soluk alabilmek için ağzını iyice açtı. Ancak hava yoktu sanki, ya da ancak gırtlağına kadar giriyordu, bir zamanlar Kiel'deki bahçelerinde, salıncağın çürümüş ipleri koptuğunda da böyle olmuştu. Göğsü ve omurgası felce uğramış gibiydi, dikkatle yüzeysel soluklar alıp verdi, çünkü daha derin soluk almasının mümkün olmayacağını hissediyordu, alabilseydi ya bir damarı patlardı ya da paniğe kapılırdı ki o zaman da soluk alamayıp boğularak ölürdü.

7 Tarımda, özellikle şekerpancarı, hasattan hemen sonra tarla kenarında uzun sıralar halinde silaj çukurlarına yığılır. Dondan etkilenmesin diye üzeri saman, toprak ya da branda beziyle örtülür. (ç. n.)

Bir yerlerde bir yaylım ateşi daha, uzaktan duyulan haykırışlar, usulca inleyenler. Burnuna yanık ve çiş kokusu geldi, bedeninin yan tarafındaki nemli ve ılık ağırlık arttı, başını döndürünce, soğuk toprağın altına yarı yarıya gömülmüş Ole'yi gördü. Kulağı kanıyordu, gözlerini sıkı sıkı yummuştu, dilini alt dudağında gezdirirken, "Şimdi ölecek miyiz?" diye sordu. Sürünerek Luisa'ya iyice yaklaştı, kollarını onun mantosunun içine soktu, yanağını göğsüne dayadı.

"Hayır" dedi Luisa kesik kesik soluyarak, havanın baskısı azalmış gibi şimdi yeniden rahat soluk alabiliyordu. Motor sesi hafifledi, o sessizliğin içinde hiçbir şey duyulmaz oldu, yeni doğmuş bebeğin sesi bile. Ağzındaki toprağı tükürdü, Ole'nin ensesindeki saman çöplerini aldı, çorabını jartiyere tutturdu. "Ölmeyeceğiz" dedi. "Geçti artık."

Ertesi sabah sütü alıp döndüğünde mutfak ısınmıştı. Eskiden yemek pişirmek için kullandıkları, şimdiyse içinde donlarla fanilaların kaynatıldığı tencereye ablası terebentin sabunu ufalıyordu. Tahta kaşıkla tencerenin içindekileri karıştırırken sular dışarıya taşıyor, sıcak ocağın yüzeyine düşen iri damlalar buharlaşmadan önce titrek denizanaları gibi biraz öteye kayıyorlardı.

Luisa süt güğümünü masanın üzerine bıraktı, tereyağını kâğıdından çıkardı, *Völkischer Beobachter*'in[8] bir sayfasına sarılıydı yağ. Sayfadaki basılı harfler solmuştu, "Teslim olmaktansa ölürüz!" cümlesi tereyağının üzerine tersten okunacak şekilde çıkmıştı, Luisa o yazıyı parmağıyla sildi, "Babamdan haber var mı?" diye sordu.

Burnunu kırıştırıp, dudaklarını büzerek çamaşırları tencerenin dibine doğru bastırdı Billie, kahverengi gözleri sobanın kapağındaki aralıklardan görünen ateşte parlıyordu. "Sen bavul konulacak yere saçma sapan kitaplarını doldurmasaydın Persil kutusuyla ağartıcıya yer kalırdı" dedi, Luisa'nın sorusunu duymazdan gelerek. "Bu koyun sabunuyla bu pislik nasıl temizlenir, lanet olsun! Hiç köpürmüyor, kokusu da katran gibi, sonradan bir de döküntü filan yapıyor bende!"

8 *Völkischer Beobachter* Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi'nin çıkardığı bir gazeteydi. 1920-1945 yılları arasında Parti'nin resmi yüzüydü. (ç. n.)

Saçlarını kehribar bir tarakla tepede toplamıştı, üzerinde yalnızca krem rengi bir kombinezon vardı. Buharların içindeki alnı parlıyor, köprücük kemiklerinin çukurluklarından akan ter gömleğinin satenini yer yer saydamlaştırıyordu. Luisa'nın baktığını görünce şaşırıp kendi üstüne baktı. "Ne var? Neden memelerime bakıyorsun öyle."

Luisa parmağına bulaşan, tadı boya kutusundaki boyaların tadını andıran mavimsi tereyağını yaladı. "Öylesine baktım" dedi, "çok çirkinler de onun için. Biri ötekinden çok küçük."

Gerçi doğru olabilirdi dediği, oysa aslında Luisa o memeleri çok güzel bulurdu, başlangıç yerlerindeki çilleri, şuh bir şekilde kıvrılmalarını ve açık renkli, neredeyse ten rengine yakın meme başlarını; bütün bunlar ablasına, kendisinde olmayan bir incelik katıyordu. "Senin gibi birini Rhett Butler asla öpmez." Birkaç gün önce, soğuk yüzünden yatağa birlikte girdiklerinde, Billie'ye *Rüzgâr Gibi Geçti*'den Pittypat Teyze'yle ilgili bölümü okumuştu Luisa ama Billie uyuyakalmış, hatta horlamıştı. Yemek kaşığı üzerine fırlatılınca Luisa kenara sıçradı. "Asla!" dedi yine, "Çünkü klas biri o, sense... sen dalaverecinin tekisin. Vinzent'le, hatta bu evde, annem uyurken neler yaptığını fark etmediğimi mi sanıyorsun? Senin enişten o!"

Billie çenesini havaya kaldırdı, kızıl kaşlarını çattı, sert görünmeye çalıştıysa da ister istemez güldü. Bölge Valisinin[9] yardımcısı ve Yasal Çiftçi Birliği'nin temsilcisi olan Vinzent Landes savaşın başında, annelerinin ilk evliliğinden olan üvey ablaları Gudrun ile evlenmişti. Rendsburg yakınında büyük bir evde oturuyorlardı, evin bir sığınağı bile vardı, yüzbaşı rütbesiyle giydiği SS üniformasıyla olduğu kadar ısmarlama dikilmiş elbiselerle de dolaşıyordu ortalıkta – hatta tarlaları ve ahırları denetlerken bile.

Amiral Dönitz'in üvey kardeşi olan merhum babasından ona Landes Traktör ve Harman Dövme Makinesi Fabrikası kalmıştı, artık orada sivillere ait arabaların cephede kullanılabilmeleri için donanımları değiştiriliyordu, ancak üretim holleri bombalandığı

9 Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi döneminde, 1925-45 arasında, Almanya bölgelere (Gau) bölünmüştü. Başlarında bir bölge valisi (*Gauleiter*) bulunuyordu. Sudetenland da bu bölgelerden biriydi. (ç. n.)

için bu iş yer altında yapılıyordu. Sibylle güldü, gülüşü alaycıydı. "Sen klastan ne anlarsın, kitap kurdu. Erkeklerden anladığın kadar. Zavallı Vinzent mutsuz, görmüyor musun? Yanlış kadının ağına düşmüş. Kadın daha yirmi dokuz yaşında ama sanki Parti kimlik belgesini yalayıp yutmuş gibi konuşuyor, herhalde dezenfekte de ediyordur kendini her... şeyin arkasından."

Anneleri girdi mutfağa. Mor klapalı lacivert kadife sabahlığı vardı üzerinde, bir bulaşık bezini şal gibi omzuna atmıştı, termoforu evyenin içine bıraktı. Solgun dudakları berbat görünüyordu, yanakları çökmüştü, arka tarafı yassılmış siyaha boyalı saçlarının dipleri beyazlamıştı yine. Kızlarının selamına karşılık vermedi, ya da başını sallamakla yetindi.

Duvardaki raftan fincan alırken parmakları titriyordu. "Ne yapıyorsun sen orada, çocuk?" dedi alçak sesle ve ocağın yanındaki kaptan bir kepçe kahve aldı. "Donları o kadar çok kaynatma, duyuyor musun. Günlerce lastiklerini değiştirmek istemiyorum yine."

İnleyerek kendini sandalyeye bıraktı, az önce iyice kısık sesle, neredeyse dişlerinin arasından konuşmuş olan Sibylle eğildi, gülümseyerek, "Yo, öyle yapmıyorum annecim, bilirsin sen beni," dedi, "az önce batırdım onları suya. Ama lekelerin çıkması gerek. Başın hâlâ ağrıyor mu?"

Annesi buruşuk gözkapaklarını indirdi, eliyle ağzını kapamadan esnedi; diş dolguları göründü. Önünü kapatmadığı sabahlığının ve geceliğinin altına, kızların babalarının gönderdiği uzun örgü donlardan birini giymişti, dizini kaşıdı, kaba, karışık yünden yapılma don ordu malıydı. "Ah, her yerim ağrıyor, bütün eklemlerim. Dayanılacak gibi değil. Gudrun bana mutlaka yeni haplar bulmalı." Bir fincana biraz süt koydu. "Bu güğümün yarısı neden boş?"

Luisa yutkundu, ablasına baktı, bakışları tehditkârdı. "O kadardı" dedi. "Çok fazla sığınmacı var. Birlikleri doyuracağız derken bizden de bir şeyler eksiliyor. Ama buna karşılık tereyağımız var, fiş kullanmadan fazladan bir porsiyon! Kesin yarım kilodur! Babamdan haber aldın mı? Kiel'de yine yangın çıkmış, alevlerin aydınlığını görebiliyordum."

Fincanını iki eliyle tutan annesi pencereden dışarı bakıyordu. "Çok fazla sığınmacı" diye mırıldandı. "Aman Tanrım, nereye

varacak bu işin sonu; neyimiz var neyimiz yoksa yiyorlar. Hiçbir ülke dayanamaz buna. Sonunda buraya kimleri yerleştirecekler...

O anda aklına küçük kızının sorusu geldi. "Nereden haber alayım, küçük kuşum! Kiel'in tamamı bombalanmış, çalışan tek bir telefon bile yok. Ama için rahat olsun, sevgili babanın başına bir şey gelmez. Hiçbir şey olmaz ona, dokuz canlıdır. Başını fırının içine sokar ama gazı açmayı unutur. Bu kulübede o iğrenç musluk suyundan zehirlenmişiz ya da vereme yakalanmışız, onun umurunda mı? Çamaşır kurutulan tavan arasında rüzgâr uluyor, kendi titrememe uyandım." Masaya baktı. "Sigaralar nerede?"

Sibylle büfeye gitti, çekmeceyi karıştırdı, beyaz bir altılı paket Juno'yu masaya bıraktı. "Sanırım bu sonuncusu" dedi hayretle. "Ama yemin ederim ki... Aman, olsun. İhtiyaç olursa benim 'Özel Harman' var. Vinzent yenisini getirsin."

Annesinin sigarasını yaktı, Luisa da camları buğulanmış pencereyi açıp süt güğümünü dışarıya koydu. "Babamın hiçbir şey yapmadığını nasıl söylersin!" diye itiraz etti. "İhtiyacımız olan hemen hemen her şey var, suyu kaynatabiliriz, eğer kömürümüz olsaydı çoktan kalorifer koyardı buraya, brülör bodrumda duruyor. Brülörün odunla çalışmaması onun suçu mu?"

Annesi susuyordu. Sigarasını tüttürdü, başını arkaya yasladı, gözlerini kapadı, Sibylle'ye işaretti bu. Sibylle ellerini kombinezonuna kuruladı, annesinin matlaşmış saçlarını alnından çekip geriye doğru taradı. Sonra kulak memelerini parmaklarıyla ovuşturdu, şakaklarını hafif hafif ovdu, annesi ancak banyo yaparken çıkabilecek bir sesle inledi. "Ah, evet, çok iyi geldi bu, canım. Harika yapıyorsun, gerçekten harika. Senin ellerinin altında erkek olmak isterdim!" Sigaranın dumanını burnundan çıkardı, gözlerini devirerek arkaya baktı. "Sırası gelmişken... Yakışıklı Vinzent'in elinde yedek sigara olduğunu nereden biliyorsun?"

Dilinin ucunu dayayıp yanağını şişirdi, Sibylle de narin parmaklarını annesinin başının derisinde örümcek bacakları gibi gezdirdi. "Eh, için rahat etsin. Sigara bulması gerektiğini bilir o, iki kere ikinin kaç ettiğini bilir" diye mırıldandı ve kız kardeşine bakıp suratını buruşturdu. "Eğer elinde sigara yoksa bende de bir şey olmaz, anladın mı. O zaman sayın yüzbaşıya dükkân açılmaz. Yine sistitim tutar."

Annesi bunu duyunca güldü, kaba bir gülüştü, neredeyse öksürük gibiydi, göğsüne de inince kadın haykırarak geri çekildi, Luisa da annesinin mantosuyla şalını alıp kapıya gitti. "Biz savaşı kaybedince ve Asyalı çeteler buraya gelince" dedi, öylesine söyler gibi, "kapitalistleri vururlar. Bunu bana Silezyalı bir sığınmacı kadın söyledi, ayakkabıları hâlâ kanlıydı. Ve vahşice tecavüz ederler bize – anneme, Gudrun'a, Billie'ye, herkese. Ağızlarınızı şimdiden tırmalayın, belki sizde frengi olduğunu sanıp rahat bırakırlar."

Birkaç dakika boyunca yalnızca odunların çıtırtısı, tenceredeki suyun fokurtusu duyuldu, Luisa koridora çıkınca dönüp tekrar mutfağın içine uzattı başını, kadınlar birbirlerine bakakalmışlardı, ikisinin yüzü de birden sodalı çamaşır suyu gibi grileşmişti. "Ama yalnızca belki!"

Çiftliğin yaklaşık bir kilometre kadar doğusunda manastırın bahçeleri başlıyordu. Gösterişsiz ana binanın, dış yüzü tuğla, gotik tarzda binanın çatısında bir kule vardı, Alte Eider'e doğru açılan bir de üstü kapalı gezinti yolu, orası yazın güllerle dolardı. Şimdi manastır subaylar için hastane görevi görüyordu, karmelitlere kademeli çatı alınlığındaki karanlık bir girintide duran haçın üzerini duvarla örmeleri talimatı verilmişti – onlar da yepyeni tuğlalarla duvar örmüşlerdi.

Luisa bisikletini çite dayadı, bagaj teline bağlanmış sepeti çözdü. Frau Thamling sepeti ağzına kadar yumurtayla doldurmuştu, kat kat samanların içine gömmüştü onları, belli ki otlaklardan geçip gelirken hiçbiri kırılmamıştı, sepetten hiçbir şey sızmıyordu. Luisa manastırın kapısına gitti, kapıda yoksullara sadaka vermek için kullanılan bir delik vardı, zinciri çekti: Binanın içindeki çan çalmadı, kapıya eliyle vurunca da yanıt alamadı.

Kapının koluna bastırdı. Bodrum katındaki tavanı kemerli mutfakta kimse yoktu. Kozalaklarla tutuşturulmuş ocağın kenarında, içleri kızartılmış ekmeklerle dolu kocaman tencereler ve tavalar duruyordu. Pencerenin altındaki büyük tencere yığınının altına bir fare girdiğinde hiçbiri yerinden kaymadı, Luisa sepeti masanın üzerine koydu, koridora bakarak aşçı kadına seslendi. Manastır

yöneticisinin tutuklanmasından beri manastırı yöneten ufak tefek, kamburu çıkmış Rahibe Mathilde görünürlerde yoktu.

Yönetim odalarında üst üste yığılmış kitap dolu kutular tavana kadar yükseliyordu, çünkü hücrelerin pek çoğu, basımevi, dikiş odası ve yemekhane gibi kütüphane de o sırada hastane koğuşu olarak kullanılıyordu. Eski yazı ve okuma masaları ile meşe raflar hemen yatak yapımında kullanılmış, pek çok yatak ve ranza hazırlanmıştı. Lübeck Körfezi'ne her hafta doğudan hastane gemileri geliyordu. Umut kesilen yaralıların bodrumdaki koridorlarda ölmesi az görülen bir şey değildi. Kan lekesi içindeki şilteleri duvarlara dayamışlardı.

Luisa giriş katına çıkan basamakları ağır ağır tırmandı, attığı her adımla birlikte kloroform kokusu da artıyordu. Koridora gerilmiş iplerden, hatta girişte ve küçük şapelde bile, giysiler, çizmeler, gazeteler ve mataralar sallanıyordu. Bütün hücrelerden ve galeriden genç erkeklerin inlemeleri, sızlanmaları ve bağırtıları, teneke takırtıları, tiz şangırtılar duyuluyordu, bir ara biri kaba kaba, "Böyle davranmasanıza!" dedi. Bir yerde bir radyo çalıyor, Willy Birgel operet şarkısı söylüyordu.

Tepedeki camlardan biraz güneş giriyordu içeriye, donuk bir güneş ışığı. Üniformalı bir doktor küfrederek, topallayarak geçti, saatine göz attı. Sol bacağı kaskatıydı, her adım atışında metal kırık çubuğu tahtaya çivi çakar gibi ses çıkarıyordu. Üstü iğnelerle ve küçük şişelerle dolu bir tepsiyle onun peşinden gelen ebe, şaşırdı ve olduğu yerde kaldı. Rahibe Mathilde'ydi. "Ne arıyorsun burada, Luisa?" diye sordu alçak sesle. "Bir şey mi oldu?"

Manastırdaki bütün rahibeler gibi o da baş örtüsünü ve bol kahverengi giysisini çıkarıp Alman Hemşireler Birliği'nin üniformasını giymek zorunda kalmıştı. Koridorda hızla yürüyerek Luisa'nın yanına geldi, kız elini mantosunun cebine attı. "Yo, özel bir şey yok. Sadece mutfakta bir sepet yumurta var diyecektim, Bayan Thamling selamlarını yolladı; günlük yumurta bunlar, elli tane sanırım. Sonra bir de bunu buldum."

Kadın ağzını açtı, abartılı bir hareketle gözlerini irileştirdi, tepsiyi pencerelerden birinin girintisine bıraktı. Beyaz kepinde parmak izleri vardı, gözlüğünün camlarında da kahverengimsi le-

keler. "Savaş öncesinden mi bu? İnanamıyorum! Nereden buldun?" diye fısıldadı ve elini Juno'ya, sigara paketine attı. "Bunu karneyle vermezler, değil mi? Ah, çocuk, yaşlı bir kadının gününü nasıl aydınlatacağını biliyorsun sen."

Pakete vurup bir sigara çıkardı, kokladı, önlüğünün cebinden bir çakmak buldu. Gözlerini kapayıp bir tek nefes çekti ve zevkten inledi; sonra eğildi, sigarayı kolları kalın sargılı, yaralı bir adamın dudaklarının arasına soktu. Adam hırsla çekti sigarayı içine, Matilde de elinin sırtıyla kızın yanağını okşadı. "Sağ ol canım, karşılığını vereceğim. Yakında kitapları gözden geçiririz. Ama şimdi doğru eve. Burada kalırsan kötü rüyalar görürsün sonra."

Tepsiyi pencerenin girintisinden alarak doktorun peşinden gitti, Luisa da tam gidecekti ki o sırada biri usulca durdurdu onu. Askerlerden biri ona bakarak mantosunun eteğinden çekiyordu. Kılıfsız matarasının içinden deniz yosunu fışkırıyordu. "Lütfen, hemşire, yardım edin bana!" diye mırıldandı, az önce uyanmış gibi uyuşuktu sesi. "Doğrulup oturamıyorum. Sırtıma bir şey olmuş."

Kırk yaşlarındaydı, göğsünün üzerinde enli bir sargı vardı, dirseği de birkaç yerinden delinmişti. Görünüşe bakılırsa cephede yaralandığından beri onu hiç yıkamamışlardı, nerede kalmış tıraş etmeleri. Kirli yanağında miğferinin kayışının geçtiği yer hâlâ belli oluyordu. Dudakları patlamış, dişleri pis, tırnakları kapkaraydı, duvara asılı hasta çizelgesinde onun gerçek yaşını okuyan Luisa şaşırdı. Adamın üzerine eğilip, "Özür dilerim Bay Neumann, ben hemşire değilim" dedi. "Hemşire çağırayım mı?"

Adam altları siyah halkalı gözlerini kapadı. "Kimse gelmez ki" diye yanıtladı onu, kısık bir sesle, eliyle boynunu, zincire takılı künyesini yokladı; gözkapaklarının kenarları nemlendi, burun kanatları gerildi. "Asla kimse gelmez. İnsanı burada, üniformasının pantolonuyla saatlerce bekletirler, bit kaynar her yerimiz, ayaklarım da öyle acıyor ki. En azından çizmelerimi çıkaramaz mısınız, hemşire? Tek başıma beceremiyorum!"

Luisa başıyla olurladı. Ilse Werner'in gazeteden kesilmiş bir fotoğrafını ve birkaç mektubu bu on sekizindeki erkeğin yatağından aldı ve hepsini yastığının arkasına soktu. Yastık, içi kavuz dolu bir çuvaldı, Luisa güvelerin ya da kemirgenlerin kemirdiği delik deşik

olmuş battaniyeyi kenara çeker çekmez havalanan tozların güneş ışığında görünmesiyle birlikte burnuna pis bir koku geldi. İğrenerek bir eliyle ağzını kapattı.

İlk başta adamın altına kaçırdığını düşündü. Ama ilk bakışta dışkıya benzeyen şey, parçalanmış ya da yırtılmış kâğıt bandajlardı, kurumuş kanla kızıl kahveye, yeni akan kanla kırmızıya boyanmışlardı. Çizmesinin üst kenarı herhalde bacaklarının kesildiği yere denk geliyordu. Kalın iplikle gayet kaba dikilmiş yerlerden şimdi irin akıyordu, Luisa dakikalarca o karşılaştırmayı yapamadı, içinden bir türlü gelmedi, ama durum şuydu: Kesik bacakların uçları, sıkı sıkı bağlanmış sosis uçlarına benziyordu.

Başı döner gibi oldu, tükürüğünü yuttu, örtüyü çekip o görünümü kapattı, elleri titriyordu. Ne söyleyeceğini bilemeden başını kaldırıp derin bir nefes aldı. Ancak künyesi delikli çizgi boyunca kırılıp geriye yarım, oval bir parçası kalmış olan genç adam yeniden uykuya dalmış görünüyordu. Gözyaşları kirli yanaklarında açık renkli izler bırakmıştı, horlamaya başlarken alt dudağı titredi, Lisa doğrulup kalktı, parmaklarını birbirine geçirip fısıltıyla dua etti, "Yardım et ona! Lütfen yardım et!" dedi hızla.

Meryem Ana'nın ya da azizlerin bütün resimleri gibi koridorun sonundaki duvara asılı haç da yetkili makamların talimatıyla kaldırılmıştı; ama tozlu izlerden yeri belli oluyordu.

Babası çoğunlukla karanlıkta gelirdi, kurallara uyup farları kararta-rak. Ay, kanalın üstündeyken irileşirse siyah araba arabalı vapurdan inerken görülebiliyordu. Bu gece de öyleydi, Luisa mantosunu sırtına geçirdi, ötekiler oturma odasında Swing plakları dinliyorlardı, onlara bir şey söylemeden evden çıktı. Merdiven sahanlığında, eski av resimlerinin ve geyik boynuzlarının altından geçerek basamakları ikişer ikişer indi, ağır sokak kapısını açtı ve Mercedes'in şoseden sapıp gelmesini bekledi.

Yaşlı ıhlamur ağacının olduğu avlu, yarıya kadar inek ağılının gölgesinde kalmıştı. Hava çok soğuktu, ortalıkta kimse görünmüyordu. Yosun tutmuş saz damın ve hayvan başlı mahya kuleciğinin üzerini kaplayan kırağı pırıl pırıl parlıyordu. Yolun karşı tarafında, süthanenin sivri uçlu kemerli pencerelerinin arkasından ritmik bir

gıcırtı duyuluyordu. Kocaman çarkın içine hapsedilmiş olan Motte, Thamling'in yaşlı tereyağı köpeği,[10] hızla koşuyor, ağzının yakınında sallansa da ulaşamadığı hayvan postunu ya da av etini ısırmaya çalışıyordu. Manivelalar millerin ve dişlilerin üzerinde böyle döndürülüyordu, onlar da fıçıların içindeki delikli levhaları harekete geçiriyorlardı. Sütün kaymağı, koyulaşana kadar çırpılıyordu.

Luisa bir yerde birinin kıkır kıkır güldüğünü duydu, daha iyi görebilmek için gözlerini kıstı. Binanın dışındaki yıkılmış merdiven yerine uzun bir portatif merdiven inek ahırının yanına dayanmıştı, sık sık paltosunun eteğine basarak basamak basamak inen her kimse, hayvanların üstündeki sıcak tahta bölmelerde kalan genç erkeklerden biri değildi. O hep sabırsız ya da geç kalmış olan, ya da her ikisi birden, o genç adamlar, sütün yağından parlayan ağır iş ayakkabılarıyla merdivenin tahta basamaklarına bastırır ve itfaiyeciler gibi avluya atlarlardı.

Bunlardan birinin, durmadan sigara içen, mavi gözlü sarışın birinin kitapları bile vardı, küçük bir raf dolusu. Bir keresinde Luisa onun odasına ateş düşürücü haplar götürmüştü, o da kıza gaz lambasının ışığında kadın isimli bir erkek yazardan bir şey okumuştu. Maria Rieke ya da onun gibi bir şeydi adı. Şiir "Yabancı" başlığını taşıyordu, Luisa onu pek anlayamamıştı, anlaşılmaz bir şeydi. Buna rağmen zarif, ahenkli tonu ve sözcüklerin ezgisi Luisa'yı öyle etkilemişti ki, gözleri yaşarmıştı.

Ablası, ki merdivenden inen başkası olamazdı, yine kıkırdadı, çatı uzantısının altındaki erkek tedbirli olmasını fısıldadı ona. Erkeğin solgun yüzündeki gözleri karanlıkta kalıyordu, saçları karışmıştı, çizgili bir pijama pantolonu ve dar bir atlet giymişti, omuzları dar sayılmasına rağmen göğüs ve kol kasları bayağı gelişmiş görünüyordu, sanki ay ışığı biçimlendirmişti onları. Billie nihayet avluya indiğinde eliyle erkeğe bir öpücük yolladı ama o eliyle alnına dokunup kapıyı kapattı.

Billie mantosunun astragan yakasını kapatmayarak ıhlamurun etrafından dolaştı, bir şarkı mırıldanıyordu. Nikel plakalar çakılı yüksek topuklarının parke taşlarının üzerinde çıkardığı ses, cam

10 Tereyağı köpeği: Tereyağı yapımında, çarkın içine hapsedilen, koştukça onu döndüren köpek. Çark da tereyağı makinesini harekete geçiriyordu. (ç. n.)

üzerinde yürürken çıkan sese benziyordu. Luisa ana kapıdaki sütunlardan birinin arkasına geçmiş ve soğuk havada buharlaşmasın diye soluğunu tutmuş olsa da ablası onu fark etti. "Gece vakti böyle yalnız mısın, güzelim?" dedi, şaşırmadığı belliydi. Gülümsedi, hem yorgun hem rahatlamış görünüyordu. "Uyurgezer misin yoksa sevgilini mi bekliyorsun?"

Luisa hemen yanıt vermedi, avlunun girişine, hendeğin üstündeki geniş köprüye baktı. Birbirine girmiş, stilize bitki motifli çelik parmaklık da kırağı yüzünden bembeyaz görünüyordu. Uzun zamandır görmediği babasının boynuna sarılacağı sırada Sibylle'nin de yanında olacağı düşüncesinden hoşlanmadı. Onunla baş başa kalmak istiyordu, en azından birkaç dakika, bu yüzden olabildiğince önemsemez görünerek, "Ya sen?" dedi. "Senin annemle birlikte plak dinlediğini sanıyordum. Süt sağıcıların odalarında ne işin var? Annemin haberi var mı bundan?"

Ablası elini başının arkasına attı, buklelerini düzeltti. "Ah, süt sağıcı mı onlar? Demek bu yüzden... diye mırıldandı, ağzına bir firkete sokarak. "Eh, onlarla ne işim olur ki. Saçma sapan şeyler tabii. AKB'ne ne diyorlar biliyor musun? Alman Şilteler Birliği."[11]

Bu bir şaka olsa bile Luisa anlamadı, yüzünün ifadesi değişmedi. Bir sütuna sırtını dayayan ablası kollarını kavuşturup derin bir soluk aldı. Alkol kokuyordu, işçilerin doğrudan şişeden içtikleri ucuz kimyon likörü. Parktaki ağaçların içinde bir alacabaykuş öttü. "İlkbahar gelmeyecek galiba, değil mi? Hiç çiçek açmıyor, hiç koku duyulmuyor, kimse âşık olmuyor. Bunun nedeni o lanet olası savaş, zamanın ilerlemesine engel oluyor. En son ne zaman üşümemiştim, onu bile hatırlayamıyorum."

Dudaklarındaki bir şeyi aldı, parmak uçlarını inceledi, burnunu kırıştırdı. Sonra yine gülümseyerek, "Dolunay olduğunda hiç uykum gelmez ve cıvıl cıvıl olurum. Ya sen? Büyü gibi. Kanamam oluyor ve uyuyamıyorum. Kiel'de ya da Lübeck'te olsam en azından evlerin çevresinde, denizcilerle limanlarda gezinebilirdim. Ama Tanrı'nın unuttuğu bu yerde ıslak çayırlardan başka bir şey yok. Babamın bizi görmeye geleceğini nereden çıkarıyorsun? Bu yüzden burada bekliyorsun, değil mi?"

11 AKB (Almancası: Bund Deutscher Mädel): Alman Kızlar Birliği. (ç. n.)

Luisa omuz silkti. "Arabayı arabalı vapurda gördüm, hem de epeyce önce" dedi. "Gitgide seyrekleşiyor gelişleri, değil mi? Bir ay oldu gelmeyeli. Sence öyle bir şeyi bir daha yapar mı? Yani şu gaz sobası olayını diyorum."

Ablası hafifçe homurdandı, elini hayır anlamında salladı. "Saçmalama, tiyatroydu hepsi!" oldu yanıtı. "O hayatı, senin kitaplarını sevdiğinden daha çok seviyor. Herhalde sadece kurtarılmak istiyordu. Annem onun oyuncağı değil ki."

Luisa başıyla doğruladı. Olay yıllar önce yaşanmış olsa da korkusundan bir türlü kurtulamıyordu. Bir tek odun sobasının bulunduğu çatıdaki odada bile bazen gaz kokusu duyduğunu sanarak birden korkuyla uyanıyordu. Ama burnuna gelen herhalde ahırların gerisindeki, hiç donmayan gübre suyuydu.

Bir süre geceyi dinledi; motor sesi yoktu, uzakta bile bir şey duyulmuyordu. Bulutlar ayın yüzeyine sürtünerek geçiyordu, süthanedeki gıcırtı kesildi. Köpek dinleniyor olmalıydı ya da tereyağı sertleşmişti, Luisa ayakkabısının burnuyla sütunun dibine vurunca kof bir ses çıktı, sonra gırtlağını temizledi, "Tecavüze uğramak nasıl bir şey?" diye sordu, "Tam olarak ne yapıyorlar? İnsanın canı çok acır mı?"

Bir alacabaykuş neredeyse zemine değerek uçtu avlunun üstünden, adeta kendi kanatlarının gölgesine sürtündü, ablası şaşırmıştı, Luisa'ya bir an hayretle baktı; Luisa'nın beklediğinin aksine yüzünde alaycı, uçarı bir ifade yoktu, dudaklarının kıvrımlarının çevresinde oynaşan hafif bir hüzün var gibiydi. "Ne dedin sen? Neyin var senin? Ben senin yalnızca şiirle ve hayvanlarla ilgilendiğini sanırdım" dedi Luisa'ya ve elini boynundaki kolyeye attı, zincire geçirilmiş nehir incisini yavaşça sağa sola çekiştirdi. "Benim bunu bilebileceğim nereden geldi aklına?"

Luisa omuzlarını kaldırdı. "Öyle işte" dedi çekinerek. "Sence o Silezyalı kadın ciddi mi konuşuyordu, ağızları yırtmaktan, frengiden söz ederken? Öyle olursa insanı rahat mı bırakırlar?"

Gayri ihtiyari fısıltiyla konuşmuştu, Billie acı acı güldü, normal ses tonuyla, "Bana kalırsa bu konuda hayallere kapılmak doğru değil," dedi, "o adamlar kadın tenine öyle açlar ki – kadınlar hastalıklı olsa da olmasa da hiç umurlarında değil. Zaten kendileri de çok geçmeden ölecekler..."

Bir süre sustu, kolunun yenindeki kürklü klapayla mantosunun iri düğmelerini sildi. Düğmeler kumaş kaplıydı, eski olduklarından renkleri biraz donuklaşmıştı. "Evet, herhalde acıtır canını" diye mırıldandı. "Çok acıtır. Ama bağırma, çırpınma ve kaskatı durma, yoksa her yerini kırarlar. En azından böyle olduğunu duydum. En iyisi başını yana çevir. Gözlerini yum ve geçecek bu, diye düşün, hayattaki her şey gibi geçecek. Zaten elden ne gelir ki, güçlü olan onlar. Her zaman her şey geçip gider..." İçini çekerek başını kaldırıp baktı. "Buyur işte, gözbebeğin geliyor, öyle değil mi?"

Siyah araba neredeyse sessizce avluya girmişti, başka bir akşam olsa basamaklardan atlayıp babasını kollarını açacak karşılayacak olan Luisa, az önce duyduklarının ve belli belirsiz gözünün önüne getirebildiklerinin, ki bu duyduklarını daha da tekinsiz kılıyordu, etkisiyle kıpırdamadan duruyordu. Mercedes'in içi kapkaranlıktı, araba geçen seferkinden daha da büyük göründü Luisa'nın gözüne, açılır tavanı ve arkadaki stepneyi fark edince, hayal kırıklığı içinde başını salladı. Babasının arabasının plakasında Run harfli SS yazısı da yoktu tabii ki. "Hayır" dedi, "babam değil bu."

Lastik kılıfların altındaki farlar söndürüldü, üniforma paltolarının önünü iliklememiş iki adam avludan geçip geldiler, yürürlerken bir yandan da çiftlik binasının cephesini, yüksek pencerelerini inceliyorlardı. Selam vermediler, ya da sadece başlarını eğdiler, biri giriş holüne girerken ve kâhyanın kapısını çalarken öteki eldivenlerini çıkardı ve Luisa'nın başını okşadı. Ama gözleri ablasının üzerindeydi, çerçevesiz gözlüğünün ardındaki gözleriyle onu baştan ayağa süzdü. "Neyiniz var, kızlar?" dedi sonra. "Sizin yataklarınızda olmanız gerekmiyor mu?" Dilini alt dişlerinde gezdirdi. "Yoksa çok mu yalnızlık çekiyorsunuz?"

Adamın şapkasındaki alüminyum şerit ve kurukafa parıldıyordu, Billie ona yanıt vermedi, ya da gözlerini kısaca, hoşgörülü olduğunu gösterircesine kapadı. Astragan yakasını çenesinin altına bastırdı, yanaklarını biraz içine çekti ve iki kalp atışı süresince göğe baktı. Yıldızlar soğuk soğuk parlıyordu. "Size de iyi akşamlar!" dedi sonunda, sesinin olduğundan daha kalın çıkmasına gayret etmişti, subay sırıtarak binaya girdi. Kapı çatırtıyla kapandı.

Çiftlik sahibinin evinde storlar indirildi. Avlunun karşı tarafında dönen çarkın sesi geliyordu yine, süthanedeki tereyağı köpeğinin

sesi de. Son zamanlarda patilerine deri kılıflar geçiriyorlardı, Billie sütunlu girişin loşluğundan çıktı, ipek şalını düzeltti ve, "Haydi bakalım Lütte, iyi uykular, tatlı rüyalar" dedi. Parmaklarını kıvırıp ojeli tırnaklarını inceledi. "Ben gidip biraz daha aya bakarak havlayayım."

Babaları ancak bir hafta sonra geldi. Yine geceydi, döşeme tahtaları gıcırdadı, kapının altındaki ışık çizgisine yer yer gölge vurdu, Luisa yataktan atladı. Büyükbaba saatinin sarkacının parıldadığı koridorda asılıydı ağır palto, kumaşı hâlâ soğukçaydı. Koridor 'Flor del Arte' kokuyordu, babasının en sevdiği puro, Luisa sırtında geceliğiyle eskimiş muşamba zeminden geçerken mutfakta ne konuşulduğunu anlamaya çalıştı.

Annesi sövüp sayıyordu, o kadarı belliydi, bir kâğıt buruşturuluyor, çatal bıçak çekmecesi sertçe dolabın içine itiliyordu. Çok hızlı konuşuyordu annesi, sözcükleri peş peşe sıralıyordu ve çoğu kez olduğu gibi sesi, arkasından gözyaşları geleceğini belli ederek boğuklaşıyordu. Luisa'nın babasıysa sakindi, yumuşak ama yine de kalın ve tok sesinin tonu Luisa'nın ruhunu kadife gibi sarıp sarmalıyordu. "Saçmalama!" dedi. "Nereden aklına geldi bu? Sizi buradan çıkaran yok."

Ayaklarının altındaki gül desenli katranlı mukavva soğuktu. Luisa kapıyı açtı, aşırı sıcak mutfağa girmeden önce esneme numarası yaptı ve gözlerini ovuşturdu. Lamba tavandan aşağı epeyce sarkıyordu, sobada kütükler çıtırdıyordu, annesi sobayı çevreleyen çubuğa yaslanmıştı. Elleri sabahlığının ceplerindeydi, saçlarında kâğıt bigudiler takılıydı, onaylamadığını belli edercesine ağzını buruşturdu. "Ne oluyor böyle?" dedi. "Saat gece yarısını geçti, umarım hemen gidip yatarsın!"

Oysa koyu renkli bir gabardin elbiseyle göbeğini gizleyen açık gri bir yelek giymiş olan babası sırıttı. İçkiliyken çoğu zaman olduğu gibi geniş alnı parlıyordu, gözlerinin beyazı kanlanmıştı, birbirlerine sarılıp öptükten sonra babası Luisa'nın omuzlarını sıkıca tuttu ve onu inceledi, duygulanmıştı. "Benim küçük mavişim! Her ay daha da büyüyorsun" dedi sonunda. "Umarım seni uyandırmamışızdır?"

Luisa başını iki yana salladı, masaya, üzerindeki şişelere, konserve kutularına, karton kutulara göz attı –görünüşe bakılırsa ne Danimarka malı suda eriyen meyve tozu vardı ne de çikolata– sonra yine babasına sokuldu. "Hayır" dedi, şimdi gerçekten esniyordu, esnerken elinin sırtıyla ağzını kapatmıştı. "Bilim asla uyumaz, baba."

Luisa geceleri geç saatlere kadar kitap okuduğunda babası hep böyle derdi; babası gülümseyerek kızının beline sarıldı, sonra yine karısına döndü. Gömleğinin yakası buruşmuştu, ucundan küçük bir tahta balen çıkmıştı, kravatı lekeliydi. "İnan bana Gerda, Vinzent'in bile elinden bir şey gelmiyorsa kâhya hiçbir şey yapamaz" dedi. "Yakında onun evine de birilerini yerleştirirler. Hem koridorun ucundaki odalar hâlâ boş. Birkaç haftalığına mutfakla banyoyu ortak kullanırsınız, sonra da biter bu iş. Gelenler subay eşleriyle çocukları, yani temiz insanlar. Klozetin üzerine işemezler ya."

Annesi, kocası kızlarının yanında sokak argosuyla konuştuğunda ya da pis sözler söylediğinde hep yaptığı gibi dilini şaplatıp gözlerinden kıvılcımlar saçarak baktı. Babası onu sakinleştirmek istedi. "Tamam, tamam! *Pardonnez–moi*. Ne de olsa Dithmarschen'liyim" dedi. Saçlarının dipleri terlemişti. "Bunun ne demek olduğunu biliyorsun, değil mi?"

Karısı gözlerini devirip tavandaki camlardan birini açtı. Luisa da o sözü artık duymak istemiyordu, masanın üzerindekileri incelemeye koyuldu. Çeşitli Bols içkileri ve kırmızı şarap getirmişti babası, içi çay, kakao ve çekirdek kahve dolu renkli resimli teneke kutular, kalın bir sucuk ve içi gebre otlu balık ezmesi dolu bir toprak kap. Ayrıca bir somun çavdar ekmeği, kuru üzümlü, sütlü bir ekmek, çiroz dolu kocaman bir kutu ve bir çuval da fındık vardı. "Hepsini alın" dedi babası, elini boş verircesine sallayarak. "Sizin için zavallı kanımı döktüm, bedenimi harcadım."

Evyenin yanındaki tulumbadan bir gurultu geldi, Luisa babasını şakağından öptü, kulağının dibinde, "Teşekkürler baba, çok tatlısın!" dedi, "Kitaplarımı da düşündün mü?"

Yakınlarda ölen yaşlı komşuları Bayan Mangoldt, Luisa'ya bir raf dolusu kitap bırakmıştı, babası ciddi bir tavırla başını salladı. Işık, seyrek saçlarının arasından geçiyordu. "Söylemene gerek yok, doktor hanım. Arabanın bagajı tıka basa dolu. Yarın sabah boşaltırız."

Bardağına tekrar konyak koydu, karısına da ikram etti ama o başını iki yana salladı; onun açısından konuşma sona ermemişti. "Rica ediyorum, düşün!" dedi, cebinden açık mavi bir sigara kutusu çıkardı. "Bu albaylar ya da yüzbaşılar, ya da her neyseler, içi Hitler'in ya da Himmler'in resimleriyle dolu bavullarıyla buraya gelirlerse, sonra da Ruslar gelirse bizi herhalde SS'lerden sanırlar. Parti belgemizin bulunmaması umurlarında olmaz, durup düşünmezler bile! Hepimizi duvarın önüne dizerler ya da Sibirya'ya yollarlar!"

Bir *Golddollar* sigarasını elinin sırtına hafifçe vurdu, sanki havaya peş peşe küçük ünlem işaretleri gönderecek gibiydi, kocası gözlerini kırpıştırarak yakasının klapasını ters çevirdi. Kantini kiralamanın koşulu Nazi Partisi'ne üye olmaktı, ancak babası 'bonbon'u, yani parti rozetini hep gizlerdi. "Seni gidi!" dedi karısı ve eliyle kapat şunu diye işaret etti.

Babası çakmağını ona uzattı. "Biraz sakinleş Gerda, Ruslar gelmeyecek, orası kesin. Belki İngilizler gelir, onlar gelebilir... Ama onlar uygardır, kadınlardan çekinirler; onlar gelirse korkmanıza gerek yok."

Gerda alnını kırıştırdı, boyalı kaşları iki yamuk yılankavi çizgiye dönüştü, sigarasının dumanını lambanın altına doğru üfledi. "Öyle mi? Demek radyodan daha akıllısın sen, nasıl bu kadar emin oluyorsun bakalım?"

Babası konyağı kokladı, bir yudum aldı. "Biliyorum da ondan, hayatım. Çünkü ben bir amiralin iaşe memuruyum, kışladaki subay gazinosunu da işletiyorum; herkesin duymaması gereken bazı şeyler orada insanın kulağına çalınır. Eğer duyduklarımı paraya çevirseydim... Hem baksana, burada, kuzeyde kim ateş açar bize, kim bombalar? Amerikalılar mı, Fransızlar mı, yoksa Ruslar mı?"

"Hayır," dedi Luisa, "İngilizler! Spitfire'lar. Bizim okulumuza da bomba attılar."

Babası dudaklarını yaladı. "Doğru diyorsun. Ülke çoktandır ikiye bölündü. Sovyetler en fazla Wismar'a kadar ilerliyor, varsın alsınlar o ıssız deliği. Belki şurada burada bir patırtı kopar, son bomba kesin henüz atılmamıştır, büyük olasılıkla birkaç ihtiyar daha Volksturm'a[12] katılır ama toptan bakılırsa biz...

12 Volkssturm: II. Dünya Savaşı'nın son aylarında Adolf Hitler'in emriyle 16-60 yaş arası Alman erkeklerinden oluşturulan halk kurtuluş ordusu. (ç. n.)

Kapının menteşeleri gıcırdadı, adam sustu, burnunun üzeri endişeyle kırıştı. Ama sonra kravatını gevşetti, "Merhaba" dedi, "bir güneş ışığı daha geliyor!"

Sibylle mutfağa girdi, o da sabahlıklıydı. Kulaklarında küpe yoktu, saçlarını arkada toplamıştı, alnıyla yanaklarına kalın bir tabaka gece kremi sürmüştü ama makyajını tam olarak temizlememişti; gözkapaklarının çevresinde siyah izler kalmıştı. Kalın yün çoraplar giymişti, üst üste en az iki çift, babasını öperken Luisa'nın da poposunu hafifçe çimdikleyip "Bu kadar gürültü etmek zorunda mısınız?" diye homurdandı.

Esneye esneye gidip köşedeki berjer koltuğa oturdu. Dudaklarının köşelerinde de hâlâ kırmızı rujunun küçük izleri kalmıştı, ayaklarını altına aldı, annesine iki parmağıyla bir işaret verdi. Annesi sigara paketini ona fırlattı, Sibylle tam pakete uzanırken çiçekli sabahlığının önü açıldı, içindeki yeni kombinezonu göründü, beyaz ipektendi, göğsünün üzerine gelen yerinde kırmızı biyesi vardı. "Ee, aylak adam, söyle bakalım, kıyılar nasıl, Kiel ne durumda?" diye sordu, sonra da bir kibrit çaktı. "Hâlâ çaça balığı var mı?"

Luisa, bunun Sibylle'nin umurunda olmadığını biliyordu. Asıl amacı, babasının dikkatini ojeli tırnaklarından, pahalı iç çamaşırından ve boynundaki morartıdan başka tarafa çekmek olmalıydı. Ayrıca babası onun sigara içmesinden de hoşlanmıyordu. Yine de kül tablasını kızına uzattı.

"Eh, ne olursa olsun burada, şehir dışında oturduğunuz için sevinmelisiniz" dedi adam, yorgun gözlerini ovuşturarak. "Gözlerinizin önüne şunu getirin: Tepeleme yığılmış yıkıntılar, tuğlalar, altından kollar ve bacaklar çıkıyor, işte Kiel bu. Çürük kokusu her yerde, o yıkıntıların içinde hâlâ insanların bulunmasına şaşırıyorsun. Durup durup insanlar çıkıyor yine de yangın deliklerinden, üstlerindeki tozları silkeleyip bir sonraki saldırıya kadar biraz su, bir parça kuru ekmek bulmaya çalışıyorlar. Genç bir erkek olarak yaşadım ilk savaşı ama şimdi ülkemde gördüğüm kadar kan ve sefalet görmedim."

Babasının kucağına ilişmiş olan Luisa iki kolunu onun boynuna doladı, burnunu yanağına bastırdı ve, "Öyleyse neden hâlâ orada kalıyorsun?" diye sordu. Babasının tıraş losyonundan hoş-

lanıyordu, çam, güvercin ağacı biraz da mentol kokuyordu. Ancak akşamları yalnızca tütün ve içki kokardı babası. "Yanımızda kal! Bombardıman uçakları yüzünden okulu kapattılar, sen bana ders verebilirsin!"

Babası şişenin mantarını tekrar açtı. "Evet, güzel olurdu" dedi ve esnemesini bastırdı. "Gerçekten isterdim çocuğum. Ama benim ilgilenmem gereken birkaç yüz denizci ve subay var, İstihbarattakileri saymıyorum bile. Sözleşmeler imzaladım. Bilir misin bana ne yaparlar eğer ben... Orduyu güçten düşürme[13] suçu denir buna!" Kızın başını okşadı. "Ama korkma, bana bir şey olmaz. Şehir de liman da yerle bir oldu ama donanma kışlasına daha hiçbir bomba düşmedi, bir zerresi bile."

Karısına baktı, içkisinden bir yudum aldı, konyak kadehinin içine doğru, "Bunun neden böyle olduğunu biliyor musun, Gerda" dedi. "Şimdi de sen düşün bakalım!"

Ama Gerda eliyle savdı onun bu sözünü, Billie de, "İngilizler iyi nişan alamadıkları için mi?" diye sordu.

Babası gülümsemedi. "Hayır" dedi. "Zeki oldukları için. Neyi yok edeceklerini, neyi etmeyeceklerini iyi biliyorlar. Süt veren ineklerin olduğu çiftlikler, Rendsburg yakınındaki büyük demiryolu köprüsü ve Hamburg–Langenhorn'daki kışla da yıllardır en ufak bir zarar görmedi. Çünkü yakında kendileri oraya yerleşmeyi düşünüyorlar, anlıyor musun. İkmal olanaklarını ya da kıçını koyacağı yatağı kim bombalar ki! Zaferlerini kutlamak için yollu fıstıkları alıp nereye gidecekler?"

Billie bir kahkaha attı, hem de epeyce gürültülü bir kahkaha, sabahlığının önünü göğsünün üstünde kavuşturdu, o sözcük Luisa'nın da hoşuna gitmişti, o da ister istemez gülümsedi; gözünün önüne yolda sağa sola sapmadan ilerleyen bir fıstık getirmişti. Ama anneleri "Willy, yeter artık!" diye tısladı.

Sigarasını sobanın üst tablasına basarak söndürdü, izmariti boş kömür kovasına fırlattı, kocası da ela gözlerini iri iri açıp karısını

13 Wehrkraftzersetzung: Orduyu zayıflatma, manevi güçten düşürme, askerlikten soğutma gibi geniş bir anlam yelpazesi olan sözcük. Nazi Almanyası'nda bu suçu işleyenler ölümle cezalandırılırdı. Alman askeri hukukunda 1938'de yasalaştı ve 1945'e kadar yürürlükte kaldı. (ed. n.)

yatıştırırcasına ellerini havaya kaldırdı. "Tamam, anladım, sorun yok. Kullandığım sözcükler için özür dilerim. Ben basit yaradılışlı biriyim, çocuklar, Dithmarschen'li sıradan bir insanım. Uçsuz bucaksız kömür tarlaları, sürekli yağmur. Hem biliyorsunuz: Dith aslında kuzey Almanya şivesidir, inek pisliği demektir, Marsch da arazi demektir. Bunu biliyorsunuz, değil mi?"

Billie tavandaki pencereyi kapattı, Luisa utanmıştı, pijamasının düğmesiyle oynuyordu. Artık kimse dinlemek istemese de ne zaman sarhoş olsa sürekli aynı şeyi anlatırdı babası. Ayağa kalktığında lambaya çarptı. "Kültür bir yana, sonuçta ben boklu bir yerden geliyorum" diye sözüne devam ederek karısına sırıttı. "Kuşkusuz ben oranın adının Gülsuyu Ovası olmasını isterdim; ne çare ki adı Boklu Arazi, aslında ben yalnızca Ivan yüzünden altınıza kaçırmanıza gerek yok demek istemiştim." Sonra Luisa'ya bir şaplak indirip, "Evet, haydi gidip yatalım artık" diye homurdandı.

Mutluluğun içinde hep suçluluk, acıların içindeyse genellikle masumiyet bulunduğu, bu satırların, açlık tanrıçalarının işkence çektirdiği yazarı için avutucu bir bilgiydi şimdiye kadar. Kederliydi, bu yüzden yazarken eli titriyordu, ancak ruhsuz zamanlarda bile gelecek nesillere kalması için, insanın daha akıllı, daha gözü açık olması için yazılmalıydı. Ruhunu, hırsın kılıcıyla ve savaş naralarıyla değil, kadınların sahip olduğu sevecenlikle, Efendimizin sesinden başka bir şey olmayan sakin bir sesle duyurmalıydı.

Sefalet dayanılır gibi değildi, ülkeyi yaka yıka geçen, yollar, insanlar için bedel ödeten her paralı asker ordusuyla birlikte daha da büyüyordu. Her şeyin sokağa atılması gerekiyordu, her tencerenin, her çorabın, aynanın, yatağın ve sandalyenin. Çeşmelerin suyu zehirlenmişti, ambarlar bomboştu, hayvanlar gibi otları ve kabukları yiyorduk. Gerçi yol kenarlarında epeyce ceset yatıyordu, açlığımızı ciğerle, dalakla filan bastırabiliyorduk, dişlerimizin koparabileceği başka bir şey yoktu ki: Geceleri sepici Konradin önden gidiyor, kemikleri baltayla parçalıyordu, inleyip duran insanlar onun arkasından fareler gibi koşuyor, yutuyor, öğürüyor, kanlı dudaklarıyla Tanrı'dan af diliyorlardı.

Ama salgın da çoktu, ayrıca veba ve tifo da, bunları evlerimize sokanlar yaya askerler ve kaçanlardı. Kısacası, bu satırların yazarı da kurtulamadı; beyin kurtları delirtti onu, isilikten kıpkırmızı kesildi, defalarca tecavüze uğramış hizmetçisinin bakımıyla haftalarca yatakta kaldı, o kadına anne, hatta azize dedi. Kadın otlardan anlıyordu ve sabırlıydı.

İnsanların içini açlıktan, salgın hastalıklardan ve hangi milletten olursa olsun barbarların korkusundan çok keder ve melankoli kemiriyordu, hepsi gözlerini umarsızca göğe dikiyorlardı. Gözünün önündeki onca sefalete duyarsız kalan bir tanrıya artık kimse inanmıyordu. İmparatorluktan olsun, İsveç'ten olsun, Danimarka'dan olsun, gelen atlıların arkasından koşuyorlar, onların fitilli tüfeklerini dolduruyorlar ve, Efendim, birini vurun bana! diye bağırıyorlardı. Bana iki kişi vurun! Bedenine kurşun yese de hâlâ çırpınan kurbanları hemen yağmalıyorlar, faizini bile alıyorlardı: Kemer, ayakkabı, küflü ekmek. Öbür taraf yine galip geliyordu, Bavyeralı ya da Polonyalı, bayraksız ve yurtsuz, ama uzun sürmüyordu bu rahatlıkları, yo sürmüyordu. Ağaçların dallarından garip meyveler sarkıyordu.

Çırılçıplak ve bitkin durumda kaldık yıkılan fırınların yanında, soğuktan titriyorduk, her şeye rağmen, insan insanın kurdu olacağı kadar avutucusu da olabilir diyerek umudumuzu koruyorduk. Kimileri oraların üzerindeki bir lanetten söz ediyordu, zehirli fısıltılar, büyülü sıvılar gibi sokakları doldurdu: Nasıl oluyor da komşunun elinde hâlâ bir hayvan derisi var, buğday dolu çuval var? Hangi düzenbazlıkla elde etti şarabını, hangi ihanetle? Neden tavşanlar hep o adamın kapanına yakalanıyorlar, balıklar neden solucan olmayan oltasına geliyorlar? Gölün üzerine hep sis çöktü, güneşli günlerde bile, açlıktan ve korkudan aptallaşmış insanların gözleri o siste yeni felaketler, cehennemden gelecek yeni bir esintiyi görmek istedi.

Kaput bezine sarınıp masasının başında oturan bu satırların yazarı, derdimizi neyin dindirdiğini uzun süre anlayamadı. Katliam yapılan çayırlarda bulup yediklerini sessizce sindiren tombul kargaların kararttığı ağaçların dorukları pusun içinden yükseliyordu, şapelin sivri tepesi, ucunda haç olan küçük çatı kulesi de seçilebiliyordu. Fıçıcı Milger iyi bir adamdı, parasını cebinden ödeyerek damı ve yapının ahşap iskeletini katranlamıştı, sis dalgalandığında şapel suyun üzerinde yüzermiş gibi görünüyordu.

Vitray camlı pencerenin gerisinde, dindar bir gezginin yaktığı küçücük bir ışık yanıyordu. Hafiften bir çan sesi duyuldu, yaşlı yazıcı aniden, içyağından yapılma tek bir mumdan daha fazla şey gördüğünü sandı orada, gözlerini ovuşturdu da görüntü değişmedi. Sanki orada kirletilmiş kadının acısı parlıyordu ve kendisine görünüyordu. Bizi ve öte dünyadaki o kadını neyin iyileştirebileceğini kavramanın sevinciyle fırlayıp kalktı sandalyesinden, mürekkebin durduğu çanağa yanlışlıkla çarpıp devirdi. Nereye, ah! Mürekkep peynirli ekmeğinin üzerine aktı.

Ağıla giren bir tilkinin ya da sansarın ibiğini ısırıp kopardığı horoz artık ötmüyordu. Yine de, okul bombalandığından beri, teneke çalar saatin tiktaklarında hafif bir farklılık olduğunda, sanki dişlileri ansızın cama dönüşmüş gibi sabah serinliğinde sesi biraz daha berraklaştığında Luisa uyanmış oluyordu. Güneş yüksek ağılların arkasından yüzünü henüz gösteriyordu, tarlalardaki saban izlerinin çukurluklarının birinden öbürüne sıçrayarak toprakta bulduklarını gagalayan kargaların solukları duyulabiliyordu.

Gri kıyafetli, gri kasketli insanlar upuzun bir sıra halinde Kluvensiek önündeki ormanın kıyısından geçiyorlardı. Birçoğu beller, kürekler ya da tırmıklarını sırtlanmışlardı, bazıları üniformalı adamların oturduğu yük arabalarını çekiyorlardı. Subaylar karabinalarını sırtlarına atmışlar, ayaklarını aşağı sallandırmışlardı, sigara içiyorlardı, bir ara kahkahalarını duyar gibi oldu Luisa. Ama belki de duyduğu ses yine kargaların gaklamasıydı.

Hemen mantosunu geçirdi sırtına, masadaki süt güğümünü aldı. Çizmelerinin uzun bağcıklarını bağlamamıştı, tüylerine ısırgan otları dolmuş Motte kesik kesik soluyarak avluda yanı sıra yürüdü, güğümü ısırmaya çalıştı. Şosede tahta karbüratörlü bir kamyon ağır ağır, takır tukur Stift yönünde ilerliyordu; sürücü kapısında "Görres Patates Toptancısı" yazısı vardı ama kamyonun kasasına talaş kokan, telle bağlanmış yeni tabutlar yığılmıştı, yükseklikleri sürücü kabinini aşıyordu.

Süthanenin önünde fazla bekleyen yoktu. Bu sabah sütü Bay Thamling dağıtmıyordu, dağıtan, günler önce çatının kapısında atletiyle duran süt sağıcıydı. Şimdiyse üzerinde neredeyse yepye-

ni, önü fermuarlı bir kazak vardı, mavi pamuklu pantolonunun dizden yukarısında ve arka tarafında epeydir bulaşmış öyle kalın bir yağlı süt tabakası vardı ki kumaş deri gibi görünüyordu. "Şuna bakın, avlu güneşinin kız kardeşi dedi süt dağıtan genç, dudaklarının arasına kibrit çöpü sıkıştırmıştı. "Ver güğümü bana!"

Hafifçe içe göçmüş yanakları, gölgede kahverengi gibi duran pırıl pırıl yeşil gözleri vardı, savaşta gerekli olan işletmelerden henüz çekilip alınmamış çoğu işçi ya da çırak gibi gençti o da, on yedi ya da on sekizindeydi. Yüzünün ifadesi bile o saatte orada çalışan arkadaşlarınınkiyle aynıydı: Ağır ve çoğunlukla telaşlı sabah işlerini bitirdiklerinde ve Bayan Thamling'in mutfağında yumurtalı, domuz pastırmalı güzel bir kahvaltı ettiklerinde, yüzlerine artık orada değillermiş gibi yumuşak başlı bir ifade, hatta bazen şakacı bir ifade gelirdi, daha rahat bir hayatın ışıltısı parlardı.

Sürekli bayat ter, kötü tütün ve bir önceki akşamın içkisi kokan ötekilerin aksine bu genç adam sabun kokuyordu, lavanta kokusu duyuluyordu. Özenle alnından geriye taranmış sarı saçları hafifçe parlıyordu, çenesi düzgün tıraşlıydı, tırnaklarının altı da kirli değildi, en azından ötekilerinki gibi simsiyah değildi. "Luisa senin adın, değil mi?"

Luisa gülümsedi, başını salladı; gencin sesinden hoşlanmıştı. Sesi yaşından daha olgun çıkmıştı, hem güçlü hem yumuşaktı, zaten her gün hayvanlarla haşır neşir olan birinin sesi de öyle olmalıydı. Güğümü doldurulduktan sonra Luisa ondan lor peyniri de istedi, babası çok severdi, genç adam eline bir spatula aldı, fıçının üzerindeki parşömen kâğıdını çekti, "Benim çatı katındaki odamdan senin odanı görebiliyorum" dedi, "bir köşesini, bütün o kitaplar... Neden o kadar çok kitap okuyorsun? Hem de koca koca şeyler. Senin yaşındaki kızların yapacak başka işi yok mu?"

Gencin arkasındaki fayans döşeli havuzlardaki süt kadife gibi duruyordu, Luisa onu gücendirmemek için dudaklarını biraz büktü. "Neden?" diye sordu. "Sence ne yapmalılar?"

"Bilmem ki" diye yanıtladı onu genç adam. "Örneğin kıkır kıkır gülmek? Ya da tavşanları sevmek? Ya da tadı kızarmış tahtaya benzeyen çikolatalı bir pasta pişirmek?"

Luisa ister istemez güldü, delikanlı onun güğümünün kapağını çevirdi, lor peynirini içine akıttı. Sonra bakışlarını Luisa'nın yanından aşırıp ufuktaki avcı uçaklarına çevirdi, küçük bir filoydu, "Billie bana senin sevgilinden söz etti" dedi, "tek kulağı olmayan şu gri attan..." Çenesindeki, minik jilet kesiğini elledi. "İyi niyetli davrandığını biliyorum kızım ama süt ve tereyağı bizi güçlendirir – atların işine yaramaz, üstelik toynakları yaralıysa hiç yaramaz. Fazla protein durumu kötüleştirir, sonunda topallaya topallaya hayvan leşlerinin kaldırıldığı yere kadar bile gidemezler."

Sabah serinliğinde orada beklerken söylenerek durdukları yerde ayaklarını pat pat yere vuranlara aldırmadan kızı bir an daha süzdü ve sesini alçaltıp konuşmaya devam etti. "Koridora senin için bir çuval kepek bıraktım. İçine ısırgan otu ve papatya da karıştırdım. Günde iki kez bir kürek dolusu bolca suyla. Ayrıca iyi cins saman da var, onu da inek ahırının üstünde bulabilirsin ama sakın yakalanma... Evinizde aspirin varsa, birkaç tanesini içine ufala. Kısrağın ayaklarının altının hep yumuşak olmasına dikkat et, en iyisi hafifçe ıslatılmış talaştır. Şimdilik yalnızca toynakları iltihaplanmış, belki toparlar kendini."

Fısıltıyla konuşurken sesi boğuk çıkıyordu, Luisa'nın kolunun tüyleri, üzerinden bir böcek geçmişçesine diken diken oldu. Öyle şaşırmıştı ki ne diyeceğini bilemedi, gözlerini dikip baktı gence, o da normal ses tonuyla devam etti. "Benim adım Walter" dedi, "ama Ata da diyebilirsin bana, herkes öyle diyor. Herhalde en iyi arkadaşımın adı Imi olduğu içindir."[14] Kıza göz kırptı. "Hafta sonunda 'Fährhof'ta bedava bira ve müzik var, gelir misin sen de? Ne zamandır böyle kızıl saçlı birini fır döndürerek dans etmek istiyordum."

Gencin dişleri öyle düzgündü ki böylesine ancak filmlerde ya da resimli dergilerde rastlanabilirdi; onun gülümsemesini davetin pekiştirilmesi olarak yorumlayan Luisa'nın soluğu kesildi. "Gerçekten mi? Ama ben meyhaneye giremem ki ya da diye yanıtladı onu ve aklına hemen ablasının gece mavisi giysisi geldi, onu ödünç alıp kendi bedenine uydurabilirdi. "En azından annemler olmadan giremem. Zaten saat dokuzda da yatakta olmam gerek."

14 Ata ve Imi: 1920'lerde Alman Henkel firmasının piyasaya sürdüğü temizlik malzemeleri markaları. (ç. n.)

Delikanlı başını iki yana salladı, ağzındaki kibriti yere tükürdü. "Öyle mi? Yazık. O saatte oradakiler ancak çalgılarını akort ederler" dedi, üzüldüğü belliydi, yaşlı bir adamın güğümünü doldurdu, *Stürmer* gazetesinin bir sayfasına tereyağı sarıp verdi. "Olsun, beklerim yine de. Gülünü seven dikenine katlanır ya da nasıl deniyorsa. Hoşça kal."

Renkli camlardan giren güneş, süt dolu kazanlara vuruyordu, Luisa usulca homurdanarak deli mi bu dercesine şakağına dokundu, sonra da gitti. Ama daha rampanın ilk basamağındayken göz ucuyla geriye baktı, Walter'in üstelememesi, o saçma sapan sözlerden sonra davetinde ısrar etmemesi hayal kırıklığına uğratmıştı kızı. Walter çalışırken ağzının içinden bir şarkı mırıldanıyordu, Luisa her adımla birlikte ondan uzaklaşırken sanki az önce bir kaşık dolusu berrak bal yutmuş gibi göğüs kafesinin altında oluşan o tuhaf gerginliği daha da tatlı hissetti.

Bütün sabahı, Bayan Mangoldt'un kitaplarını rafa dizmekle geçirdi. Kitapların adlarını defterine not etti, ablası sürekli odaya giriyor, bazı giysilerin ve ayakkabıların yerini soruyordu. Çatı katındaki odaya onun saç kıvırma maşasından geçirilmiş saçlarının ve ojesini silmek için kullandığı terebentinin kokusu doldu.

"Ne diye bu kadar büyütüyorsun?" diye sordu Luisa, "sadece bir öğle yemeği. Yoksa Gudrun'u alt etmek mi istiyorsun?"

Sehestedt'te sirenler duyuldu, sislendirme makinesinin çıkardığı o dumanda kanalda çalışan arabalı vapur ancak hayal meyal fark edilebilirdi. "Ne mi istiyorum? Dudaklarıma bir damla vişne suyu sürsem bile alt edebilirim onu" dedi Billie. "O nasılsa yine saçını sımsıkı topuz yapar, aynı el örgüsü hırkayı giyer, bahse var mısın? Al onu piyadelerin siperlerine koy, o açlıktan ölen askerlerin yanına – kıçlarıyla bile bakmazlar ona!"

Luisa bir kitabın kapağındaki tozu üfledi. "Neden baksınlar ki zaten, eğer karınları açsa" dedi. "Hem ben onun hırkasını o kadar kötü bulmuyorum. O motife menderes deniyor. Uzunca bir hırka, mutlaka güzel ısıtıyordur."

"Evet, unutma ki rengi de gri. Onu giyince yünden bir tencereye benziyor. Poponu güzelce yassılt, belini gösterme, erkeklerin canı

çekebilir! Sonra da otuz yaşına gelip de hâlâ gebe kalamamasına şaşırıyor... Bu eteklik nasıl duruyor üzerimde? Babam getirmiş. Çok mu kısa?"

Halının üzerine diz çökmüş olan Luisa başını kaldırıp ona bakmadan önce elindeki lime lime olmuş kitabın içine işaret koydu. "Güzel duruyor" dedi, "ama bluzun çok dar. Düğmelerin arasından için görünüyor. Durmadan Gudrun'a laf sokuşturmak da senin bir işine yaramaz. Biraz dostça davran ona. Evleri bombalanmış öbür insanlar gibi ahırlardan birinde değil de bu evde oturmamızı biraz da ona borçluyuz!"

Şimdi de Eider Köprüsü sise gömülmüştü, havayı sızdıran pencerelerden içeri kükürt kokusu süzülüyordu, Billie bir ayağını koltuğa dayadı, çorabını düzeltti. "Öyle mi? Eh, madem öyle diyorsun... Baksana, gerçek perlon, Sudetengau'daki Kunert'ten. Aslında o fabrikada tamamıyla savaşla ilgili şeylerin üretimine geçmişler, paraşüt ipeği, cerrahlar için ameliyat ipliği filan. Ama elbette çok ayrıcalıklı beyefendiler için hâlâ özel ürünler bulunuyor. Çok nefis bunlar, ipek gibi!"

Luisa ona bakmadı, içinde bitki resimleri olan bir kitabın sayfalarını çeviriyordu, ablası yanına geldi. "Hem unutma, bir bluz asla fazla dar olamaz. Bir yerine biraz kırmızı değdirip doğru parfümü sürersen bütün kalplere girersin. Ya da kalplerin üzerindeki cüzdanlara." Kitap rafına bakıp kaşlarını çattı. "Sen ne yapıyorsun burada, seni küçük şaşkın? Bittiği zaman ne olacak bu? Lewis Carroll ile Erich Kästner yukarıda solda, Hans Christian Andersen ortada? Hem neden Margaret Mitchell Karl May'dan önce konmuş? Alfabeyi yazıp sana vermemi ister misin?"

Luisa itti onu. "Teşekkür ederim, istemem; senin el yazın yabanotuna benziyor." Kulağının arkasındaki kurşunkalemi aldı, kitapların üzerine hafifçe vurdu. "Burada, *Alis Harikalar Ülkesinde* elbette ilk kitap, *Vahşi Kürt Ülkesinden, Emil ve Dedektifler*'den, *Güliver'in Seyahatleri*'nden ve *Frezya Kokusu*'ndan önce geliyor. *Masallar* da *Fındıkkıran ve Fare Kral*'dan önce, *Winnetou Rüzgâr gibi Geçti*'den sonra. Bundan daha iyi alfabetik sıra olamazdı, değil mi?"

Duyduğuna inanamayarak gözleri faltaşı gibi açılan ablası bluzunun manşetlerini kıvırdı. "Ama kim böyle yapar ki bunu?" diye

bağırdı, kristal düğmelerden birini dişlerinin arasına kıstırırken. "Sen hiç kütüphaneye gitmedin mi? Ya da bir kitabevine? Daha on iki yaşınla böyle pek bilmiş havalara giriyorsun ama kitapların yazarlarına göre düzenleneceğini bilmiyorsun, değil mi?"

Utandığını, gözkapaklarının titreştiğini gizlemek için arkasına döndü Luisa. Okulun daha ilk günlerinde kütüphane yanmıştı, o da okuyacağı kitapları hep kırtasiyeci Beuker'e ısmarlamıştı. "Umurumda değil, olduğu gibi bırakacağım ben" diye direndi. "Burada kimsenin bir şey bulmasına gerek yok, hele senin hiç; çünkü burada moda dergileri yok. Hem 'Odol' alsan iyi olur. Senin ağzındaki soğan kokusunu duyarsa Vinzent arkasına bakmadan kaçar."

Thamling'lerin evine giderlerken –havada yine uçak sesleri vardı– Sibylle'nin üzerinde dekoltesi farbelalı kolsuz bir kırmızı elbise vardı, kulaklarında da iri halka altın küpeler. Annesi alnının üzerindeki saçların diplerini azıcık yaktığı bir mantarla siyaha boyamıştı, kış dönemi yardım çalışmalarında kullandığı üniforma ceketiyle etekliğini giymişti, ortopedik ayakkabıları ayağını sıktığı için her basamakta inliyordu. Luisa koridordaki pencereden açık samanlığa baktı. "Gudrun gelmiş bile!" dedi. "Sanırım yeni bir arabaları var!"

Araba, traktörün gölgesinde katranlı duvarın temeli gibi duruyordu, lastiklerindeki beyaz halkalar ve krom çıtaları olmasa zor görülebilirdi. Horch marka kocaman bir arabaydı, kaportasındaki marka heykelciği de kanatlı bir oktu, babası kravatını düzeltirken "Bu ne yahu" dedi, "savaş gemisi gibi. Göring'in garajından çıkmış sanki!"

Karısı ıslık gibi bir ses çıkararak sessiz olması gerektiğini ima etti, o sırada evin giriş katının kapısı açıldı; Sophia Thamling onlara gülümsedi. Beyaz saçlı, bakışları iyilik saçan zarif bir kadındı, ancak fısıltıyla konuşabiliyordu; birkaç ay önce, bombardıman uçaklarının saldırısı sırasında boğazına bir parçacık batmıştı. Hepsinin ellerini sıkmadan önce beyaz önlüğünü eliyle sıvazlayıp düzeltti, hatta Luisa'nın yanağını öptü. "Hemen hemen okuyup bitirdim!" diye fısıldadı Luisa'nın kulağının dibinde. Gözleri açık maviydi, neredeyse akvamarin rengiydi. "Kurtuluyor mu?"

Kız parmağını dudaklarına götürdü, kadın da gülümseyerek mutfağa girdi, gözden kayboldu. Gösterişli evin girişini et suyu ve

kızarmış tavuk kokusu sardı, içerisi her zamanki gibi güzel ısıtılmıştı, büyük çini sobalar vardı. Yemek odasındakinin pirinçten bir tepeliği bile vardı, tavanı da freskler süslüyordu: Küçük melekler, kuşlar ve içi meyve dolu bir bereket boynuzunu mavi göğe boşaltan Tanrıça Demeter. Oval masanın üzerindeki şarap kadehleri ışıldıyor, büfenin yanındaki bir koltukta oturmuş elindeki dergiyi karıştıran Gudrun, "Anne yahu, ayakkabılarının hali ne?" dedi. "Çok dar onlar! Yine şişti mi ayakların?"

Hemen yerinden kalktı, annesi de sıkıntıyla başını salladı ve en büyük kızına sarıldı, ağzından titrek bir inilti çıktı. "Ah, yavrum, özledim seni! Senin kadar kimse dikkat etmiyor!" dedi ve sesini olduğundan daha zayıf çıkarttı. "Bana yine şu kestane merheminden yaptırabilir misin? Çok iyi geldi, hemen emdi cildim onu. Çoraplarım da hiç yağlanmadı."

Gudrun başparmağının ucuyla annesinin yüzüne bulaşmış kurumu sildi. "Tabii yaptırırım, anneciğim! Hemen yarın sağlarım" dedi, üvey babasına da sarıldı, Luisa'nın elini sıktı. Sıkarken de başını kısaca iki yana salladı, Luisa'nın kıyafetini hoş görmediği belliydi ama siyah dik yaka kazağından çok rahat kesimli, dizleri çıkmış, yeşil-kahve erkek pantolonuydu kınadığı. Gudrun Bölge Kadın Örgütündeydi, hatta yöneticiydi orada.[15]

Etekliğinin önünde derin bir pli vardı, tahmin edildiği gibi geyik boynuzundan düğmeleri olan el örgüsü hırkasını giymişti. Bir tek saçındaki file her zamanki değildi; topuzunun üzerinde minik inciler parlıyordu. Billie'nin elini de sıktı ve onun kendisini incelediğini fark etmemiş gibi yaptı; büfeye gidip birkaç şampanya kadehini Bernkasteler ile doldurdu.[16] "Asma yaprağı özünden yapılma haplar da iyi gelirmiş bacak yorgunluğuna. Şimdilerde zor bulunuyor ama sana bir miktar yaptırırım. Eczacıyı sığınaktan çıkartıp getirmem gerekse bile."

Kadehleri dağıttı, geç saatteki kahvaltısında lor peynirinin içine yalnızca konserve vişne değil bir yudum da konyak katmış olan Luisa'nın babası önüne ilk gelen sandalyeye çöktü. "Sen gitgide daha sarışın oluyorsun, mümkün mü bu? Böyle bir üvey kız bana

15 Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisinin kadın örgütüydü. (ç. n.)
16 Bernkasteler: Almanya'nın Bernkastel bölgesinin şarabı. (ç. n.)

yakışır. Peki kâhya ile bölge vali yardımcısı neredeler?" Bir sigara yaktı, mutfakla salon arasındaki servis penceresine baktı, pencerenin gerisinden Silezya şivesiyle konuşmalar duyuluyordu, mutfakta çalışan kızlardı. "Hey, Sophia, Klaas nerede? Gelip bizimle kadeh tokuşturmayacak mısınız?"

Gudrun'un yüzünde bağışlayıcı bir gülümseme belirdi, babasına gümüş bir küllük uzatıp, "Gelirler babacığım, önce işlerini bitirmeleri gerek. Gelecek hafta her yerde yardımcıya ihtiyacımız olacak, kalan erkekleri de askere alıyorlar, ordu ikmal dairesi de bayağı bastırıyor. Bu çıtkırıldımlar tarımdan hiç anlamıyorlar, yavru inekler bile kesilecekmiş. Ama size bir sır vereyim: Bugün çok özel bir gün, kutlanacak bir şey var. Şerefe öyleyse!"

Luisa'ya da bir yudum şampanya verildi, Billie Gudrun'a göz kırptı. "A, demek o yüzden!" dedi ve buklelerinden birini kulağının arkasına itti, üzeri yılan motifli halka küpesini çekiştirdi. "Neden bu kadar süslendiğini merak ediyordum. Böyle sıcak bir antrasit renk hep uygun düşer, değil mi? Bir de saçına taktığın file ve şu çoraplar da! Günah kokuyor. Südet Bölgesindeki Kunert'ten mi alınmış?"[17]

Gudrun kıyafetine baktı. "Ne? Neden?" diye sordu, hayretle. "Hiçbir fikrim yok. Bunları bana..." Eliyle boş ver işareti yaptı. "Aklına neler de geliyor kardeşim, tam sana özgü. Ama içinde bulunduğumuz günlerde böyle şeyleri aklımıza takmamalıyız, değil mi? Sana Gençlik Örgütü'nde ya da Alman Kızlar Birliği'nde bizim gerçek süsümüzün ne olduğu öğretilmedi mi? Erkekler bizim için son neferine kadar savaşıyorlar, sınırlar alev alev, bu durumda bir Alman kadınının yaşamında süslenmekten ve güzel kıyafetler giymekten daha önemli şeyler olmalıdır."

17 Südet Bölgesi (*Sudetenland*) Eski Çekoslovakya'nın kuzey, güney ve batı bölgelerinin tarihteki adı. Südetler, Çekoslovakya'nın kuzeyinde sınır boyunca uzanan dağların adıdır. Birinci Dünya Savaşı sonunda Avusturya-Macaristan İmparatorluğu dağılınca, bu bölgelerde oturan ve çoğu Südet Almanı olan halk kendini yeni bir ülke olan Çekoslovakya'da buldu. Almanya'nın kışkırtmasıyla 1938'de Südet krizi çıktı ve sonunda bu bölgeyi Almanya ilhak etti. Sınırdaki bir bölgeyi de Polonya işgal etti. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Çekoslovakya yeniden yapılanırken Almanlar ülkeden çıkartıldı.

"Öyle mi?" diye sordu Billie, kadehi dudaklarında gülümserken. Kadehin parlak kenarına kırmızı ruju bulaşmıştı, sesi biraz heyecanlı çıktı. "Neymiş onlar?"

Hırkasında üçgen biçimli algiz simgesini[18] taşıyan üvey kız kardeşi onu tepeden tırnağa süzdü, herhalde yanıt verecekti ama tam o anda Vinzent ile kâhya salona girdiler, ikisi de ellerini ovuşturuyorlardı. Peşlerinden soğuk şubat havası da daldı içeriye, Gudrun gözlerini kırpıştırdı, gözlerindeki öfke ifadesi silindi. Kadehini bıraktı, parmağını kıvırıp eklem yeriyle büfenin üzerindeki gonga vurdu, "Sophia?" dedi, "Tamam mısınız? Gelebiliriz!"

Güneş bulutlardan sıyrılıp kadife perdeli yüksek pencerelerden içeri girince tavanda kat kat boyanmış çiçekler ve elmalar sofra örtüsünün üzerine uçuk pembe lekeler şeklinde yansıyordu. Luisa kanatlı kapının hemen yanında oturduğu için Vinzent önce ona selam verdi. Koyu renk saçlı başı köşeliydi, ensesindeki ve kulaklarının çevresindeki saçlar iyice kısa kesilmişti, saç kökleri gümüşsü parlamaya başlamıştı bile; yakında kırk yaşına basacaktı. Küçük fırçalara benzeyen dik, gür kaşları gözlerini kapatıyordu, çenesini doğal denemeyecek derecede öne çıkarıp "Ee, baldız," dedi, "akıllı olmakla kalmıyor, günden güne güzelleşiyorsun da. Nereye varacak bu?"

Etrafa belli etmeden kızın elini başparmağıyla gıdıkladı, Luisa'nın gülümsemesi yapılan iltifata teşekkür sayılmazdı. Erkeğin pantolonu jilet gibi keskin ütülü, omuzları dimdik vatkalı kruvaze takım elbisesini görünce aklına daha çok babasının sözü gelmişti: "Ceketinin içine çatı kirişi diktirmiş!" Mavi ipek kravatı ve ceketinin üst cebindeki mendili minik zambak desenliydi, ayakkabıları da iki renkliydi, lacivert-beyaz. "Riga" dedi Vinzent, kızın bakışlarını fark edince. "Ayakkabıcılar beceriyorlar bunu, şu Yahudiler."

18 Algiz ya da elhaz, Run alfabesindeki harflerden biri, yaşamı simgeleyen rün harfi. Nazi rejiminde bu harf, Yaşam Kaynağı Birliği nin simgesi olarak kullanılıyordu. Birliğin amacı Ari ırktan olan ve Nazilerin koyduğu temiz ırk ve sağlık idealine uygun sağlıklı kişilerin doğuracağı çocukların sayısını artırmaktı. İşareti:

Bay Thamling de takım elbiseliydi, yeleği işlemeli, ütüsüz takım elbisesini giymişti, Luisa'nın bildiği üzere altın zincirin ucunda saat değil de çakmak takılıydı elbette. Üzerinde bir ahır kokusu vardı, beyaz saçları seyrelmişti, güneş vurunca araları görünüyordu, bıyığı sigaradan sararmıştı. Masanın ucundaki sandalyesine çöker gibi oturdu, Luisa'ya bakıp "Dün gece pencerende ışık yoktu" dedi. "Kitapların hepsini okudun mu? Bodrumda bir öbek daha var, sana yarın gösterebilirim."

Luisa başını salladı, sevinerek gülümsedi, peçetesinin katlarını açtı: Bayan Thamling çorbayı getirdi, içinde küçük etler ve hamurlar olan koca bir kâse et suyu çorbası. Luisa'nın önünde duran iri, yuvarlak bir sürahide en sevdiği içecek olan altın rengi mürver şurubu vardı, içinde buz parçacıkları ve nane yaprakları yüzüyordu. Ötekiler kırmızı Fransız şarabı içiyorlardı, savaş öncesinden kalma bir Bordeaux idi, kadehler tokuşturuldu, herkes birbirine afiyet olsun dedi.

Beyaz önlüklü, tek kollu bir kadın mutfaktan bir tabak taze kıyılmış yeşillik getirdi, bluzunun aşağıya sarkan boş yeni Luisa'nın yanağına sürtündü. "Eee?" dedi babası, birkaç kaşık aldıktan sonra sıcakladığı belli oluyordu, alnı kızarmıştı. "Sürpriz neymiş bakalım? Mucize Silah'ın yerine geçecek şey mi bulundu? Yoksa Vinzent nihayet Tarım ve Ormancılık Bakanı mı oldu, ya da ona ne deniyorsa?"

Vinzent peçetesiyle ağzını sildi ve, "Tanrı korusun, Willi" dedi. "Şu anda o görevde biri var diye sevinelim, Berlin'in birtakım uygunsuz taleplerinden korudu bizi. Bazı kişilerin bilgeliği yazı masasının kenarında bitiyor, onlar savaşların horozlar ötmeden kazanıldığını sanıyorlar." Sırıtarak karısına baktı. "Yine de size duyuracağımız bir mucize var, öyle değil mi? Tanrı'nın bir armağanı. Ama sırayla gidelim..."

Elini ekmek sepetine attı, sıcak ekmekten bir parça alıp üzerine tereyağı sürdü, bıçağı öyle bastırıyordu ki yağ ekmeğin altındaki boşluklardan çıktı. "Biz dün Hinrich'e gittik..." Gudrun tuzu uzattı ona. "Lohse'ye demek istiyor, bizim bölge valisine."

Vinzent ağzını şapırdattı. "Doğru, ona gittik. Yirminci yıldönümüydü, ıslatmak gerekiyordu bunu. Biz de o arada yalnızca

devletin el koyduğu yerler hakkında değil, bu çiftlik hakkında da konuştuk. Sahibi olan General van Cleef vurulup öldü, ne yazık ki bu konuda bir kuşku kalmadı, mirasçıları da bulunmuyor. En azından ülkemizde yok. Hinrich'in hep dediği gibi, gayri menkul meselelerinde askıda olan durumlar hasadı bozar. Dolayısıyla ben de..." Başını salladı, derin bir soluk aldı. "Ben de onun, Devlet Beslenme Kurumu[19] ve yönetimin en üst kademesince de desteklenen ve benim bölge valiliğindeki deneyimlerime bakılınca pek de garip kaçmayan acil ricasına uyarak bu mülkün sahibi sıfatıyla onların hizmetinde olacağımı bildirdim."

Soluk soluğaydı, yeleğinin önüne taktığı peçeteyi çekiştirip düzeltti, ortalığı kaplayan, şurada burada kırıştırılan bir alınla vurgulanan sessizlikte bu tuhaf ifade üzerinde düşünüldüğü duyuluyordu. Ancak Gudrun'un yüzünde güller açıyordu, kadehini kaldırdı, neşelendirmek istercesine masadakilere baktı. "Ne diyorsunuz, harika değil mi?" diye bağırdı. "Gerçekten mükemmel bir şey değil mi? Bin dokuz yüz hektar artı orman, hem de sembolik bir fiyata!"

Kocası, boğazına ekmek kırıntısı takılmış gibi öksürdü. "Eh işte," dedi, "böyle deniyor sanırım. Ancak elbette personele ve ekonomik duruma karşı olan görevler sembolik olmaktan öte. Sadece olası bir kâr düşmeyecek benim hesabıma – zararları da ben üstlenmek zorundayım, günümüzde zarar etmek samanlığa saman sokmaktan daha hızlı oluyor. Arazi vergisi de, Tanrı biliyor ya, pek az değil! Ama şimdilik bunu düşünmeyelim." O da kadehini kaldırdı. "Şerefe o zaman, dostlarım! Başarımıza!"

Onu kutladılar, içkilerinden birer yudum aldılar, birkaç kaşık aldıktan sonra tabağını kenara itmiş olan Billie ellerini ensesine götürüp parmaklarını birbirine geçirdi, koltukaltlarındaki kızıl tüyler göründü. "Vay canına, Brigittecik! Demek günümüzde bu kadar kolay çiftlik sahibi olunuyor" dedi. "Sanırım ben de bir parti belgesi edinmeliyim." Gülümseyerek kalçalarının üzerinde iki yana sallanırken eski ahşap sandalye gıcırdadı. "O zaman da bu çiftlik evinde mi oturacaksınız?"

19 Devlet Beslenme Kurumu: Nazi Almanyası'nda, yiyecek üretimini düzenlemek için kurulmuş devlet örgütü.

Gudrun soluk aldı, yanıt veren Vinzent oldu: "Saçma, bunun parti belgesiyle bir ilgisi yok, sorumluluk alma arzusuyla ilgisi var! Şimdilik Krähenberg'de kalacağız, orası mükemmel bizim için. Sığınak yeni güçlendirildi, daha modern bir havalandırma ve yeni çelik kapılar takıldı. Gaz sızdırmıyor! Hem kanalın manzarasından çok hoşlanıyoruz."

Luisa yanağına sürtünen bluzun yenini hâlâ hissediyordu, irkilerek yanağını eliyle sildi. Alt dudağının kenarında koyu bir çizgi oluşan babası arkasına uzandı, büfeden bir şişe Bordeuax şarabı daha aldı. "Başka ne var?" diye sordu, tirbuşonu çevirirken. "Mucize bu muydu? Sırayla gidelim derken neyi kastetmiştin?"

Vinzent bir koluyla karısının omuzlarına sarıldı. Gudrun hafifçe gülümseyerek çenesini kaldırdı, sanki sırtında bir şey, umut vaat eden bir şey oluyormuş gibi gözleri tuhaf bir şekilde irileşti. "Haklısın, Willi, küçük bir şey daha var, bunu sizlerle paylaşmak isteriz" dedi Vinzent ve dilinin ucunu dudaklarında gezdirdi. "Hemen söyleyemedik, bir süre gizli kalması gerekiyordu, çünkü bazı şeyler... eh işte. Ama artık eminiz, siz de çok yakında göreceksiniz." Hafif hafif öksürdü. "Nasıl söyleyeyim... Hanedan buyruğuna uyuluyor, vârisimiz olacak: Değerli eşim gebe!"

Kâhya ellerini çırptı. "Bravo size!" dedi. "Zamanı gelmişti. Acele bir traktör sürücüsüne ihtiyacım var."

Hemen hemen herkes güldü, Vinzent karısını kendine çekti ve masadakilere alaycı bir gururla sırıttı, ancak birden şaşkınlaşan Sibylle'nin bakışlarının karşısında duramadı. Gudrun'un annesi iki eliyle ağzını kapadı. "Ah ulu Tanrım, gerçekten doğru mu bu?" diye mırıldandı, gözlerine yaşlar doldu. "Meryem Anamız yıllardır ettiğim duaları duydu mu? Demek çocuğun olabiliyor, yavrum? Yani, umut var değil mi?"

Gudrun bembeyaz kesildi. Utangaç, nedense gamlı denebilecek gülümsemesi silindi, bakışlarını annesinden kaçırıp pencerenin dışına dikti, yarı duyulur bir sesle, neredeyse dudaklarını hiç kıpırdatmadan, "Sen ne zamandır dua ediyorsun, anne?" dedi. "Hayatında hiç kiliseye gitmedin, evlenirken bile. Hem kesin bilmek istiyorsan, kısa sürse de daha önce de sevinmek için fırsatım oldu... Ama şimdi artık dördüncü ayımdayım."

Annesi dudağını ısırdı, mutlulukla iç geçirdi, sesi neredeyse inler gibi çıkmıştı, Luisa'nın babası herkese şarap koydu, herkes kutladı Gudrun'u, Sibylle de kutladı ama elini sıkmadı. Sadece kadehini kaldırdı, dudak ucuyla gülümsedi, şarabı içmeden kadehi elinden bıraktı. Gudrun'un yüzüne yine renk, gözlerine ışık geldi, kocasını dirseğiyle dürttü. "Kilise deyince aklıma geldi," dedi, "oğlumuzun vaftiz babasının kim olacağını da söyle artık!"

Vinzent başını usulca iki yana salladı, çorbasından birkaç kaşık aldı. "Haydi sevgilim, bu kadar mutlu olmana memnunum ama bu konuda biraz daha bekleyelim" diye yanıt verdi. "Bunu laf arasında telefonda duyurdu ancak işlerin nasıl ilerleyeceğini o da önceden göremez. Beş ayda neler olur kim bilir."

Herkes öğrensin diye ses çıkarmadan dudaklarını oynatarak Amiral Dönitz demiş olan Gudrun sarı kaşlarını havaya kaldırdı. "Neden? Neden öyle diyorsun?" dedi hayretle. "İnsanlar ölüyor, insanlar doğuyor, vaftiz ediliyor, bugün de oluyor bu, başka bir zaman da olur. Savaşı kazanınca Kiel'e döneriz, rahip Schimmel'den bir tören isteriz ve yakışır şekilde büyük bir davetle kutlarız!"

Annesi başıyla onayladı ama Billie homurdandı, gözlerini kadehine dikmişti. "Neyi kazanınca?" dedi ağzının içinden, hafifçe öksüren babasını da umursamadı. "Galiba hayal kuruyorsun, papatyam benim. Gözlerini savaş dulları için ördüğün şeylerden kaldır da pencereden dışarı bak. Tommy'ler[20] bizim hava savunmamızla alay ediyorlar çoktandır ve güpegündüz göğe yayılıyorlar. Bak, bizim ufaklık okulda neredeyse ölüyormuş. Ve senin dönmek istediğin Kiel'in, duyduğumuza göre Führer'iniz sayesinde bir enkaz yığınına dönüştü; sen oğulcuğunu orada tozla vaftiz ettirebilirsin." Luisa'nın kadehindeki buz usulca çatırdadı, Gudrun da gözüne güneş girmiş gibi suratını buruşturdu. "Ne dedin? Ne biçim konuşma bu?" Kocasına döndü, kravatındaki maydanozu aldı. "Az önce kaz mı dedi o? Acaba kız kardeşim biraz fazla mı taşkın?"

Vinzent parmağını kadehinin incecik altın bir çizgi bulunan kenarında gezdirdi, "Tamam, sakin ol" dedi. "Belki biz..."

"Üvey kız kardeşin!" diye araya girdi Billie, gözlerini Gudrun'dan ayırmadan. "Üstelik bir de sağırsın, öyle mi? Buradaki herkesin

20 İngiliz askeri. (ç. n.)

radyosu var, artık bu işin bittiğini herkes biliyor, değil mi? Amerikalıların yakında Ren nehrini geçeceklerini, Rusların Berlin önüne geleceklerini, mucize silahın da boş laftan başka bir şey olmadığını. Şimdi savaşa giden her asker boşuna ölecek, tamamıyla boşuna, sizin Hitler'inizi ve serserilerini ne kadar çabuk defederlerse bizim için o kadar iyi olur!"

Birkaç dakika herkes donup kaldı; kaşıklar tabakların üstünde salındı. Babaları hoş görmediğini gösterircesine başını iki yana salladı, anneleri de peçetesini katladı, tekrar açtı, ürkek gözlerle çevresine bakındı. "Neden hep 'sizin' Hitler'iniz?" diye ortamı yumuşatmaya çalıştı. "O aynı zamanda senin de Führer'in canikom, ona çok şey borçlusun! Ritmik jimnastiği düşün, Alman Kızlar Birliği'nin deri düğümlü güzel eşarbını düşün. Hem bırak şimdi şu şarabı lütfen, hiçbir şey yemedin neredeyse!"

"Ya, öyle mi?" diyen Sibylle yine de içti, ağzının köşesinden biraz şarap sızdı. "Peki nereye götürdü beni benim Führer'im? O ve bitmek bilmeyen savaşı olmasaydı okulum kapatılmazdı, çoktan bitirme sınavını vermiş ve Münih ya da Berlin'de üniversiteye girmiş olurdum" diye devam etti. "Hatta belki de Paris'te. Onun yerine bu Tanrı'nın unuttuğu çiftlikte köreliyorum, bir türlü ısınmak bilmeyen yukarıdaki esintili odada sıkıntıdan patlıyorum, üstelik durmadan sistit oluyorum."

Bayan Thamling boynundaki siyah kadife bandı düzeltti. "Ama yavrucuğum, her zaman gelip buradaki çini sobanın yanında oturabilirsiniz" dedi boğuk bir sesle. "Kardeşiniz de öyle yapıyor. Ahududu yaprağından çay kaynatıyorum, kuru üzümlü kek pişiriyorum, sohbet ediyoruz ve okuyoruz..."

"Ya da benim yanıma gel" dedi kâhya ve saatine baktı. "İyice ısınabileceğin iş var yanımda, hem de istemediğin kadar. Ormandan yakacak odun getiriliyor, tarlalara gübre suyu veriliyor, üstelik inek ahırında da iki elim dolu. Ayrıca manastırda kalan yaralılarla da ilgilenebilirsin. Rahibeler bayılırlar buna." Göz kırpıp gülümsedi Sibylle'ye, o da ona suratını buruşturdu. Kollarını göğsünün üstünde kavuşturup çenesini havaya kaldırarak nemli gözlerle pencereden dışarıya, ıssız avluya baktı; Luisa onun kahverengi gözlerinde daha açık tonda, kehribar rengi benekler olduğunu ilk kez fark etti.

"Ama belki..." dedi Gudrun ve ağzını tatlı bir şey yalıyormuş gibi oynattı, "belki bambaşka nedenler yüzünden sistit oluyorsundur? Ne dersin? Öyle şeyler duyuyoruz ki."

O anda Vinzent avuç içiyle masaya vurdu; çatallar, bıçaklar çangırdadı, tuzluğun içindeki tuz etrafa sıçradı. "Yeter artık, tamam olsun!" diye tekrarladı, "tamam" sözcüğünde tehditkâr bir vurgulama vardı. Boş kadehini ileri itti. "Gerçi kendi aramızdayız, yani aile arasındayız ve kimsenin düşmanların radyosunu, o budala propagandayı dinlediğini sanmıyorum. Yine de, benim çatımın altında da insan konuşmadan önce iyice düşünmeli, Sibylle – kutlayacak bir şeyimiz var, lanet olsun, bu yüzden zehrinizi kusmayın!"

Frau Thamling çorba tabaklarını dikkatle topladı, mutfaktan dumanları tüten çanaklar getirildi, uyarısını izleyen sessizlik bir an Vinzent'i bile şaşırtmış göründü. İki parmağını, genişletmek istercesine arkadan yakasının içine soktu, çalıştığı kurumun arması olan kılıç ve başak resmi bulunan kol düğmeleri görünene kadar manşetlerini çekiştirdi. Gudrun onun tabağına patates koydu.

Avludaki tozlar rüzgârla burgaçlanıyor, boş bayrak direğinin ipi direğe çarpıp tıkırdıyordu, Vinzent patatesleri ufak parçalara bölerken masanın karşı tarafından Billie'nin kendisine ateş saçan gözlerle baktığını fark etmemiş gibi yapıyordu. Kızın gözleri kaşlarının gölgesinde kalmıştı, dudağının içini kemiriyor, mümkün olsa dışa vuracağı sövgüleri ve bedduaları ısırıyordu sanki, tırnaklarının uçları beyaz keten örtüde ince kırmızı izler bırakıyordu. Gudrun sos kâsesini kocasının önüne itti. "Konaklamaları da konuşacaktın" dedi, sesi temkinliydi. "Bunu şimdi halletsek mi? Sevgilim?"

Vinzent hafifçe öksürdü, bir yudum su içti. "Haklısın" dedi masadakilere bakarak. "Konaklamalar... bununla da ilgilenmeliyiz. Elbette daha önce olduğu gibi yardıma hazırız, çünkü sadece samanlıklarda ve ahırlarda olsa da hâlâ yerimiz var. Ancak subayların ailelerini yukarıya, evin içine yerleştirmemiz gerçekten mantıklı değil. Bu yanlış yorumlara yol açabilir. Demek istiyorum ki, gerçekten de biri kalkıp...

Luisa'nın annesi ellerini çırptı. "Aman Tanrım, Vinzent!" diye bağırarak adamın sözünü kesti. "Ne kadar da uzağı görebilen bir damatsın sen! Bunlar benim düşüncelerim, benim sözlerim, tamı

tamına! Daha geçenlerde ona burada, Rusları evlerimize alırsak bu hatamızdan yararlanıp başımıza çorap örerler, demiştim. SS'in kokusunu alırlarsa...

Kocası parmaklarının ucuyla karısının koluna dokundu ama kadın onun elini itti. "Öyle söyledim, bırak da konuşayım. Rus elbette kırmızıyı görür ve hepimizin birlik olduğumuzu sanır. Birkaç Rün yüzünden evimizi başımıza geçirir, hepimizi Sibirya'ya gönderir. Ya da hemen avludaki ıhlamur ağacında sallandırır hepimizi, bir nişanımız ve parti belgemiz olmasa da!"

Vinzent kibarca gülümsedi ama elmacıkkemikleri seğiriyordu. "Hayır, hayır, sen beni yanlış anladın" dedi. "Benim Birlik'te olduğumu bir yana bırakalım, Gerda; bu çatının altı gerçekten biraz basit, bu konuda Billie'ye hak verebiliriz, değil mi? Yalnızca kiremitleri kapatan lambriler, derme çatma bir mutfak, küflü bir banyo..." Kâhyaya döndü. "Şu Yahudi profesörün villasını hazırlayabilir miyiz, diye düşündüm, Klaas. Ne zamandır yok, orada mutlaka daha fazla yer vardır, konforludur da. Bölge valisi gerçekten bir gün uğrarsa koruması altındaki kişileri ihmal ettiğimizi düşünmesin. Ne de olsa bunlar albayların eşleri!"

Thamling başıyla doğruladı, not aldı, Gudrun kocasının bardağına su koyarken annesine kınayan gözlerle baktı. "Ya da öyle..." dedi annesi ve burnunu kırmızı şarap kadehine gömdü.

O sırada eti getirdiler, gümüş bir tepsi üzerinde çıtır çıtır kızarmış, çevresi çeşitli otlarla ve marine edilmiş mantarlarla dolu hindi parçaları; herkesten yükselen "Aaa!" ve "Ooo!" sesleri arasında Sibylle'nin sandalyesini geriye ittiği fark edilmedi. Ancak ruj lekeli peçetesini boş tabağına atıp ayağa kalkınca ona baktılar ve rimelinin aktığını gördüler. Yine de kimse bir şey söylemedi, bezelye ve havuç dolu kâseler elden ele geçirildi, şarap ve su servisi yapıldı, Sibylle de burnunu çekerek çıktı salondan.

Oradakiler yemek yerken, göğüs etinin ya da but etinin üstünlükleri hakkında konuşurken, Luisa'nın babasının bir kemik üzerinde çıkardığı flüt seslerini bastıran kahkahalar atarken onun çatı katında dolaştığını duydular. Zemin tahtalarında ayakkabılarının topukları takırdıyor, avizenin kristalleri adımlarının altında titriyordu, Bayan Thamling kaşlarını çatarak tavandaki fresklere,

gök mavi zemin üzerindeki meleklere ve güllere kaldırdı başını. Gudrun elini kocasının elinin üzerine koydu. "Bence" dedi, "kız kardeşime terlik hediye edelim."

Ahırda Meltem parmaklığın yanında bekliyordu, sağlam kulağı Luisa'ya dönüktü. Yelesiyle açık renkli derisi günler öncesinde olduğu kadar taraz taraz değildi, gözlerine de biraz parlaklık gelmişti. Acı çekmeden ayakta durabilmek için toynaklarının üzerine dönüşümlü olarak basıyordu, Luisa biraz yoncayla otları yem yalağına boşalttı, üstüne de iki aspirin ekledi. At soludu, yemini yerken Luisa yumuşak bir tımar fırçasıyla dikkatlice kaşağıladı atı, onun ince kuyruğu yüzüne değince de kıkır kıkır güldü.

Bu sabah sütü, sığınmacı kadın dağıtıyordu, Ruslar gelirse kendi ağzını tırmala diyen kadındı bu. Tersyüz edilmiş bir kürk giymişti, başında bir asker kepi vardı, Luisa'nın güğümüne bir litre süt koydu, Luisa ikincisini beklerken yaşlı kadın başını iki yana sallayıp, "Daha fazla yok, çocuk" dedi. "Dün akşamdan talimat geldi, savaşmak için güçlenmeleri gerekiyormuş. Karınları aç adamların, üşüyorlar, yeniden Boleslawiec'de ya da Grodkow'da oturabilseler ve haşhaşlı köfte yiyebilseler, ne anavatan umurlarında olur ne de bütün o abuk subuk şeyler. Şimdi biraz yer aç bakalım..."

Luisa alışılmadık derecede hafif güğümünü sallayarak avludan geçip inek ahırına gitti. Devasa ahıra üç yüzden fazla hayvan sığıyordu, burada çalışanların da hemen hemen hepsi kadındı, gübreleri kazıyıp topluyorlar, yemliklere saman dolduruyorlar ya da leğenleri ve kovaları yıkıyorlardı. Doğu'nun kırsalından gelen sığınmacılar, başörtülerini başlarına üçgen biçiminde bağlayıp çenelerinin altında düğümlemelerinden tanınıyorlardı, bombardımana uğramış şehirlerden gelen kadınlarsa genellikle türban biçiminde bağlıyorlardı örtülerini, alınlarının üzerinde düğüm atıyorlardı. Hatta süt sağanlardan birinin tırnakları ojeliydi.

Walter gebe hayvanlardan birinin durduğu bölmeye yaslanmıştı, Luisa'ya göz kırptı. "Bununla işim var." Mavi bir tulum giymişti, çenesindeki sakallar anız gibiydi, Luisa'nın hoşuna gitti, elindeki güğümü bıraktı, Walter'in yanında durup göğüs hizasına gelen

duvarın gerisine baktı. "Epey zor olacağa benziyor" dedi Walter. "Bana yardım eder misin?"

Ahırın pencerelerinden giren güneş taze samanların üzerine vuruyordu. Hemen hemen her yeri kahverengi olan inek –alnında bir tek beyaz leke vardı– genç görünüyordu, zincire de bağlanmamıştı. İri gözleri donuk ve boş bakıyordu, geniş tahta bölmede ağır ağır dolaşırken dolu memeleri sallanıyor, boynuzlarının uçları bazen duvarlara sürtüyordu. Duvarın sıvasında çukurluklar vardı, daha önce orada kalan ineklerin bıraktığı izlerdi. Hayvanın rahim kesesi kuyruğunun dibinden görünmeye başlamıştı bile, o ışıkta donuk bir saydamlığı vardı; içindeki pembe suda koyu renkli deri ve tırnak görünüyordu, Luisa, "Vakit geldi mi?" diye sordu. "Çok erken değil mi? Ben buzağıların mayısta doğduğunu sanırdım."

Walter saatini çıkardı, pantolonunun yandaki küçük cebine soktu. "Normali öyle" dedi, teneke kapıyı açtı. "Ama günümüzde bir anlamı yok ki bunun. Hayvanlar da hissediyor savaşı. Çoğu kısırlaşıyor, çünkü dünyaya hiçbir şey getirmek istemiyorlar, bazıları yağı kendilerinde tutuyor, inceltilmiş süt veriyorlar, gebeler de vakti gelmeden doğuruyorlar; Kutsal Kitap'ta da var. Şimdi de buzağı geliyor ama tırnaklarından göreceğin gibi tersten geliyor. Tatsız bir durum..." Hayvanın boynuzlarını sıkı sıkı tuttu, kulağının birini kalça eklemine dayayıp dinledi, bölmenin yanındaki alet odasının açık duran kapısını işaret etti. "Doktor çantasını getirsene bana."

Kastettiği paslı bir kovaydı. Kauçuk önlüklerin yanında duvarda asılıydı. İçinde el mengeneleri ve tahta saplı kerpetenler duruyordu, kapaklı bir kavanozda da neşterler, makaslar ve yamulmuş iğneler göz alıyordu. Luisa bir keresinde düşüp dizine dikiş atılması gerekince hastaneye gittiğinde görmüştü bunlara benzer aletleri. Ama buradakiler daha büyüktü, makaraya sarılı siyah iplik de olta ipine benziyordu. Walter o ipten bir parça kesip aldı.

Sonra hayvanın boynuna eliyle vurdu, ayak bileğine ayağıyla hafifçe bastırdı, hayvan ön dizlerinin üzerine çökene kadar bastırmaya devam etti. Arka bacakları dik duruyordu, Walter hayvanın çamurlu kuyruğunu yakaladı, geriye çekti, boynuzlardan birine bağladı. "Süt arpı" dedi sırıtarak, gerçekten de ineğin gövdesinin

üstünde gerilen ipe elini değdirir değdirmez yumuşak bir bas sesi çıktı. "Az sonra başlar."

Luisa'nın, soluyan hayvanın arkasına daha fazla saman koyması gerekti, kalın bir tabaka, şalını çıkardı, mantosundan sıyrıldı, ikinci kucak samanı koymuş ve yaymıştı ki kese patladı. Kese suyu ılık bir dalga halinde Luisa'nın ellerinin üzerine aktı, eteği ve yün çorapları da ıslandı. Ürkerek dudaklarını büzdü kız, Walter'e baktı. Ama Walter gülüyordu. "Ne olmuş yani, yararlı bu!" dedi. "Sığır olsak, hayatta ihtiyacımız olan bir sürü iyi şey var içinde. Ne yazık ki kitap harfleri yok ama..."

Akan sıvı, yeni kesilmiş hayvanlardan çıkan koku gibi kokuyordu, Walter buzağının yumuşak, krem rengi ayaklarını elledi, başparmağının tırnağını çizgilerin arasından geçirdi. Sonra dikkatle ayak bileklerinden çekti, anne inek gözlerini kapadı, boynunu uzattı ve alabildiğine bağırdı. Yemliklerin önünde bağlı olan öteki inekler geviş getirirken durdular, başlarını çevirdiler. Walter ensesini kaşıdı. "Bu mal kendi başına çıkmıyor" diye mırıldandı ve bölmeden bir kürek aldı.

Eskiden kalma kanla katılaşmış, parmak kalınlığında iki ipi içleri pembe, dışları siyah siyah parlayan burun delikleri görünmeye başlayan buzağının incikkemiklerine bağladı. İplerin uçlarını tahta sopaya tutturdu, sopayı iki eliyle yakaladı. İki adım geriledi, bacaklarını açıp parlak samanların üzerine sağlamca bastı. Luisa çömelip ineğin boynunu okşayarak sakinleştirici sözler söyleyince "Yo, yo" dedi Walter. "Çekil oradan. Bunu kendi başına başarmalı, hayat böyle. Acısından kafasını bir sallarsa boynuzu karnına yersin."

Kız kenara çekildi ama gözleri soluk soluğa kalmış hayvanın üzerindeydi. İneğin gözleri kapalıydı, ıslak kirpiklerine tozlar ve kavuzlar yapışmıştı, bir sonraki sancıyı beklerken havada uçak sesi duydular, son günlerdekinden daha uzaktaydı, kanalın bir yerinden de makineli tüfeklerin yaylım ateşi duyuldu. Sonra hayvanın derisi kriz geçirircesine titredi, gebe hayvan başını geriye attı, sağrısını gerdi, tırnaklarını aralayıp yeri kazıdı. İğrenç kokulu bir osuruk saldı, yine bağırdı, başlangıçta boğuk çıkan, sonra sıkıntılı kalbinin her atışıyla birlikte tizleşen bir bağırtıydı, Luisa elleriyle kulaklarını kapattı.

Walter dişlerini sıkarak, yumruk yaptığı ellerinin eklemlerinin kanı çekilerek var gücüyle tahta sopayı, gerilen ipleri çekiyordu, hayvanın vulvasından sulu kan sızıyordu. Sonra buzağının kafasının tamamı, simsiyah parlayan, parça parça mukoza yağıyla kaplanmış boynu dışarı çıktı: Sanki ensesinde omuru yokmuş gibi annesinin gerilmiş bacaklarının arasından yalpalayarak aşağı kaydı, kulaklarının uçları samanlara değdi. Birden göbek kordonu koptu, annenin doğum sancıları azaldı, Walter rahat bir soluk aldı.

Buzağının kalçasıyla arka bacakları hâlâ annesinin içindeydi, Walter başını iki yana sallayıp "Tipik bir erkek buzağı işte. Önce ters gelirler, sonra çok aptaldırlar, meme bulamazlar, sonunda da çayırlıkta traktörle çiftleşirler. Gel buraya kız, yerime geç!"

Dudaklarını kemirmekte olan Luisa, solgun dili ağzından sarkmış yeni doğan yavrudan gözlerini ayırdı, Walter'ın kollarının altından geçip sopayı tuttu. "Tam böyle" dedi Walter. Elleri hışır hışırdı, soluğu Luisa'nın ensesini gıdıklıyordu. "Senin doğuştan ebe olduğunu biliyordum. İpleri iyice ger, yoksa bu iş bitmek bilmez. Sağrısına bastır, topuklarını yere sıkıca bas ve derin soluk al. Hazır mısın?"

Tamam, dedi Luisa, Walter ağırlığı ona bırakır bırakmaz birden omuzları sarsıldı. Eklemlerindeki gerginlik, Förde'deki yelken gezilerinden bildiği bir şeydi ya da sonbahardaki uçurtma uçurmalardan; birkaç dakika sonra kolları titremeye başladı. Sımsıkı durdu, dudaklarını birbirine bastırdı, Walter buzağının burun deliklerinin içine üfledi, salyalarını silmek için ağzını yakaladı. Sonra duvardaki elektrik panosunu açtı, bir taş şişe aldı, şişenin içindekini buzağının karnına, göbekbağının çevresindeki kanlara dökmeden önce bir yudum içti. Bir yandan da şarkı söylüyordu.

Luisa ter içinde kaldı, usul usul inliyordu da, ancak Walter bunu duymuyor gibiydi. Buzağının üzerine yapışmış döl kesesi kalıntılarını çekip alırken, kalbinin olduğu yeri yavaşça ovuştururken, annenin karnını da hafif hafif okşarken Luisa'nın ayakları pürüzsüz samanların üzerinde kaymaya başladı, baldırlarına kramp girdi. Dudaklarını gerince dişleri göründü, var gücüyle geriye kaykıldı, kendini zorlayınca istemeden yellendi, utançtan

yerin dibine girecek gibi olmuştu ama Walter başını sallayıp "Burada tahta zemin nasıl da gıcırdıyor" demekle yetindi, "İyice gergin tutmaya devam et!"

Luisa'nın teri akıp gözlerinin içine giriyordu, artık dizleri ve bacaklarının dizden yukarısı da titriyordu. "Yapamıyorum ama!" diye bağırdı, gözkapakları yanıyordu, gözlerini sımsıkı kapadı. "Yardım et lütfen! Geriye kayıyor!"

Walter içkiden bir yudum daha alıp mantarını yerine taktı. "Elbette geri kayar" dedi. "Bu dünyaya gelmek istemiyor, anlaşılır bir şey, değil mi? Çünkü daha zamanı gelmemişti, çok erken... Ama sen ipleri yine de sımsıkı tutmalısın. Sırtüstüyken kesinlikle kopmamalı, koparsa kasabı hemen çağırsan da olur." Elektrik panosunu kapattı. "Şimdi kendini topla bakalım profesör hanım! Her gün o kadar ağır kitapları kaldıran biri küçük bir buzağının peşine takılıp ineğin içine girmez kuşkusuz!"

İnek titreyip duruyordu, toynaklarının üzerine dışkısı damlıyordu. Saman tozlarının içinde pırpırlanan geniş bir güneş ışını boynuzların gölgesini iki kat büyütüyordu, çevresi kıpkırmızı kesilmiş gözlerini iri iri açtı, boynunu defalarca gerdi ama çok güçsüzdü, böğüremedi. Sadece boğuk bir sesle soluyabildi, neredeyse hırıltı gibi çıkmıştı sesi, kulaklarını yatırdı, sağrısını kaldırdı: İşte, yavrunun geri kalan kısmı da çıkıyordu, kalçaları ve arka bacakları bir şapırtıyla gün ışığına çıktılar. Luisa şaşırdı, yalpalayarak geriledi, bir süt kovasına çarptı ve buzağıyla neredeyse aynı anda samanların üzerine düştü.

Samanlar nemli ve kanlı olmasına, saman çöpleri ensesini gıdıklamasına rağmen bir an olduğu yerde kaldı. Soluk almaya çalıştı. Çok uzaklarda teneke sesli bir çan çalıyordu, yangın alarmıydı, bir yerde bir köpek havladı, inek hemen, kanatlanmışçasına ayaklarının üzerinde doğruldu, döndü, tuhaftı ama bütün memelerinden süt gelmeye başlamıştı.

Yavaş yavaş renkleri kararan ayakları dışında buzağının her yeri simsiyahtı, boynuz yerleri griydi, bütün gövdesi titriyordu, annesiyse ayağa kalkabilmesi için onu kokluyor, gitgide bastırarak yalıyordu. Ancak buzağı önceleri samanların üzerinde dermansızca oraya buraya kaydı, ıslak kulaklarını salladı, öfkeyle burnundan

soludu, ilk kükremesi de denebilirdi buna ama kulağa meleme gibi geldi.

Gömleğinin sağ kolunu iyice sıvayan Walter ineğin arkasına geçmişti. Elini dümdüz tutarak dikkatle ineğin ferç dudaklarının arasına daldırdı, onları döndürdü, kolunu dirseğine kadar genişlemiş vajinanın içine soktu. İri plasentayı hızla çekip çıkardı, döl kesesiyle birbirine bağlayıp kahverengi-mor bir torba haline getirdi ve hayvanın burun deliklerinin önüne koydu. Sonra bir tabureyle bir emaye kap aldı, ineğin ağız sütünden hızla biraz sağdı.

Bütün bunlar olurken Luisa başını kaldırmış, yüksek tavana, kuşların cıvıldadığı, kedilerin sürünerek gezindiği, örümcek ağlarının sarktığı kirişlere bakıyordu. Ayaklarının acımasına, omuzlarının yanmasına rağmen göğüs kafesinin altında yine o aynı gerilmeyi hissediyordu, o berrak, tatlı duyguyu, bir süre kulaklarında kendi nabız sesinden başka bir ses duymadı. Walter o koyu sütten birkaç yudum aldı, kıza da ikram etti ama o başını sallayıp istemedi.

Sonunda doğrulup kalktı, etekliğini silkeledi, kazağına takılan samanları ayıkladı, Walter'e buzağının adının ne olacağını sordu. Güneş ışığında Walter'in gözleri yosun yeşiliydi, dudaklarını sarkıttı, kollarını yalakta yıkadı. "Hiçbir fikrim yok, kızım. Sen karar ver, onu sen dünyaya getirdin" dedi, "Erkek adı olmalı, K harfi de bulunmalı içinde. Kural böyle, cinsin devamı açısından. Ama numara da verebiliriz."

Öğürerek, höpürdeterek, dişlerini gıcırdatarak, oburca yedi inek kendi plasentasını, kanı ağzından sızıyordu, Luisa arkasına döndü, şalına sarındı, düşünürmüş gibi yaptı. Aslında hâlâ göğsünün içindeki duyguya kulak veriyordu, duyulmayana, soluğunun gerisindeki bir soluk haline gelene kadar dinledi. Gözlerini kapayınca, onu beyaz ve uçuk altın rengi içinde görüyordu. "Tamam," dedi, "o zaman adı Karl May olsun."

Mantosunu sırtına geçirdi, teneke kapıya yaslanmış duran Walter alt dudağını ısırdı ama yüzü ifadesizdi. "Neden olmasın, kulağa hoş geliyor" dedi, sonra da bir kibritle tırnaklarını temizlemeye koyuldu. "Akılda kalıyor. Karl May, şu Kızılderili reisinin adı değil miydi?"

"Tabii ki değil" dedi Luisa, koridora çıkmıştı bile, gülerek kollarını iki yana açtı ve kendi çevresinde döndü. Elindeki süt güğümü duvara sürtündü. "Onun adı Kara Ben Nemsi'ydi."

Birkaç gün sonra ahırın önünde bir askeri kamyon durdu. Tentesini gizlemek için üzerine çam dalları doldurulmuştu, kasasında, daracık banklarda genç erkekler büzülmüş oturuyorlardı, bazıları çocuk sayılırdı, on on iki kişi kadardılar. Sırt çantaları ve bavulları aralarında duruyordu, üzerinde "Atmayınız!" yazılı teneke kutular da; Luisa Walter'i ancak ikinci bakışta tanıyabildi, yün bir kep ve palto giymişti. Dizlerinin üzerindeki deftere bir şeyler yazıyordu. Yüzü bembeyazdı, neredeyse kâğıt gibiydi, gözkapakları kıpkırmızıydı.

Kamyonun motoru çalıştırıldı, Walter kızı başıyla selamladı. "Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu Luisa. Ama Walter omuz silkmekle yetindi, yükleme kapağının yanında oturan silahlı askeri gösterdi. Miğferinin altında kalan gözleri zor görünüyordu. "Ne zaman geri dönersin?" diye bağırdı Luisa, sesi hareket eden kamyonun gürültüsüne karıştı, egzoz kokusu gırtlağını yaktı. Walter onun ne dediğini anlamamış gibiydi, elini kaldırdı, sonra da asker tenteyi indirdi.

Kayzere ya da Wallenstein'a[21] nefretle direnmemek gerektiğini artık herkes anlamıştı. Erkekler hiddetten köpürdüler, yanmayan evleri silip süpürdüler, elbiselerden, iç çamaşırlarında bir tek iplik bile kalmadı. Adamlar hâlâ silah altındalardı ama hayvani arzularını en narin bakirelerde de yaşlı kadınlarda da tatmin ettiler, onların gözlerini oyup damlardan sokağa attılar. Böylece erkekler ne kendi hayatlarını ne de sevdiklerinin hayatını emanet edebildiler onlara, ayakları kesildi, etleri kaynar kurşunla dağlandı. Zaman zaman kimin başkaldırdığı

21 Albrecht Wenzel Eusebius von Wallenstein (1583-1634) Otuz Yıl Savaşlarında (1618-1648) Katoliklerin tarafında savaşan Bohemyalı devlet adamı ve asker. Habsburg hanedanından İmparator II. Ferdinand'ın emrinde Almanya'daki Protestanlara, ayrıca Danimarka ve İsveç'e karşı savaşmış, kazandığı askeri başarılar sayesinde Kutsal Roma İmparatorluğunun en nüfuzlu kişilerinden biri olmuştu. Ancak sonra gözden düştü ve Kayzere bağlı subaylarca öldürüldü. (ç. n.)

kaçanlardan anlaşılıyordu. Katolik de olabilirdi kaçan kişi, Protestan da, hava nasıl değişiyorsa onlar da öyle değişiyordu ve sadece Hıristiyanlık adına sığınacak bir yer sunan kişiyi geceleyin konuklar yağmalıyor, perişan edip bırakıyorlardı. Bir baş belası da hıyarcıklı vebaydı, çürüyen at leşlerinden zehirli, mikroplu kokular yükseliyor, ayılar ve kurtlar kışın köylere sokuluyor, yıkıntıların arasında kaçamayacak kadar bitkin ve soğuktan donarak kalmış kim varsa parçalıyorlardı.

O arada umutlar tamamıyla tükenmiyordu. Onca dehşete rağmen herkesin kalbinde umut vardı, tıpkı granitin bezemsi dokusunun içinde boşluklar olup bir damla suyun ya da bir tohumun orada ezelden beri hayatta kalması gibi. Güneşin ilk ışınlarıyla birlikte donuk gözlerin feri yerine geldi, tarazlanmış saçlar parladı, çatlak dudaklar çekinerek bir şarkı fısıldadı. Geceler ısındı ve yöredeki kadınlar, ki çoğu ormanların arkasında kötü şeyler yaşamış ve artık rahatlamak isteyerek kaçıp oraya gelmişlerdi, savaş alanlarındaki kanlı mızrakları evlerine taşıdılar, çocuk bezlerini asacaklardı onlara, çubuk niyetine.

Sise bürünmüş gölde yazı yazan kişinin hayali de unutulmamalıydı, gözünün önündeki leke ne kadar karanlıksa o hayalin gerçekliği de o kadar ışıklı kaldı yazarın içinde. Kilise köye getirilmeliydi ve sessizlikten ses geldi: Ayağa kalk! Yol ayağının altına itildi. Bir ilkbahar sabahı kapısını çaldığı marangoz Johann Bubenleb onu karanlık evine buyur etti. Kurtardığı ve kendisini besleyen keçilerle paylaşıyordu evini, ormanın içlerinde, ağaçların tepesinde onlara köprüler ve balkonlar yapmıştı ve bunları iplerle yukarıya çekmişti, keçiler kabukları ve otları yiyebilsinler, katiller onları görmesinler, onların köpekleri tarafından yok edilmesinler diye.

Ama son yıllarda, nem ve soğuk marangozun da canına okumuştu, üstelik umutları kırılmıştı. Ciğerleri ötüyor, eklemleri eski karyolalar gibi gacırdıyordu. Bir zamanlar gururla denizlere açılan gemiler inşa etmiş olan rendesini masanın kenarına kadar bile kaldıramıyordu. Kucağındaki elleri, artık kimsenin kullanmasını bilmediği eski püskü aletlere benziyorlardı, bu satırların yazarı ona arzusunu söyler söylemez, açık renkli gözlerinin bakışı kiraz ağacı piposundan çıkan dumanın arasında donuklaştı, o iyi yürekli başını olmaz diye sallamadı bile.

Genç yaşından beri çok çekmişti, birkaç duka altını için karısıyla onun canını yakmışlar, işkence etmişlerdi. Tanrı dualarını duyma-

mıştı, yoksul ve çıplak bir halde Dornfeld'e kadar kovalanmış, canını kurtarmak için ölülerin arasına sığınmıştı. Onların vebalı balgamları, hırıltıyla soluyan ağzına damlamış, titreyen elleri onların soğuk ellerine değmişti, şimdiyse biri gelmiş, ona böyle bir zamanda bunca sıkıntıya rağmen orası için ne yaptığını söyleyince kulaklarına inanamamıştı. Piposundan bir nefes çekti.

Sabır göstermemiz için Tanrı bizden çokça çabalamamızı isteyebilir, buna katlanabiliriz. Ancak sizin narin hayaliniz sisten nasıl çıkabilir, dedi sonunda, kutsal yapı gölü tamamıyla nasıl aşabilir? Kutsanmış bir yapı olsa bile, kalbi coşturan şarkılar söylenen, sessiz dualar edilen, hoş kokular ve çiçekler dolu bir yapı olsa bile: Eşiğinden çatısına kadar taştan değil mi, camları ve demir bağlantıları da cabası? Taş gibi batmaz mı suya? Sular kıyılara taşar ve kulübelerimiz sular altında kalır! -Elini geç bunları dercesine salladı ve keskin dumanı havaya üfledi.- Bırakın o şapel kimsenin yaşamak istemediği yerde çürüsün, siz de Tanrı'nın yoluna gidin, iyi kalpli Bredelin. Yeni bir şapel inşa edebilecek güce ve dindarlığa sahip olacağımız bir zaman gelecektir.

Yaşadıkları yerlerden kaçanlar çiftliğe gelmeye devam ediyordu. Hemen hemen her samanlığa, hatta buzağıların ahırına sıra sıra portatif yataklar kuruldu. Gece hava hâlâ çok soğuk olsa da, atların, hatta Meltem'in bile parktaki otlağa götürülmeleri gerekiyordu, Luisa eski bir yün battaniye bulup atın boynuna ve kuyruksokumuna sardı. Meltem gerçi pek kilo almıyordu ama toynakları yavaş yavaş iyileşmeye başlamıştı; artık eskisi gibi ürkerek basmıyordu yere, öteki atlar da onu artık aralarına alıyorlardı. Özellikle güneş battıktan sonra birbirlerine sokuluyorlar, Luisa odasında kitap okurken hayvanların karanlıkta tıksırdıklarını duyabiliyordu.

Bir sabah bisikletle Kluvensiek'e giderken mavi gökyüzü su birikintilerinde yansıyor, saz damların kenarlarındaki çiy taneleri sabah ışığında bilenmiş parçacıklar gibi ışıldıyordu. Çayırda, Storm'ların evinin önünde durdu, bisikletini bahçeye soktu, fırının duvarına yasladı. Ole'nin büyükbabasının sosisleri ve kanaldan

avladığı balıkları kayın talaşıyla tütsülediği fırının kokusu soğuktu, tuğlalar da öyleydi.[22] Annesi çiçek tarhlarından birini belliyordu. "Merhaba, Luisa!" diye seslendi. "Oğlan sevinecek. Ocağın üzerinde nane çayı var."

Annesi peruk yapımcısıydı, evde çalışıyordu. Atölyesinin camlı kapısından içerideki karton dolu raf görünüyordu, kartonların içinden tutam tutam saçlar sarkıyordu. Uzun bir masanın üzerinde çeşitli büyüklüklerde, incecik tülle kaplı, örgüleri kâh tamamlanmış kâh yarım kalmış, her renkten saç kullanılmış kafalar vardı. Ole mutfak penceresinin önünde oturmuş resim yapıyordu, Luisa onun elini sıktı, doğum gününü kutladı. "Yaşının büyümesi için biraz daha acele edersen, yakında beni geçersin" dedi Luisa, "o zaman da birlikte dansa gideriz, değil mi? Ne zamandır böyle yakışıklı bir sarışınla dans etmek istiyordum."

Çocuk utanarak gülümsedi, hatta yüzü kızardı, kuzu derisiyle kaplı bankta Luisa'ya yer açmak için yana kaydı. Reverli, ütülü bir pantolon ve aynı kahverengi kumaştan bir ceket giymişti, Luisa getirdiği hediyeyi sırt çantasından çıkardı, *Emil ve Dedektifler* Bayan Mangoldt'un sayesinde şimdi bu kitaptan iki tane vardı elinde. "İçinde resimler var" dedi, çünkü Ole kitap okumayı pek sevmezdi. "Sen onları boyayabilirsin."

Ole sevinerek kitabın sayfalarını çevirmeye başladı, Luisa evyeden iki fincan aldı, ocaktaki çaydanlıktan kendilerine çay koydu. "Elbisen ne kadar güzel. Berlinlilerin dediği gibi çok şık."

Ole sırtını dikleştirdi, beyaz gömleğinin yakasını ceketin yakasının üzerine çıkardı ve gülümseyerek kendini baştan aşağı süzdü. "Öyle mi? Bayan Milger babamın elbisesinden yaptı bunu bana. Baksana, düğmeleri deri. Ceketin astarında ne yazık ki mavi bir leke var, babamın Pelikan dolmakaleminden kalma, ama bu reverler çok işe yarar, o kadar hızla boy atıyorum ki... Bu babamın gezmelik pantolonuymuş, şimdi benim iki pantolonum oldu."

---

22 Tütsülemek, gıdayı ateşsiz olarak pişirmektir. Pişirme için gereken duman sert ağaçların odun talaşından sağlanır. Meşe, akçaağaç, kayın, bazen de elma, kiraz veya erik ağacı kullanılabilir. Hangi ağaç talaşı kullanılırsa, o ağaç, gıdaya kendine özgü aromasını verir. (ç. n.)

Luisa parmaklarıyla kumaşı yokladı, pürüzsüz bir yünlü kumaştı, ceketin kolundaki lif döküntüsünü aldı. "Babanın bu pantolona ihtiyacı yok mu artık?"

Oğlan alt dudağını sarkıttı, omuzlarını silkti. "Sanmam, üniforma veriliyor ona – şunları gördün mü?"

Dantel perdeyi kenara çekti, pencerenin eşiğinde duran palamut, kuşburnu ve kestaneden yapılma bibloları gösterdi: Saçları keten bitkisinden, eteklikleri yağlı kâğıttan kadınlar, kibrit çöpünden kolları, dikenli miğferleri olan askerler, yosundan postları ve kuru karanfilden boynuzları olan hayvanlar. "Bunları onun için yaptım" dedi Ole. "Geçen yıl, Noel hediyesi olarak. Ama bunları cepheye gönderemem."

Luisa ılık çaydan bir yudum aldı. "Şu işe bak!" dedi. "Çok yeteneklisin."

Ole deri kılıfından bir ustura çıkardı ve ciddi bir tavırla başını salladı. "Evet," dedi, "dedem de öyle söylüyor. – Kestanelere, yani şuradakilere neden at kestanesi dendiğini biliyor musun? Eskiden, ortaçağda filan, bunlar yalnızca Asya'da bulunurmuş. Türkler Avrupa'ya saldırırken yanlarında hep bununla dolu bir çuval getirirlermiş, savaşta bindikleri atlara ilaç olsun diye. Çünkü atlar çok önemliymiş. Eğer üşütürlerse ya da topallarlarsa onlara bu kestanelerden bir avuç verirlermiş ve sorun çözülürmüş!"

Kırmızı bir kalemin ucunu açtı, Luisa şaşırmıştı, fincanını elinden bıraktı. "Öyleyse bunlara inek kestanesi denmemesi mantıklı, öyle değil mi? Nerede bulunur bunlar. Burada köyde mi?"

Hayır, dedi Ole. "Gölde bulunurlar, en yaşlı ağaçlar orada." Hemen kapıya baktı. "Ama artık oraya gitmemize izin yok, yasak. Köpekleri var, ateş ediyorlar. Ya da hapse atıyorlar – hatta orada birinin olduğunu bilip ihbar etmeyenleri de. Neden sordun?"

Çay çok tatlıydı, Luisa dudaklarını yaladı, "Ben de istiyorum bunlardan, nedeni o. Aramama yardım eder misin?"

Ole'nin gözleri faltaşı gibi açıldı. "Ama Luisa, kestane sonbaharda toplanır! Pırıl pırıldırlar o zaman ve sert. Şimdi ancak buruşuk kestaneler bulabilirsin. Hem ne yapacaksın onları? Sen de mi biblo yapacaksın?"

"Bana o ağaçları gösterirsen sana ne yapacağımı söylerim, seni küçük tabansız."

Ole gülerek kitaptaki Pony Hütchen'in[23] buklelerini eliyle taradı. "Tabansız da ne demek?"

Luisa ne olduğunu ona anlattıktan sonra çaylarını içtiler, bisikletlerini aldılar, köy yolundan geçerek ormana gittiler. Oradaki meşe ağaçları çok yaşlıydı, kabukları çatlaktı, rüzgâr ve kötü hava koşulları kabuklarını inceltmişti, dalları sanki inatçı bir öfkeyle birbirine girmişti. Ancak daha yoldaki ilk kavşakta ince uzun bir kestane ağacı gördüler, parlak tomurcukları cilalı gibi parlıyordu, Luisa hemen bisikletinden atladı. Ayakkabılarının burnunu sürterek otların arasında kendine yol açtı ve bir önceki yılın meyvelerini topladı.

Pek fazla bulamadı. Elbisesinin üzerine eski püskü bir rüzgâr ceketi giymiş olan Ole sırt çantasını Luisa'ya uzattı. Hasat yolunda bir tarladan geçtiler, sonra hafifçe doğu yönüne doğru yatmış yüksek çam ağaçlarının altından yollarına devam ettiler. Ağaçların doruklarına güneş vuruyordu, alt taraflarını yosun sarmıştı, reçine aşağıda duran kutulara aksın diye bazılarının kabuğunu soymuşlar, ağacı balıksırtı kazımışlardı.

Asfaltlanmamış yolda kamyon ya da traktör izleri vardı, ağaç gövdelerinin arasından direkleri yamulmuş, porselen yalıtıcılar takılı yüksek tel çitler görünüyordu sürekli. Yirmi metrede bir çitlere levhalar asılmıştı, hepsinin üzerinde, çok beceriksizce çizilmiş aynı kurukafa resmi vardı, Luisa'nın aklına okulda yaptıkları linolyum baskılar geldi. "Dur! Tehlikeli bölge!" yazıyordu çaprazlama konulmuş, kırmızı renkleri solmuş kemiklerin altında. "Uyarı yapılmadan ateş edilir!"

Dilini dişlerinin arasına kıstıran Ole daha yavaş sürüyordu bisikletini. Hendek boyunca uzanan genç çam ağaçlarının arasında bir şey arar gibiydi. Henüz budanmamış bir fidanlıktaydılar, Ole elini bisikletin ziline bastırdı, toprak bir yola saptı. Birkaç dakika sonra durdular, bisikletlerini bir ağacın gövdesine dayadılar, ağaca hayvanların yalaması için bir parça tuz çivilenmişti. "Çok dikkatli olmalıyız" diye fısıldadı Ole. "Kuzinim Liebgard bir keresinde buraya mantar toplamaya gelmişti, onu siyah bir arabayla eve getirdiler. Annesinden de bir güzel dayak yedi."

---

23 Erich Kästner'in *Küçük Hafiyeler - Emil ve Dedektifler* adıyla Türkçe olarak da yayımlanmış çocuk romanının baş karakterinin kuzeni. (ed. n.)

Yol yokuş yukarı gidiyordu, genç ağaçlar öyle sıktılar ki, şimdilik yalnızca gökyüzü görülebiliyordu. Henüz birkaç adım atmışlardı ki çiy damlaları Luisa'nın mantosunu ıslattı, tutunduğu fındık büyüklüğünde kozalakları olan dallar yapış yapıştı. Vahşi hayvan dışkılarının arasında yer yer kırmızı böğürtlenler parlıyordu, sonunda bir tepeye ulaştılar, kireçtaşından direklerin arasından aşağıya, göle baktılar. Siyah sularında kayın ağaçları yansıyordu, Luisa şaşırdı: Manastırın giriş holündeki eski bir haritada "Mare Innocentia" olarak adlandırılan bu göl kocaman görünüyordu. Aslında Kiel'deki Schreven gölünden daha büyük değildi.

Karşıda, ormanın kenarında kulübeler ve bir de onlara tepeden bakan bir gözetleme kulesi vardı, kıyı boyunca uzanan hendeklerde sayısız insan çalışıyordu. Karabinalı askerler nöbet tutuyor, dizlerine kadar çamura batmış gri tulumlu adamlar bataklıktan tuğla büyüklüğünde turbalar çıkarıyorlardı. Onları kızaklara yüklüyor, meyilli rampalar ve odundan yapılma yolların karmaşasından geçirerek çitin önündeki bir alana taşıyorlardı, turbalar orada, hava alacak şekilde üst üste yığılıyordu. Bütün bunlar büyük bir telaşla, koşar adım yapılıyordu, kovalar gıcırdıyor, tahta ayakkabılar takırdıyordu, Luisa bir an gözlerini kapayıp kaldı.

Tükürüğünün tadı tıpkı oradaki koku kadar ekşiydi, Ole'ye alçak sesle o adamların kim olduklarını sordu, Ole omuzlarını kaldırdı, "Bilmiyorum, herhalde mahkûmlardır" dedi. "Senin kestaneler şurada, ön tarafta."

Çürümüş, kararmış eğreltiotlarının arasından keklikler havalanıyordu. Yaşlı ağaçlar, ki yirmi beş otuz kadardılar, bir zamanlar belki bir ağaçlıklı yolun başladığı ya da bittiği yeri oluşturmuşlardı; şimdi çatlak kabuklarına çatal çivilerle tel örgüler çakılmıştı, sıra sıra, birbirinden birer karış uzaklıkta. Tellerin dikenlerine post parçaları ya da tutam tutam tüyler takılmıştı, ya da parçalanmış bir eldiven; otların arasından seçilebilen parke taşlı yol sarmaşıkların ve yabanotlarının sardığı küçük bir şapele götürüyordu.

O şapel de depolama yerinin sınırlarının içindeydi. Ufalanan kerpiç duvarın üstünden tel çekmişler ve teli ahşap iskelete çivilemişlerdi, ormana bakan pencereye duvar örülmüştü. Boş çan bölümünün bulunduğu üçgen alınlığın sivri tepesi artık yoktu, bir su

oluğu aşağı sarkıyordu ama paslı oluklu çinko levhalardan yapılma dam sağlam görünüyordu, çünkü o alan depo olarak kullanılıyordu. Latince sözcüklerin kazılı olduğu yarım daire şeklindeki çıkıntı kirişin altında bir öbek sandık ve bidon görülüyordu. Dua taburelerinin üzerinde de onlardan vardı, duvardaki, aslında bir azize ya da Ebedi Işık'a ayrılmış nişlerin birinde de bir miğfer duruyordu.

Kıyıdaki barakaların önünde iki kamyon durdu, turbalar yüklendi, çocuklar kestane arayarak kuru ağaç yapraklarının arasından ayaklarını sürüyerek geçtiler ama orada da pek az kestane bulabildiler. Neredeyse hepsi yumuşamıştı, kimilerinin de içi kof gibiydi elleyince, bazılarının içinden kurtçuklar çıkıyordu, çocuklar onları sırt çantalarına attılar – burunlarına sigaraların tatlı kokusu gelirken yakınlarda bir yerde bir çıtırtı duydular. Genç çam ağaçları hareketlendi, iğneli uçlarından su damlaları fırladı, ansızın karşılarına bir asker dikildi, karabinası ateşe hazırdı. "Durun!" dedi bir ikinci asker, yanında bir av köpeği vardı. "Ne yapıyorsunuz burada?"

Adamların paltoları gibi kepleri de yeşildi, çocuklar bir an konuşamadan kaldılar, gözlerini ağızlık takılı köpeğe diktiler. Köpeğin göğsündeki ve patilerindeki tüyler ıslanmış, renkleri koyulaşmıştı, kısacık kayışın ucunda sürekli yukarıya doğru hamle yapıyordu. Havlamıyordu ancak soluması sert soluklara dönüşüyordu, Luisa onun soluklarının adamakıllı sıcak olması gerektiğini düşündü. Ağızlığın deri kafesinin içinden salyaları akıyordu. Ole, "Biz yalnızca mantar arıyorduk" dedi.

Karabinalı adam ona yaklaştı. "İlkbaharda mı? Pek şaşırdım buna. Şimdi hangi mantarlar yetişiyor? Gösterin bakalım!" Namluyu dirseğinin arasına sıkıştırıp Luisa'nın sırt çantasını aldı, elini içine sokup topraklı meyvelerden bir avuç çıkarıp inceledi. "Benim gözüme bunlar bayat kestaneler gibi görünüyor."

"Evet, onları da topluyoruz" diye atıldı Luisa. "Çiftlikteki atlar için. Öksürüyorlar da." Kemerinde bir tabanca kılıfı taşıyan öteki asker deri kayışı yumruğunun çevresinde iyice sıktı ve "Kendi söylediğinize kendiniz inanmıyorsunuz!" dedi. "Siz casusluk yapıyorsunuz! Fotoğraf makineniz nerede?"

"Makinemiz yok ki" diye yanıtladı onu Ole. "Gerçekten mantar arıyoruz. Şimdi karakız mantarı zamanı, bir de trüf mantarı, roma-

tizmaya iyi geliyor. Eğer şansımız varsa kuzu göbeği mantarı da buluruz. Buradan geçemez miyiz?"

Silahlı asker kestaneleri tekrar sırt çantasına koydu, çantanın dış cebini araştırdı, içinde küçük bir bıçak ve iki tane sarı kış elması vardı. "Levhalarda ne yazdığını okuyamıyor musunuz? Nerede oturuyorsunuz? Babanız ne iş yapıyor?"

Askerin sert bakışları altında sapsarı kesilen Ole gözlerini yere indirdi. "O da asker" dedi usulca. "Macaristan'da, mekanize piyade birliğinde. Üç kez yaralandı, birçok madalya ve nişan aldı, hatta ikinci derece Demirhaç Nişanı bile. Size gösterebilirim. Kanıt olarak demek istiyorum."

Yüzüne yayılacak olan sırıtışını kaşlarını sertçe çatarak gizleyen nöbetçi çenesini kaldırıp, "Öyle mi? Boynuna mı taktın o nişanı küçük adam?" diye sordu.

Ole utanıp güldü, gülerken de burnundan sümüğü fırladı. "Bende değil. Böyle bir şey yapmama izin verilmez. Yüzbaşısı o nişanı bize gönderdi, Kluvensiek'e, bir telgrafla birlikte. Göğüs göğüse çatışma rozetini ve öteki nişanlarını, yıldızlarını da. Annem sevinçten ağladı. Cephede kalırlarsa kirlenir onlar, öyle değil mi?"

Bu soruyu Luisa'ya da sormuş gibi başını yana çevirdi Ole, asker de hızla köpek eğiticisine baktı. Sonra elini uzatıp çocuğun saçındaki kuru çam iğnesini aldı. "Evet, öyle de düşünülebilir, haklı olabilirsin" derken yüzünün ifadesi biraz yumuşamıştı.

Luisa'ya sırt çantasını geri verdi, genç ağaçların arasındaki patikayı işaret etti. "Haydi bakalım, ülkenizin galip gelmesine çalışın. Burada kaybettiğiniz bir şey yok!"

Gökte ilk yıldızlar, rengi hâlâ turuncu olan yarım ay, onun önünde süthanenin şekli belirginleşen, parlatılmış kilden çıkıntılarıyla çatı alınlığı. İnek ahırındaki merdiven yüksekti, çubukları aradan sarkıyordu, Luisa gözlerini kapadı, bir sonraki basamağa ayağını atmadan önce derin bir soluk aldı. Karşıdaki çiftlik evi karanlıktaydı, yalnızca çatı katında, mutfakta mumlar yanıyordu; Billie annesinin saçlarını sarıyordu. Masanın üzerinde içinde yeşil likör olan küçük kadehler duruyordu.

Rüzgâr kül kokuyordu, Luisa nihayet sahanlıkta, saz damın altında durdu, ahırların ötesini, ta Alte Eider'in kıyısına kadar görebiliyordu. Ormanın gerisinde bir saat önce bir hava saldırısı olmuştu, Rade'deki bıçkıhane ile birkaç çam ağacı tutuşmuştu. Daha doğuda insanlar ve arabalar görülebiliyordu, ışıl ışıl suyun önünde karanlık bir kafileydi, mesafe büyük olmasına, atların nal sesleri bile kendisine ulaşamamasına rağmen Luisa bir bebeğin ağladığını duyar gibi oldu.

Çatının altındaki kapı kilitli değildi. Orada işçilerin kaldığı on iki tane oda vardı ama askere son alınmalardan sonra hepsi boşalmıştı. Dar koridorun hiçbir yerinde lamba yoktu, ancak tabandaki tahtaların aralıklarından biraz ışık vuruyordu. Akşam saatlerindeki süt sağma işi başlamıştı, zemindeki tek bacaklı taburenin çıkardığı 'tak' sesi yukarıya kadar geldi, bazı ineklerin böğürmesinden sabırsızlıkları, sıranın kendilerine gelmesi için duydukları sancılı arzu belli oluyordu. Sağılan süt kovalara sert bir sesle vuruyor, ses gitgide hafifliyordu.

Biri ıslıkla günün şarkılarından birini çalıyordu, yakından geliyordu ses, sanki çalan kişi hemen altında, samanlıktaydı, Luisa fark edilmemek için olabildiğince temkinli yürüdü. Girdiği, ayışığının aydınlattığı odanın önünde sadece bir muşamba asılıydı, avlunun karşı tarafında bulunan kendi odasındakine benzer bir çatı penceresi vardı burada da. Oval pencerenin altında minicik bir masa, oturma yerindeki samanı saçaklanmış bir sandalye ve bir demir karyola gördü. Aynanın üstünde çıplak bir ampul takılıydı, emaye sacdan lavabonun üzerinde bir kalıp mavi sabun duruyordu, az kullanılmış sayılırdı; parmaklar değdirildiğinde üreticinin logosu olan posta arabası, hâlâ hissedilebiliyordu.

Ne bir haç, ne bir fotoğraf, ne de bir dergi ya da kitap vardı ortalıkta. Kapısı açık duran gardıropta bir muşamba ceket, onun altında çelik burunlu bir çift ayakkabı duruyordu. Luisa karyolaya oturdu, yatağın örtüsü koyu kırmızı kadifeydi, ıhlamur ağacının arasından karşıdaki çiftlik evine baktı. Saat kulesi tahtalarla kaplanmıştı, bacadan duman çıkıyordu, kendi odasında birden ışık yanınca şaşırdı Luisa, bir an kendi siluetini gördü.

Odanın içine bakan Billie idi, bir şey arar gibiydi, ampul sönerken Luisa, Walter'in buradan kendi odasına bakarken yalnızca

kitap rafını, karton kapaklı kitapları, yaldız baskılı kitap sırtlarını görmediğini anlayıp üzüldü, sözlüklerin arasındaki bir girintide çocukluğundan kalma eski püskü, kahverengi, bir pençesi yamalı ayıcığı duruyordu, komodinin üzerinde de balerinli oyuncak saati parıldıyordu. Saat bozuktu ve aslında ablasınındı.

Yatağın üzerinde kıvrılıp yattı, iki elini birleştirip bacaklarının arasına soktu ve gözlerini kapadı. Burası, mutfakların üstü rahat ve sıcaktı; saman ve yağlı süt kokuyordu, tepesindeki eski sazlardan hafif küflü, sonbahar yapraklarını ya da mantarları hatırlatan bir koku geliyordu. Burnunu yastığa bastırınca, ki biraz tereddüt etmişti bunu yapmadan önce, ancak yatak örtüsünün üstünden cesaret edebilmişti, Walter'in kreminin kokusunun gerisinde daha keskin bir başka koku fark etti, gözleri nemlendi, gırtlağı kurudu, verecek bir isim bulamadı o kokuya – ya da tuhaf bulduğu bir isim verebildi, ablası olsa herhalde alay ederdi. Luisa yastığın gerçek koktuğunu düşündü.

Yarım saat kadar yattı orada, neredeyse uyuyacaktı. Sonra dikkatlice, ayak parmaklarının ucuna basarak ayrıldı çatı katından ve dışarıdaki sahanlığa çıktı. Yıldızlı bir geceydi, kanat hışırtıları duyuluyordu, turnaların uzaktaki gürültüleri de, basamaklardan yavaş yavaş inmeden önce avluda kimse bulunmadığından emin oldu, süt sağıcıların ellerindeki yağ yüzünden basamaklar tehlikeli şekilde kayganlaşmıştı. Merdivenin ortasında birden durdu, giysisinin koluyla gözlerini sildi ve, "Neden ağlıyorsun aptal kız? Yine zırlamaya başlama! Hayat böyle" dedi.

Babasının Kiel'den bir sonraki gelişinde hava henüz kararmamıştı. Her zamankinden farklı bir arabayla geldi, kum rengi bez tavanı olan yeşil bir VW askeri kamyonetti.

"Gerçekten su geçirmiyor" dedi, sabahtan beri yağmur yağıyordu. "Benim güzel Mercedes'imle şimdi generaller cephenin gerisinde dolaşıp duruyorlar. Geri alsam bile kurşun delikleriyle alırım. Neyse ki deposu boş sayılırdı, lastikler de neredeyse kabaktı. – Yardım etsene bana."

Luisa'ya verdiği paket ayakkabı kutusu büyüklüğündeydi. Kendisi de eline bir seyahat çantası aldı, bir de tıka basa dolu bir sırt

çantası; çatı katına çıkan merdiveni tırmanırlarken Luisa soluk soluğa bir buzağı doğurttuğunu anlattı ona, siyah bir buzağıydı, biraz sıskaydı ama boynuzları görünmeye başlamıştı. Adını da söyledi, babası güldü, yükü ağırdı, gülünce öksürük krizine tutuldu, yüzü kıpkırmızı oldu. Onları camdan gören annesi kapıyı açtı. "Neyiniz var sizin?" diye sordu ve kaş göz hareketleriyle mutfakta birisinin olduğunu ima etti. "Daha öğle vakti böyle kokmak zorunda mısın?"

Gudrun sobanın önünde duruyordu, başıyla selamladı onları, Luisa'nın babası da ıslık çaldı. Gudrun'un üzerinde her zamanki yün hırkası ve plili eteği yoktu, lacivert ham ipekten zarif bir tayyör giymişti, ceketinin altından beyaz bluzunun dik yakası çıkıyordu. Pırıl pırıl sarı saçlarını başının arkasında, muz gibi uzunca bir rulo halinde toplamış, dudaklarına ruj sürmüştü, Luisa'nın ağzı bir karış açık kendisine baktığını görünce gülümsedi. "Büyük amirale de gitmek zorundayız hemen...

Ocaktaki tencereyi karıştırırken kolundaki zincirli altın bilezik tencereye çarpıyordu; ıspanağa benzeyen karışımın içinde kabarcıklar patlıyordu. "Evet anne, bu kadarı yeter sanırım. Bunu akşamları kaburgalarının altına sürersin, üstüne sıcak bir bez koyarsın, etki etmesi için yirmi dakika beklersin. Büyük olasılıkla safra kesende taş vardır, büyükannem gibi. Kötü bir şey değil, bununla yaşanabilir. Kahveyi azalt, yağ yeme ve ağrın iyice artarsa..." Büfeye baktı, orada duran birkaç küçük tüpü ve kutuyu kenara itti. Ayakkabılarının topukları, her zaman giydiği Trommler marka ayakkabıların topuklarından bir kat daha yüksekti. "Ben sana bir şişe aspirin getirmemiş miydim?"

Siyah bir eşofman altı ve Danimarka modeli bir kazak giymiş olan annesi lekeli berjer koltuğa çöktü ve bir kibrit çaktı. Sigaranın içindeki tütün seyreltilmişti, içi boşalmış kâğıt tutuştu. "Getirdin canım, bunun için minnettarım sana" dedi annesi, donuk bir sesle. "Günlerdir bunlar nerede diye düşünüp duruyorum, hem romatizmam için de lazım. Ağrılara bazen dayanamıyorum. Ama buhar olup uçtu o haplar."

Gudrun tulumbanın koluna dirseğiyle bastırdı, ellerini evyede yıkadı. "E, kim bilir, belki evin beyi gizlice yutmuştur onları" dedi sırıtarak. Masayı, oradaki çantanın içinden görünen rakı ve şarap

şişelerini işaret etti. "Yoksa akşamdan kalma olunca ne yaparsın sen?"

Üvey babası ceketini bir sandalyenin arkasına astı. "Ben mi? Dişime göre birini bulurum" diye mırıldandı ve karısına baktı. "Billie nasıl?"

Karısı sigaranın dumanını üflerken elini şöyle bir savurdu. "Nasıl olacak, o saçma sapan meseleyle... Böbreklerine geçmese bari. Dün idrarı neredeyse kırmızıydı. Sehestedt'teki şu doktorun ne diyeceğini merak ediyorum; hiç güvenmiyorum ona. İnsan da olsan, inek de olsan, at da olsan hep aynı hapları veriyor, Globus mu ne. İçlerinde ne var, kim bilir. Ama o adamı da askere alırlarsa hepimiz mahvoluruz."

Gudrun sobayı çevreleyen yuvarlak çubuktan bir kurulama bezi aldı. "Yok canım, o kadar kötüye gitmez" diye yanıtladı annesini ve ellerini kuruladı. "Öyle de olsa benim sevgili kardeşim ortalıkta dolaşıyor ve yabancı işçilere göz süzüyormuş, duyduğuma göre... Karşı villadaki kadınlar ne kadar hafifmeşrep bir kız bu diye sordular bana. Hep 'Fährhof'ta oturup flört ediyormuş bekçilerle... Dikkat et anne, sigaranın külü!"

Annesine bir fincan tabağı tuttu, dolaba konserve kutuları yerleştiren Luisa'nın babası dönüp onlara baktı. Gerçi merdiven çıktığı için hâlâ terliyordu ve açık mavi gömleği nemlenmişti, ancak konuşurken sesi buz gibi çıktı: "Açıklamış olmak için, Madam: Benim kızım hafifmeşrep bir kız değildir! Bunu arkadaşlarına böylece bildirebilir misin?"

Gudrun'un şaşırdığı belli oluyordu, elini damla şeklindeki inci küpelerine götürüp düzgün duruyorlar mı diye kontrol etti. "Elbette, çok haklısın" dedi. "Hem onlar benim arkadaşım değil. Ben sadece duyduklarımı tekrarladım. Senin yerinde olsam bunu o kadar ciddiye almazdım baba, bu subay eşlerinin nasıl olduğunu bilirsiniz. Yıllarca kocasız kalınca... zafer gününü zor bekliyorlar."

Babası başını iki yana sallayarak bir şişe Dreistern'in mantarını çıkardı. "Bizim Billie haşarı sadece" diye ısrar etti fikrinde. "Şu cici kızımız gibi eline bir kitap verip köşeye oturtamazsın onu. Şık giyinmek ister, dans ayakkabılarıyla parkede kaymak ister, lastik çizmelerle gübreli suların içinde yürümek değil. En güzel günlerini

burada her şeyden yoksun olarak geçirmek zorunda, bir de kendisine hafifmeşrep kız diyecek birilerine hiç ihtiyacı yok!"

Yanaklarını şişiren Gudrun ellerini havaya kaldırdı ve sanki ansızın ağırlaşan havayı aşağı bastırmak ister gibi oynattı onları. "Tamam, baba, sakinleş. Sakin ol. Senin sevgili kızına saldıran yok. Şimdilerde hepimiz fedakârlık yapıyoruz, bu kadar *eşofe* olmaya gerek yok!"

Annesi alnını kırıştırdı. "Ne olmaya?"

Luisa koltuğun kolçağına çöktü. "Fransızca bir sözcük bu" dedi. "Düşmanımızın dili. Ama Effi Briest romanında da var. Sanırım, "Duygularını coşturma" anlamına geliyor.

"Öyle" dedi Gudrun. "Sağduyunu hep korumalısın. Soğukkanlı olmalısın, sağlığın için hem." Üvey babasına gülümsedi. "Hep böyle çok içki içmek zorunda mısın, söylesene?"

Babası ona değil, yağmurla ıslanmış pencerenin dışına baktı, gözlerini bir an yumdu. "Hayır, elbette değilim. Hiçbir şey yapmak zorunda değilim" diye yanıtladı Gudrun'u iç geçirerek, siniri bozulmuş gibiydi. "Ama şu var, canım istiyor! Beni mutlu ediyor. Hem ben gastronomum. Yulaf ezmesinden başka bir şey yemeyen bir kasap görsen ne dersin?"

Sonra doğruca şişeden bir yudum kanyak içti, küçük kızına göz kırptı ve onun masanın üzerine bıraktığı paketi işaret etti. "O paket senin, canikom. Yıkılmış bir evden aldım. Her odayı yağmalamışlardı, kapı kollarını ve pencere kollarını bile almışlardı, sadece kitaplar kalmıştı geride. Birazcık yanmışlar ama her yeri okunabiliyor, satırların arası da." Gülümseyerek masaya oturdu, Luisa onun yanağını öptü, kurdeleyi kesip açtı. Paketin içinde kapağında dokuma güller olan, kenarlarındaki altın yaldız solmuş kızıl-kahve bez ciltli yedi kitap vardı, ancak Luisa ne o yabancı isimleri biliyordu ne de o isimlerin nasıl telaffuz edildiğini, soran gözlerle babasına baktı. "Evet, Shakespeare" dedi babası, "Büyük William. Hiç duymadın mı?"

Başını hayır anlamında salladı Luisa, soğumuş kül kokan kitapların sayfalarını çevirdi. Sayfaların arasında kenarları tırtıklı aile fotoğrafları vardı, titrek elle yazılmış alışveriş listeleri, eski ekmek fişleri ve kurutulmuş çiçekler. "Ama bu... İngilizce mi bu?" diye sordu hayal kırıklığıyla. "Ben bunu okuyamam ki."

Babası omuz silkti. "Sahi mi? Öyleyse öğrenirsin. Hemen başla. Durumu doğru değerlendiriyorsam yakında ihtiyacın olacak buna." Başını kaldırıp lambaya baktı, içi sinek ölüsü dolu bir çanaktı, dalgın dalgın ensesini, kırışmakta olan cildini kaşıdı. Öksürdü, derin bir soluk alıp güzel güzel okudu: "*We are such stuff/ As dreams are made on, and our little life/ Is roundet with a sleep.*"[24]

Sonra konyağını tekrar yudumladı, elbette ki tek kelime anlamayan, ancak babasının sesinde olan her şeyi, o sesin kendi kalbindeki hüzünlü yansımasından anlayan Luisa tam babasından o alıntıyı tekrarlamasını isteyecekti ki Gudrun, "Hayır, hayır!" diye atıldı. "Böyle olmaz!"

Bir parmağını kaldırıp iki yana salladı, herhalde sınıfta ders verirken de böyle yapıyordu. "Şimdi çocuğun kafasına böyle şeyler sokmanı doğru bulmuyorum baba. İngiliz yapısıyla, diliyle ve edebiyatıyla –sadece kuzey Cermen zihniyetinin bir ifadesi bile olsa– meşgul olmanın elbette gençliğimize biçim vermekte değerli katkıları olur. Ama biz bu bölgede hep Almanca konuşacağız, orası kesin. Birliklerimiz düşmanı yenecekler. Sağlam bilgiler var elimde."

Üvey babası yeleğinin cebinden bir "Flor del Arte" çıkardı, kâğıdını söktü. "Elbette" diye yanıtladı onu, "basur memelerimizi de sonra Papa altınla kaplayacak. Kocanın sana söylediği her şeye inanma." Puroyu kulağına götürdü, parmaklarının arasında yuvarladı. Sonra ucunu ısırıp kopardı, kopan parçayı yere tükürdü. "Sen asıl onun susmasıyla ilgilen."

Karısı dilini şaklatarak döndü, gözleri ateş saçıyordu. "Wilhelm!" diye bağırdı. "Yine mi aynı konu? Bunun onun kocasıyla ne ilgisi var?"

Yüzünden beyaz bir gölge geçen Gudrun iki eliyle karnını, o tatlı yuvarlaklığı tuttu. Ayakkabısının ucuyla tütün kırıntılarını zemin tahtalarının arasındaki bir aralığa itti. "Evet, ben de soruyorum bunu kendime" dedi. "Ne demek istiyorsun? Bana söylemediği ne olabilir?"

---

24 W. Shakespeare, *Fırtına*, IV. Sahne, Prospero'nun konuşmasından.
Rüya dediğin şey de/ bizlerden olur işte/ Ve minicik ömrümüzü yine bir uyku noktalar. (Remzi Kitabevi, 2005, çeviren Bülent Bozkurt) (ç. n.)

Üvey babası bir kibrit kutusunun içini karıştırdı, beceriksiz parmaklarıyla neredeyse ezdi kutuyu ama hiçbir şey söylemedi. Verilecek yanıtı beklerken Gudrun'un beyazları incecik damarlı açık mavi gözleri biraz pörtler gibi oldu. Bir yandan da annesine bakıyordu ama annesi yüzünü buruşturdu, konuşmadan eliyle "Dinleme şunu! Onu tanırsın!" dercesine bir işaret yaptı ve sigarasının dumanlarına gömüldü.

Dudakları büzülen, titreyen çenesi kırışan büyük kızı ise sakinleşecek gibi değildi. Masaya gitti, iki elinin başparmaklarıyla masanın kenarına dokundu, kavisli alnını öne eğince bakışları tehditkârlaşır gibi göründü. "Hayır, lütfen, bunu şimdi bilmek istiyorum!" dedi. "Bana kalırsa istersen her gün kafayı çek, eğer hayatına önem vermiyorsan ama ne söylediğine dikkat etmelisin baba! Benden ne gizliyor o? Ne demek istiyorsun? Kadın meseleleri mi? – Merak etme, bir şeyler karıştırdığını tabii ki tahmin ediyorum, nüfuzlu biri o. Ona dikilen arzulu bakışları görüyorum. Ama benim de pençelerim var, inan bana..."

Luisa'nın babası soluğunu içine çekerek puronun ucundaki alevi canlandırdı. Tütün çıtırdadı, kibriti söndürmeden önce puronun dumanını uzun uzun içine çekti. Aşağıda, kâhyanın evinde telefon çalıyor, Motte havlıyordu "Saçmalama!" diye mırıldandı sonunda, tuhaf bir şekilde boğuktu sesi ama üvey kızına bakmıyordu. Dumanı ağzından çıkarırken gözleri purosunun yanan ucundaydı. "Öyle söyleyen mi var? Vinzent'in senin kıymetini bilir, budala değildir o. Benim dediğim, kızlarla ilgili isteğimiz konusunda hâlâ sessiz kalması. Burada geçirdikleri zaman tarımda çalışma yılına eklenecek mi?[25] Sen bu konuyu biraz deşebilir misin? Yoksa kızlar yabanotu sökmek için kim bilir nereye gönderilirler."

Hemen karısına göz attı, Gerda dudaklarını belli belirsiz büzmüştü, Gudrun da rahat bir soluk aldı. Ceketinin simli iplikle dikilmiş

25 Nasyonal Sosyalizm döneminde Alman Kızlar Birliği (BDM - Bund Deutscher Mädel) Hitler Gençliği'nin (HJ) kızlar bölümüydü. Nazi rejiminin totaliter amaçları doğrultusunda 14-18 yaş arası kızlar burada örgütleniyordu. Ayrıca Hitler Gençliği'nde 10-14 yaş arası kızlar için de Küçük Kızlar Birliği kurulmuştu. Kızların halka ve ailelerine hizmet etmesi için ayrıca gönüllülük temeliyle 1938 yılından başlayarak bir yıl ev yönetimi ya da tarım alanında çalışmaları öngörülmüştü, buna kızların tarımda çalışma yılı deniliyordu. (ç. n.)

oval düğmelerini iliklediği, bluzunun yakasını düzeltti ve "Ah, demek o can sıkıcı mesele" dedi. "Evet, neredeyse unutmuştum. Gerçi bu konunun hâlâ onun yetki alanında olup olmadığını bilmiyorum ama haklısın, bunu açıklığa kavuşturmak gerek, gerekirse Alman Kızlar Birliği'yle konuşulur. Vinzent'e bir pusula hazırlayayım."

Aslında Luisa'nın yabancı bir ortamda, hatta belki de yabancı bir ülkede geçireceği bir yıla bir itirazı yoktu, bu düşüncesini tam söyleyecekti ki avluda bir korna sesi duyuldu, zarif bir üç sesli akort, üvey ablası pencereden dışarı baktı. "Buyrun bakalım, iti an sopayı hazırla!" diye mırıldandı, başının arkasındaki topuzu elledi, firketelerini iyice yerleştirdi. "Vinzent'in kutlaması için resmi davet gönderilecek size. Matbaacının malzeme sıkıntısı varmış, siyah mürekkebi kendi yapmak zorunda. Bir düşünsenize, kurum ve mazıdan yapacak!"

Mantosunu sırtına geçirdi, herkese el sallayıp kapıya gitti, elini kapının tokmağına uzatmıştı ki oluklu camın gerisinde bir gölge belirdi, kızılımsı bir gölge ve kapı kolu aşağı bastırıldı. Gudrun duraklayıp çenesini eğdi, bir adım geriledi. Elleri yine karnının üzerindeydi.

Şalını ve yağmurluğunu koluna atmış, bluzunun yakasını korsesinin başladığı yere kadar açmış olan Sibylle'nin yanakları kızarmıştı, üst dudağında ter damlacıkları vardı, üvey kardeşinin orada bulunmasına değil de şık kıyafetine şaşırdığı belli oluyordu. O da bir ıslık çaldı, daha doğrusu ıslık niyetine soluğu çıktı ağzından.

Gudrun gözlerini kıstı, bakır spiraller gibi dört bir yana uzanan dağınık saçlarından bordo çoraplarına ve süet ayakkabılarına kadar baştan aşağı süzdü Sibylle'yi. Ayakkabısının tekinin bağcığı çözülmüştü. "Bak hele" dedi Gudrun, burun kanatları kıpırdadı, alnındaki kırışıklık derinleşti. "Şu Yahudi doktorun yanındasın sanıyordum seni. Yine mi yeni parfüm?"

"Yok öyle bir şey" dedi Billie, Gudrun'un yanından geçti, elindekileri askıya astı. "Sana öyle geliyor." Gülümseyerek Luisa'ya göz kırptı, banyonun kapısını açtı. "Sevgilimin tıraş losyonu."

Geceleri bazen uyarı atışları görülebiliyordu, manzaranın yukarısındaki solgun ışıkta insan kendisini sanki başka bir şimdiki zamanda

buluyordu, ağaçların gölgelerinin dönüp durduğu, çatıdaki alınlık duvarlarının gölgelerininse tarlaların üzerinden testere dişleri gibi sürtünerek geçtiği, sınırsız, isimsiz bir mekânda – ama sabahları her şey normale dönüyordu. Luisa kahvaltı ettikten, biraz kitap okuduktan, birkaç İngilizce sözcük öğrendikten sonra sığınmacılara şilte yapımında yardım ediyordu. Samanlıkta pek çok çocuk çalışıyordu. Bazıları çatıya kadar tırmanıyor, balyaları aşağıya atıyordu, bazıları da ipleri çözüyor, dikenleri ayıklıyordu. Sonra saplar kürekle koparılıyor, saman çöpleri ve tozlar uçup gitsin diye esintiye bırakılıyorlardı. Ufak ufak kıyılan samanlar jüt çuvallara dolduruluyor, ağızları kalın ipliklerle dikiliyordu.

Zor bir işti bu, oranın havası insanın gözlerini yakıyor, terleyen ciltler kaşınıyordu, Luisa tavuk kümesinin yanındaki tulumbada elini yüzünü yıkarken biri sırtına dokundu. Pantolonunun paçalarını çoraplarının içine sokmuş sarışın oğlan çocuğunun başında kasket, üzerinde tahta düğmeli, delik deşik bir palto vardı. Elini Luisa'ya uzattı. "Satın alır mısın?"

Boyu Luisa'dan biraz daha uzun olsa da herhalde onunla akrandı. Son günlerde onu sıkça görüyordu Luisa, ailesi eski at ahırında kalıyordu, annesinin bacağı kesikti. Çocuğun arkasında Hitler Gençliği üniformalarıyla Kleber'lerin iki oğlu duruyordu. Beline bir avcı bıçağı asmış olan Hubert yumruk yaptığı ellerini kalçalarına dayamıştı, küçüğü Alfred ise civcivler için gerilmiş tele, tele takılmış tüylere, güneş altındaki incecik tüylere bakıyor, dalgın dalgın burnunu karıştırıyordu.

Luisa öne eğildi, çenesinden sular damlıyordu. Çocuğun avcunda iki tüysüz farecik titreye titreye büzülmüşlerdi. Yeni doğmuşlar, saman demetlerinin altındaki yuvaların birinden alınmışlardı, ciğer gibi kıpkırmızıydı hayvanlar ve Luisa'nın serçe parmağından bile küçüktüler. Henüz kulakları yoktu, kuyrukları da yeni boy göstermişti, gözleri kapalı olsa da derilerinin altında sağa solan giden koyu renkli gözleri görülebiliyordu. Luisa burnunu çekti. "Neden satın alayım ki onları?"

"Neden olmasın?" dedi karşısındaki, incecik dudaklarındaki gülümseme onu olduğundan büyük gösteriyordu. "Siz Yahudi'siniz ya."

Luisa kurusun diye salladı parmaklarını. "Neymişiz biz? Nereden çıkardın bunu?"

"Kızıl saçlılar Yahudi'dir. Üstelik ablan orospu. – Tanesi bir Mark ya da on sigara. Taksitle de ödeyebilirsin. Fareleri satın almazsan..." Kirli elinin parmaklarını farelerin üzerine kapattı, başparmağıyla arkasını işaret etti, onları kediler yer."

Çiftlikte pek çok kedi vardı, özellikle süthanenin arkasındaki yarı yıkık binalarda, Luisa çocuğa doğru bir adım attı. Çocuk, ahırların ve tahta bölmelerin kullanılmadan önce temizlendiği dezenfektan kokuyordu. "Demek öyle. Saçma sapan konuşma. Çek arabanı, defol git, yoksa dayağı yersin. Kafası suyla dolu kişilerle iş görmem ben."

Çocuk kalakaldı, burnunu kırıştırdı. "Nasıl, kimi kastediyorsun sen?"

"Kimi olacak, seni! Mavi gözlülerin kafasının içinde su vardır, herkes bilir bunu" dedi Luisa. "Yoksa gözlerin yeşil ya da kahverengi olurdu."

Çocuk kasketini çıkardı, alnına düşen bir tutam saçı çekti, dönüp ötekilere baktı. "Bu budala kızın dediği doğru mu? Benim gözlerim mavi mi?"

Kleber kardeşler yaklaşıp çocuğun yüzünü incelediler. Hubert omuzlarını kaldırdı, kardeşi dudaklarını aşağı sarkıttı, onların sözcüsü olan çocuk yapılan şakayı şimdi anlıyordu. Telin arkasında bir gıdaklama duyuldu, çocuk gözlerini kısıp dişlerinin arasından, "Eh, kalsın öyleyse, pis Yahudi. Göstereceğim sana gününü... dedi.

Luisa engelleyene kadar çocuk kolunu savurup o minicik, güneş ışığında neredeyse saydamlaşan hayvanları çitin öbür tarafına fırlatmıştı bile. Fareler beyazımsı pisliklerin içine düştüler, tavuklar kısa bir süre oldukları yerde kalıp boyunlarını merakla uzattıktan sonra gagalardan ve pençelerden oluşan bir fırtına gibi çöktüler hayvanların üzerine. Oğlanlar da gülerek kaçıp gittiler.

Son hava saldırısından beri gamalı haçlı bayrak direğin yanındaki katranlı kutuda duruyordu; pilotları kışkırtmak istemiyorlardı. Res-

mi Çiftçi Birliği'nin, Nasyonal Sosyalist Kadınlar Birliği tarafından hazırlanan kılıç ve başak işlemeli bayrağı da aynı kutudaydı. Luisa elinde güğümüyle avludan geçerken Bay Thamling onların üzerine beyaz bir bez örtüyordu. Değerli kumaşlarını tozdan korumak için, diye açıkladı gülümseyerek.

Luisa'nın annesi hâlâ uyuyordu, Luisa tencereyi ocaktan aldı, kıvamlı, hafif vanilya kokulu süte bir kaşık şeker kattı. Sonra üzerinde Zarah Leander'in imzalı fotoğrafı olan kapıyı tıklattı, ancak ablası yanıt vermedi. Loş odaya girdiğinde suratına dalga dalga sıcak hava çarptı, duvarları mantar panolarla kaplı küçük odanın bir köşesinde babasının Kiel'den getirdiği spiral telli elektrikli ısıtıcı yanıyordu. "Kapıyı kapat!" diye bağırdı Billie, saçlarına kadar kuştüyü yorganın altına girmişti. "Cereyan yapıyor!"

Her yerde resimli dergiler vardı, özellikle de Danca olanlar, oysa Billie onları okuyamıyordu, ayrıca *İnanç ve Güzellik*, *Görevdeki Genç Kızlar* isimli dergiler de vardı. Gardırobun kapısı açıktı, şifonyerin çekmecelerinden iç çamaşırları taşıyordu, üzerinde de türlü türlü makyaj malzemesi duruyordu, hatta duvardaki aplikten bile gömlekler ve çoraplar sarkıyordu. Luisa çalar saati, küllüğü ve Prontosil haplarının durduğu bardağı kenara itti, sütü komodinin üzerine koydu. "Yeni doğum yapan bir inekten" dedi. "Güç verir. Nasılsın? Ateşin var mı?"

Ablası karyolanın direğine tutunup inleyerek doğruldu. "Hayır, sanmıyorum. Sadece canım acıyor. Berbat bir sancı bu, özellikle çiş yapınca. Sanki bir avuç cam kırığı yutmuşum gibi. İnsan düşmanına bile dilemez böylesini." Acı çekerek güldü. "Eh işte, belli bir akraba kadına dilenir belki, yarım saatliğine."

Luisa perdeyi tutup kenara çekti. Aynanın önündeki parfüm şişelerinin arasından güneş içeriye vuruyordu, koltuğun altında annesinin atkılı ayakkabıları duruyordu, "Sen adinin birisin, biliyor musun" dedi. "Son vermelisin buna."

Ablası sırtına birkaç yastık yerleştirdi. "Ya, demek Kutsal Kitap çalışma saati geldi. Neye son verecekmişim, sayın başrahibe?"

"Masum numarası yapma, pekâlâ da biliyorsun ne olduğunu!" dedi Luisa. "Gudrun er ya da geç öğrenecek durumu ve sonra... İnsanlar sana sürtük demeye başladılar bile."

Billie sütü kokladı, alnını kırıştırarak ayakkabılara baktı. "Hâlâ burada mı onlar" diye mırıldandı. "Onları istemediğimi anneme söylemiştim." Sonra biraz süt içti, fincanı karnının üzerine koydu. "Neden sürtük diyorlarmış bana? Tırnaklarıma oje sürdüğüm ve dudaklarımı kırmızı boyadığım için mi, ne? Söylesinler isterlerse, o patates kafalılar! İnsanın hayatta ne için yaşadığından haberleri yok! Başka insanların hayaller kurduğu yere onlar sosislerini ya da şövalye haçlarını asıyorlar. Ama ben başka bir şey istiyorum, anlıyor musun?"

Luisa başını evet anlamında salladı, ancak ablasını pek dinlememişti. Pencereden dışarıya, atların padokunun, yıkık dökük çayevinin, yosunlu kaidesinin üzerinde flüt çalan kır ve orman tanrısının olduğu küçük parka bakarken saçının bir tutamını parmağına doladı. Boğazı kurumuştu, yutkundu, birkaç kez dudaklarını konuşmadan sessizce oynattı, sonunda, "Yaptığını doğru bulmasam da Vinzent'le ne işler çevirdiğini bilmek istemiyorum" dedi. "Senin meselen bu. Ama dürüstçe yanıt ver: Walter ile de yaptın mı aynı şeyi?"

Ablası sütten bir yudum daha aldı, zevkten usulca inledi. "Kiminle?" diye sordu burnunu fincanın içinden çekmeden. "Hangi Walter?"

Luisa dönüp dikkatle onun yüzüne baktı. "Ciddi misin sen? Onun ahırın üzerindeki odasına gitmiştin! Pijama pantolonu ve bir atlet vardı üzerinde. Şu yeşil gözlü, güzel dişli, uzun boylu süt sağıcı. Sesi babamın sesine benziyor ama biraz daha berrak."

"Vay!" Billie sırıttı. "Demek erkeklere böyle dikkatli bakmaya başladın artık, öyle mi? Eh, öyleyse yakında önünde diz çökerler, bekle de gör. Kimden söz ettiğini şimdi anladım; Walter adı, doğru. İyi ve güçlü biri o, hayvanlar böylelerinden hoşlanır. Ama bana sorarsan fazla terbiyeli, fazla dürüst, fazla uslu. Erkekler böyle olmamalı, yoksa hemen can sıkıcı oluveriyorlar. Ne de olsa melek olan biziz, değil mi." Çenesine bulaşan kaymağı sildi. "Boynuzları olan birine ihtiyacımız var."

Fincanı komodinin üzerine bıraktı. "Hem onun kız arkadaşı var, arabacıların mutfağındaki Danzig'li kızlardan biri, Elisabeth. Sanırım nişanlılar. – Doktor benim rahatsızlığıma ne diyor, biliyor

musun? Balayı sistiti. Canımı acıtıyor ama kulağa gülünç de geliyor. Balayı iltihabı. Güzel olurdu." Esneyerek tekrar yorganın altına girdi. "Şu çirkin ayakkabıları da alır mısın giderken?"

Luisa yanıt vermedi. Kazağının fermuarını çekti, gözlerini ısıtıcıya dikti, ara sıra içinden tıkırtılar, çatırtılar gelen yamuk yumuk teneke bir kutuydu. Güneş varken o kutunun içindeki spiralden elektrik geçip geçmediği pek anlaşılmıyordu, çünkü kırmızıdan çok kahverengine dönüktü rengi. Yine de havada dolaşan lifler ya da tozlar onun üstündeyken birden yanınca ısıtıcının sıcak olduğu hemen anlaşılıyordu.

Pencere pervazının macunu çatlamıştı, yer yer de ufalanıp dağılmıştı, cam zangırdıyordu. Uçağın haç şeklindeki gölgesi atların padokun kenarına kaçışmasına neden oldu. Uçağın bomba çıkış yolu açıktı, pervanelerden yalnızca iki tanesi çalışıyordu, dümen tertibatının altındaki parçalanmış bomba kanalından kapkara duman fışkırıyordu. Havada dönüp yön değiştirecekmiş gibi burnunu yere doğru eğmişti uçak, bir kanadının ucu şose yoldaki ağaçlara sürtünüp geçti, ancak motor gürültüsü yüzünden dalların kırılıp parçalanırken çıkardıkları ses duyulmadı.

Uçağın alt düzeneğindeki tekerleklerden biri koptu, parke taşlarına çarptı, yaylanıp tekrar havalandı, sonra kamuflaj için bulut rengine boyanmış Halifax gözden kayboldu, Luisa onun bir yere çarpmasını, bir patlama olmasını bekledi, Kiel'de bir kez olduğu gibi ateşten bir sütun göreceğini sandı. Ama hiçbir şey olmadı, duman akşam rüzgârıyla dağıldı, ayaklarının altındaki hafif sarsıntı da öyle– belki de hayal etmişti onu. Mantosunu giydi, merdivenden aşağı koştu, bisikletini samanlıktan aldı.

Havada kerosin kokusu vardı. İki kamyon, yük arabaları ve Horch marka siyah bir otomobil çiftliğin yanından hızla geçti; birçok binadan çocuklar dışarı fırlayıp çayırlara daha çabuk ulaşabilmek için çitlerin ve hendeklerin üstünden atladılar. Fişeklikler, paraşütlerin parçalanmış ipek kumaşı, kırmızı bir bere ıhlamur ağaçlarında takılı kalmıştı, iki kadın kopmuş tekerleği yuvarlayarak avluya getirmişlerdi bile, mutfak bıçaklarıyla tekerlekten ayakkabı tabanı büyüklüğünde parçalar kesiyorlardı.

İhtiyar Thamling, takır tukur giden BMW'siyle Luisa'nın yanından geçti, kanal caddesi boyunca meraklılar toplanmıştı. Bombardıman uçağı, oyun çayırı denilen Kâlber çayırında otların ve çalıların köklerinin doldurduğu geniş bir çukur açmıştı. Uçak yan yatıp toprağa çakılmıştı, bir kanadı eğimli olarak havaya dönüktü, diğeri parçalanmıştı, gövdenin yanındaydı. Bir felaketten kıl payı kurtulmuş olan manastırın pencerelerinin gerisine rahibelerle hastalar yığılmışlardı; alacakaranlıkta hastaların beyaz sargıları göz alıyordu.

İki kamyon ve limuzinler, çatı alınlığı basamaklı manastır binasının önünde durdular. Ellerinde yabalarla, av tüfekleriyle gelen yaşlı erkekler, ki çoğu epeyce yaşlıydı, dumanlar tüten uçağın etrafında yarım daire oldular, uçağın içinden hâlâ telsiz sinyalleri geliyordu, mırıltılar, takırtılar, cik cik sesleri. Kollarında milis örgütünün geniş bantlarını taşıyan bu adamlar kimsenin tel örgünün öbür tarafına geçmesine izin vermediler, çünkü oradakilerin hepsi sırf olanları seyretmek için gelmemişti. Çoğu kişinin elinde pense ya da demir testeresi vardı.

Yanında deniz erleriyle gelen, siyah yüzbaşı ceketi giymiş Vinzent, İngiliz kokardı taşıyan uçağın enkazını denetliyordu. Gövdesinin her yerinde büyük kalibreli silahtan çıkma mermi delikleri vardı. İçinden iki makineli tüfek namlusunun uzandığı pleksiglastan yapılma iri burun kısmının içine kan bulaşmıştı ama üstündeki kokpitte oturan pilot görülebiliyordu. Başlığı ensesine kaymış, terden ıslanmış şakağı yan cama yapışmıştı, kopan pervane parçalarının girdaplanan sularda sürüklendiği nehre bakar gibiydi. Hatta Luisa onun solgun yüzünde bir gülümseme görür gibi oldu, şaşkın bir gülümseme. Bu manzaranın üstünden bir martının gölgesi kayıp gitti.

Vinzent'in çizmelerinin konçları, siyah binici pantolonunun süslemeleri ve kemerindeki meşin tabancalığı yepyeni parlıyordu, cephede hiç savaşmamış olmasına rağmen göğsünde pek çok nişan ve onur nişanı vardı, ceketinin iliklerinden birine de Demirhaç Nişanı'nın kırmızı kurdelesi geçirilmişti. Çimenlerin üzerine atılmış tahtalara ve enkazın parçalarına basıp geçerek uçağın arka tarafından beceriksiz adımlarla dolaştı, çok ince görünen alüminyuma kısa örgü kırbacının kabzasıyla vurdu; boyanın al-

tındaki çelik damarlar görülebiliyordu. "Çık dışarı!" diye bağırdı. "*Come on!*"

Nehrin üstünden dumanlar geçiyor, beyaz küller uçuşuyordu. Karşı kıyıda da seyirciler vardı; hendekte çalışan işçiler küreklerine abanmışlar, yabancı dillerde konuşuyorlardı. Biri öksürdü, enkazın içinden bir inilti duyuldu, acı dolu uzun bir sesleniş, Vinzent bir adım geriledi, elini tabancasının kılıfına koydu. Askerler karabinalarını kaldırdılar, emniyetlerini açtılar, sonra bir an öyle bir sessizlik çöktü ki mermi deliklerindeki rüzgârın sesi, metalik ıslığı duyuldu. Kömürleşmiş yalıtım parçacıkları atıldı çimenlerin üzerine ve açık duran bomba kanalından sürünerek bir adam çıktı dışarı.

Luisa bisikletini kâhyanın BMW'sinin yanına götürdü. Adam bacaklarını ayırarak deponun arkasına oturmuş, topuklarını kaldırıma dayamıştı, cebinden lületaşı piposunu çıkardı. "Artık güzelim oyun alanının da içine edildi" dedi. "Orada benzin kokmayan yoncalar bitene kadar yaz geçer gider." Yağlı deriden bir torbayı açtı, içinden biraz tütün çıkardı. "Senin burada ne işin var, Lütte? Kitapların yanında kalman daha hoşuma gidiyor."

Luisa sarı saçları yapış yapış olup kızıl-kahveye dönüşmüş İngiliz'i gösterdi. Ayağa kalkmasına yardım etmişlerdi, hızlı hızlı soluk alıp vererek uçağın gövdesine dayanmıştı adam. Askerlerden biri onun yeşil tulumunu eliyle yokladı, bir başkası su matarası uzattı, adam su içtikten sonra eline biraz su döktü; gözlerine giren kanı sildi. "Şimdi ne olacak ona?"

Piposunu doldurmakta olan Thamling omuz silkti ve, "Ne yazık ki bu konuda karar verecek olan ben değilim" dedi. "Ben olsam evine yollardım, annesine ve çaydanlığına. Ama böyle bombardıman uçakları şehirlerimizi yakıp yıktılar, dolayısıyla uçakların mürettebatına da pek dostça davranılmayacaktır. Şansı rast gitmezse..." Cebinden pipo çakmağını çıkardı, başparmağını küçük tekerleğin üzerinde gıcırdatarak gezdirdi. "Ama belki de şansı rast gider."

Güneş alçalmıştı, Luisa elini gözlerine siper etti. Aslında delikanlı denebilecek yaştaki adamın yelken kulakları vardı, yüzünün çarpık hatları sevimliydi, gerçi uzaktan bakınca sersemlemiş ve bitkin görünüyordu, ancak Luisa bu düşüşten ve aslında bütün savaş-

tan sağ çıkmış olmaktan duyduğu ferahlamayı o yüzde görebildiğini düşündü. Üniformasının yaka açıklığında bir muska görünüyordu. "Babam dedi ki, Führer'in de imzaladığı bir anlaşma varmış" diye fısıldadı Luisa. "Tutsaklara iyi davranılacakmış, insanca."

Thamling piposunu tüttürdü. "Doğru, Cenevre Konvansiyonu öyle. Arkadaşlarımla ben son savaşta esir düştüğümüzde ona hâlâ Lahey Kara Savaşı Talimatnamesi deniyordu. Fransızların insanlığı, bizi yük beygiri gibi çalıştırmalarından ve kendi askerlerine vermek için çizmelerimize el koymalarından oluşuyordu. O soğukta, dikenli tellerin yanında Toulon'lulardan ekmek dilendik." Yorgunca gülümsedi. "Onlar da bizim suratlarımıza tükürdüler."

Bereleri mavi şeritli iki deniz eri bir merdiven dayayıp uçağın üzerine çıktılar. Silahlarının kabzasıyla vurup kokpitin camlarını ve metal aksamını çökerttiler, kemeri kesip ölüyü dışarı çıkardılar. Üniformasını da kontrol ettikten sonra onu çimenlerin üzerine attılar, çuval gibi devrildi ölü düştüğü yerde. Gövdenin içindeki ölüye de aynı şeyi yaptılar, adamın iki eli de kopmuştu; alüminyum gövdenin üzerinden gürültüyle geçti, sırtüstü yere düştüğünde burnundan ve ağzından kan geldi. Sonra askerler işaretleri ve şalterleri kopardılar, tepedeki antenleri kırdılar, uçağın içindeki vızıltılar ve uğultular kesildi.

Kırbacını hâlâ sol elinde tutan Vinzent yumruklarını kalçalarına dayadı. Dar kesimli siyah ceketinin altından omuz kasları belli oluyordu, çenesini gerdi, bitkin haldeki gençle konuşurken alt dişleri göründü. Delikanlı gözlerini iri iri açarak baktı ona, yine saçlarının arasından kan süzüldü, ince bir derecik gibi aktı. Başını öne eğerken, hemen sonra sallarken kaşından üniformasına kan damladı. Vinzent elini binici pantolonunun cebine atarak ona beyaz, küçük bir paket uzattı.

Luisa paketin üzerindeki bildik yazıyı tanıdı. İngiliz, ölü arkadaşlarına hızla göz attı, dilinin ucunu dudaklarında gezdirdi, yaldızlı kâğıdın arasından bir sigara çekti. Saatinin camı ezilmişti, uzaktan bakınca yuvarlak bir buz parçasına benziyordu, genç adamın parmakları titriyordu, çevredeki askerlerden biri kolunu uzatıp sigarasını yaktı. Juno'nun ağız kısmı daha ilk nefesten sonra kıpkırmızı oldu.

Vinzent kırbacını çizmesinin koncunun içine soktu. Deri siperlikli kasketini alnının gerisine itti, arka taraftaki askeri hastaneyi, sargılar içindeki adamları ve rahibeleri işaret etti. İngiliz'in sırtına dokundu, davet anlamında bir baş hareketiyle onu alıp bombardıman uçağının burnunun neden olduğu toprak yığınının çevresinden geçirdi. Delikanlı tereddütle yola, yolun kenarındaki meraklı kadınlara, çocuklara ve ihtiyarlara baktığında Vinzent görünüşte yumuşak bir hareketle ensesinden tuttu onu. Diğer eliyle tabanca kılıfını açtı, İngiliz hızla ve hırsla, yanaklarını içine göçürerek son bir nefes çekti sigaradan. Gözlerini yerden, taze çimenlerden, ilk çıkan sarı safranlardan ayırmamıştı.

Nehrin karşı kıyısında, zorla çalıştırılanlardan birkaçı, ki Rus olmalıydılar, çünkü kürk şapkalar ve keçe çizmeler giyiyorlardı, başparmaklarını alınlarına, çenelerine ve göğüslerine götürerek haç çıkardılar.[26] Vinzent'le İngiliz, yamulmuş uçak gövdesinin arka tarafında, kıyıya, ezilmiş, solmuş sazların bulunduğu yere inen yolda görünmez olmuşlardı; kâhya da bir ayağını pedala bastırıp sırtını geriye yasladı, BMW'nin motorunu sertçe çalıştırdı. "O da neydi?" diye sordu Luisa ve adama baktı.

Piposunu dişlerinin arasına sıkıştıran Thamling gaza bastı, motor takır takır öttü. "Geri tepti!" diye bağırdı. "Bu külüstür neredeyse benim yaşımda, hurdaya çıkmalı artık. – Sen de durma, eve dön, çocuk. Bu akşam süt sağılacak." Sonra da arabayı sürüp gitti.

Şosenin öbür tarafında, harap durumdaki çiftlik binasının üçgen alınlıklarından bazılarında hâlâ armalar ve yapım yılları okunabiliyordu, bir tek 1811'den kalma at ahırının damı zarar görmemişti. Saz damı kalın bir yosun tabakası kaplamıştı, eskiden o ahırda kalan ve tarlada çalışan yirmi güçlü hayvan çoktan topçu sınıfına verilerek cepheye götürülmüşlerdi. Şimdi çamaşırların asıldığı iplerle ve ev araç gereciyle doldurulmuş geniş bölmelerin her birinde bir sığınmacı aile kalıyordu.

---

26 Zorla çalıştırma: Nasyonal Sosyalistlerin döneminde, toplama kamplarında tutulanlar, savaş esirleri, Yahudiler ve siviller zorla çalıştırılmıştı. Sayıları Almanya'da 13 milyonu, bütün Avrupa'da 20 milyonu bulan bu insanlar savaş dolayısıyla eksilen işgücünün yerine ve ceza tehdidiyle çalıştırılıyorlardı. (ç. n.)

Bir yerde akordeon çalınıyordu, hava boğucuydu, soluk almak zordu. Dumanlar tüten kuzinelerin önünde oturanlar, tencerelerdeki ve tavalardaki yemekleri karıştıranlar, omuzlarının üstünden ona baktılar. Küçük bir oğlan çocuğu, elinde fotoğraf makinesi varmış da görünmeyen bir deklanşöre basıyormuş gibi ellerini havaya kaldırınca Luisa gülümsedi. Kendisine biraz büyük gelse de annesinin atkılı ayakkabılarını giymişti, ilk kez gözlerine kalem çekmiş ve kızıl kirpiklerine siyah rimel sürmüştü.

Arabacıların mutfağının kapısını tıklattı. Kapının arkasından gelen çocuk bağırtıları kesildi. Kapıyı açan kadın Luisa'dan yaşça pek büyük değildi, büyük olasılıkla Billie kadardı, on dokuz ya da yirmi. Başında renkli bir başörtüsü vardı, kazak ve eşofman altı giymişti, onların üzerine de kolsuz bir iş önlüğü, eşofmanın paçalarını eski çizmelerinin içine sokmuştu. Arkasında, kablonun ucunda asılı çıplak bir ampul, yemek pişirilen ocağı ve yerdeki birkaç şilteyi aydınlatıyordu. Küvet yerine geçen çinko bir leğenin içinde iki çocuk oturuyordu, saçları köpük içindeydi, Luisa kısık bir sesle, "İyi akşamlar!" dedi, "Elisabeth'i arıyordum."

Sözleri, yüksek tavanlı ahırda müziğin, ses curcunasının, tabak çanak gürültüsünün arasında kayboldu. Kadın bir elini kulağının arkasına götürdüğü anda Luisa onu tanıdı: Ojeli tırnaklarla süt sağan kadındı. Teni esmerleşmişti, dağınık saçları da gözlerinin çevresindeki halkalar kadar siyahtı, hafif kemerli burnu, ince ve güzel dudakları, üzerindeki önlüğe rağmen yüz hatlarına bir zarafet katıyordu, Luisa sesini yükselterek sözlerini tekrarlayınca kadın, "Doğru yerdesin" dedi. "Gir içeri, benim şu yumurcakları yıkamam gerek."

Bir el hareketiyle içeri davet etti Luisa'yı – o anda kızın cesareti kırıldı. "Teşekkürler, çok teşekkürler, rahatsız etmeyeyim" dedi, yüzünde cılız bir gülümsemeyle. "Sadece nişanlınızdan haber aldınız mı diye soracaktım. Benim arkadaşım da kendisi, yani tanışıyoruz, çiftliğin sahibi olan enişte min yanında çalışıyor, atıma nasıl bakacağım hakkında bana bilgiler vermişti. Şimdi çok daha iyi yürüyor atım. Yani, ben... kaygılandık, çünkü askere alındığından beri hiç mektup göndermedi. Kâhyamız Bay Thamling'e de göndermedi. Nasıl olduğunu kimse bilmiyor, bir şeye ihtiyacı var mı, neler olacak,

belki size bir haber gelmiştir? Yaralandı mı? Yoksa sağlığı yerinde mi? Yakında döner mi?"

Çocuklar kıkır kıkır gülerek leğendeki suyun içinde çırpınıyorlardı. Sabunlu su yerlere sıçrıyordu, Luisa kekeleyerek konuştuğu için utanmaya başlamıştı – kadının bakışlarında kendisiyle eğlendiğini gösteren bir ifade gördüğünü sanınca daha da çok utandı, hatta alay eder gibiydi. Yaşı genç olmasına rağmen yanaklarında incecik kılcal damarlar görünmeye başlamıştı.

Luisa'nın bileğini yakaladı, eşikten geçirip odaya aldı. Bir yandan da gözü küçüklerin üzerindeydi. "Ne dedim ben az önce?! Kesin yaramazlığı! Saçlarınızdaki sabunu akıtın, pipilerinizi yıkayın, sonra çıkın hemen leğenden! Beş dakikada yatakta olacaksınız, yoksa puding filan yok size!" Ağzını büzdü, gözlerini devirerek kirişli tavana baktı.

"Kardeşlerim" diye mırıldandı kadın. "Bunlardan daha üç tane var ama çok şükür onlar kendileri yıkanıyorlar. Tabii eğer yıkanırlarsa." Bulundukları yer, bir zamanlar orada kaynatılmış olan toynak katranı kokuyordu, kadın masanın yanındaki taburelerden birini işaret etti, cebinden bir kutu "Özel Harman" çıkardı, Luisa'nın karşısına oturdu. Aralarında kumlu patatesler vardı. "Demek Walter'i tanıyorsun? Bak şu kurnaza, bana bundan hiç söz etmedi. Yoksa etti mi? Dur hele... Sen şu çiftlik evinde kalan kız mısın, çatı katında? Çok kitabı olan?"

Luisa gülümsedi, kadın paketten yarısı içilmiş bir sigara çıkardı. "Ah, şimdi hatırlıyorum. Senin bir de ablan var değil mi, kızıl saçlı? Güzel bir kız, beline oturan, astragan yakalı o şık mantoyu giyen? Arkası dikişli çoraplar ve sivri topuklu ayakkabılar da. Bir keresinde şosede karşılaştık onunla, bir subayla kol kola yürüyordu, ben de kraliçenin karşısındaki hödük bir köylü gibi durdum önünde."

Bir kibrit çaktı, yarım sigaradan bir nefes aldı. "Ben de eskiden severek kitap okurdum, günlerce bir köşeye sinerdim elimde eski püskü kitaplarla. Ama şimdi, annem sürekli hasta olduğundan ve benim de bu güruhla ilgilenmem gerektiğinden artık zaman bulamıyorum." Çenesini öne uzatarak sigaranın dumanını lambaya doğru savurdu. "Sanırım Walter'in durumu gayet iyi. En azından manyak gibi yazıyor, duvarları kaplayabilirim o sayfalarla, herhalde

yanıt yazmam gerekir ama burada anlatacak bir şey yok ki. Hem el yazım kötü, yazdıklarımı sökemez... Plattensee'de sürücü olarak çalışıyor, bir ikmal biriminde, yani ateş hattından bir ölçüde uzak. Bir bardak su ister misin? Kaynatılmıştır."

Luisa istemedi. Odayı inceledi. Sadece daracık bir penceresi vardı, tavanda; pencerenin tam altında üç tane yamuk teneke dolap, her birinde birer asma kilit. Açık bir bacası olan taştan ocak katrandan kararmıştı, evye çentik çentikti. Duvar diplerindeki içi saman dolu çuvallarla şiltelerin üzerinde çarşaf yoktu, sadece at battaniyeleri ya da yama işi renkli örtüler vardı, bir köşede bir resim asılıydı, o resmi çeşitli boyutlarda Dreyer alışveriş merkezinde görmüştü Luisa: Çürük bir köprünün üzerindeki iki çocuğun arkasında bir koruyucu melek. "En sevdiğin kitap hangisi?" diye sordu kadın.

Luisa yanaklarını şişirdi, düşündü. "Bilmiyorum" dedi. "Sürekli değişiyor. *Winnetou 1*'i beğeniyorum ya da zor olsa da *Hayalet Atlı Binici*'yi. *Rüzgâr Gibi Geçti*'yi tam üç kez okudum."

Kadın sırıttı. Dişleri muntazamdı ama nedense griydi, sanki hepsine dolgu yapılmıştı. "Ben de" dedi, sonra ocağa bir kütük attı. "En az üç kez! Senin yaşındayken, on iki filan, elimden bırakamazdım. Danzig'deki kütüphanede iki kopyası vardı, biri Almanca, biri İngilizce, ben aldığımın süresini sürekli uzattırırdım. Artık uzattıramayınca ötekini ödünç alırdım ve yine süresini uzattırırdım. İkisinin içinde de benim işaretlerim vardı."

Dişlerinin aralıklarından hava çekti içine, kolunun birini sıvadı, pirelerin ısırdığı bir yeri kızartana kadar kaşıdı. "Ama sonuna kadar hiç okuyamadım, itiraf edeyim. Birbirlerine kavuşunca ilginçliğini yitirdi. Sonra Bonnie Blue doğuyor, bir tayı oluyor, sonra Bonnie Blue ölüyor ve hepsi öyle..." Burun kıvırdı. "Yoo! Ben gürültülü patırtılı şeyleri severim. Hani gazla zehirlenene kadar var güçleriyle mücadele ettiler ya, biri ötekinin önüne geçti ya, hani bir araya gelip gelmeyecekleri bilinmezdi ya, işte ben bunları heyecan verici bulurdum. Ya sen?"

Luisa'nın dirseği de ansızın kaşındı. "Eh işte" dedi, "hep gerilimli devam ediyor, sonunda çok da üzücü oluyor. Ben öyle çok ağladım ki, bir ara şimdi tamam, diye düşündüm, şimdi huzur içinde sevgilerini yaşayabilirler. Ama sonra Rhett Butler yine çok

acımasız ve soğuk davranıyor, Scarlett merdivenden aşağı yuvarlanıyor..."

Kardeşlerinden biri Elisabeth'e sokuldu, çıplak ve ıslaktı, ablası odanın bir ucundan öteki ucuna uzanan ipten bir havlu aldı. "Yahu hiç o kadar romantikleşmemiştim. Öte yandan evi öyle çok silip süpürmem gerekiyordu ki" diye mırıldandı. "Eğer yorgunsan gökten ay inse umurunda olmaz."

Sigarasını ağzının köşesine iterek oğlanı kuruladı, havluyla saçlarının suyunu aldı, gözleri bir an boşluğa takıldı. "Aşk da aşk, anlamı ne ki." Ocakta böceklerin çıtır çıtır yandıkları duyuluyordu. Kadın sigaranın dumanını burnundan çıkardı ve, "Aşk önce karşımıza çıkmalı, değil mi?" dedi.

Başparmağını ağzına sokmuş olan oğlan dalgın dalgın doğruladı onu, Luisa da, "Niye, Walter'le bir şey mi oldu?" diye sordu.

Kadın başını salladı. "Eh, ne olacağını kim bilebilir. Birbirimizi pek uzun zamandır tanımıyoruz. Ama haklısın, yakışıklıdır. O gözler, o kaslar, gülünce güneş doğar... Daha ilk öpüşmemizde ondan çocuğum olsun istedim, bir ahır dolusu hem de. Salaklık bu, değil mi? Ben burada kardeşlerimle başa çıkmak için kıçımı yırtıyorum, üstelik bir de annemin tiroidi, bunlar yetmezmiş gibi bir de hiç tanımadığım bir adamdan veletlerim mi doğsun? Herhalde ateşim çıkmıştı filan."

Ayağa kalktı, havluyu yine ipe astı. Luisa'nın çizmelerine baktığını gördü, eskiydiler, bükülü yerleri de yıpranmıştı. Lastiğin altındaki keten astar görülebiliyordu. "Çok şık bu partallar, değil mi? Daha iyilerini giymiştim" dedi. "Ama Ruslar geldiğinde biz tarladaydık. Dedemi hemen vurdular, gözlerimizin önünde. Erkek diye hiç düşünmeden vurdular. Kütük gibi düştü hendeğe, bizim avluya çıkmamıza bile izin vermediler. Dört bir yana kovaladılar bizi, ayaklarımızda lastik çizmelerimizle. Ancak Konitz'te bir araya gelebildik."

İzmariti sobanın deliğinden içeri atmak istedi ama beceremedi, yere düşürdü. O arada pijamasını giymiş olan çocukların büyüğü izmariti yerden aldı, hırsla bir nefes çekti, bir yandan da koluyla çıplak kardeşini kendinden uzakta tutmaya çalışıyordu. Ablası ona döndü, ikisine de tokat attı, yataklarını işaret etti, o narin kadının

ellerinin ne kadar iri, ne kadar nasırlı olduğunu o anda fark etti Luisa. Masaya yaklaştı, alçak sesle, "Sana tecavüz mü ettiler?" diye sordu.

Elisabeth şaşkınlığını belli etmedi; bir tek kez gözlerini kapayıp hemen açtı, yüzünden bir gölge geçti, çok eskide kalmış bir incinmişliğin gölgesi. "Yahu sen ne biçim sorular soruyorsun öyle" diye mırıldandı, çekmeceden bir bıçak çıkardı, evyede bileldi ve patates yığınından iri bir patates aldı. Kılcal damarları belirgin gözkapakları, sanki altlarına bir şey girmiş gibi sürekli seğiriyordu. Yine de bıçağı çok dikkatli kullanmaya başladı, patatesin kabuğunun arka tarafı görülebiliyordu. "Evet" dedi sonunda ve derin bir soluk aldı, "bir keresinde biri beni yakaladı, öyle ıssız bir yerde... saatlerce koşmuştum, susamıştım, çiftlik evinin boş olduğunu sandım. Bahçede iki köpek ölüsü vardı. Mutfağa girdim, kapının hemen arkasında oturan bir adam, ben dışarı çıkmaya fırsat bulamadan kapıyı kapattı. Tuzağa düşmüştüm. O günden beri ne zaman alkol kokusu alsam kusarım." Başını kaldırdı, alnına düşen saçları üfleyip geri savurdu. "Eee? Daha fazlasını bilmek istiyor musun?"

Buruktu sesi, alaycıydı, her ne olursa olsun fazlasını anlatmayacaktı. Patatesin kabuğunu soymaya devam etti. Luisa ise mantar arabalarla oynayan çocuklara bir göz attıktan sonra parmaklarını masanın altında birbirine geçirdi ve alçak sesle, neredeyse fısıltıyla, "Çok canın yandı mı?" diye sordu.

Uzun bir spiral halindeki kabuk koptu, Elisabeth ağzının bir kenarını çarpıttı. Gözlerinde koyu bir ciddiyet okunuyordu, yutkunmasına rağmen sesi boğuktu. "Nasıl bir kızsın sen yahu?" dedi. "Ne sanıyorsun? Adamın bana Puşkin'den şiirler okuduğunu mu? Herkes Scarlett O'Hara kadar şanslı olmaz!" Ojeli tırnağıyla patatesteki cücüklerden birini kazıdı, alıp evyenin içine attı. "Neyse, boş ver. Herhalde o herif de çoktan ölmüştür. Önemli olan karnımın şişmemesi."

Bu anıları yeniden onun aklına getirmiş olması ansızın utandırmıştı Luisa'yı, yüzü kızardı; kızardığını musluğun üstündeki küçük aynada görebiliyordu. Ayna çatlaktı, yüzünün hatlarını iki katına çıkarıyordu, siyah kalem çekilmiş gözleriyle ve rimelli kirpikleriyle o yüzü çok yadırgadı Luisa, çok yabancı geldi ona, sanki karşısında

bir başkası vardı, ayağa kalkıp mantosunun düğmelerini iliklediği. Elisabeth şaşırdı. "Ne oldu? Yoksa gidiyor musun? Gerçekten mi? Üzüldüm ama. Tam da güzel güzel arkadaş oluyorduk...

Luisa akşam süt sağılacağını söyledi, kadın yumruk yaptığı eliyle gözlerini kuruladı. "Peki öyleyse" dedi, "yine görüşürüz mutlaka. Bizi nereye göndereceklerini bilmiyorlar. Vebadan kaçar gibi kaçmak istiyorlar bizden. Dün Tarp'taki bir ambarın kapısında tebeşirle, 'Sığınmacılar yiyip içip şişiyorlar, elimizdeki son yatağımızı da çalıyorlar!' yazıyordu. – Walter'e yanıt yazarsam senin selamlarını da yazarım, kitap kurdu küçük kızıl saçlı kız derim, tamam mı?"

Sonra kalktı, ocağın yanına gitti, kuruması için patates kabuğunu ipe astı; öğütüp nişasta olarak kullanabilirdi onu. "Aklıma gelmişken: Şu sizin çiftlik evinde banyo küveti var mı? Yani gerçek bir küvet, büyük, çocuk leğeni gibi olmayan?"

Var, dedi Luisa, kadın ona kapıyı açtı. Bakışlarında sıkılgan bir ifade yanıp söndü, bu da onun daha narin, daha genç kız gibi görünmesine neden oldu, yarı duyulur bir sesle, "Sana yük olmak istemem ama, ne dersin, bir ara sizin orada yıkanabilir miyim?" dedi. "Bir saatliğine? Öyle uzun zamandır gerçek bir küvetteki sıcak suyun içinde yatmadım ki. Sobada yakacağım odunu kendim getiririm tabii."

Akordeonda hüzünlü bir melodi çalınıyordu, kadının biri bağırarak şarkı söylüyordu; Luisa eldivenlerini eline geçirdi. Karşısındaki kadının eskimiş çizmelerine baktı yine, yardım etme arzusunun karşısına, annesini düşünmesi engel gibi dikiliyordu, daha Kiel'deyken bile sığınmacılardan hoşlanmazdı o, hatta eve temizlikçi olarak gelenlerden bile, çünkü güya hepsi hastalık taşıyor, hırsızlık yapıyordu. Luisa omuzlarını kaldırdı, "Sanırım olur. Eve sorarım" dedi.

Gitgide daha da zorlaştı hayat, ölümler sürerken ve veba yüzünden insanlar toprağa verilirken, herkes artık kaybedeceğim ne kaldı diye düşünürken, yine de kaybedecek şeyler oluyordu hâlâ. Bu satırların yazarı bu felaket kroniğini yazacak gücü zor buluyordu, ilaçlarını bit-

kin düşmüş doktorlar hazırlıyorlardı. Ancak hayalinin sisli görüntüsü, suların üzerindeki o küçük alev gözlerinin önüne geliyordu hep; onun idealiydi o alev. Bütün kanayan kalplerin hatırına bir şapel olmalıydı köyde ve bilge Euripides'in dediği gibi: Çok engel – çok yol. Çünkü bir rüyanın unutulabileceğine inanan varsa, gecenin sarayına sokulsun ve uykunun ayakkabılarını çalsın!

Marangoz Johann Bubenleb'i bu plana dahil etme çabası, adam buna yanaşmadığından dolayı boşa çıkınca başka bir istekli, sert bir içki karşılığında çalışmaya gönüllü becerikli bir adam bulmak daha ucuza gelebilirdi. Bu kutsal işi görecek kişinin sadece güçlü ve becerikli olması yetmiyor, bunlar küçümsendiğinden değil, ancak daha ilk darbeyi indirmeden, evet hatta kullanacağı çiviyi eline almadan, hatta o çivi henüz fırında tavlanan bir madenken, yapılacak işi kafasında kotaracak berrak bir zekâya daha çok ihtiyaç var. Bu arada adamın kirişleri kaldırabilecek kadar genç ya da güçlü olup olmamasının hiç önemi yok. İnançlı bir duvarcıya Tanrı eğri bir duvar sunar.

Bu satırların yazarı, keçi çobanı Johann Bubenleb'in piponun dumanına boğulmuş yorgun gözlerinde o zekâyı görmüştü. O gözlerde bir yüreklilik gizliydi, Bubenleb'i uyandırmak için kapısını tekrar çaldı, adam onu içeri aldı, bir sandalye verdi ona, Bredelin, ihtiyar Merxheim! dedi gülümseyerek: Sizin ısrarcılığınız, öfkeden köpürerek birbirine giren, Tanrı'ya seslenen ve yanan bayraklarını şeytana adayan orduların yeryüzünü doldurup kararttığı günümüzde artık tuhaf kaçıyor. Günümüzde, her şey düzenini korusun diye karnını doyurma ya da kendine çıkar sağlama hırsına kapılmadan bir şey yapacak kişi kalmış mıdır. Artık kimsenin dua etmediği bir köyde, içinde dua edilecek bir yapı kurmanın ne gereği var, dedi açık açık... Pipo çıtırdadı, keçiler çuval bezini –ki o bezi giyinmek yoksulluğa yakışır– usul usul kemirdiler, azarlanan adam dertli dertli iç geçirdi: Çok haklısınız Bubenleb Usta, bir hayalperestin hayalini hoş görün, ben bir insanın, ömrüne hep değer katacak bir şey yapması gerektiğini düşünmüştüm. Belki başkalarının gözünde bir değeri olmayacak ama Tanrı'nın gözünde çok değerli olacak bir şey. Öbür türlü söylersem: Artık kimsenin kitap okumadığı bir zamanda kitaplar ne diye var? Cansız kâğıt hepsi, orası kuşkusuz. Yine de gizemi hayatta tutarlar.

İhtiyar başını salladı. – İçinizde bir din adamı gizlendiği belli, diye mırıldandı, duman sesini boğuklaştırmıştı: Ya ateşiniz çıktığından ya da karnınız aç olduğundan gözünüzde bir resim canlandırmışsınız, siz zavallı yazman, saçmalık da renk katmış o resme. Bir şapel gemi değildir, ya da sizin heyecanlı şiir dilinizle söylersem, bir şapel yüzemez. Suya batar ve denizin dibinde, balıkların ve ölülerin kemiklerinin yurdunda çürür. Peki ya çan, o da paslanıp çürür.

Olsun! diye devam etti yazan kişi, daha da ısrarla, bu tartışma onu heyecanlandırmıştı, ama bir gemi nedir, ahşabı ağırdır, kaya gibi serttir, dökme demirdendir, balyalarla, hayvanlarla ve topla dolu bir ambarı vardır, insanlar da cabası. Yine de hayret ki dalgaların üzerinden ok gibi fırlar gider. Neden olduğunu bilir misiniz? Yelkenleri olduğu için değil, rüzgâr onu batmaktan alıkoyup ileri götürdüğü için değil, Tanrı'nın lütfuyla kayıp gittiği için! Peki ya özellikle Tanrı'ya adansın diye inşa edilen bir yapı? O zaman kilise gemiden söz ediyor olmaz mıyız?

Bredelin! diye kükredi usta, siniri bozulmuştu: Kafasında beyin değil de pislik varmış gibi konuşuyordu çünkü. Büyük olsun küçük olsun – bir gemi yüzer, çünkü biçimine, pruvasına, kıçına, kavisli bordalarına uygun olarak suları taşırır, tıpkı hizmetçi kızın soğusun diye su dolu leğene bir tahta kapta koyduğu yumurtalar gibi. Ya da: Navlun dolayısıyla geminin sualtında kalan kısmı ne kadar büyük olursa, ki duvarların yüksekliğinin de hesaba katılması gerekir, kabaran sular o kadar kuvvetle bastırır ve suyun kaldırma gücü gemiyi yüzdürür. Bu, Arşimed kanunudur, birilerinin lütfu değil! O dini safsatalar yerine bilimin ustalarını okumalısın.

Dumanlar püskürterek piposunu yeniden yaktı, yazan kişi de lekeli parmaklarını ovuşturdu, epeyce pişman görünüyordu. Ömrümün geri kalan yılları bana ait değil, diye yanıt verdi, kalemimin mürekkebi de tükenebilir. Çünkü sizi doğru anlıyorsam iyi yürekli adam, ama mutlaka anlamıyorumdur, bir şapel, üstelik bu kadar küçük bir şapel, bir parça arduvaz, yapı iskeleti, biraz da kil hepsi, aslında pek de ağır olamaz, değil mi? O zaman o şapelin kurtulup bizim kıyımıza ulaşması için, Arşimed'in ışığında bakıldığında, yanlışsam düzeltin beni, yalnızca kıçıyla, pruvasıyla ve kavisli bordalarıyla donatılmış kısmı eksik oluyor, değil mi? Yazan kişi alçakgönüllülükle başını öne eğdi ama ötekine yan yan göz atıp sesini alçaltarak ekledi: Gemi inşası konusunda da eğitim görmemiş miydi Bubenleb Usta?

Pipoyu tutuşturduğu kâğıdın ışığı yaşlı gözlerine vuran adam bunca hayalden dayak yemiş gibi oldu. Hayvanlarının sakallarını okşadı, paslı aletlerini, duvarda asılı gönyesini, pergelini ve testeresini gözden geçirdi. Kendisini bitkin düşüren yıllardan yorulmuş olsa da aynı zamanda küfürlerin ve pis kokulu osurukların da ustasıydı, bu yüzden zarara uğramıştı - aslında nezaketsiz bir arkadaş sayılmazdı. Daha çok, saçlarda olduğu kadar ahşapta da bulunan sırrı bilenlerden ve geceleyin bütün yıldızlar görünmemişse baş ağrısıyla uyananlardandı.

Lanet olsun, Merxheim, sizin saçmalıklarınız da rende talaşı kadar sert, dedi, gaklar gibi. Üstelik de yavan! - Sonra hemen ocağın içine gizlediği bir şişeyi çıkardı; toprak çanakları, zor günlerden önce olgunlaşmış, şimdi de son hızla uygulanmaya başlanan planlara yakışan parıltıyı sağlayan kırmızı şarapla doldurdu. Peynir ve ekmek de eklendi şaraba, sohbet uzadıkça uzadı. İç yağından yapılma mumlar neredeyse dibine kadar yanarken yazan kişinin keyfi de iyice yerine gelmişti, yoğun dumanların arasından geçip kapıya gitti, duyduğu güvenden ve iyi şaraptan sarhoş olmuştu, elini kapının mandalına attı, bir keçinin sevimli boynuzuydu mandal.

Luisa annesiyle babasının peşinden, orası burası yamulmuş VW kamyonete bindiğinde hava aydınlanmaya başlamıştı. Neceftaşından anahtarlık iki yana sallanıyordu, annesiyle babası yüksek sesle tartıştıkları için kızlarıyla ilgilenmediler, bu da Luisa'yı rahatlattı. Azalan ışıkta Bayan Thamling'in kendisi için merdivene bıraktığı kitabın –Andreas Gryphius'un şiirleriydi– üzerine eğilerek Gotik harfleri okumaya çalıştı.

Sadece kirpiklerine rimel sürmekle, elmacıkkemiklerini allıkla renklendirmekle kalmamış, dudaklarını da ilk kez boyamıştı. Dudak boyası cildini biraz geriyordu, don yağı tadından kurtulmak amacıyla dilini dudaklarının üzerinde gezdirmemek için kendisini sürekli uyarıyordu Luisa. Hatta biraz da midesi bulandı, eskiden balıkyağı içerken de öyle olurdu; yine de aynaya bakınca koyu kırmızı renk hoşuna gitmişti.

Annesi başını salladıkça şapkasındaki uzun tüyler bez tavana sürtünüyordu. Gözleri nemlendi. "Ben kör değilim" dedi. "Senin hangi tiplerden hoşlandığını iyi biliyorum. Altın dişlerin uzun zamandır bu kadar parlamamıştı. Aramız gitgide açılıyor, ben yokken Kiel'de neler olup bittiğini bilmek istemiyorum. Genç bir Çingene'nin gelip karşında kırıtması yetiyor, hemen kendini kaptırıyorsun."

Babası kontak anahtarını sinirli sinirli çevirdi, farlar birkaç kez yanıp söndü. "Yeter ama artık" dedi. "İş görüşmesiydi o, sana da yararı dokunacak. Ondan bir şey istemiştim, bir kadına kibar davrandım diye sana ihanet ediyor değilim ki. Kültürlü insanlar böyle davranırlar." İçini çekerek saate baktı. "Film yıldızımız nerede kaldı, lanet olsun? Yine karanlıkta araba kullanmak istemiyorum."

"Kültürlü insanlarmış!" diye alay etti Luisa'nın annesi; sesi titriyordu. "Kendini bir görseydin! Şiş göbekli, saçları dökülmüş bir horoz! O kadından ne istediğini gayet iyi tahmin edebiliyorum. Herhalde almışsındır da. Bundan eminim." Kenarı dantelli mendillerinden birini çıkarıp gözlerini kuruladı. "Kendi karının ayakkabılarını çalıp hiç tanımadığın insanlara hediye etmenin nesi kültürlülük? Beni küçümsediğini bundan daha açık gösteremezdin. Senden nefret ediyorum... Seni gaz sobasından neden çekip çıkardım ki!"

Luisa'nın babası paltosunun yakasını kaldırdı, ellerine hohladı. "Ulu Tanrım, beni sevdiğin için" diye mırıldandı, sesi yorgun, neredeyse umutsuz çıkmıştı. "Şu söylediklerini kendin bir duyabilseydin! Senin ayakkabılarını neden alayım? Nerede durduklarını bile bilmiyorum. Kuşkularına gelince: O genç kadınla bir iş durumu hakkında konuştum, başka bir şey değil, Gerda. Amerikalılar yaklaşıyor, yakında İngilizce bilen garson kızlara ihtiyacım olacak, o kız ortaokula gitmiş, çalışkan, Danzig'de filan davet çadırlarında da çalışmış." Sabırsızca kornaya vurdu elini. "Kızına sor!" Luisa başını kalırdı, boğazını temizledi, "Evet, doğru" dedi. "Bizim evimizde banyo yapmasına izin vermediğin kız o. *Rüzgâr Gibi Geçti*'yi özgün dilinden okumuş, kardeşlerine ve hasta annesine bakıyor. Erkek arkadaşı, buradaki süt sağıcılarından biri, çok kibar." Hava iyice kararmıştı, sayfalardaki yazıları artık okuyamasa da bodru-

mun kokusu sinmiş kitabın sayfalarını hâlâ çeviriyordu, içindeki kurdeleyi parmaklarına doladı. "Ayakkabıları ona ben hediye ettim."

Babası hemen göz ucuyla baktı ona, tek kaşını kaldırdı, sessiz bir 'yuh' idi bu. Annesi arkasına döndü. Ağzı çarpılmıştı, afallamıştı. "Ne yaptım dedin?" diye tısladı. "Sen mi verdin? Ciddi olamazsın, değil mi?" Sulanan rimeli yanaklarından aşağı gri bir çizgi halinde akıyordu. "Neden böyle bir şey yapıyorsun, çocuğum? Aklın başında mı senin?"

Luisa yutkundu, camdan dışarı baktı. Bay Thamling bir atı tutarak geçti yanlarından, atın gevşemiş nalı taşlarda takırdadı. "Ayakkabıya ihtiyacı vardı" dedi Luisa cılız bir sesle. "O ayakkabılar senin ayağını sıkıyordu. Billie modası geçmiş buluyordu, bana da büyük geldiler. O zavallının yalnızca lastik çizmeleri vardı, kaçış sırasında iyice kötüleşmişlerdi, ben de yardımcı olabiliriz diye düşündüm. Ona yakışmış, değil mi?"

Annesi mendilini elinde didik didik etti, iyice avcunun içine aldı, sonra da Luisa'ya kükredi: "Şimdi çıldıracağım. Sen aklına esince benim... Onlar klasik *loafer* ayakkabılar, el dikişi! Gudrun'un onlara bu deri kıtlığında kaç para verdiğini biliyor musun? Ismarlama yapılmışlardı, Lübeck'te alçı kalıp aldırmak zorunda kalmıştım! Tabanları doğal kauçuktan, tokaları da gerçek gümüş – bu Polonyalı karı da onları giyip ahıra süt sağmaya mı gidecek? Aman Tanrım, nasıl bir kız doğurmuşum ben?"

İnanmazlıkla başını salladı; gözyaşlarından biri çenesinden damladı. "Biliyor musun neye inanıyorum, Luisa? Neyi gitgide daha açık anlıyorum, cidden anlıyorum? Senin durmadan okuduğun şu kitaplar seni mahvediyor. O saçmalıklar senin aklını başından alıyor tam anlamıyla. Normal bir insan senin bu yaptığını yapmaz!"

Dişlerini sıkarak söylemişti bunları, bir yandan da kenarındaki dantelleri koparmak istercesine mendilini çekiştiriyordu. Kocası elini onun koluna koydu. "Haydi Gerda, sakinleş" dedi. "Dünyanın sonu gelmedi ya? Derin bir soluk al ve dürüst ol: O ortopedik ayakkabılarla düzgün değil de badi badi yürüyordun sen. Senin çok daha güzel ayakkabıların var, hem de daha rahatlar. Şişen ayaklarını düşün."

Karısı burnunu çekti. "Tabii, hiç şaşırmıyorum şimdi" dedi. "Yine onun tarafını tutuyorsun... İkiniz aynı kafadasınız. Bir düşü-

nürsen bu dünyada kimsem yok, bir tek kişi bile, sadece Gudrun'um var. O da günlerdir beni görmeye gelmedi. Çocuğu doğunca herhalde artık dönüp bakmaz bana! – Aman Tanrım, nereye varacak bu. En iyisi ben alıp başımı gideyim, hepinizin uzağına gideyim. Ama beni kim kabul eder ki...

Dudaklarını sıktı, usulca sızlandı, Luisa da iki koltuğun arasından uzanıp annesinin elini okşadı, parmaklarını tuttu. Neredeyse her parmağında altın bir yüzük vardı. "Babam haklı annecim. O ayakkabılar sana hiç uygun değildi. Altları çok düzdü, o Mozart tarzı tokalar da seni olduğundan yaşlı gösteriyordu. Büyükanne gibi duruyordun."

Bunu duyunca annesi duraklar gibi oldu, yine burnunu çekti. Gözlerini kapadı, gözkapaklarını acı çekerken olduğu gibi kırıştırdı, başını iki yana salladı, o arada şapkasındaki tüylerden en uzun olanı, kıvrılmış bir sülün tüyü, kısa aralıklarla arabanın bez tavanına sürtünüyordu.

"Öyle mi diyorsun?" diye tısladı sonunda ve parka baktı. Nehirden doğru yükselen sis üstü açık çayevinin içinden geçiyordu, yosunlu kaidesi üzerindeki orman tanrısı durduğu yerde sallanır gibiydi. "Doğru olabilir dediğin, değil mi? Ben de kuşkulanıyordum, aynanın karşısında demek istiyorum. Alçak topuklarla insan hep olduğundan bodur görünüyor, hem pek zarif de durmuyor. Ben aslında dolgu topuk tipiyim. Şimdi çok hafif mantar tabanlar var..."

Nihayet gözyaşlarını bastırdı, makyaj kutusunu çıkardı, alışıldık, sigara içmekten biraz boğuklaşmış sesiyle, "Şimdi git ablanı getir lütfen! Bu çocuğu hep beklememiz gerekiyor" dedi.

Vinzent ile Gudrun'un oturdukları Rendsburg yakınındaki Osterrönfeld'e gitmek aslında yirmi dakika bile sürmüyordu. Ancak hava iyice karardığı için Luisa'nın babası arabayı daha yavaş sürüyordu; lastik başlıkların aralıklarından sızan ışıkta ancak birkaç adım ötesi görülebiliyordu. Ara sıra kireçle boyanmış bir kilometre taşı beliriyordu kenarda, yola fırlayan geyikler de ancak arka bacaklarındaki açık renkli lekelerden fark edilebiliyordu.

Tarlaların üstüne günün son koyu mor ışıkları vuruyordu. Luisa ablasının siluetine gizlice göz attı. Mantosunun önü açıktı, dekoltesi fırfırlı, göğüslerinin arası altın tokalı beyaz bir elbise giymişti. Luisa'nınkinden biraz daha koyu olan kızıl saçlarını eskiden Gudrun'un yaptığı gibi dümdüz tarayıp başının arkasında diklemesine topuz yapmıştı. Düz hatlı burnu ve hafif somurtuk dudaklarıyla çok zarif bir görünümü vardı – aynı zamanda tuhaf bir şekilde yabancı geliyordu Luisa'ya çünkü ablasının saçları hiç bu kadar dolgun görünmemişti. "Altında ne var?" diye sordu ve saçlara dokunmak için elini uzattı. Billie başını hemen yana çekti. "Çek şu elini!" diye tısladı. "Seni hiç ilgilendirmez!"

Tehdit edercesine dirseğinin birini kaldırdı, anneleri de, "Saçlarının altına Tilli Teyze'nin güzelim kırmızı iğnedanlığını soktu" dedi. "Tabii bana sormadan... Bunu bir kez daha yap bakalım, genç hanım!" Sonra kocasını dürttü, yolu, parlayan şoseyi gösterdi: "Dikkat et Wilhelm, şurada bir şey var!"

Bir lamba geniş bir daire çizerek havada sallanıyordu. Luisa'nın babası frene bastı, akşam çiyinde araba biraz kaydı, babası yan camı açtı. Karanlıkta, bir değirmenin ya da ahşap bir makinenin sesine benzer ritmik vuruşlar ve takırtılar duyuluyordu, muşamba pelerinli bir asker elindeki lambanın ışığını arabanın plakasına tuttu. Sonra ışığı tek tek içerdekilerin yüzlerinde gezdirdi, Billie'ye daha uzun baktı, lambayı söndürdü ve, "İyice sağdan gidin! Camı da kapayın!" dedi.

Luisa'nın babası gaza dikkatlice bastı, yolda sıra halinde yürüyen koyu renk kıyafetli insanların yanından yavaş yavaş geçtiler. Hiçbirinin yüzü görünmüyordu, yalnızca ara sıra iyice açılmış gözlerinin parıltısı, soğuğun soluğunun yaladığı gerilmiş ağızlardaki dişlerin beyazlığı görülüyordu. Yürüyenlerin hırıltılı solukları, sanki attıkları adımları sayıyorlarmış izlenimi veriyordu, tahta ayakkabılı bu insanların ne kadar cılız oldukları ancak düzenli aralıklarla onların yanında yürüyen iyi beslenmiş silahlı askerlere bakınca anlaşılıyordu.

Yürüyenler omuzlarında çapalar ve kürekler, ağır olduğu belli çuvallar taşıyorlardı, Luisa birden o kokuyu tanıdı, bataklıktaki ekşi toprağın kokusunu, "Bunlar mahkûmlar" diye fısıldadı. "Klosterwald'daki kampta kalıyorlar."

Bir kırbaç şakladı; babası camı kapatıp vitesi yükseltti. "Hayır," dedi, "doğru değil bu canım. Çoğu hiçbir suç işlememiş, dolayısıyla cezalarını çekmiyorlar. Bunlar mahkemeye çıkmadan ve hüküm giymeden tutuklanmışlar, öylece hapse atılmışlar, nedeni de herhangi birinin bunların düşüncelerinden ya da burnunun biçiminden hoşlanmaması. Dolayısıyla bunlar tutuklu, mahkûm değil, anlıyor musun? Arada fark var ama bu durumdayken herhalde bu fark onlar için önemli değil. Elimizden onlar için bir şey yapmak gelmese de en azından bu açıdan saygı göstermeliyiz."

Arkalarında pırıl pırıl bir ay doğuyordu, kanaldaki suyun rengi ağardı, Gerda öfkeyle dilini şaklattı. "Aman Tanrım, yine ne biçim konuşuyorsun! Nedir bu kılı kırk yarmalar! Sanki çocuğun kafası iyice karışmamış gibi." Sonra dönüp arka koltuğa baktı. "Sen de Klosterwald'dan uzak dur lütfen, hepimize yasak orası!" dedi. "Senin yüzünden karakola gitmek istemiyorum! Sonunda beni de hapse atacaklar."

Luisa başını öne eğdi. Kanalın epey yükseğinden geçen, büklümlü ayaklar üzerine kurulu devasa demiryolu köprüsü göründü. Rendsburg'un olduğu taraftaki pilonda döner projektörler vardı, bu taraftaki pilona uçaksavar topları monte edilmişti, rayların altındaki yaya köprüsünde askerler dolaşıyordu. Asma tren köprüsü uzun tel halatlarla suyun üzerinde kayıyordu, Krähenberg kıyısı boyunca kadınlar ve çocuklar oturmuş, balıkların pullarını kazıyorlardı, dekoltesini düzelten, saçlarını elleyen Sibylle, "Ne dersiniz? Büyük amiral bugün gelir mi?" diye sordu.

Annesi mantosunun düğmelerini açtı. "Geleceğini bildirdi" dedi. "Ama bugünlerde bilinmez ki bu. Böyle bir adamın sırtına ne türlü yükler binebileceğini tahmin bile etmek istemem. Geçenlerde Vinzent, eğer Führer bir gün emekliliğini geçireceği Linz'e çekilirse, yerini alacak adayların başında Dönitz geliyor, dedi. O da elbette titizliğiyle ve sağlam bakışıyla bir şeylere girişecektir. Fotoğraflarda onun hep komuta kademesinin önünde durduğu görülüyor ve..." Durup derin bir soluk aldı, soluk soluğaydı, şaşkındı: "Aman Tanrım, şimdi aklıma geldi: Böyle bir büyük amirale nasıl selam verilir? Sadece tokalaşacak mıyız?"

Kocası ona baktı, sonra başını sallayıp eski, yarım daire şeklindeki binanın önündeki çınarlı yola saptı. "Erkek mi kadın mı olduğuna bağlı" dedi, frene basarken. "Ben hep diz kırıp selamlarım...

Müzik sesi duyulmaya başlamıştı. Gerçi villanın yüksek pencereleri karartılmıştı ama merdivende cam vazolar içindeki mumlar alevleri titreyerek yanıyordu. Giriş kapısının üzerinde, porsuk ağacından çelenklerdeki gümüş kaplama 40 yazısı rüzgârda sallanıyordu. Öndeki alanda, genişçe gerilmiş bir ağın altına limuzinler ve devlet arabaları park etmişlerdi, ki çoğunun plakasında SS işareti vardı, hatta iki tanesi albaylara aitti. Ay, yaprakların gölgelerini arabaların üzerine düşürüyordu, birkaçının içinde sürücüler oturuyordu. "Şunlara bakın" diye mırıldandı Luisa'nın babası, kamyonetini öbür arabaların yanına park ederken. "Hepsi saltanat arabası ve güvenlik güçlerinin arabaları. Öyleyse size yalnızca Alman selamı vermenizi değil, Alman bakışıyla bakmanızı da öneririm. Hemen söyleyeyim, çok uzun kalmam burada. Sabah erkenden Kiel'e gitmem gerek."

"Bunlar" dedi Billie, kulağının arkasına bir damla parfüm sürüp inci işlemeli yassı çantasını kapatırken, "senin müşterilerin değil mi? Geçimini onlardan sağlıyorsun."

Islattığı parmak uçlarıyla kaşlarını bastıran babası arabadan indi. "Hepimiz geçimimizi onlardan sağlıyoruz" dedi ve Billie'nin yeni elbisesini dikkatle süzdü. "Hem pek fena da sayılmaz. Ancak bu yüzden onlardan hoşlanmam gerekmez." Ceketinin yakasının altındaki parti rozetini çıkarıp üst tarafa taktı. "Kravatım nasıl duruyor?"

Şimşir ağacından alçak bir çit araba yolunun sınırını çiziyordu. Ön avludaki sivri çakıltaşlarını babet ayakkabılarının tabanlarında hissetti Luisa, ancak binanın önündeki düzgün kumtaşından eski basamaklara her adım attığında olduğu gibi yine tatlı tatlı ürperdi. "Alman bakışı da nedir?" diye sorarken kapıdaki karga başlı ağır bir halka şeklindeki tokmağı tutup vurdu.

Karganın gagası pirinç levhaya vururken babası alçak sesle onun sorusunu yanıtladı: "Bir şey söylemeden önce hep omzunun üs-

tünden geriye bakacaksın. Arkanda kimin durup not tuttuğunu hiç bilemezsin!"

Ortadan ayırdığı sarı saçlarını örüp tepesine oturtmuş genç bir hizmetçi kapıyı açtı. Meşe ağacından döner merdivenli, duvarları lambri kaplı, bir buğday tarlasını gösteren kocaman bir tablo asılı fuayede çok sayıda subay ve eşleri vardı. Mantolarını vestiyere bıraktılar, Luisa ışıl ışıl yanan avizenin altındaki aynada kendi yüzünü görünce şaşırdı. Çatı katındaki ampulün donuk ışığı altında her şeyi bolca ve abartılı sürmüştü, hemen ötekilere arkasını döndü, kolunun yenindeki mendilini çıkardı. Dudaklarındaki boya sabitti, çıkmayıp bulaştı; dakikalar boyu, ağzına marmelat tıkıştırmış gibi göründü Luisa.

Vinzent ile Gudrun konuklarını salon kapısının kemerinin altında karşılıyorlardı, Luisa keten mendiline hafifçe tükürdü ve yanaklarındaki allığı da olabildiğince sildi. Bu arada kimsenin kendisini fark etmediğini düşünüyordu, ne de olsa bir dolabın kapısının ve damatlarına hediyelerini vermek için bekleyen annesiyle babasının arkasında duruyordu; babasının kırk yıllık bir Armagnac konyağını koyduğu sedir ağacından kutuyu elinde tutuyordu. Ne var ki saçlarını ensesinde dışa yuvarlayıp toplamış ve yere kadar inen, göğüs altından fiyonklu –herhalde karnı ortaya çıksın diye– pembe bir elbise giymiş olan Gudrun yine de gördü Luisa'yı. Yumruk yaptığı ellerini kalçalarına dayadı, kutlamak için bekleyen insanların yanından, "Aman Tanrım, doğru mu görüyorum? Sen makyaj mı yaptın? Kim yaptı bunu sana?" diye seslendi.

Subaylardan ikisi dönüp Luisa'ya baktılar, o zaman annesiyle babası da durumu fark etti. Krem rengi şalını dirseklerine düşüren annesi ağzının bir yanını çarpıttı, çocukluk yapan birini görmüş gibi hafifçe homurdanarak başını iki yana salladı, babasının konuşmadan, kaşlarını kaldırarak vurguladığı şaşkınlığıysa her nedense Luisa'nın gözlerini yaşartan bir hüzün yansıtıyordu. Mümkün olsa babasını avuturdu, nereye bakacağını bilemedi, kolunu uzatıp alçak sesle enişteşinin doğum gününü kutlarken şaşkınlıktan gerçekten de diz kırıp selam verdi.

Yanakları yanıyordu ama yakası ipek gibi parlayan siyah bir akşam elbisesi giymiş olan Vinzent, Luisa'yı tutup kendine çekti,

dişlerinin arasından, "Bırak konuşsun," dedi, "insan sahip olduğu şeyi rahatça ortaya çıkarabilir, değil mi? Bu akşam senin güzelliğin benim için bir hediye." Yine başparmağını, terini silmek ister gibi Luisa'nın avucunda gezdirdi. "Sana daha sonra yeni sığınağı gösteririm."

Sibylle'nin gülümsemesinde tatlı bir alay gizliydi ama kolunu kıvırıp Luisa'ya uzattı, o da rahatlayarak ablasının koluna girdi, onunla birlikte büyük salona adım attı. Kevger otu yaprağı desenli bir kornişin çepeçevre kuşattığı, epeyce kalabalık oval salonun duvarlarında siyah SS bayrakları ve gamalı haçlı kırmızı bayraklar asılıydı. Hemen hemen bütün büfelerin üzerinde ve pencere eşiklerinde subayların şapkaları duruyordu. Bazılarında gümüşlü kordonlar ya da siperliklerinin üzerinde kafatasları vardı, kadınların çantalarından pastel renklerdeki eldivenlerinin parmakları uzanıyordu.

Kanepelerle koltuklar duvar diplerine itilmişti, insanlar küçük gruplar halinde sohbet ediyorlardı. Kadınların çoğu belden yukarısı vücuda oturan, etekleri kabarık tuvaletler giymişlerdi, ayaklarında yüksek topuklu, atkılı ayakkabılar vardı, ya da rugan, saten ya da kadife dans ayakkabıları, ki bunların üretimi çoktan yasaklanmıştı. Çeşitli bölgelere özgü kıyafetler ve Husum şehrinin özelliği olan sivri tepeli şapkalar giyenler de vardı; gösterişsiz altın küpeler takmış olan Billie, kardeşinin yakasını düzeltti ve "Çoraplar, eteklik ve yün hırka lacivert, bir de beyaz bluz, bu tamam. Ama ben olsam gerçekten de ruj sürmezdim, ufaklık; açık tenlisin, çok koyu duruyor. Zaten dudakların ruju kaldırmayacak kadar körpe. Buna karşılık kirpiklerine iki kat rimel sürmelisin, duyuyor musun? Biz kızıl saçlılar rimel sürmezsek hiç kirpiğimiz yokmuş gibi dururuz."

Üzerinde Bösendorfer yazan kuyruklu piyanoda oturan üniformalı bir adam operet müziği çalıyordu, fraklı bir garson onlara üzerinde köpüklü şarap dolu ayaklı kadehler olan bir tepsi tuttu. Billie küçük çantasını kolunun altına sıkıştırdı, en dolu bardağı aldı, bir dikişte yarısına kadar içti. Luisa ise teşekkür edip almadı, sabahtan beri kendini iyi hissetmiyordu. "Peki ya parfüm?" diye sordu ve ablasının omzunu kokladı. "Ne kadar sürmek gerekir? Bir damla mı? İki mi?"

"Ah, bu o kadar kolay değil" dedi ablası. "Aşırıya kaçman çok kolay. En iyisi sen pompalı bir küçük şişe bul, azıcık havaya sık ve o parfüm bulutunun içinden geç. En zarif şekli budur. Şimdi senin kokladığın, gardenya kokusu, Fransa'dan yeni gelme ve paha biçilmez. Eğer bir damlasını bile çalarsan kitaplarının içine fare zehri koyarım!"

Sonra kadehindeki içkiyi bitirdi, şakaklarına kır düşmüş uzun boylu bir sivilin arkasından baktı. Adamın kravatında bir inci vardı. "Bu uyduruk içkinin tadı fena değil" dedi ağzını şapırdatarak. "Şampanya bile olabilir. Ama bunun yerine neşeli bir adamı tercih ederim. Bin yıldır dans etmedim."

Kalabalığın arasında dolaşırlarken pek çok kadın Sibylle'yi göz ucuyla inceledi, Sibylle de bu davet için kurulmuş, ağlarla ve flamalarla süslenmiş "liman barı"nda duran bir subaya gülümsedi, tanıdığı olmalıydı. Ancak subay içerden diliyle bastırıp yanağını şişirir şişirmez Sibylle'nin bakışları sanki görmüyormuş gibi adamı delip geçti, Luisa acaba büyük amiral geldi mi diye sorduğunda ablası çenesini öne uzattı. "Hiç sanmam" diye mırıldandı. "Hiçbir yerde kutsal bir ışık yok. Belki de büfede durmuş bizden önce yiyordur Rus havyarını."

Piyanist müziği kesti, parmaklarını hızla tuşlardan geçirdi ve son yıllarda artık hiç rastlanmayan şişmanlıkta beyaz saçlı bir kadın piyanonun yanına geldi. Kadın elindeki, daktiloyla yazılmış sık satırlarla dolu kâğıdın katlarını açarken çokça konuk da yükseltili sahnenin çevresini aldı, Billie ise usulca iç çekti. Aynalı bir kapıya dayadı omzunu, Luisa'nın yün hırkasını çekiştirdi ve onu alıp yandaki odaya, yemek odasına süzüldü. "Sayın konuklar, benim sevgili Vini'm..."

Tavanda ve koyu kırmızı deri kaplı duvarlarda boynuz şeklinde avizeler vardı. Duvarların dibine beyaz örtülü yüksek masalar konulmuştu, eski tip bir vitrinde Meissen porseleninden çeşit çeşit bibloların yanına bir kahve takımı, fincanların dibindeki altın gamalı haçlar görülecek şekilde yerleştirilmişti.

Uzun bir büfenin arkasında, kule gibi yükselen tabakların ve kâselerin arasında denizci gömleği giymiş hizmetliler konuklara ordövrleri sunmak için bekliyorlardı: Tütsülenmiş yılanbalığı, ma-

rine edilmiş rozbif, yanında karides ve dereotuyla çavdar ekmeği, patates, makarna ve ıspanak salatası, yarım yumurtalı sardalye, salatalık dolması, ringa balığı turşusu ve somon tartar. Masanın ortasında, pençelerinin kenarlarındaki kılları hâlâ duran kocaman bir yabandomuzu budu yer alıyordu, onun arkasında da alttan küçük ispirto ocağıyla ısıtılan bir sıra dört köşe tava içinde dumanları tüten ana yemekler: İçi kremalı patates, bezelyeli pilav, domuz yağında pişmiş dilbalığı ve dilimlenmiş her türlü kızartma. Bütün bunları, büfenin en sonunda, jölelerin ve meyve şekerlemelerinin arasından mumların ışığının yayıldığı bir yerde duran, çikolatayla yazılmış 40 rakamının süslediği badem ezmeli, çok katlı bir pasta taçlandırıyordu.

Esinti geldikçe titreşen mumların alevleri, üst üste yığılı tabaklardan birer tane alıp kızlara uzatan bir adamın çerçevesiz gözlüğünün camlarında yansıyordu. Adam yünlü kumaştan koyu renkli yelekli bir takım elbise giymiş, zincirli saat takmıştı. Elmacıkkemiğinin altında beyaz bir yara izi vardı, alttaki eti görünüyordu. "Harika değil mi? Neredeyse gerçek değil" dedi ve şaşkın haldeki, onca çeşitlilik karşısında ne yapacaklarını bilemeyen kızlara gülümsedi. "Berlin'de duvarlardaki küfleri kazıyıp yiyorlar, buradaysa... Bunlar için kim bilir kaç kiler yağmalandı."

Arkaya yatırarak taradığı saçları kayın ağacı kokuyordu, oradaki hizmetlileri hiç umursamadan büfeden bir tavuk budu aldı, yarı duyulur bir sesle, "Çocuklar, bu savaşın tadını çıkarın, barış korkunç olacak!" dedi.

Sonra Sibylle'ye dikkatle baktı, onun alttan destekli göğüslerini inceledi, kulağına bir şey fısıldayınca kız bir kahkaha attı, hem mahcup hem alaycıydı gülüşü. Sibylle başını iki yana sallayarak adama arkasını dönerken içi dolgulu saçları biraz sallandı; ceketinde altın çerçeveli parti rozeti bulunan adam Luisa'ya da başını salladı. "Az önce ablana Mısır kraliçesine benzediğini söyledim, güzel bir kız" dedi, takma olduğu besbelli dişlerini göstererek gülümsedi ve tavuğu ısırdı. "Ama adı aklıma gelmedi. Kardeşsiniz, değil mi? Senin adın ne?"

Luisa limonlu bir küçük pasta istedi. Pasta spatulasından fırlayan renkli drajeler yere saçıldı, Luisa'nın ayaklarının altında gıcır-

dadı. "Nefertiti" diye mırıldandı Luisa, dalgın dalgın, Billie'yi adamın yanında bıraktı, salonun sonuna, kadife perdelerin çevrelediği küçük cumbaya gitti. Orada, Gudrun'un öğretmenlik günlerinden kalma bir kitaplığın olduğu yerde, bir palmiyenin altında arkalıksız bir kanepe vardı, koyu renkli storu yukarıya kadar kaldırdı ve pırıl pırıl parlayan, o noktada genişliği yüz metreyi aşan Kaiser Wilhelm Kanalı'na baktı.

Kayar köprü Rendsburg'dan doğru geliyordu, bir dizi silonun arkasında görünmez oldu. Luisa ayaklarını kanepenin üzerinde topladı, pastasının kremasını kaşıkladı. Salondaki kısa konuşmadan, tezahüratlar ve alkışlardan sonra yeniden müzik başlamıştı, bu sefer plak çalıyordu, Marika Rökk. O sesi radyodan tanıyan Luisa başını salladı. Yan tarafta dans başlamıştı ama Luisa dans edenleri göremiyordu, salonun kapısı çok az aralıktı; pek çok çiftin adımları az sonra eski parkeleri sarsmaya başladı, palmiyenin uçları titreşti, "Geceleyin Yalnızlığı Sevmez İnsan."

Herkes bir ağızdan söylüyordu şarkıyı. Dışarıda, dönüp duran uçaksavar projektörlerinin ışıkları altında yıldızlar sönüyordu, sönüyor ve tekrar parlıyorlardı. Kapkaranlık bir ordu teknesi, içindeki topların borularının dört bir yana uzandığı, çelik, gölge ve mat griden oluşan kocaman bir kule halinde ağır ağır geçti evin önünden, Baltık Denizi'ne, Kiel limanına doğru gitti. Ne güvertede ne karanlık pencerelerde ne de lombozlarda kimse vardı, sivri pruvasının önünde sular hafif hafif yarılıp kıvrılıyordu. Zarar görmüş sancak tarafının bir kısmında kaburgası açığa çıkmıştı, küpeşteye ve çapalara tutturulmuş, üzerinde "Bu savaşı Yahudiler istedi!" yazılı devasa afiş o kaburgayı pek örtemiyordu.

Luisa storu tekrar aşağıya çekti, okuma lambasını yaktı, resimli bir kitabın sayfalarını çevirdi. Afrika fotoğrafları vardı: Savanada kafaları boyalı, elleri mızraklı erkekler, bir antilopun derisi soyulurken seyreden sivri memeli kadınlar, et kızartılan bir ateşin önünde boğuşan çocuklar. Uyuyan bir çitanın pençeleri bir ağacın tepesinden sarkıyordu, siyah bir marabut kuşu aslında yalnızca flamingoların durduğu sığ suda denetler gibi dolaşıyordu.

Luisa irkildi. Büfenin önündekiler de o cıyaklamanın nereden geldiğini görmek için konuşmalarına ara verdiler. Altındaki jüponlarla birlikte payet işlemeli elbisesini, çorabının kenarları görünecek şekilde köpük gibi sağa sola savurarak salondan hızla geçen bir kadın, teras kapısının önünde ayağı kayınca elini kapının kulpuna attı. Gülümsemesi ışıl ışıldı, gecenin içinde kaybolmadan önce bir kez daha omzunun gerisine yönelttiği bakışları vahşi ve utangaçtı, yüksek ayaklı masaların başında durup kaşıkları ya da atıştırmalıkları ağızlarına götürmekte olan konuklar merakla başlarını çevirip ona baktılar.

Bir iki adım arkasından kadının peşinden giden tören üniformalı sıska subay, hiç de acele etmiyordu. Ölçülü adımlarla yürürken etraftakilere selam veriyor, çenesini kaldırıp başıyla kısaca selam veriyordu, bir keresinde parmak uçlarıyla şakağına dokundu, ne kadar telaşlı olduğunu sadece yaptığı hata belli etti, tam anlamıyla terasa çıkmadan kapıyı çekip kapamak istemişti. Onur hançerinin,[27] gümüş süslemeli kınının ucu hâlâ kapının iç tarafında kalmıştı, çıkan şakırtı herkesi irkiltti.

"Ah şu ilkbahar" dedi Gudrun, birden cumbanın önünde görünmüştü. Pembe elbisesindeki fiyonk turuncuydu, parlak saten ayakkabıları da öyle, parmaklarını karnının üzerinde birbirine geçirdi, üvey kız kardeşine gülümsedi. "Erkekler çocuk gibi oluyor, değil mi? Hep kovalamaca oynamak isterler. – Burada neden tek başına oturuyorsun? Evimiz hoşuna gitmedi mi?"

"Gitti" dedi Luisa, kibarca ve eteklerini düzeltti. "Çok güzel, çok gösterişli, çok teşekkürler. Sadece biraz okumak istemiştim."

Gudrun Luisa'nın bükülüp kulaklarının yukarısına tutturulmuş saçlarına dokundu, alnını kırıştırarak baktı ona. "Bir davette mi? A, bilmem ki... Gerçekten okuyor musun? Yoksa kimseyle konuşmamak, hayal kurmak için kitapların arkasına mı gizleniyorsun – Haydi gel, çocuk, insanların arasına karış biraz, ilginç konuklarımız var. Dünyada neler olup bittiğini onlardan öğrenirsin."

Püsküllü örtünün altına geçti, Luisa'yla birlikte kitaba baktı: Güneş nehrin gerisinde battı, kıyısında mandaların ve zürafaların

27 SS Onur Hançeri: Nazi Partisi'nin onur silahıydı. (ç. n.)

su içtiği bulanık suyun şurasında burasında timsahların gözleri parlıyordu. "Tamam, dediğini yaparım şimdi" dedi Luisa. "Ben de öyle düşünmüştüm zaten. Ama şu anda biraz başım ağrıyor."

İç geçirerek pencerenin eşiğine, pasta artığının bulunduğu tabağın üzerine ilişti Gudrun. "O zaman doğru dürüst bir şeyler yemelisin, öyle değil mi? Patates, kızartma ya da dil balığı ye ki kemiklerin etle kaplansın biraz. Bazen merak ediyorum, çiftlikte bol yiyecek varken sen neden hiç kilo almıyorsun. Erkekler böyle sıska kızlardan hoşlanmazlar. Onlar kendi usullerince sarıldıklarında biraz etli butlu olmak daha iyidir." Gülümsedi. "Ama bunu düşünmek için biraz erken olabilir... Ya da yanılıyor muyum, bu makyajın daha derin bir anlamı mı var? Şimdiden Billie'nin izinden mi gitmeye başladın?"

Luisa ona bakmadan başını iki yana salladı ve kitabı karıştırmaya devam etti. Gümüş grisi tüyleri olan bir şempanze, başka bir şempanzenin yumruya benzeyen poposunu kokluyordu, Luisa suratını ekşitti, "Öyle bir şey yapmıyorum" dedi.

Gudrun onun yanına oturdu, elinin sırtıyla yanağını okşadı. Alyansı soğuktu. "Bunun neresinin güzel olduğunu ben de bilmiyorum. Elbette ki dış görünüş bizim için en iyi şey. Ve onların fikirlerini de hiç benimsememelisin, dinle beni. Ağızlarına geleni söyleyenler insana kolayca zarar verebilirler. Daha önce Billie'nin Führer ve onun zaferi hakkında neler söylediğini sen de duydun. Aklına böyle saçma sapan bir şey nasıl geliyor, söylesene. O süs düşkünü kızın siyaset hakkında en ufak bir fikri yok. Acaba bunlar babasından, o sarhoş konuşmalarından mı kaynaklanıyor?"

Lisa kaşlarını çattı. "Ne demek istiyorsun?" dedi, sesi boğuktu. "Ben hatırlamıyorum. – Yellendin mi sen?"

"Ne dedin?" Şaşırarak yerinden fırladı Gudrun. "Aman Tanrım, gerçekten de olabilir, özür dilerim!" diye tısladı. Pencerelerden birini açtı. "Kahrolası velet o kadar büyüdü ki, inanamazsın. Başlangıçta pır pır ediyordu, güzeldi o duygu, ama artık durmadan tepinip bağırsaklarımı birbirine katıyor. Belki de gerçekten oğlandır." Elini havada salladı, zoraki gülümsedi. "Şimdi daha iyi mi?"

Luisa omuz silkti. "Beni rahatsız etmedi. Gebe ineklerde ve atlarda doğmamış yavrunun cinsiyetinin kolayca belirlenebileceğini

biliyor muydun? Örneğin bir dişi atın karnındaki yavru dişiyse, çayırda öteki atların yanında sakince, halinden hoşnut olarak durur ve otlar. Ama karnındaki yavru erkekse sertleşir, saldırganlaşır, sanki kendisi de aygırmış gibi öteki dişi atlarla çiftleşmek ister. İnanılmaz, değil mi?"

Gudrun bir kahkaha attı ama doğal bir kahkaha değildi. "Aman Tanrım, çılgının birisin sen" dedi ve pencereyi kapattı. Üvey kardeşine, karşısındaki çocuğun saf mı yoksa özellikle malın gözü mü olduğuna karar veremeyen bir öğretmen gibi düşünceli bakıyordu. "Bu dediğin doğru mu?" diye sordu. "Yoksa yine mi uydurdun?"

Bunu Luisa'ya Bay Thamling anlatmıştı, ancak bunu söylemesine fırsat kalmadan Vinzent yanlarına geldi, bardağını ağzına götürdü, gülümsüyordu. "Demek bu akşamın en güzelleri buraya saklanmışlar" dedi ve bir koluyla karısına sarıldı. "Ben orada süslü püslü kuru meyvenin yanında can sıkıntısıyla dururken siz birbirinize en çılgın aşk hikâyeleri anlatıyorsunuz, değil mi? Duyuyorum!"

Smokin ceketinin sivri uçlu yakasının kanatları bütün göğsünü kaplıyordu. Gudrun ona gülümsedi. "Sırları olan sadece sen değilsin, dostum... Az önce şiirsel biyoloji alanında bir ders aldım, çok ilginç. Ayrıca bu ufaklığı insanların arasına karışmasının iyi olacağına ikna etmeye çalışıyorum. Adresleri hemen çorabına yazan ablası gibi aşırıya kaçmamalı ama. Böyle kültürlü bir kızla biraz sohbet etmek konuklarımızı mutlaka sevindirir." Kocasının papyonunu düzeltti. "Görünüşe bakılırsa Luisa kitapların arkadaşlığını tercih ediyor."

Vinzent içkisinden bir yudum aldı, ağzını şaplattı. "Çok iyi anlıyorum onu!" dedi karşılık olarak. "Seninle birlikte olmadan önce en mutlu olduğum saatler Malente'deki eski tarım okulunun kitaplığında geçirdiğim saatlerdi. Ayak dayama tabureleri olan o rahat koltuklar, o inanılmaz sessizlik! Bütün bir öğle sonrası o kitap raflarının arasında uyuyabilirdi insan!" Luisa'ya göz kırptı, kadehini bırakıp Gudrun'a daha sıkı sarıldı. "Sonra gelir misin o tarafa, lütfen? Görev çağırıyor; Hinrich iki kez sordu seni. Herhalde yine bir konuşma istiyor..."

Alkışlar duyuldu, bir kornetin zarif, neşeli sesi duyuldu. Piyanoyla bir kontrbas da katıldılar, ansızın yemek salonunun dibindeki kapı

açıldı. Renkli kâğıt şeritler havada uçuşup boynuz süslemeli lambalara takılı kaldı, Polonez yapanlar gürültülü bir melodi eşliğinde büfenin önünden geçtiler, masalardaki kadehler birbirine değip tıkırdadı. Sosların üzerine sıra sıra vuran ışıklar titreşti, jölelerin tepesindeki vişneler yere yuvarlandı, krema tepecikleri çöktü, şaşkına dönen personel üzerlerine yağan konfetileri peçetelerle ya da çıplak elle kovalamaya çalıştı. "Hızlı ve daha da hızlı/ döner durur pervane gönlünce/ pilotlara yasak yok/ bas gaza ve uç dünyanın çevresinde..."

Sibylle de takılmıştı kuyruğun peşine, sırıtıyor, Luisa'yı da başıyla işaret ederek dansa katılmaya çağırıyordu. O güzel, özgür ve biraz da hoppa gülümsemesi vardı dudaklarında, o gülümseme sanki çevresinde parıltılı bir boşluk yaratıyordu. Ancak Luisa ona el sallamakla yetindi, elindeki kitapla oturmaya devam etti, ablası ötekilerle birlikte salonun kapısından çıkıp giderken, kafasının arkasındaki bir tutam saçın yana kayarak altındaki kırmızı iğnedenliğin ortaya çıktığını gördü. "Pilot, selamla güneşi/ yıldızları selamla ve ayı da/ hayatın bir süzülüş/ uzaklarda, kimsenin yaşamadığı!"

Melodinin sesi azaldı. Bir an ter ve parfüm kokusu yemeklerin aromasını bastırdı, kendisine çok büyük gelen bir frak giymiş yaşlı bir garson, eğlenenlerin düşürdüğü şeyleri yerden topladı: Bir kol düğmesi, firketeler, bir gözlük.

Annesi kahverengi brokar elbisesinin eteğini biraz kaldırarak bahçeye açılan kapıdan çıktı, polonezcilerin arkasından baktı. Aslında kollarını örtmesi gereken şalını, atkı gibi boynuna dolamıştı, iç çekerek cumbanın önünde durdu. "Bu gece gökyüzü ne kadar güzel" diye mırıldandı. "Rüzgâr ılık, her şey ilkbahar ve deniz kokuyor, köprü ve çatılar da, barış zamanında olduğu gibi sağlam. Rendsburg'lular iyi insanlar olmalılar. Kızımı gördün mü?"

Luisa alçak sesle kıkırdadı, kitabın sayfalarını çevirdi. Filler toz bulutu içinde savanadan geçiyorlardı, gençler yaşlıların bacaklarının arasındaydı. "Anne, ben senin kızınım...

Annesi elini sallayarak susturdu onu, büfedeki tatlıları inceledi. "Elbette, yavrum, bunu biliyorum. Sen benim canımsın, hep de öyle kalacaksın. Ötekini söylüyorum, Gudrun'u. Bugün davranışları

çok tuhaf, sence de öyle değil mi? Bana kalp damlası ve ayağımdaki mantar için de tentür getirecekti, ama düşünsene, bu konuda daha tek kelime etmedi. Bence beni kandırıyor. Benden kaçıyor, kim bilir neden."

Vanilya soslu kırmızı tahıl kompostosu olan bir kâseyi seçti. "Vinzent'in annesinin konuşmasını dinledin mi? Vinzent'in yetenekleri ve ilişkileri hakkındaki o böbürlenmeleri? Dinlemedin mi? Burada Genelkurmay Başkanı, şurada Magda Goebbels ama bizim ailemizle ilgili tek kelime yok, tek bir kelime! O kadın için biz hiç yokuz! Daha önce oğlu için onu kutladığımda, Gudrun'umuz mütevazı koşullardan geliyor olsa da hep sağlıklıdır derken torunu için kaygılanmasına gerek olmadığını söylemek istemiştim. Sağlığı hiç bozulmadı, dedim, kızamık bile geçirmedi! 'Kızım sizi masrafa sokmaz' dedim, tabii şaka yapıyordum. Sanki ayakkabısının üstüne pislemişim gibi baktı bana. – Baban nerede?"

Luisa omuz silkerek sayfaları çevirdi. Bir aslan leşinin kaburgalarının üzerine minik kuşlar kümelenmişlerdi, annesi yeniden iç geçirdi. Sosun içinden bir konfeti çıkardı, dalgın dalgın önüne dikti gözlerini, sonunda konfetili parmağını yaladı. "Kötü bir şeyler olacak. Kızımı tanırım ben, benden bir şeyler gizliyor" diye yineledi giderken, zorlukla yutkundu. "Gözlerimin içine bakamıyor..."

Luisa kitabı rafa geri koydu, babetlerini ayaklarına geçirdi ve eteklerini düzeltti. Sonra abajurların ve çok kollu şamdanların aydınlattığı büyük salonlarda dolaştı. Duvar kaplamaları genellikle çiçek desenliydi, koltuklarda ve kanepelerde oturan kadınların çoğu kabarık eteklerini öyle yaymışlardı ki etekleri üniformalı kocalarının kucaklarında duruyordu. Birbirleriyle konuşurken ya da içkilerini yudumlarken sürekli Luisa'ya kaçamak bakışlar atıyorlardı, bu da onun kendine duyduğu güveni yitirmesine neden oluyordu, hatta bir ara bir halının kenarına takılıp tökezledi. Tam o sırada babasının sesini duyunca rahatladı. "Katiyyen!" diye bağırıyordu babası, kanatları gidip gelen mutfak kapısının arkasında. "Akvavitti o! Buz gibi soğutulmuş hayat suyu!"

Çini kaplı, biraz loş bir mutfak. Lambalar yalnızca arka planda, ocakların olduğu yerde, aşçıların külahlarının arasından görünü-

yordu. Pek çok şişte tavuklar kızartılıyor, etlerden damlayan yağ mavi mavi yanıyordu. Babasının alnı parlıyordu, kravatı çarpılmıştı, bir masada birlikte oturduğu iki adamın ayık olmadığı da belliydi, yanakları kızarmış, gözleri donuklaşmıştı; kızını görünce gülümsedi, beline sarıldı ve, "Beyler, bu beklenmedik ışık sizi şaşırttıysa söyleyeyim: Bu Luisa Norff'tur, böğrümün ışığı!"

Göğsünün üzerinde Demirhaç nişanı olan lacivert denizci kıyafetli bir subay, parmaklarını şapkasının kenarına değdirdi; otuz yaşlarındaydı, uzamaya başlamış diplerine bakınca sakalının kızıl olduğu anlaşılıyordu. Kısa bağlanmış bir kravat takan, gömleğinin kollarına lastik geçirilmiş öbür adam bir sigara yakmıştı, yanmış kibriti –Jupiter markaydı– kutusuna geri koydu, Luisa'nın babası da, "Bunlar da, canım, benim yeni arkadaşlarım" dedi, "Deniz Üsteğmen Bay Klettenberg ve Bay Doktor Sievert, kendisi... Çalıştığın yerin adı neydi, söylesene?"

Adam babasından biraz daha gençti, ellili yaşlarının başındaydı ama saçları ağarmıştı, eliyle boş ver, geç dercesine bir işaret yaptı. Boynu ve ellerinin üstleri hafif kabarık kırmızı lekelerle kaplıydı, ısırganotundan olmuş gibi. "Teçhizat Müdürlüğü" dedi ve sigaranın dumanını ağzının kenarından hızla üfledi. "Malzeme kontrolü. Sıkıcı bir iş."

Elindeki konyak şişesinin etiketini inceliyordu, subay bir kahkaha attı, haince bir gülüştü. Şapkasını geriye itti, sakallarının dipleri kızıl olsa da saçları açık sarıydı. "Malzeme kontrolü mü? Şaka gibi. Kalemtıraş hepsi! Oradakilerin hiçbiri ömründe eline bir çelik parçası almamıştır, nerede kalmış tüfek. Ama kuyruktan dolma silahın ne olduğunu hepsi bilir! *Sans Vaseline*." Pişman görünerek baktı Luisa'ya. "Fransızcamın kusuruna bakmayın!"

Luisa onun sözlerinin anlamını kavramamış olsa da ister istemez gülümsedi; adamdan hoşlanmıştı. Oysa memur, üsteğmene hiç aldırmadı, konyak kadehini kaldırıp Luisa'nın babasına, "Kesinlikle akvavit değildi," dedi, "inan bana, belleğim benim mesleğimdir. Her zamanki gibi Büyük Amiral varken hepimiz su içtik. Adam yalnızca Fachinger maden suyu içer. Karaciğerinde sorun var, hepatit B."

Luisa'nın babası evyenin altından bir tabure çekti, Luisa da onunla subayın arasına oturdu. Subay kadehini bir dikişte boşalt-

tı. "Şu Dönitz cesur adam, itiraf etmek gerek. Bakışları buz gibi. Daha komodorken bile herkes ona itaat ederdi" diye mırıldandı. "Kendisinin yapmayacağı bir şeyi adamlarından da beklemezdi. Hem kendisine özel muamele yapılmasını da istemezdi, mutfak tam takır kalınca o da peksimet yerdi. Böyle olunca, terfi ettiğinde radyoda yaptığı kibirli konuşma bile hoş görüldü... Ama şimdi bizi, her gemiyi, kullanmak zorunda. Elinden başka ne gelir ki."

Sievert dalgın dalgın tırnaklarını, aralara giren ısırganotlarını inceledi. "Hadisene... Şimdi bu bozgunculuk değil mi? Yeni torpidolarımız işe yarayacak. Onların mucize silah olduğunu söylüyor."

Subay homurdandı. "Saçmalık bu arkadaş! Belki siz masa başından öyle görüyorsunuzdur! Ama bilmem kaç milyon harcayıp düşmanın yerini deniz radarıyla belirlemeyi unut gitsin! Sanki İngilizler ahmakmış gibi. Adamlar uzun bir çamaşır ipi alıyor, geminin kıçına sesleri motor sesini bastıran kaynana zırıltıları asıyor, sizin nesneleriniz de boşluğa vızıldıyor! Buna gerçek düşman savma deniyor, hem de neredeyse bedavaya!" Dirseğini evyeye dayayıp ızgaraya baktı ve "Piliçler ne zaman pişecek?" diye bağırdı. "Kafayı bulmuşken altlığa filan ihtiyacım yok, lanet olsun!"

Aşçılardan biri yanıt verdi ama Luisa onu dinlemiyordu. Babasının kolunu çekiştirdi, alçak sesle, "Baba, kendimi iyi hissetmiyorum. Başım çok ağrıyor... Sen eve erken dönmek istemiyor muydun?" diye sordu. Yarıya kadar boşalmış şişeyi gösterdi. "Biraz daha içersen bizi arabayla götüremezsin."

Babası onu sakinleştirmek için saçlarını okşadı, tam yanıt verecekti ki Klettenberg yumruğunu masaya indirdi. "Eve mi? Kimmiş eve gitmek isteyen? Savaşta yorulmak yok, tamam mı!" Başparmağıyla memuru işaret etti. "Tabii bu dosya kaptanları dışında. Onlar hep uyurlar. – Şu Büyük Madensuyu için ne diyordunuz? Hangi suyu sevmiyordu?"

Sievert çevresine bakındı; kulaklarının arkasında da yara kabukları vardı. "Ceketim burada olsaydı keşke yahu... Cebimde bir fotoğraf var, Lübeck Gemiciler Derneği, '41. Bütün birliğimiz ve Dönitz lahana yerken. Mükemmel bir konuşmaydı. Masanın üzerinde bir tek içki bardağı yoktu, bir tane bile!"

"Olsun," dedi Luisa'nın babası, "o zamandan beri yönetimde olan bir askerin Selters suyundan başka şeyler içmesi için yeterince neden var, değil mi? Daha yakın bir zamanda benim meyhanemde kaç kez *Pharisäer* ısmarlamıştı, bolca romlu olarak!"[28] Sırıttı. 'Bu diyeceğim, şimdi söylenmemesi gerek bir şey, beyler, aslına bakarsanız, sarhoşluktan yalpalıyordu bile. Ama her zamanki gibi kaptan köprüsünde on numaraydı duruşu, hakkını vermeliyim."

Ocaklardaki tavalarda yağ cızırdıyordu, Klettenberg içkisini içip bitirdi, elinin sırtıyla ağzını sildi. "Elbette sarhoş oldu! Olmasaydı üzülürdüm. Ne de olsa bir insan o, canına yandığımın, malzeme kontrolündeki bir nesne değil. Zaafları da var, hata da yapar."

Sievert iki elinin de sırtını kaşıdı. "Öyle mi? Neymiş onlar?" diye sordu, alay ederek, ağzında sigarayla. "Seni terfi döneminde atlaması mı, ne?"

Subayın kolunda iki altın şerit ve bir yıldız parıldıyordu. "Saçmalama" oldu yanıtı. "Normal hatalar demek istiyorum, doğru danışmanları olmasaydı Führer'in de yapabileceği türden." Karşısındakinin başındaki beyaz kaskete bir şaplak indirdi. "Senin gibiler, örneğin: Rüzgârın yönünü bile bilmeyen ve işerken çişlerini kendi bacaklarına çarptıran aptal uzmanlar."

Sonra geğirdi, memur da masanın yanındaki sepetten büyükçe bir çorba kepçesi aldı. "Şimdi de merak ettim" dedi, kepçenin parlak yüzeyinde kendini inceleyerek, sonra da saçını düzeltti. "Tam olarak ne demek istiyorsun?"

"Ah Tanrım, ne demek isteyebilir ki" diye iç geçirdi Luisa'nın babası. "Hiçbirimizin kusursuz olmadığı, öyle değil mi? İçkilerinizi tazeleyebilir miyim, beyler?"

---

28 Bu romlu kahve, Kuzey Denizi kıyısında, Hollanda, Almanya ve Danimarka sınırları içinde kalan Frizya'da yaşayan Cermen kökenli halk Frizlerin ulusal içkisidir. Şekerli, koyu kahvenin içine rom karıştırılır, üzeri bol kremayla kaplanır. Aslında *Pharisäer* (İsrailoğullarının içinden doğan bir toplumsal hareketin üyeleri) Farisi anlamına gelir; bu adı 19. yüzyılda o bölgede bir dini etkinlik sırasında yaşanan bir olaydan aldığı söylenir. İçkiye karşı olan Rahip Gustav Beyer'in hışmından kaçmak için köylüler, kahvelerine kattıkları rom kokusu anlaşılmasın diye üzerine bolca krema koyarlar, rahibe ise romsuz kahveyi aynı şekilde sunarlar. Onların oyununu anlayan rahip "Sizi gidi Farisiler" diye bağırır, kutsal kitapta, ikiyüzlülük ve yalancılıkla kınanan Farisileri ima ederek. (ç. n.)

Yalnızca Klettenberg kadehini onun önüne itti; gözü memurun üzerindeydi. "Tam olarak ne demek istediğimi söyleyebilirim sana, seni moron! Wilhelmshaven'liyim ben, ömrüm boyunca gemilerden başka bir şey görmedim. Çocukken bile tek bir dileğim vardı: Donanmada asker olmak. Onların eğitiminden hep hoşlanmışımdır, o insanların gözlerindeki ve kafalarındaki berraklıktan. Onların kültürü yok ama denizleri var, anlıyor musun? Bir denizci asla ilkel bir kasap olmaz."

Sievert sigarasını söndürdü. "Tamam, kimse böyle demiyor zaten" dedi. "Kimse de böyle bir şey talep etmiyor. Ya da sen ne demek istiyorsun?"

Başparmağını ıslatıp kol saatinin camını sildi, Klettenberg elini dur dercesine kaldırdı. "Hiçbir şey istemiyorum ama dinle beni: Ben askerim, sadığım, komutanım için kendimi ateşe atarım. Ama denizde yazılı emirler vardır, herkes okuyabilir onları, bir de yazılı olmayanlar vardır ve en önemlisi onlardır; o emirler insanın nasıl biri olduğunu ortaya çıkarır. Bunlardan biri şöyledir: Batırılmış düşman gemisinin mürettebatı, denizde yüzüyorlarsa sudan çıkartılır, kurtarma sandallarıyla denizde kalmışlarsa yiyecek ve su verilir. Savaş gemileri var olduğundan beri sarsılmaz bir kuraldır bu. Saygıdeğer başkomutanımızın, Hitler'in gözdesi büyük amiralin, boğazına kadar boka batınca nasıl bir emir verdiğini bil bakalım! Eee? Eğer bu da çılgınlık değilse! Şimdi düşman bize nasıl davranır sence."

Tekrar konyağından içti, inleyerek ağzını gerip dişlerini gösterdi. Sonra Luisa'ya eğilip, "Durmadan ayaklarıma basmasana, çocuk" diye mırıldandı. "Yoksa sonunda sen de mi sarhoş oldun?"

Luisa afalladı, fısıltıyla özür diledi, masanın altına göz atmak için yana doğru eğildi. Babasının ayakları askerin ayaklarına Luisa'nınkilerden daha yakındı, babası Luisa'nın ensesini kavradı, sevecenlik gibi görünen bir hareketti ama babası sıkı sıkı bastırdı. Bir an gözlerini kapadı, kızının duruma göz yumması için sessiz bir ricaydı bu, sonra, "Başı ağrıyor, hem de yorgun kızım, sayın Yüzbaşı, böyle olunca yerinde duramaz pek. Durmadan benim de ayağıma basıyor...

Arka planda, pişirdiklerinden birine alkol dökerek alevlendiriyorlardı, masanın karşı tarafındaki memur et çengellerinde asılı

tencerelere ve tavalara bakarak şakaklarını ovuşturdu. "Kibirli radyo konuşması, çılgın bir emir... Böyle demiştin sen, değil mi? Öyle de, o konumdaki biri ne yapabilir ki? Günümüzde bazılarının da sert davranması gerek, vicdan azabını bastıracak ölçüde sert davranmalı. Deneyimle sabittir, aşağıya indikçe yine yumuşar o vicdan azabı. Hiçbir yemek çok sıcak yenmez... Onun talimatlarını bilerek duymazlıktan gelen ve uygulamayan komutanlar da tanıyorsundur mutlaka, değil mi?"

Başını hafifçe yana eğerek göz ucuyla Klettenberg'i inceledi. Yüzbaşı oturduğu yerde iki yana sallanıyordu, yanaklarını şişirip tekrar vurdu masaya. Parmak uçlarını tezgâh olarak kullanılan masanın üzerinden, keskin kenarından geçirdi, daha bir şey söylemesine fırsat kalmadan Luisa'nın babası sandalyesini geriye itti, Luisa'ya da kalkmasını işaret etti. "Talimatlar dediniz de" dedi, "artık tedirgin olduğumu söylersem kusuruma bakmayın, beyler: Yanınızdan ayrılmak için izninizi rica ediyorum. Sabah çok erkenden Kiel'e gitmek zorundayım, gece gelen bir gemiyi boşaltmalıyım." Kravatını düzeltti, Klettenberg'e elini uzattı, memura da göz kırptı. "Danimarka akvaviti."

O sırada aşçılardan biri masaya kocaman bir tabak dolusu çıtır çıtır kızarmış tavuk parçaları getirdi, üsteğmenin önüne koydu, üsteğmen inledi, sessizce "Sonunda!" dedi ve elindeki şapkasını sallayarak tavuğun kokusunu kendine çekti. Sonra bir peçeteyi açtı, Sievert'e, "Tablo gibi görünüyor, değil mi?" dedi. "Mükemmel! Malzeme Kontrolü bile imza atmalı buna. Bana yardımcı olmak istemez misin? Gel haydi, giriş!"

Ancak masadan ayrılanları Alman selamıyla gevşekçe selamladıktan sonra başını iki yana salladı memur. Dilini alt dişlerinin üzerinden geçirdi, konyağını kokladı ama içmedi.

"Yoo, yoo, siz yiyin" dedi, sanki aklı başka yerdeymiş gibi çıkmıştı sesi. "Sizin güçlenmeye ihtiyacınız var."

Luisa'nın babası salonda bir tepsiden bira aldı. Kendisine bol gelen bir frak giymiş olan beyaz saçlı garson eskiden onun yanında çalışmıştı, Lübeck'teki bir restoranda, erkekler konuşurken Luisa da bir etajerden vişne şekerlemesi aldı. "Eh, yaşlanınca hepimizin

kilosu biraz artıyor" dedi babası ve dudaklarına bulaşan köpüğü sildi. "Yapacak bir şey yok."

Garson üzüntüyle iç geçirdi. "Buna karşılık geleceğimiz azalıyor" diye yanıtladı; Luisa sigara odasının kapısına gidip ablasına baktı. O akşam dar bir elbise giymiş birkaç kadından biriydi ablası, üstelik eteği diz boyundaydı. Sağ elinde sigarası, öbür elinde bir şarap kadehi, şöminenin önünde birkaç asker ve siville sohbet ediyordu, kalçalarını ve ince belini saran, üzeri açık yeşil işlemeli beyaz, ince kumaş meme başlarının şeklini bile belli ediyordu.

Aslında satranç tahtası olan mermer bir sehpanın üzerinde bir sepet istiridye duruyordu, erkeklerden biri, üniformalı yaşlıca bir asker, şaşırtıcı bir hızla açıyordu onları. Üzeri deri kaplı protez olan sol elinin başparmağıyla işaretparmağı arasına istiridyeyi sıkıştırıyor, kabukları kısa siper bıçağıyla açıyordu. Sonra etrafındakilere bir tabak uzatıp, "Sylter Royal bunlar. Uzun bir süre başka bulamayacaksınız" dedi.

Siyah ceketi beyaz biyeli, kel kafalı bir SS subayı, istiridyenin etinin üzerine limon sıktı, çatalını batırdı ve Billie'yi beslemeye çalıştı. Kızın açılmış ağzının epeyce yukarısında tuttu çatalı ve etin suyunu kızın kıpırdayan diline damlattı ama Billie her seferinde dönüp püskürttü o suyu. Çünkü ilk başta büfede karşılaştıkları koyu renk yün takım elbiseli adam grimsi sarı iki istiridyeyi gözlük camlarının arkasına sokmuş, başını hafifçe sallayarak o kaygan kütleyi titretiyordu. Bir yandan da ağzını balık ağzı gibi büzüyor, gurul gurul sesler çıkarıyordu; Billie dizlerini birbirini bastırdı, "Kes şunu, salak, altıma kaçıracağım!" dedi soluk soluğa.

Sol ayağındaki çorap topuk kısmından kaçmıştı, başının arka tarafındaki saçı da tamamen çözülüp sarkmıştı; parmak genişliğinde kadife ortaya çıkmıştı. Şakakları ağarmış, inci kravatlı adam Billie'nin beline sarıldı, boynunu öpmeye çalıştı, Billie usulca cıyaklayıp adamı itti. O arada kadehinden sıçrayan içki elbisesinin dekoltesinin içine damladı, Luisa gözleriyle babasını aradı. Babası o sırada annesiyle dans ediyordu, Luisa salona girdi, sarhoş ablasının sırtına dokundu, "Korkunç görünüyorsun. Saçını düzelt" diye tısladı.

Parfümü neredeyse tamamıyla uçmuştu, Billie yüksek topuklarının üzerinde dengesini tutturmaya çalıştı, söyleneni anlamadan alnını kırıştırdı. Nemli gözleri parlayarak sigarasını bir istiridye kabuğuna bastırıp söndürdü, elini başının arkasına attı. Dudak boyası da dağılmıştı, Billie şaşkındı, elindeki beyaz şarap kadehini bıraktı, şöminenin rafında duran çantasını aldı, konuk tuvaletinin olduğu koridora gitti hızla. Erkeklerin bakışlarını sırtında hisseder gibiydi; hissetmese bile kalçalarını çalkalayarak yürüdü. Atkılı ayakkabılarının tekinin topuğu kaydı, neredeyse tuvaletin kapısının önünde ayağı burkuluyordu, neyse ki kapının koluna tutundu.

Gözlüklü adam, istiridyenin önce birini sonra ötekini gözlük camlarının altından dikkatle aşağı kaydırdı, ağzını höpürdeterek yuttu onları ve ceketinin cebinden bir mendil çıkardı. Luisa adamın yana kayan yakasının altındaki deri kemeri gördü. "Evet, beyler" dedi adam, alçak sesle, yanaklarını ve ellerini kurularken. Elindeki mühür yüzüğü siyah zemin üzerinde çaprazlama iki çıpa süslüyordu. "Hedef belirlendi, kuvvetler toplandı. Bundan daha iyi bir zaman olamaz. İlk önce kim doğrayacak onu?"

İnce bir kutu çıkardı, söylediklerini Luisa'nın duymuş olmasına hiç aldırmıyor gibiydi, hatta tam tersi. Gözlerini, akları iyice küçülecek şekilde kısarak soğuk bakışlarla kızı tepeden tırnağa süzdü, öyle ki Luisa'nın soluğu tıkandı, geri geri giderek salona kaçtı; neredeyse yerde duran büyük bir vazoyu deviriyordu. Adam yanındakilere sigara tuttu, Luisa da yün hırkasına takılan dikenli birkaç kuşburnu dalını çekip çıkardı, ayak parmaklarının ucunda yükseldi, ancak dans edenlerin arasında annesiyle babasını göremedi.

Kadının biri elini kavalyesinin ensesinden çekti, Luisa'yı yavaşça kenara itti, Luisa da bir garsonun elindeki tepsinin altından kayıp ablasının girdiği koridora daldı. Duvarlardaki lambaların ışığı cılızdı, konuk tuvaletinin kapısı kapalıydı, kapıyı tıklattı, usulca seslendi ama Billie'den yanıt alamadı. Çini zeminde topuklarının sesi duyulabiliyordu, telaşlı bir gidiş geliş vardı içeride, suyun hışırtısı geldi kulağına, lavabonun içine cam gibi bir şey düştü, belki ablasının parfüm şişesiydi. Çünkü bir anlık sessizliğin ardından, kapının aralıklarından taze parfüm kokusu geldi, gardenyaydı.

Salonda tempolu alkış tutuluyordu. Müzisyenler Badenweil Marşı'nın günün şarkısı şeklindeki bir uyarlamasını çalıyorlardı, Luisa beklerken duvardaki, Ortaçağ'dan savaş sahneleri gösteren, çerçeve içindeki bakır dövmeleri inceliyordu. Şapkaları sorguçlu paralı askerler ta ufka kadar savaş alanına yayılmış cesetlerin üzerinden sürüyorlardı atlarını. Bütün evlerden ve ahırlardan duman yükseliyordu, ağacın birinde on iki kişi asılıydı, aralarında çocuklar da vardı, iki piyade, bir kadının ağzına sokulmuş bir huniye sıvı akıtıyorlardı.

Kadının başının yanında sökülüp çıkarılmış dişler duruyordu, genç kız körpeliğindeki bedeni baştan aşağı yarıklar halinde yaralarla doluydu; ensesine bir el değince, kulağında birinin soluğunu duyunca irkildi Luisa. "Benim doğum günü hediyem" dedi Vinzent, kızı yine kendine çekerken. "Hem de tek başına bu loşlukta gizlice dolaşıyor... Canın sıkılıyor mu?"

Luisa'nın yanağına değen ceketin parlak ipek yakası serindi, Vinzent tıraşlı görünse de çenesi Luisa'nın alnını acıttı. "Hayır, neden sıkılsın?" diye yanıtladı kız onu. "Benim canım hiç sıkılmaz."

Vinzent bir kahkaha attı. "Ya, sahi mi? İyi bu. Hatta imrenilesi bir şey. Hep meraklısın, değil mi? Hep açarsın gözünü...

Holün dibindeki döner merdiveni işaret etti. Tırabzanın üzerinde asılı levhada aşağıyı gösteren bir ok vardı, duvarda da LSR harfleri yer alıyordu, Vinzent kızın saçlarını koklayıp "Yeni sığınağı görmek istemiyor muydun?" dedi, "Çok şaşıracaksın, emin ol. Her şey en iyisinden, radyo alıcıları, bar ve tavanlı yatak, ve elbette gaz sızdırmıyor. Çatımıza koca bir bombardıman uçağı bile düşse sen aşağıda mışıl mışıl uyumaya devam edersin."

Ama Luisa onun elinden sıyrıldı. "Teşekkür ederim, belki daha sonra. Ben tuvaletin boşalmasını bekliyorum. Billie iyice sarhoş oldu... Hem az sonra yola çıkmak istiyoruz."

Gravürlerin üstündeki ham deriden küçük lambaların ışığında Vinzent'in gözleri yorgun ve alkolden donuklaşmış görünüyordu; yine de kaşlarının arasındaki dikine kırışıklar bakışlarına bir sertlik veriyordu. "Ne istiyorsunuz? Neden? Seni enfes bulmaya daha yeni başladım. Hoşunuza gitmeyen ne? Yemekler mi kötüydü? Tamam, müzisyenler biraz sıkıcı, değil mi? Böyle sakatları bulabiliyoruz

ancak. Ama sonra, güvenlikçiler gidince, müzisyenler mutlaka swing de çalarlar!"

Kalçalarını salladı, parmaklarını şaklattı, Lisa da, "Yo, hayır!" dedi. "Babam da çok beğendi, gerçekten. Ama ben kendimi pek iyi hissetmiyorum, sabahtan beri başım ağrıyor, bitkinliğim var, neden bilmem. Hem babamın sabah erkenden Kiel'e gitmesi gerekiyor."

Vinzent tekrar Luisa'nın omzuna attı kolunu, salona göz gezdirdi. "Elbette... Ama ben canavar değilim, kendi eğlencemde senin acı çekmene izin veremem" diye yanıtlayarak kızı merdivene doğru itekledi. Luisa yün hırkasında onun kol düğmesinin baskısını hissediyordu. "Sığınakta akla gelen her türlü hapın bulunduğu tam donanımlı bir eczane var. Orada sana yarayacak bir şey buluruz. Basamaklara dikkat et."

Luisa çaresiz kalmıştı, gereksizce yutkundu. İnat ettiğini dışa vurursa kabalık edeceğini düşündü. Ne de olsa o ev sahibiydi, üstelik enişteydi, çekingenliğinin Vinzent'e hakaret sayılması Luisa'yı bodruma inmekten daha fazla korkutuyordu; yine de merdiveni ortalamışken, "Bekle!" dedi, "Billie'nin işi az sonra biter. Onu da alabiliriz inerken, olmaz mı?"

Başını sallayan Vinzent kızı daha da sıkı tuttu, görünüşte onun ayağının takılmasını önlemek içindi böyle sıkı tutması. "O burayı bilir" dedi, etrafı kapalı alanda sesi olduğundan boğuk çıkıyordu. "Aşağısını hep sessiz ve rahat bulmuştur."

Üzerinde "Hava saldırısı sığınağı. Sigara içmek yasaktır!" yazan çelik kapının gerisinde beyaz badanalı, az aydınlatmalı bir koridor uzanıyordu. Uzun bir koridordu, duvarlarda baltalar ve kürekler vardı, zeminde de gidilecek yönü gösteren parlak kırmızı oklar, koridor pek geniş değildi, fosforlu yangın bombalarını söndürmek için kullanılacak kum torbalarının bacak boyu yığıldığı yerlerde daha da daralıyordu. Torbaların yanında duran kovalardaki suyun yüzeyi tozdan donuklaşmıştı, tempolu bir şekilde titreşiyordu.

Salonlardaki tepinmeler ve alkışlar hafifledi, Luisa ürkerek derin bir soluk aldı: Ağır kapı kapanır kapanmaz dizleri büküldü, ayaklarının altındaki oklar kayıp gider gibi oldu. Vinzent onu yakalayıp çuvalların üzerine kaldırmıştı, bir yandan da tuhaf bir ses çıkarıyordu, keyifli bir hırıltı. Gölgesi Luisa'nın üzerine kaydı,

papyon kravatı kızın yanağına sürtündü, Luisa öyle korkmuştu ki gülsün mü bağırsın mı bilemedi. "Bırak, kes şunu!" diye tısladı. "Kir içinde kalacağız!"

İki eliyle vuruyordu Vinzent'e, olanlara inanamıyordu, gücü kalmamıştı. Vinzent ise sırıtıp duruyordu, Luisa başını yana çevirip onun sakalları uzamaya başlamış yanaklarından kaçtı, ağzına ılık tükürük gibi ıslak bir şey sürtünürken dudaklarını birbirine bastırıp içeri çekti, tükürüğün kokusu Luisa'ya annesinin mendillerinin uçlarındaki kötü kokuyu hatırlattı. Aynı anda Vinzent'in ellerini bacaklarının arasında, tırnaklarını yün çoraplarının açığında kalan teninde hissetti, öyle dehşete kapılmıştı ki biraz altına kaçırdı. Soluk soluğa, "Kes şunu, hemen! Çekil git!" dedi. Vinzent'i saçlarından yakalayıp başını geri çekti. "Karına söylerim!"

O zaman Vinzent geniş göğsüyle Luisa'nın üzerine abandı, dişlerinin arasından Luisa'nın anlamadığı bir şey söyledi, kızın boğazına sarıldı. Luisa yutkunmayı bile başaramıyordu, ellerini sarkıttı. Hava alamıyordu, Kiel'deki salıncaktan o düşüşünden sonra olduğu gibi uyuşup kaldı, Vinzent'in belden aşağısını hissetti, cebindeki sert bir şeyi de, ağzını açtı ve tepede iki yana gidip gelen ampule baktı. Gözyaşlarının arkasından volfram teli çoğalmış gibi görüyordu, parlak bir çizgiydi sanki.

Gözlerini sıkı sıkı yumdu, Vinzent'in sıcak nefesini soludu. Erkeğin tütün ve içki tadı veren dili ağzının içine dalınca midesi bulandı, gırtlağına akan sıcak tükürüğü de öyleydi, kusacak gibi oldu, o arada burnuna biraz mide asidi doldu. Hatta geğirdi, az sonra limonlu pastayı kusacağını hissetti. Tepindi, tekme attı. Sonunda eniştesi pes etti, çenesini kaldırdı, gözlerini kısıp kıza dikkatle baktı. Biraz tiksindiriciydi karşısındaki manzara. Luisa başını duvara çevirdi, sıvıyı ağzının kenarından akıttı. Nabzı boynunda atıyordu ve öyle derin soluk alıp veriyordu ki soluğu duvardaki pul pul kalkmış boyaları kıpırdatıyordu. Vinzent ayağa kalktı, pantolonundaki tozları eliyle silkeledi, manşetlerini çekiştirdi. Başı neredeyse ampule değiyordu, kum torbaları nemli olsa da Luisa yattığı yerden kımıldamadı, göz ucuyla Vinzent'e baktı. Zor yutkunuyordu, gırtlağını acıtan bir şey vardı. "Dil öpüşmesi miydi bu şimdi?" diye sordu, boğuk bir sesle. "Bana tecavüz mü edeceksin?"

Burnundan güldü Vinzent ciddi ciddi, kıza kare biçiminde düzgün katlanmış beyaz bir mendil uzattı. Luisa'nın elleri titriyordu, ağzını silerken Vinzent'in adının mendile işlenmiş baş harflerini dudaklarında hissetti. "Evet, bu bir öpüşmeydi" dedi Vinzent. "Yetişkinler böyle öpüşür, senin de hoşuna gidecek. Burada tecavüze uğrayan filan yok, nereden aklına geliyor böyle şeyler? Okuduğun romanlarda mı yazıyor?"

Boynunu gerdi, papyonunu düzeltti, ellerini dağılmış saçlarının arasından geçirdi. Sonra çuvallara o kadar yaklaştı ki Luisa'nın burnuna pantolon ütülenirken kullanılan ütü suyunun kokusu geldi, hafif bir lavanta kokusuydu. Vinzent'in kıllı burun deliklerini görebiliyordu aşağıdan bakınca, adamın ona dikili bakışları tuhaf bir şekilde sabitti. "Biz barbar değiliz, biz hısımız, öyle değil mi? Bunu aile içinde anlaşarak yapıyoruz, çocuk. Ben senin için bir şey yapıyorum, sen de benim için bir şey yapıyorsun. – Ne demek istediğimi biliyorsun, değil mi?"

Yine sırıttı. Bakımlı tırnaklarının pantolonunun önündeki kemik düğmelerde çıkarttığı ses Luisa'nın kulağına minicik kıkırdakların kırılışı gibi geldi ve birden üst üste yığılmış soğuk hayvanların üzerinde yattığı duygusuna kapıldı. Hemen doğrulup oturdu, çuvalların üzerinde biraz yana kaydı, gözlerini Vinzent'in siyah kumaşın altını karıştıran ellerine dikti. Yalnızca SS subaylarının gümüş kurukafalı yüzüğü takılı serçeparmağı dışarıdaydı.

Tepelerinde uçan bir gece kelebeği lambaya yaklaştı, saydam cam onun kanat çırpışlarıyla hafifçe çıngırdadı, biraz toz döküldü aşağıya, Luisa üşüyerek kollarını göğsünün üstünde çaprazladı, olabildiğince sakin, "O pilotu vurdun mu sen?" diye sordu.

Vinzent şaşırdığını pek belli etmedi, gözlerini birkaç kez açıp kapadı. Alnında ve üst dudağında ter damlaları parlıyordu, başını biraz eğince koyu mavi gözleri siyah gibi göründü. "Ne yapmışım ben? Kimi kastediyorsun?"

Vinzent'in omzunda Luisa'nın bir saç teli parlıyordu. "Halifax[29] ile manastırın önüne zorunlu iniş yapmak zorunda kalan genç İngiliz'i. Yaralıydı, başı kanıyordu, ikiniz konuşmuştunuz. Sonra

29 Halifax: İngilizlerin İkinci Dünya Savaşı'nda kullandıkları dört motorlu ağır bombardıman uçağı. (ç. n.)

onu alıp uçağın arkasında gözden kayboldun, bir patlama duydum, tabaca sesi gibiydi. Gerçekten onu öldürüp Alte Eider'e mi attın?"

Vinzent yanıt vermedi, ya da alnını kırıştırmakla yetindi. "Babam diyor ki, bu yaptığın Cenevre Konvansiyonu'na aykırıymış" diye aceleyle devam etti Luisa. "Borkum'da düşen uçaktakilere yapılanlar gibi.[30] Müttefikler her faili tek tek askeri mahkemeye çıkaracaklar. Amerikalıların olduğu Ren'de, İngilizler ve Kanadalıların olduğu Hollanda'da da aynı şey var. Düşen pilotlara yardım etmemiş ve ölüme terk etmiş olan doktorlar ve sağlık çalışanları bile ipe çekilecek dedi babam."

Gece kelebeği, kuru bir ses çıkararak yere düştü, sersemleyerek kaldı orada, Vinzent içini çekti, elini pantolonundan çıkardı, düğmelerini tekrar ilikledi. "Öyle mi? Yeni duyuyorum bunları!" diye mırıldandı ve parmaklarını kokladı. Bir yandan da düşünceli düşünceli kıza bakıyordu. "İnsan bayağı korkuyor, değil mi?"

Koridorun sonundaki kapının üzerinde "Sigara İçmek Yasaktır!" yazsa da Vinzent Juno paketinden bir sigara çekti, eliyle üstünü yoklayarak çakmağını aradı. "Beni dinle şimdi" dedi. "Bir kere o pilot değildi, sadece telsizciydi. Bu herifler o terör uçaklarıyla şehirlerimizi mahvetseler de, masum kadınları ve çocukları öldürseler de, onları linç etmeye hazır kalabalıkların eline bırakacak kadar onursuz davranmam. İnsanlar onlara ne yapardı sanıyorsun? Hepsi Goebbels'in konuşmasını dinlemişti, adamı kaldırımdan kazıyarak alabilirdin ancak!" Altın Zippo çakmağını çaktı. "Benim merhametim sayesinde bundan kurtuldu."

Luisa mendili yumruk yaptığı eline gömdü. Gözleri tekrar yaşardı. "Öyleyse doğru mu?" dedi, alçak sesle. "Öldürdün mü?"

Vinzent başını iki yana salladı, bezgince iç çekti. "Ah, benim sütçü kızım, sana ne anlatayım ki. Savaştayız, hoşumuza gitmese de emirlere uymak zorundayız. En iyisi sırtına, kürek kemiklerinin arasına ateş etmek; bir anda olup biter, adam öldüğünü bile anlamaz. Günlük rapora, 'Kaçarken vuruldu' yazılır ve herkesin

30 Pilot ölümleri: İkinci Dünya Savaşı sonlarına doğru, vurulan ya da düşen uçakların mürettebatının uluslararası yasalara aykırı olarak öldürülmesi. Faillerin çoğunluğu Nazi Partisi'ndeki görevliler ile Gizli Polis üyeleriydi. Kuzeydeki Borkum adasında düşen bir Amerikan uçağının yedi mürettabatı da orada öldürülmüştü. (ç. n.)

işine gelir bu. Halkımızın öcünü almış oluruz ve adamı esir alıp beslemek zorunda kalmayız. Tarihin akışı değişirse de adamın halkı onun gerçekten de kaçarken vurulduğuna inanır, kahraman olur. Gel buraya..."

Kızın yanına, çuvalların üzerine oturdu, mendili alıp kızın gözlerini dikkatlice kuruladı. "Böyle şeyleri duymak istemezsin, değil mi? Sen kitaplarının, öykülerinin ve şiirlerinin dünyasında kal, orada güvendesin. Gerçi gerçek hayatla hiç ilgisi yok onların..." sigarasından derin bir nefes çekti, ama saflığa da yer açılması gerekir."

Makyaj yaptığını çoktan unutmuş olan Luisa elindeki rimel bulaşmış değerli kumaşa baktı. Vinzent'in adının baş harfleri olduğunu sandığı şey, minik bir gamalı haçtı, beyaz üzerine beyaz işlenmişti, birden ışık söndü, çelik kapının arkasındaki müzik de kesildi; korku dolu haykırışlar, sarhoşların cıyaklamaları duyuldu. Vinzent hiç tepki göstermedi, sakince kaldı oturduğu yerde. "Hemen ışık yanar" diye mırıldandı.

Luisa bacağının üzerinde onun elini, o elin çorabını hafif hafif çekiştirdiğini hissediyordu. "Şimdi bizim de bir sırrımız var artık, kimin aklına gelirdi ki. Güzel bir ilkbahar olabilirdi bu. Senin içinde bir şeylerin uyandığını ben çoktandır seziyordum, sadece bedenen değil; erkekler bunu hisseder. Senin meraklı bakışların her şeyi söylüyordu bana. Ama neyse ki sen ablandan farklısın; kendini ziyan etmiyorsun, değil mi? Hem ne zaman çeneni tutman gerektiğini de biliyorsundur."

Luisa ondan uzaklaşmayı çok isterdi ama kımıldamayı göze alamıyordu. Vinzent sigarasından tekrar bir nefes çektiğinde ateşi avucunu aydınlattı. "Gevezeliğimize gelince. Amerikalıların Ren'de, Kanadalıların Hollanda'da oldukları, pilot ölümleriyle ilgili mahkemeler kurdukları, hatta doktorlarla sağlıkçıları linç ettikleri ne yazık ki doğru değil. Borkum'daki şu ahmakça mesele de... Aman Tanrım, adam zavallı yüzbaşının tekiydi, bütün ailesi bombardımanda ölmüştü, annesi, kızı, gebe karısı. Gazaba geldi diye, düşen uçaktaki birkaç düşmanı görünce silahını üzerlerine boşalttı diye kim suçlayabilir onu? İnsani bir şey değil mi?"

Bodrumdaki odalardan birinde, büyük olasılıkla sığınağın kapısının arkasında bir motor çalıştırıldı, benzin koktu. Işık titreşerek

tekrar yandı, Vinzent gözlerinin birini kısınca ötekinin bakışı daha da delici oldu, sigaranın dumanını ağzının köşesinden dışarı saldı. "Ama bir şey ilgimi çekiyor hâlâ: Bir yasaklama var, çocuk, haber yasaklaması, en üst makam koydu onu. Bütün bunları kimse bilemez aslında, sevgili boşboğaz baban hiç bilemez. Kim fısıldamış bunları Willi'nin kulağına acaba?"

Elini Luisa'nın bacağından çekmeyen Vinzent baskıyı artırdı, başını yana eğdi, beklentili gözlerle baktı kıza. Luisa yutkundu, dudağının içini kemirdi, Vinzent'in vatkalı omuzlarına baktı, ceketinin parti rozeti takılı parlak yakalarına, gömleğinin kristal düğmelerine. Aynısından babası da giydiği için o gömlek yakasına köpekbalığı yaka dendiğini biliyordu, yakayı kılçıkların dik tuttuğunu sanıyordu.

Müzik tekrar başladı, dans edenlerin adımları duyulabiliyordu, Luisa sonunda çuvalların üzerinden kayıp enişteşinin karşısında, dizlerinin arasında durduğunda yeni bir polonezin tempolu tepinmeleri de geldi kulağına. İçinden ağlamak geliyordu ama onun hissettiği üzüntünün karşılığı olacak gözyaşları yoktu, bu yüzden gülümsemeye çabaladı. Vinzent sigarasının kalan kısmını kaptaki suya fırlattı, Luisa onun smokininde kalmış saç telini aldı, sonra gözlerini kapadı ve artık enişteşinin gücüne, kökleri cildini yakan sakallarına, elini tutup yönlendiren eline karşı koymadı.

Çok çabuk oldu, Vinzent dişlerini gıcırdattı, duvarın dibine çöktü, Luisa ellerini onun mendiline kurulayıp kokuyu duymamaya çalışırken kirpiklerinin patiska mendilde bıraktığı ince izleri tekrar fark etti. Koparılmış sinek bacakları gibiydiler.

Banyoya girip kapıyı kilitledi, uzunca kaldı içeride, ellerini tekrar tekrar yıkadı, ağzını suyla çalkaladı. Aynanın önündeki saç fırçası gri saçlarla doluydu, arada birkaç tane de kızıl tel vardı, Luisa parmaklarını tarak gibi açıp saçlarını düzeltti. Sonra, annesiyle babasını arayarak tekrar salonlardan geçti. Dolapların üzerinde ve pencere eşiklerinde duran subay şapkaları azalmıştı, onlardan boşalan yerleri boş kadehler almıştı. Büfenin gerisinde personel yoktu, hemen hemen bütün çanaklar ve kaplar boştu, yabandomuzunun sadece kemikleri kalmıştı. Yaşlı garson kanalın kenarında sigara içiyordu.

Babasını bilardo salonunda, siyah kumaş kaplı bir oyun masasında buldu, babası onu görür görmez elindeki kartı masaya fırlatıp ayağa kalktı. Harcadıkları dikkatle yüzleri sapsarı kesilmiş üç zarif hanım ve bir ihtiyar adam bir an başlarını kaldırdılar ama bir şey söylemediler, babası Luisa'yı salonun içine çekip, "Kazanmayı kafasına koymuş bir oyuncudan daha zavallısı yoktur" diye mırıldandı. "Belli bir yaşa gelince hiçbir şeyin, gerçekten hiçbir şeyin kaybedilemeyeceğini bilmek gerek. – Çok kötü görünüyorsun, çocuğum, bitkin gibisin. Nerelerdeydin?"

Bir plak çalmaya başladı, Luisa eliyle belirsiz bir işaret yaptı, dans edenlerin yanından dolaşarak cumbadaki küçük bara giderlerken babasının yanından ayrılmadı. Tavandan ağlar, flamalar ve göz çukurlarında metal paralar olan kurutulmuş bir kılıçbalığı sarkıyordu, annesi de elinde bir likör kadehiyle iki müzisyenle sohbet ediyordu. İkisinin de ütülü, hâki renkli üniformalarının yeni olduğu belliydi, manşetleri de ördekbaşı yeşildi.

"A, geldi işte" dedi annesi. "Beylere az önce bizim evi anlatıyordum." İçkisini bitirip kadehi bankoda duran trompetin yanına bıraktı. "Sıra evlerden biri ama çok ferah ve özel, ben de diyorum ki ona: Tamam, tam isabet almış olabilir, iyi de her şey yanıp kül olmuş değildir ki. Birkaç andaç kalmış olmalı, kişisel şeyler, git ara bakalım. Arıyor da. Ama bana ne getiriyor dersiniz? Aile yadigârı takılar mı? Aşk mektuplarımızı mı? Çocukların fotoğrafını mı? – Yo, bir vazo, düşünsenize! Mutlu hayatımızdan kalan son anı olarak çirkin mi çirkin kahverengi bir çiçek vazosu!"

"Ya, çok dokunaklı" diyerek onun sözünü kesti kocası. "Bu beylerin şu anda ilgilenecekleri şey tam da bu herhalde. – Bak, Lütte'nle ilgilen sen şimdi, başı ağrıyor. Ben ötekini arayayım, sonra da gidelim."

"Dokunaklıymış" diye tısladı karısı, dişlerinin arasından, şalını göğsünün üzerinde topladı, topuğunu yere vurdu. "Sefil ve iğrençti yaptığın şey! O vazo bizim değildi ki!"

Kocası elini aldırmazca salladı, Gerda da öfkeyle baktı ona. Ne var ki müzisyenlerin kahkahaları onu sakinleştirmiş gibiydi; gülümseyerek elini Luisa'nın alnına koydu. "Neyin var, Mademoiselle, neden bu kadar sarardı yüzün? Biraz da ateşin var bence.

Şampanyadan olmalı. Yoksa gizlendiğin yerde yine çok okudun da gözlüğe mi ihtiyacın var?"

Barın arkasındaki denizci pikaba yeni bir plak koydu, Ilse Werner'in parçalarından biriydi, annesi Luisa'nın beline sarılıp hafifçe iki yana sallandı. "Teşekkürler ama ben çok iyi görüyorum" dedi Luisa, belden yukarısını geriye bükerek. "Şampanya da içmedim. Hem sen beni bıraksana. Sarılmanı istemiyorum!"

Annesi çalmakta olan melodiyi mırıldanarak Luisa'nın sol elini yakaladı, tutup kendisiyle birlikte döndürdü kızı. "Neyi istemiyorsun? Ama neden istemiyorsun?"

Ayaklarının altındaki parke zemin gıcırdadı. "İstemiyorum da ondan! Kadın kadına dans etmek çok korkunç bence. Çok acıklı görünüyor."

Annesi başını salladı. "Evet, Cafe Overeck'teki zavallı dul kadınları kastediyorsan, haklı sayılırsın. Ne yapabilirler ki. Asıl savaştan sonra neler olacak. Ancak bir anne kızıyla vals yapabilir; eğitime dahildir bu. Haydi gel, kıpırda yerinden. Güzel değil mi?"

"Hayır!" dedi Luisa, "Kes şunu! Mutlaka ayaklarına basarım senin. Lütfen eve gidelim. Gerçekten başım ağrıyor, midem de bulanıyor."

"Ulu Tanrım, hep sızlanıp durursun! Bu dünyaya hep şımarık kızlar mı getirdim ben? Az sonra gideceğiz. Benim canımı da ne çok şey yakıyor, ne sanıyorsun sen. Ve sola, ve küçük adım, ve... Hem neden başın ağrıyor senin?"

Luisa omuz silkti, göz ucuyla etrafa bakındı. Yanlarından geçen etekler ve üniforma ceketleri ikisine de sürtünüyordu, dans eden bazı çiftler de dirseklerini sivriltip tehlikeli olacak kadar yaklaştılar yanlarına. Ancak annesi bunlardan rahatsız olmuyor gibi görünüyordu; gözlerini kapayıp Luisa'yı melodi boyunca döndürdü, nakarata eşlik etti, sesi Werner'den biraz daha kalın, biraz daha boğuktu: "Bugün kalbimin galası var/ parçanın adı: Sen ve ben/ ben karşı koysam da/ kalbim bir tek senin için atar!"

Kızıl sakalının dipleri görünen sarışın deniz yüzbaşı mutfaktan çıktı. Belli ki tek başına yürüyemeyecek kadar sarhoştu; ciddi ifadeli, paltolu iki subay onun salondan geçmesine yardım ettiler. Bir koltuğun aslan pençesi biçimindeki ahşap ayağına takılıp

sendeledi, şapkası kulağının üzerine kaydı, onu düzeltmek için elini kaldırdığında bileğindeki kelepçe ortaya çıktı. Ne var ki dans edenlerden hiçbiri bunu fark etmiş gibi değildi; göz göze geldiler, gülümseyerek başlarını çevirdiler, sevilen melodiye geri döndüler.

Annesi de öyle yaptı. Kristal taşları donuklaşmış ya da nöbet şekeri gibi kahverengiye çalan eski avizeden birkaç tane kâğıt şerit sarkıyor, sigara salonuna açılan kapıda dönüp duruyorlardı. Halının üzerinde istiridye kabukları ve limon parçaları duruyordu, derin bir deri koltukta kravatı incili, şakakları kırlaşmış adam oturuyordu, Luisa'ya göz kırptı. Hatta kadehini kaldırdı, Luisa kendi yün hırkasının kolundaki lekeyi ancak şimdi fark ediyordu, salyangoz izi gibi parlıyordu leke. Titreye titreye derin bir soluk aldı, annesinin kulağına yaklaşıp, "Vinzent'in pisliğin biri olduğunu biliyorsun, değil mi?" dedi.

Annesi şaşırmıştı, mırıldanmaktan vazgeçti, boyalı kaşlarını çattı. "Ne dedin? Neyin var senin? Biraz daha kayar gibi hareket et, çocuğum, sopa mı yuttun yoksa? Savaş sona erince ilk iş bir dans kursuna gideceksin!"

Sonra dalgın dalgın gülümsedi, kırmızılı morlu çiçek desenini pirinç çubukların böldüğü el yapımı duvar kaplamasını işaret etti başıyla. "Bahçemizdeki acıbaklaları hatırlıyor musun? Salıncağın arkasında olanları? Beş yaşındayken onlara hep bacıbaklaları derdin, çünkü fazladan b harfiyle kulağa daha hoş geldiğini düşünürdün. Rahip Schimmel'e de kestirmeden Bimmel derdin."

Luisa başını iki yana salladı. "Hâlâ bacıbaklaları diyorum" dedi. "Konuyu değiştirme."

Yüzünün ifadesi ciddileşir gibi olan annesi üç dans adımı boyunca konuşmadan baktı kızına. Sonra derin bir soluk aldı. "Evet, şimdi ahlak dersi mi veriyorsun, ya da sorun ne?" diye mırıldandı. "Böyle kolayca hüküm vermemelisin. Vinzent namuslu bir adamdır, tarz sahibidir, görgü kurallarını bilir. Billie ile olan meseleyi söylüyorsan: Ablan yetişkin biri, ne isterse yapar, zaten yapıyor da. Bu zamanda fazladan bir istihkak ya da güzel bir elbise için bazı şeyler yapmaya insanların gönlü elveriyor. Bize neden bu kadar iyi bakıldığını, neden çalışmak için inek ahırlarına gönderilme-

diğimizi sanıyorsun? Neden bizim evimize hâlâ hiçbir sığınmacı sokulmadığını? Ha? Bir düşün!"

Melodi bitmişti, annesi, plağın değişmesini bekleyen herkes gibi olduğu yerde kaldı ama Luisa'yı bırakmadı, alçak sesle, "Vinzent delifişek olabilir" dedi. "Benim yakışıklı damadım beni bile baştan çıkarabilir. Ama pislik herif olmadığı muhakkak, çocuğum. Senden hep övgüyle söz ediyor, tarımda çalışma yılını batı Prusya'da, Rus'un birinin sana çoktan tecavüz etmiş olacağı herhangi bir yerde değil de burada geçirmeni ona borçlusun." Süt mavisi gözkapaklarını kapadı. "Yani bir ölçüde Sibylle de...

Kemanlar ve alçak sesli bir koro başladı. Sesler suyun üzerinde kayar gibiydi. Gerda en küçük kızının saçını kulağının arkasına çekti. "Ah, Lulu, dürüst olalım: En büyük kızımız örnek bir yurttaş, şunu bunu yönetebilir ama insanın kanını kaynatmadığı kesin" diye devam etti. "İlk nişanlısını, şu genç öğretmeni, kelimenin tam anlamıyla kuruttu. O zaman niye şaşırmalı eğer kocası gücünün doruğundayken başka yerlerde... Eh işte. Gebe kaldığından beri de daha da soğuklaştı ve çıkarcı oldu. Sen de görüyorsun: Sürekli kaçıyor benden, akşam boyunca tek kelime konuşmadı benimle, kimseyle tanıştırmadı. Bizden utanıyor, hepimizden. Personelle yetinmem gerek."

Barın arkasındaki denizci müziğin sesini açtı, sonra Hans Albers "La Paloma"yı söyledi, annesi Luisa'nın kolunu yakaladı yine ve, "Haydi, devam edelim," dedi, "ayakların uçsun! Dizlerini kaldır! Dans ederken her türlü hatayı yapabilirsin, sadece ürkek olmamalısın. Kavalyenin ayaklarına bas, kalçanı çarpıp onun dengesini boz ama suratına gülümse. Ablan göstersin bunu sana." Çenesini kaldırdı, çevresine bakındı. "O nerede sahi? Baban onu getirmeye gitmedi miydi?"

Şalı boynundan aşağı kaydı, boynuna sürdüğü pudra erimiş, ufalanmıştı. Luisa onu sıkı sıkı tuttu. Geniş omuzlu erkeklerin ve kabarık saçlı eşlerinin siluetlerinin gerisindeki, akordeonun eşlik ettiği kemanın müziği onun kulağına alacakaranlık gibi geliyordu. Hans Albers'in kaba sesi, belli ki tam da şarkıyı söyleyemediği, notaları tutturamadığı için derinden etkiliyordu annesini, hatta "Özlemim beni sürüklüyor mavi uzaklıklara/ altımda deniz ve üs-

tümde geceyle yıldızlar" dizelerini duyunca gözleri yaşardı. Bereket plakta çizikler vardı.

Babası onlara el etti, parmağıyla kol saatine vurdu, Luisa da rahat bir nefes alıp annesini dans pistinden çekti. Başka kalkanlar da oldu, devasa buğday tarlasını gösteren fuayedeki tablonun çerçevesine onlarca kartvizit sıkıştırılmıştı, babası omuzlarını silkti, dudaklarının kenarlarını aşağı sarkıttı ve "Primadonnamız nerelerde, hiçbir fikrim yok" dedi. "Haydi gel, hava bozmadan gidelim biz."

Sokak kapısı açıldıkça ve içeri rüzgâr doldukça, uzaklardan hava saldırısı alarmı duyuluyordu, makyajını tazelediği anlaşılan Gudrun –dudaklarına açık renkli ruj sürmüştü, yuvarlak topuz saçları parlıyordu– hızlı adımlarla merdivenden indi. "Ne o, gidiyor musunuz yoksa?" diye sordu, yapmacık bir telaşla ve kollarını iki yana açtı. "Ama üzüldüm şimdi. Bu kalabalıkta pek sohbet de edemedik. Hoş vakit geçiremediniz mi? Karl gelecek, büyük amiral. Ochsenweg yolu açık değilmiş. Kesin bir konuşma yapar burada."

Luisa'nın babası annesine yardımcı olduktan sonra kendisi de paltosunu giydi, giyerken de biraz iki yana yalpaladı. "Korkarım ki ne konuşacağını biliyorum" diye mırıldandı ve gırtlağını temizledi. "Çok hoş vakit geçirdik canım, çok teşekkür ederiz!" dedi sesini yükselterek. "İlginç insanlar, lezzetli yemekler, güzel müzik. Ama baksana, ufaklık nasıl da solgun görünüyor, suratı nasıl da bozuk. Ben de sabah erkenden Kiel'e gitmek zorundayım... Ev sahibi nerede, yakışır şekilde vedalaşalım kendisiyle?"

Luisa'nın annesi şapkasını başına oturttu, yanlardaki salonlara baktı. Sülün tüyü bükülmüş, bir kulağının üstünde sallanıyordu ama o bunu fark etmedi. "Ama durun, Billie'yi almadan gidemeyiz ki" dedi. "Her yere baktın mı gerçekten?"

Babası gözlerini tavana çevirdi. "Hayır," dedi, "yatak odalarına giremezdim elbette, oraları doluydu. İzne çıkan askerler ordunun yorgunluğunu gidermek için buldukları her yataktan yararlanıyorlar. – Haydi gel lütfen. Aslında Billie'ye her türlü özgürlüğü tanıyan sensin hep. Bırak kendi partisinin tadını çıkarsın; hayranlarından biri onu mutlaka eve getirir. Belki birkaç hayranı."

Luisa o fuayede pek çok kez beklemişti ama gösterişli tırabzan babasının bir yerinin boyanmış olduğunu ilk kez görüyordu. Merdivenin tamamı ve lambri gibi orası da koyu kahve ahşap boyasıyla boyanmış olmasına rağmen alttaki altı köşeli Musevi yıldızı hâlâ görünüyordu. Annesi bir an düşüncelere dalarak gözlerini boşluğa dikti, dudaklarını sessizce kıpırdattı. "Hayır, hayır, olmaz, söz konusu bile olamaz. Billie'yi almadan kesinlikle gidemeyiz" diye yineledi ve Luisa'ya eliyle bir işaret yaptı. "Sen gidip bak bir kez daha. Ve eğer seninle gelmezse patlat tokadı."

Tam o sırada vestiyerde çalışan genç kadın onlara döndü. Saçlarını örgü yapıp tepesinde toplamış olan kadındı, boş askıları çubuğa taktıktan sonra, "Özür dilerim, beyaz tafta elbiseli kızıl saçlı hanımdan mı söz ediyorsunuz, hani şu benim boyumda olan?" dedi. "Yarım saat önce ona şalını ve mantosunu verdim. Yakası astraganlı değil mi? Bay Streeler ile arabaya binip gitti."

Gudrun başını salladı. "Sayın Yüzbaşı Streeler" diye düzeltti kadının sözünü, gülümseyerek ve ellerini açıp pembe avuç içlerini gösterdi. "Öyleyse her şey aydınlandı. Gözü pek Rainald'a piyango vurdu bugün. En azından zevkli bu Billie, adam hep kayın ağacı kolonyası kokar. Gerçi evli ve biraz da miyop ama esprileri hoştur. Kavalye olarak da kendisinden ne beklendiğini bilir, Billie'yi sağ salim eve götürecektir, bana kalırsa sevgi dolu bir gecikmeyle."

Çıkmaları için kapıyı açtı ve güya yalnızca Luisa'ya, "Hafifmeşrep kızlar hep böyledir, değil mi?" dedi. "Önce ortalığı ayağa kaldırırlar, sonra ortadan yok olurlar."

Kapının önündeki merdivende duran mumlar sönmüştü; Rendsburg'da da hava saldırısı alarmı duyuluyordu. Babası burnunu kırıştırarak göğe baktı. "Biliyordum" dedi, "hava bozacak." Üvey kızına elini uzattı. "Doğruyu söylemem gerekirse ailemde sorunlu bir oğlum olacağına hafifmeşrep bir kızım olmasını yeğlerim, canım. Benim şu ahlaksız kızımın sana kıyasla ne üstünlüğü var, biliyor musun? Bilmek ister misin?"

Parti rozetini tekrar yakasının altına taktı, paltosunun önünü ilikledi, iki elini korurcasına karnının üstüne koyan Gudrun çenesini havaya kaldırdı. Dudakları çizgi gibi olmuştu, bakışları donuktu, yüzünün solgun cildi gerildi, sanki az sonra mermere dönüşecekti.

"O son derece dürüst biri" dedi babası. "Düşündüğünü söyler, ne hissederse onu yaşar, neye ihtiyacı varsa onu alır – o adam başkasının olsa bile. Çok selam!"

O zaman karısı eldivenlerini onun boynuna çarptı. "Yine ne biçim konuşuyorsun, aptal! Hep böyle sarhoş şakaları!" diye bağırdı ve parmaklarını hızla kıvırıp çocuk gibi selam verdi. "Haydi hoşça kal, canım, harikaydı. Davet edildiğimiz için çok mutluyum. Çok, çok teşekkürler! Sen de arayı açmadan gel bize. Artık beni anne-anne yaptığına göre senin nasıl olduğunu mutlaka bilmeliyim. Ah, insan önceden nasıl da seviniyor! Umarım vâris olmazsın. Herhalde ailede var..." Kanalın bir yerinde bir gemi düdük çaldı, yankısı boş silolarda duyuldu. Evin önündeki çakıltaşları ayaklarının altında gıcırdıyordu. Fuayeden vuran ışık şimşir ağacından alçak çiti donuk donuk aydınlatıyordu. Çitin bir yeri ya üzerine basılıp ya araba geçip ezilmiş gibi görünüyordu, annesiyle babası arabaya binince ve motor çalışınca Luisa bir kez daha dönüp kapıya baktı. Gudrun öbür konukları uğurluyordu bile, Luisa hızla eğilip kırılmış dalların arasındaki iğnedenliği çekip aldı. Gardenya kokuyordu.

Ağrısı kesilmemişti, tam tersine. Başı yanıyordu sanki, nabzı kulaklarının içinde atıyordu. Yine de ertesi sabah süthaneden dönerken at kişnemelerini ve nal seslerinin takırtısını ta uzaktan duydu. Soğuk bir yağmur yağıyor, parktaki otlağın çitinin önünde duran kocaman, kahverengi eşya arabasının tavanına gümbür gümbür vuruyordu. Arabanın üzerinde "Yün toplama" diye bir yazı vardı, altında da "Bağışlamayın, feda edin"; lastik çizmeler giymiş askerler, ıslık çalarak ve ellerini şaklatarak atları yokuş yukarı götürüyorlardı. Bazıları çamurlu tahtalarda kayıyor, geri dönmeye çabalıyorlardı ama adamlar kalın sopalarla ve silahlarının kabzalarıyla onların sıska bacaklarına vuruyor, atların kemiklerinden içleri kofmuş gibi sesler çıkıyordu.

Anıran hayvanları, tavanında oval bir cam olan, iki uca doğru sivrileşen arabanın içine sokuyor, hayvanlar orada birbirine sokuluyor, hava alabilmek için boyunlarını uzatıyorlardı. Meltem de onların arasındaydı, bütün gövdesi titriyordu, uylukları dışkıya bulanmıştı, Luisa ağır aracın kapısına eliyle vurup, atların nereye

götürüldüğünü sordu. Dudaklarının arasına karton uçlu bir puro sıkıştırmış beyaz saçlı sivil gazetesinden –*Eiderkurier*– başını kaldırıp baktıysa da hiçbir şey söylemedi. Başparmağını gırtlağının üzerinden geçirdi, gazetesinin sayfalarını çevirmeye devam etti, Luisa da çamurdaki nal izlerine şaşkınlıkla baktı, suyla dolmaya başlamışlardı bile. Sonra elindeki güğümü yere bıraktı, koşarak avludan geçti.

Kâhyanın kapısını hem vurdu hem zili çaldı; kapıyı açan Bayan Thamling ona soran gözlerle baktı. Luisa'nın kalbi yerinden çıkacak gibi çarpıyordu, tek kelime edemedi, soluk soluğa çayırı gösterdi, nazik kadın onu tutup kapıdan içeri çekti. "Sakin ol" dedi, "önce bir soluk al, çocuk. Atlar derken neyi kastediyorsun? Korkunç bu, biliyorum ama elimizden bir şey gelmez. Ordu levazım dairesi... cepheye et. Birini burada tutabilsek bile... Merakla öne eğildi. "Senin gözlerine ne oldu? Gel bakayım ışığa."

Elektrik düğmesini çevirdi, Luisa'ya dilini çıkarmasını söyledi. Luisa holdeki aynaya baktı, dilinin kenarları ve ucu koyu pembeydi ama ortasında beyaz bir tabaka vardı, Bayan Thamling onun mantosunun önünü, yün hırkasını ve bluzunun yakasını hemen açtı ve Luisa'nın fark etmediği şeyi gördü: Boynundan göğüslerine kadar bütün cildi renkleri pembeden mora kadar değişen minik kabarcıklarla doluydu, bastırınca geçiyordu ve kaşınmıyorlardı. Yine de Luisa'nın içinden onları kaşımak geliyordu, Bayan Thamling onun elini sıkı sıkı tuttu ve, "Çocuğum, çocuğum, nereden bulaştı bu sana!" dedi.

O sıcak evdeki ayna, sanki yüzeyini soğuk yalamış da buğulanmış gibi Luisa birden her şeyi sis içinde gördü. Dizlerinin bağı çözüldü, ağzına çürük bir tat geldi, bir sandalyenin üzerine çöktü. Bağırsaklarının çıkardığı ses utandırdı onu, kollarını midesinin üzerinde kavuşturdu, mırıldanarak özür diledi, ancak kadın herhalde onu duymamıştı. Kocasına seslendi, adam tavanı mavi motifli odadan çıkıp geldi, boynundaki peçeteyi çıkardı. Karısı ona bir şeyler fısıldadı.

Bay Thamling de Luisa'nın alnına elini koydu. Nasırlı eli soğuktu, açık gri gözleri hayretten irileşti, "Bundan bir şey olmaz! Kendiliğinden geçer" derken sesi sanki Luisa'nın içinde yankılanıyordu.

Sonra bir kolunu Luisa'nın koltukaltlarından diğerini dizlerinin altından geçirip onu sandalyeden kaldırdı, gıcırtılı basamaklardan üst kata taşıdı. "Kesinlikle hallolur kendiliğinden!"

Kış ayları oldukça iyi geçti. Paralı askerlerin yüreklerinin değil de taşların bize merhamet gösterdiği günler şimdilik sona ermiş görünüyordu. Her yerde konuşulan kuyrukluyıldızın son ışıltıları bölgeyi orduların zulmünden kurtardı, yerinden yurdundan sürülenler yoksulluklarını kanlı bohçalarıyla sürükleyerek köye döndüler. Yakılmış, yıkılmış şeyler onarıldı, sandıklarda kızıl buğdaylar, kılçıksız buğdaylar ve başka şeyler üst üste birikti. Ilık ilkbahar bize iyi geldi, odunlarımız kuru kaldı, henüz adı konulmamış, açılışı da yapılmamış iş için gereken odunları kesmek kolay oldu. Doğru yönlendirmeyi yaşlı marangoz Johann'ın yapması bu satırların yazarını şaşırttı, şöyle dedi: Johann: Günlük kokusuna ve yaldızlara bulanmış azizlerin herhalde yeterince süslü sunakları vardır! Ama ah, bu ustalıklar yerinde dursun, çünkü o üç sopa: Açlık, savaş ve salgın durmaksızın iniyor sırtımıza. Göklere ettiğimiz dualar kül olup gözlerimize dökülüyorlar, hem artık yeter bu sıkıcı din konuşmaları, bu tatlı türküler, şimdi bizim içinde küfür edebileceğimiz bir kiliseye ihtiyacımız var. Çekilen acılar için, solan benizler için, korkular için bir tapınak inşa edeceğim, zulmedilen masumiyetin son bakışı için. Bu yüzden bu mekâna "Eziyet edilen bakirenin şapeli" diyeceğiz.

Rüzgâr sazları ve dalları tıpkı acımasız engizisyonun ateşi gibi çıtırdatırken kimileri cebinin içinde haç çıkarmış olabilir. Buradaki hiç kimse itiraz etmeyi göze alamadı. Herkes genç rahibeyi, onun sunak üzerindeki kanını düşündü, bu satırların yazarı da öyle konuştuğu için marangozu kınayamadı, çünkü o sözlerin odağında Tanrı vardı, kutsal merhamet vardı.

Marangozun aracı için o da odun kesti, düz bir kayıktı araç, baş tarafını yakarak temizledi, kendiri katranladı. Hiçbir tarafı yamulmasın diye şapelin içi kayınlarla bir baştan bir başa desteklendi, dışı da iri tahtalarla kaplandı. Usta ondan sonra köşelerdeki meşe direkleri söktü, alan genişleyince testereyle çalışmak mümkün oldu, sahile kadar yuvarlak odunlar döşedi, uzunca bir mesafeydi. Sonunda herkesi yanına çağırdı, üstleri başları eski püskü, yırtık pırtık insanları,

hepsi seve seve yardımcı oldular çalışmalara, çünkü onlara bir şenlik vaat etmişti.

Bütün bunlar anlatıldığı kadar çabuk gerçekleşmedi. Zaman içinde herkesin elleri nasır tuttu, çalışanların çektiği açlığa bakılınca nasıl güç harcadıkları anlaşılıyordu. Fıçıcının karısı, ihtiyar Milger, söylemeye gerek yok, kocaman tencerelerde yemek pişirdi; ne kadar iyi niyetli olsa da pişirdikleri bulamaca benzedi, sonunda hiç kimse kurbağa kafası mı yoksa balık kafası mı yediğini bilemedi, beyaz gözleri herkes tükürdü. Diş kıran da pişirdi ve adına ekmek dedi.

Ama sonra, ah bir mucizeydi bu, işin ilk adımı bitti, yapıyı yavaşça eğdiler, ormanlardan ellerinde otlarla ya da avlayıp kemerlerine astıkları üç beş şeyle, her şeyden habersiz çıkıp sabah ışığında gözlerini kırpıştırarak bakanlar gördüklerine inanamadılar: Küçük bir kilise, gıcırdayarak, sayısız kolun ve iplerin desteğiyle, tahta tekerleklerin üzerinde yokuş aşağı, sahile doğru kayıyordu. Kulesindeki çan da iyice eğrilmişti ama sesi düzgündü.

Tanrı'nın evini suya indirirken de birtakım numaralar gerekecekti, marangozun tahmininden daha ağırdı yapı. Tekneye sorunsuzca koydular onu ama koyar koymaz tekne hemen batma derinliğine geldi, ne kadar dua edilse de o dualar tekneyi yukarıya itemezdi; ani bir rüzgârın çıkması, bir dalganın çarpması şapeli suyun dibine götürmeye yeterdi. Ama usta bu konuda da deneyimliydi, hemen kapıyı menteşelerinden çıkarttırdı, çatı kirişlerinin önündeki ağır kayağantaşı ve kirişteki çanı kaldırttı. Bunların hepsi, vıcık vıcık bataklıkta, yaylanan kalasların üzerinden karaya çıkarılabildi.

İplerin uçlarını dişlerinin arasına sıkıştıran birçok çocuk göle girip yüzerek hemen doğu kıyısına geçtiler, orada koşumlu iki iri at burunlarından buhar püskürterek bekliyorlardı; eskiden top arabası çeken atlardı, artık ölümle haşır neşir olmayacaklardı. Ormanın gerisinden orduların sesi, çarpışanların haykırışları ve topların gümbürtüsü geliyordu: O atlar artık kutsal hayatı çekiyorlardı. Yedekte yol alan küçük kilise köye, bekleyenlerin yüreklerine doğru sessizce ve düzgünce kaydı, teknenin pruvasına çarpan sular neredeyse kıvrılmıyordu bile, bu satırların yazarının gözlerine hayalin ışığının vurduğu yerde, ah yüce İsa, artık gözyaşları akıyordu!

Uyuşukluk ve bulanıklık, hızlı, kısa, kesik soluklar. Ne kadar su içse de ağzının içi hep kuruydu, dudakları da çatlıyordu, bardağın kenarına değdirdiğinde bile canı acıyordu. Yatakta yan tarafına dönmeyi de pek başaramıyordu, titreye titreye gördüğü düşlerinde üzerinde insanların yattığını görüyordu, tıka basa dolu bir hastanede sayısız beden. Sonra, kavurucu sıcakta ateş toprağından duvarların arasında kalmış gibi iki büklüm oluyordu, o duvarlara dokunmasına izin verilmiyor, havasız kalıyordu. Sabah erkenden titreyerek, dişleri takırdayarak uyanıyordu, geceliği terden öyle ıslanıyordu ki teninden yuvarlayıp sıyırarak çıkarmak zorunda kalıyorlardı. Şiltenin çizgileri çarşafın altından görünüyordu. Onu yıkayan ve yatağa temiz çarşaf seren ya annesiydi ya da Bayan Thamling. Gri önlükler ve lastik eldivenler takıyorlardı, gözlerini açamayacak kadar bitkindi kız, odada hangisinin olduğunu ancak çıkardıkları gürültüden ve kokularından anlayabiliyordu. Daha az gürültü eden Bayan Thamling saf sabun, pasta ya da taze ekmek kokuyordu; tencereleri ve kapakları takırdatan annesiyse kolonya ve sigara kokuyordu. Bazen babası da gelip oturuyordu yatağın kenarına, onun parmaklarını tutuyor ve onunla konuşuyordu ama kız pek bir şey anlamıyordu. Yine de sesi yetiyordu babasının. O da lastik eldiven takıyordu.

Kadınlar ona yemek yedirmeye çalışıyorlardı ama o ancak ara sıra ılık sütte yumuşatılmış bir parça peksimet yiyordu, ya da bir kaşık yoğurt. Yatağının yanında bir oturaklı sandalye duruyordu, oturağın içinden, hemen hemen hep kokusuz, bezelye püresine benzer, üstüne kanlı lifler dolanmış bir şey çıkıyordu. İdrarının rengi de her zamankinden farklıydı, koyu kehribar rengiydi, Luisa işini bitirir bitirmez komodinin üzerine bıraktıkları, Noel meleği süsü olan çıngırağı çalıyordu, ya da çaldığını sanıyordu. Çoğunlukla elini azıcık çevirmek bile fazla geliyordu ona, bitkin düşüp uyuyakalıyordu.

Bayan Mangoldt'un ona bıraktığı karton kapaklı kitaplardan birinin üzerinde "Yeni Başlayanlar İçin Ölmek" yazıyordu; bir sabah şapkalı, sakallı, gümüş çerçeveli gözlük takmış bir ihtiyar girdi odaya. Kızın ağzına bir tahta çubuk soktu, koltukaltlarını yokladı, ona birkaç tane minicik beyaz yuvarlak hap verdi, ağzına alıp eritmesini

söyledi. Haplar tatlıydı, dişlerine yapışıyordu, adamın paltosunun göğsündeki, sarı iplikler sarkan yıldız şeklindeki yamaya bakarken, adam da onun saçlarının arasını elledi ve, "Haydi, haydi, o kadar da kötü değil, çocuğum" dedi. "Küçük Karl May da atlattı bunu!"

Yarım saatte bir yenilenen kompreslere rağmen ateşi yükseliyordu. Çoğunlukla bulanık görüyordu etrafını, gözlerini kırpıştırmasının da, ovuşturmasının da yardımı olmuyordu. Nabzı o kadar yavaş atıyordu ki iki atış arasına bir ara giriyor, kız sanki bir sıcak hava dalgasının üzerinde usulca yukarıya kaldırılmış gibi oluyordu. Sonra yine yatağın altına, gitgide daha da derinlere, dipsiz bir yere çöktüğü duygusuna kapılıyordu ve şilteye sımsıkı tutunuyordu. Artık her sabah yastığın üzerinde avuç dolusu saç oluyordu, annesi ağlıyor, Yahudi doktora lanet okuyordu. Yastıktaki saçları tarıyor, tutam tutam ayırıp bağlıyor, bir puro kutusuna koyuyordu.

Luisa döşemede topuk sesleri, bardağın içinde kaşık sesi, her türlü metalik ses duyduğu sürece ateşe daha iyi dayanabiliyordu; sessizlikteyse soluk alamıyordu. Bulanık görmesine rağmen bir kitabı açacak olsa ilk birkaç satırdan öteye gidemiyordu. Bir gün Rahibe Mathilde odaya girmiş, masanın üzerine deri kaplı, ciltli bir kitap bırakmıştı: *Ochsenweg'in Tarihi*. Manastır matbaasından çıkma bir maket kitaptı, içindeki sayfalar boştu, notlar, karalamalar içindi, Luisa ise o sözü daha önce hiç duymamıştı, kitabın gözlerinin artık göremeyeceği günler için olduğunu sanmıştı, yani o maket, körler için bir kitaptı, sayfalarını çevirirken kendi hikâyelerini uyduracaklardı. Kitabı yastığının altına sokmuştu.[31]

Bir keresinde de rüyasında Gudrun'un ölü bir buzağıyı annesinin karnından gül makasıyla kesip aldığını görmüştü. "Evliliğimin bozulmasına izin vereceğimi mi sanıyorsun?" diyordu bir yandan da, kolu dirseğine kadar hayvanın içindeyken, Luisa da, "Ne biçim bir erkek o, her kızın peşinden koşuyor?" diye bağırıyordu. Buzağının kesik kafası, uzun kirpikli gözleri annesinin ferç dudaklarının arasından göründü, üvey ablası kafayı kulağından tutup ineğin içinden çıkardı, samanların üzerine fırlattı. "Zengin bir erkek" diye yanıtladı Luisa'yı. "Nüfuzlu bir erkek."

31 Maket kitaba, Almancada *Blindband* deniyor. Tam Türkçesi, "kör kitap"tır. Luisa'nın varsayımı bu tanıma dayanıyor. (ç. n.)

Luisa'nın boynundaki ve kasıklarındaki küçük bezeler, teninin altında ipe dizili inci taneleri gibiydiler, bazen, ateşi iyice yükselince düşünceleri berraklaştığı için seviniyordu Luisa. Her şeyi doğrudan kendi soluğu belirliyordu, hayatında ilk kez ruhunun nasıl bir şey olduğunu gözünün önüne getirebiliyordu. Rengi belirsizdi, bulunduğu yerde sessizce akıyordu, bunu not etmek için maket kitabı açtı. Kitapta, daha önce kendi el yazısıyla yazılmış "Pay senedi" sözcüğünü gördü, şaşırdı. Aslında "Soluk dolabı" yazmıştı oraya.

Alnını duvara, duvarın serin kaplamasına bastırdığı sırada Ole'nin sesini duydu; odaya girmemeliydi o çocuk. "Kestaneden yaptığım adamcıklarımı alabilirsin!" diye seslendi Ole, Luisa da onu kırmamak için başını olur anlamında salladı ve eliyle teşekkür etti. Ole bahçeden topladığı taze altın çam dalları da getirmişti. Bayan Thamling onları Luisa'nın yanındaki komodinin üzerine koydu, Luisa ilkbaharda, bir dal ya da çalı gördüğünde hep yaptığı gibi, çiçeklerden birini kopardı ve dilinin üzerine koydu – bu kadar parlak sarı renkli bir şeyin tatlı olmaması yine biraz hayal kırıklığına uğrattı onu. Bu sefer de doğru çiçeği koparmamış olabileceğini düşündü.

Bir ara bir at kişnemesi uyandırdı onu – yoksa bir kapı gıcırtısı mıydı? Mobilyaların üzerindeki ay ışığı kara benziyordu, Luisa yavaşça doğrulup oturdu, terliklerini aradı ama bulamadı. Soğuk zemindeki çivi başları daha da soğuktu, elbise dolabını açtı, geceliğinin üzerine mantosunu giydi, parmaklarının ucuna basarak odadan çıktı. Merdiven korkuluğuna, içi oyuk parmaklığa yaslanarak, basamak basamak kaydı aşağıya. Yerdeki hindistancevizi liflerinden yapılma yolluk tabanlarına battı, ağır sokak kapısını soluğu tükenerek açtı, sütunların arasında durdu.

Kayın ağaçlarının tepesindeki yıldızları bir an görebildi. Hava yine buz gibiydi, gözlerini kapadı, rüzgârla serinlemek için mantosunun önünü açtı. İnek ahırında zincirler takırdıyordu, birden yanında beliren Motte ıslak burnunu Luisa'nın baldırlarına sürttü, kuyruğunu salladı. Uzaklardan, herhalde Baltık Denizi'nden silah sesleri geliyordu, evin bembeyaz önyüzüne tutunarak yavaş yavaş ilerledi, saçları tel tel kalmış, incecik gölgenin kendisine ait olduğunu ancak biraz sonra anladı.

Parkın kapısı açıktı. Vıcık vıcık çamurda nakliye aracının tekerlek izlerini görebiliyordu. Nalların bıraktığı çukurluklardaki su donmuştu, tek ayağıyla bastı oraya ama bastığı yerdeki donmuş hava patlayınca şaşırdı. Dengesini yitirdi, tam düşecekti ki bir kol uzandı, bir ses, tanıdık bir tütün ve saman kokusu geldi, bir an yukarıya doğru düştüğü duygusuna kapıldı. Basamaklar gıcırdadı, Bay Thamling onu alıp yatağına taşıdı, yorganını boğazına kadar çekti. Sonra da buz gibi olmuş ayak parmaklarını ovdu. "Yeni Başlayanlar İçin Sırpça" dedi başını iki yana sallayarak, gözü komodinin üzerindeydi. "Neden Sırpça öğreniyorsun sen?"

Çok geçmeden ateşi düştü, pek fazla değil ama düştü, biraz daha rahat soluk alıyor, daha net görüyordu, yeniden et suyu içebildi ya da bir kuru üzümü ağzının içinde eriyip dağılana kadar geveleyebildi. Şapkalı, gümüş çerçeveli gözlüklü adam tekrar geldi, bir kamışla dilinin üzerine bir sıvı damlattı, nabzını ölçtü, bunları yaparken odanın içine göz gezdiriyordu. "Buzağı tifosu" dedi göz kırparak. "Bilim çok ilgilenebilir seninle, çocuk. Kitap okuyan ilk sığır sayılırsın."

Bir hafta daha geçti, annesi klozetin içine baktı ve ondan sonra önlüğünü ve lastik eldivenlerini bir daha takmadı. Ateşini de yalnızca koltukaltından ölçtü, sütlaç ya da içine biraz limon suyu kattığı patates püresi pişirirken kızı mutfaktaki radyoda çalan müziğin sesini duyabilsin diye onun odasının kapısını açık bırakıyordu. O arada sürekli yaşlı Yahudi doktorların ne kadar iyi ve bilgili olduklarını söyleyip içini çekiyordu.

Son zamanlarda onun da yüzü solmuş, iyice zayıflamıştı, gözkapakları kıpkırmızıydı, gülümserken bile yüzüne kaygıların gölgesi düşüyordu. Bir keresinde –Luisa uzun bir uykudan yeni uyanmıştı– açık pencerenin önünde durmuş sigara içiyor ve dalgın dalgın avluya bakıyordu, oradan bir kamyonun sesi geliyordu, alarm düdüğü çalıyordu, sert komutlar veriliyordu. Yanaklarındaki gözyaşı izleri akşam güneşinde parlıyordu, gri saçlarının bir tutamını kulağının arkasına çeken eli titriyordu, Luisa ona babasıyla Billie'nin nerede olduklarını, neden gelmediklerini sorunca annesi izmariti dışarı fırlatıp yatağın yanına geldi, yorganı düzeltti. "Ah yavrum" dedi, "sana üç kez anlattım bunu! Kiel'deler, başka nerede olacaklar!"

Bir yerden de bir akordeon sesi geliyordu, suda erimeyen bal gibiydi, Luisa, "Limandalar mı?" diye mırıldandı. Annesinin kabarttığı yastıklara kendini bırakırken savaş bitti mi diye sormak istedi ancak yine uyuyakaldı.

Ahırdaki inekler huzursuzlanıyorlardı, bütün gün böğürdüler; kâhya onları henüz çayırlara bırakmak istemiyordu. Rus uçakları da daha sık görülmeye başlamıştı, çoğunlukla tek motorlu Jak'lardı,[32] Mecklenburg'dan kalkıp Batık Denizi üzerinden geliyorlar ve her şeye ve herkese ateş açıyorlardı, hatta sığınmacıların kafilelerine bile. Saman yığınları ve yem öbekleri yanıyordu, bisikletle ya da arabayla bir köyden öbürüne gidecekler gece yola çıkmayı yeğliyorlardı.

Çiftlik evine de –Thamling'lerin evine, çatı katındaki ve zemindeki boş odalara– artık vatanından sürülenler ve bombardıman yaşayanlar yerleştiriliyordu. Luisa sırtında sabahlığıyla koridorda duruyor, onların pılı pırtılarını içeri taşımalarını seyrediyordu: Çuvallar, sepetler ve yaylı yataklar dışında bir de içinde tavşanlar olan kocaman bir tel kafes vardı yanlarında. Bir deri bir kemik kaldıkları, bitkinlikleri açıkça görülen insanlardı bu gelenler, onlarla birlikte Luisa'nın sınıftan tanıdığı bir koku da giriyordu içeri: Goldgeist bit ilacı. Demek bitli biri vardı aralarında.

Artık banyolarını ve tuvaletlerini dört kadın, koltuk değnekli yaşlı bir adam ve üç küçük çocukla paylaşacaklardı, mutfak da genellikle kalabalık ve gürültülü oluyordu; Luisa'nın annesi ancak yemek pişirecekse giriyordu mutfağa. Ara boşlukları ve dolapları olabildiğince boşaltmıştı, Sibylle'nin odasındaki koltukta oturuyor, tütün yerine kullandığı mayalanmış vişne yapraklarını bir tablanın üzerinde doğruyordu. Ya da sağa sola yığılmış dergilerin sayfalarını kesiyor, el büyüklüğündeki kâğıt parçalarına delikler açıyor, iplerle birbirine bağlayıp çelenkler yapıyordu.

"Yatağına dön" dedi Luisa'ya, bir akşam neredeyse kapkaranlık odaya girdiğinde. Odadaki tek ışık elektrikli spiral ısıtıcıdan geliyordu. "Henüz güçsüzsün, bu insanlar kim bilir neler taşımışlardır buraya, çok kötü koşullardan geliyorlar."

32 Bir Rus üreticinin (Jakowlew) yaptığı uçaklar. (ç. n.)

Ama kızı, aynalı komodinin önündeki tabureye çöktü, abajuru yaktı ve Handelsgold purolarının durduğu kutunun küçük pirinç çengelini kaldırdı. İki yerkürenin süslediği kapağın altında şimdi Luisa'nın saçlarının neredeyse tümü duruyordu, bir zarftan çıkardığı bir avuç cansız saçı da onların üzerine ekledi. Kalan saçlarını Bayan Thamling kısacık, güçlensinler diye iyice kısa kesmişti; makyaj aynasında Luisa kanaryaotuna benziyordu. "Babamın bugün geleceğini nereden biliyorsun?" diye sordu. "Kiel'deki telefonlar çalışmaya başladı mı?"

Annesi içini çekerek başını iki yana salladı, kolunu uzatıp karartma storunu aşağı çekti. "Hamburg'dan gelecek" diye mırıldandı. Önü açık duran sabahlığının etek uçları saçaklanmaya başlamıştı, kazağıyla eşofman altında süt ve kül lekeleri vardı, bitirdiği bir çelengin ipine düğüm atarken Luisa aynadan gizlice onu seyretti. Cılız ellerinin damarları siyahımsı maviydi, gözkapakları ağırlaşmış, göz altı torbaları kurumuş gözlerinin çevresi simsiyahtı, pörsümüş yanakları dudaklarının köşelerini aşağı çekiyor, renksiz dudaklarını olduğundan daha ince gösteriyordu. Tuvalet kâğıdını yatağın üzerine fırlattı.

Annesinin yorgun kederi karşısında Luisa'nın boğazı düğümlendi, soluk alıp yapmacık bir neşeyle, "Biliyor musun, anne" dedi, "artık öyle korkunç şeyler görmüyorum rüyamda ama ateşim çıktığından beri eskiye dair her türlü şeyi hatırlıyorum. Özellikle kokuları. İlk bebeğim yulaf kokuyordu, içine yulaf otu doldurulmuştu, babamın parmakları da gazete gibi kokuyordu, yastığın püskülünü bir süre yaladıktan sonra o da gümüş gibi kokardı. Hatta bebeklik günlerimi bile hatırlıyorum, senin sütünün tadını hatırlıyorum, düşünsene!"

Annesi bir sigara sarmaya başladı. "Öyle mi?" dedi ve takatsizce gülümsedi. "Nasıldı tadı peki?"

Luisa yutkundu. "Bilmiyorum" dedi, "bayağı tatlı gibiydi." Sonra biraz düşündü, elini havada gezdirdi. "Hayır, aslında hiç tatlı değildi. Daha çok bir... badem tadı vardı. Ama biraz da nikotin. İncecik akıyordu, açlığımı gidermeye yetmiyordu, emmekten ağzım acıyordu, çok iyi hatırlıyorum! Hiç yetmiyordu bana. Sonra boğmacaya yakalandığımda..."

Sustu, çünkü ansızın gözleri yaşarmıştı. Ellerini kucağına koydu, tırnaklarından birinin dibini çimdikledi, aynanın üstünden yarı duyulur bir sesle, "Size bu kadar dert olduğum için özür dilerim, anne" dedi.

Aşağıdan bir korna sesi duyuldu, annesi başını kaldırdı. "Ne oluyorum dedin? Nereden aklına geldi şimdi bu, çocuk? Dert de ne demek. Seninle konuşamıyorduk bile, abuk sabuk şeyler söylüyordun. Ateşin bir hafta daha öyle yüksek kalsaydı, doktorun dediğine göre ölüp giderdin." Sardığı sigarayı elektrik sobasında yaktı ve küçük yastığa baktı. "Şu güzel saçlara bak. Nasıl da üzüyor beni..."

Vişne yapraklarının dumanı keskin bir koku salıyordu, yanık ekmek gibi, yine de dumanı iyice içine çekti. "Hem ben seni hiç emzirmedim ki, bunun için yaşım ileriydi. İlk günden itibaren biberon verdik sana" dedi. "Neler oluyor orada?"

Döşeme tahtasında topuk sesleri duyuldu, sert tonda bir konuşma sesi de, Luisa odanın kapısını açtı. Öteki sığınmacılar da koridora ya da çamaşırlığa inen merdivenin başına çıkmışlardı. Sırtında bol bir motosiklet pelerini olan bir asker lambanın altında durmuş, yamulmuş, yanık yaralarıyla şekli değişmiş eliyle bir bloknotun sayfalarını karıştırıyordu. Başındaki asker kepi siyahtı, yakasındaki işaret yerinde yeni takıldığı belli olan bir yıldız parlıyordu. "Eğer size hâlâ kimse söylemediyse ben söyleyeyim: Savaştayız. Berlin, cephe şehridir, orada koşullara uyacaksınız" diyerek kemerindeki harita çantasından bir tebeşir çıkardı, onu kaplayan kâğıdı yırttı, arkasına döndü. "Şimdi de kesin artık Yahudiler gibi sızlanmayı lütfen! Alman yurttaşı değil misiniz siz?"

Konuştuğu kişi Luisa'nın babasıydı, Luisa hangisinin kendisini daha çok şaşırttığını bilemedi: Babasının görünüşünün mü, yoksa orada duranların meraklı ve alaycı gözlerinin önünde ona doğru koşmaktan korkmasının mı. Gerçi sırtında buruşuk bir takım elbise vardı ama kravat takmamıştı; kravatın ucu ceketinin cebinden sarkıyordu, sakallarının diplerinin saçları gibi koyu renk değil de gümüş grisi olduğunu bu akşam ilk kez görüyordu Luisa, ki onu hep sinekkaydı tıraşlı görmeye alışıktı. Tırnakları da hiç bu kadar kirli olmazdı. "İzin verirseniz söyleyeyim, sayın teğmen, ben de

bir amiralin iaşe memuruyum" dedi, "yani askeri bir temelim var. Burada bir yanlış anlama söz konusu, değil mi?"

Dişlerinin arasına bir şey kaçmış gibi ağzını şapırdattı subay, Luisa'nın babasını öylece bırakıp o güne kadar oturdukları odaların kapılarına bir şeyler yazdı; tebeşiri kahverengi boyalı ahşabın üzerinde gıcırdıyordu. "Bombardımana uğrayanlar yarın öğlen gelecekler" dedi asker. "İki kadın, üç çocuk ve iki de harp malulü için yere ihtiyacımız var. Kişisel eşyanızı kaldırın odalardan ama ısıtıcılarınızı bırakın. Onlar buraya zimmetlidir."

Luisa'nın annesi de koridora çıkmıştı, sessiz bir soru sorarcasına kaşlarını kaldırdı. Ağzı açıktı, oturma odasının kapısındaki isimlere ve Billie'nin Zarah Leander fotoğrafına dikti gözlerini, ellerinin sırtlarını subaya uzatıp boğuk bir sesle, "Bunu çiftliğin sahibiyle görüştünüz mü?" diye sordu. "Böyle bir şeyi düşünemiyorum bile. "Yüzbaşı Landes bizim damadımızdır. Dört kişilik bir aileyiz. Nerede kalabileceğimizi söyler misiniz?"

Adam bloknotunu harita cebine soktu, eliyle Luisa'nın kapısı açık duran odasını gösterdi. "Dediğim gibi, bu odaya yataklar ya da saman çuvalları koyabilirsiniz. Biraz sıkışın ve başınızın üzerinde sağlam bir dam var diye memnun olun. Yalnızca sizden mi bir şey istendiğini sanıyorsunuz?"

Karısına hızla göz atan Luisa'nın babası parmağını havaya kaldırıp sarkaç gibi sağa sola salladı. "Hayır, hayır, mümkün değil bu" diye ısrar etti. "İtiraz edeceğim, sayın teğmen. Kızım yakın zamana kadar ağır hastaydı. Birkaç kişiyle birlikte küçücük bir odada kalamaz, en azından hijyen açısından. Sessizliğe ve bakıma ihtiyacı var."

Subay eldivenlerini giydi. "Eh" dedi Luisa'yı süzerek, "bugünlerde kimin bunlara ihtiyacı yok ki."

Subay, babasının yarı yaşındaydı, olsa olsa yirmili yaşlarının sonundaydı, bir baş daha uzundu boyu, ansızın babasına öyle yaklaştı ki ayakkabılarının uçları birbirine değdi. Aynı zamanda sanki pis bir koku duyuyormuş gibi burnunu kırıştırdı. "Amiralin iaşe memuru da neymiş? Ya garsondur ya da ayak işlerini görecek biri. Haksız mıyım?" Dudaklarını pek kıpırdatmasa da sözcükler ağzından öyle anlaşılır şekilde çıkıyordu ki koridordaki herkes söylenenleri duyabiliyordu. "Bir yerde yemek soslarını çöpe atan,

küllükleri temizleyen ve kadehlerde kalan içkileri midesine indiren biri, verilmiş bir emri ciddi ciddi sorgulamaya kalkıyor, öyle mi?"

Luisa'nın babası sanki soluk alamıyordu, yüzü sapsarı kesilmiş, gözleri pörtlemişti. Tıraşsız ademelması titriyordu, subay onun omzuna hafifçe dokundu, gözlerini kapatıp açtı ve "Yo, buna inanamam," dedi, "bunu yapmayacak kadar akıllısın, değil mi; ne de olsa bir ailen var. Herkese iyi akşamlar, *Sieg Heil*!"

Eldivenin çıtçıtlı düğmelerini bastırıp kapatırken bileklerinde incecik bir çıtırtı duyuldu, sonra kapıya gitti. Eşikte tekrar arkasına döndü, "Aslında bir kızınız daha yok muydu sizin? O da kızıl saçlı?"

Luisa o soruda tuhaf bir tonlama hissetti, eğleniyor gibiydi subay, hatta edepsizceydi soru, annesiyle babasına baktıysa da onlar seslerini çıkarmadılar. İki eliyle sabahlığının yakasını tutan annesi –kumaşı parmaklarına dolamıştı– dudaklarını içine çekti, titreyen gözkapaklarını kapadı. Babasına yaslandı, o da bir koluyla karısının omuzlarını sardı, gözlerini yere dikti, hırpalanmış güllere, aralarından çivilerin başları çıkıyordu. Bunun üzerine Luisa onların adına konuştu, "Ablam Kiel'de!" dedi.

Başparmaklarını kemerinin altına sokan subay, Luisa'nın annesiyle babasını süzdükten sonra başını salladı. "Öyle mi? Peki öyleyse..." dedi. Sırıtarak merdivenin sahanlığına geçti, oradaki ışık yanmıyordu; ama yuvarlak pencereden içeri vuran ay ışığında kepindeki kurukafa parladı. "O zaman fazladan bir yatağımız var demektir."

Luisa ertesi sabah sütü alıp döndüğünde babası kalkmıştı. Saçları darmadağındı, başının arka tarafındaki kelleşmiş yer apaçık görünüyordu. Eskiden beyaz olan atleti lekeliydi, pantolon askıları da belinden sarkıyordu. Bir elinde bir kırmızı şarap şişesi tutuyor, öbür eliyle çatal bıçak çekmecesinin içini karıştırıyordu. "Günaydın!" dedi Luisa. "İyi uyudun mu? Sana taze lor peyniri getirdim, çok seversin. Vişne de var."

Luisa'nın mavi ciltli Gryphius şiirleri masanın üzerinde duruyordu, babası yorgunca gülümsedi, kuru kuru yutkundu; pudralı bir tutam saçı alnına düştü. "Teşekkür ederim, tatlım, çok iyisin. Son zamanlarda bir şeyin eksikliğini hissettiysem o da lor peyni-

riydi." Sonra başka bir çekmeceyi açtı. "Ancak şu anda bir tirbuşon daha çok işime yarardı..."

Luisa güğümü yanmayan ocağın üzerine bıraktı, boynundaki atkıyı çıkardı. "Oturma odasındaki dolapta" dedi ve koridora çıktı. Oda hâlâ karartılmış durumdaydı, ışığı yakarken örtüleri ve kanepenin üzerindeki yamulmuş buyotu fark etti. Babasının gömleğiyle ceketi bir sandalyede asılıydı, kravatı da duvardaki yaban domuzu kafasının dişine takılıydı. Mutfağa dönünce, elinden geldiğince üzerinde durmuyormuş gibi, "Annemin yanında yatmadın mı sen?" diye sordu.

Yüklükten pek büyük olmayan yatak odası, bir kayar kapıyla oturma odasından ayrılmıştı, babası tek omzunu kaldırdı, pişman görünüyordu, masaya oturdu. "İstedim" dedi ve şarabı açtı, mantarı kokladı. "Hatta çok istedim ama annen beni dışarı attı. Sanırım horladığım için."

Luisa boynundaki kurdeleye takılı bir anahtarla yandaki bölmenin kapısını açtı. "Nedenmiş o?" diye sorarken babasına bir su bardağı verdi. "Sen zaten hep horlarsın!"

Babası bardağı neredeyse ağzına kadar doldurdu. "Sahi mi? Eh, olabilir" dedi. "Ama dün gece sesimin tonu herhalde doğru çıkmıyordu. – Hem sen de duydun: Artık biraz daha dip dibe olacağız. Yani sen anneni yanına alacaksın, kitaplarının olduğu kovuğa, ben zaten çoğu zaman Kiel'deyim. Becerirsiniz bunu siz. Benim orada kalışım uzarsa sakın aklınıza bir şey gelmesin, duyuyor musun? Her ihtiyacınız görülecek, Klaas bana bunun için söz verdi."

Suymuş gibi içti şarabı, Luisa onun yanına oturdu, bir kâseye biraz lor peyniri koyup içine birkaç tane vişne karıştırdı. Bir yandan da babasının açtığı sayfadaki şiire göz gezdirdi. "Neden daha uzun kalacaksın orada?" diye sordu.

Babası çenesini kaşırken sakallarının dipleri çıtırdadı. "Haklısın, mantıklı bir nedeni yok" dedi. "Ancak yollar kötüleşiyor, şehirden neredeyse çıkılamıyor. İkincisi de dün gelen adamı hatırlayınca ne onun ne de yardakçılarının mantıklı gerekçelere ihtiyacı olmamasından korkuyorum neredeyse." Kızını ensesinden tutup çekti, alnını öptü. "Baksana, senin iyileşmene çok seviniyorum."

Bardağını tekrar doldurdu, Luisa ağzına bir kaşık lor peyniri attı, vişnenin çekirdeğini tükürdü, "Billie neden Kiel'de?" diye sordu. "Benim yüzümden mi? Yoksa kantinde sana yardım mı ediyor? Annem dedi ki...

"Ne?" diye onun sözünü kesti babası. "Neden senin yüzünden olsun?"

"Eh işte... Burada olsaydı ona da bulaştırırım diye mi?"

Babası düşünceli düşünceli başını salladı, şarabı kokladı. Kahvaltıdan önce içki içtiğinde hep olduğu gibi birkaç yudumdan sonra sesi boğuklaşırdı, sözcükler de, sanki bir tortu onları ağırlaştırırmış gibi dudaklarının arasından daha yavaş çıkardı. "Tam da öyle" dedi. "Bayan Thamling ve annen zaten tifo geçirmişlerdi, bağışıktılar, sana bakabilirlerdi. Ancak ablan... Böyle bir riske girmek doğru değildi."

Mutfağa giren gebe kadına bakarken babasının gözlerinin çevresine mavimsi bir yorgunluk oturdu. Kadın onlara selam vermemişti, sırtındaki erkek ceketinde bronz bir Üstün Anne Onur Nişanı takılıydı.[33] Kadının, henüz ateş yakılmamış olmasına kızdığı apaçık belliydi, ocağın demirlerini takırdattı, ızgaradaki odun küllerini kürekle boşalttı. Kovadan bir toz bulutu yükseldi. Luisa vişne kavanozunun kapağını kapadı. "Artık Kiel'e bomba atılmıyor mu?"

Babası bardağındaki şarabı içip bitirdi, içerken atletine damlattı, sonra kalktı, şişeyi masadan aldı. "Neden atılsın" dedi, kapının eşiğindeyken. "Artık orada tahrip edilecek bir şey kalmadı ki."

Güneş pırıl pırıl parlıyordu, hendeklerden dumanlar yükseliyordu. Çuval bezinden giysileri rüzgârda dalgalanan tutuklular yol onarımında çalışıyorlardı. Gönüllü askerlerin gözetiminde, bombaların açtığı delikleri çakıltaşıyla dolduruyorlar, üstüne basıp sıkılaştırıyorlardı. Birkaçı da teneke kazanlarda katran kaynatıp yola dökü-yorlardı, katran şurada burada otlara damlıyor, devetabanlarının, yoncaların, yavşanotlarının üzerine akıyordu. Tutukluların hepsinin saçları tıraş edilmişti, kemikleri sayılıyordu, Luisa bisikletiyle siyah kısımların etrafından geçerken hepsi sessizce kenara çekildiler.

33 Üstün Anne Onur Nişanı (Mutterkreuz) III. Reich'ın, Alman ulusuna üstün liyakat gösteren Alman anneleri onurlandırmak için taktığı nişandı. (ç. n.)

Köy yolu hasarsızdı, tavuklar, taşların aralarındaki yosunları didikliyorlardı, Luisa bir an durup kulak verdi. Rüzgâr saz damların kenarlarına değdikçe içi boş saplar ıslık çalıyor ve gıcırdıyorlar, sessizliğin üzerine bastırılıyormuş gibi oluyordu. Luisa kapıyı tıklattı, mutfağın kapısını açarken tül perde uçuştu. Ole masada oturmuş sümüklüböcek kabuklarıyla midye kabuklarını boyuyordu, kıza gülümsedi. "Oğlan çocuğuna benziyorsun" dedi. "Hoşuma gitti. İyileştin mi?"

Luisa başını evet anlamında salladı. "Merak ediyorsan söyleyeyim. Ben aslında hasta değildim. Beni rahat bıraksınlar diye öyle yaptım. Evde kimse yok mu?"

Ole şekerli ekmeğini ısırdı, ağzı doluyken, "Dedem bölge valiliğine gitti, tanklar için bariyer koyacaklarmış, annem de saç almaya gitti. Az sonra döner" dedi.

Luisa onun yanına oturdu. "Neden? Nereden alıyor ki saçları?" Çocuk alt dudağını sarkıttı, omuzlarını silkti. "Hiç bilmiyorum. Elinde ne var senin? Bir hediye mi?"

"Evet," dedi Luisa, "ama sana değil, açgözlü ufaklık. Daha yeni hediye verildi sana." Çocuğun boya kutusunun yanındaki renkli kabukları işaret etti. "Deniz kenarına mı gittiniz?"

"Hayır," dedi Ole, "artık sahile gitmemize izin verilmiyor, mayınlar yüzünden. Deniz kabuklarını çayırın arka tarafını kazarken buldum. Bir düşünsene, ormandaki küçük göl bir zamanlar, bin yıl kadar önce filan koskocamanmış. Dedem diyor ki suları ta Bovenau'ya kadar uzanırmış, elbette ringa balıkları, denizyılanları ve alev püsküren ejderhalar da varmış içine. Sen de inanıyor musun buna?"

"Tabii inanıyorum" dedi Luisa. "Hâlâ var bunlar. Şu balık kafana baksana."

Çocuk güldü, Luisa camlı kapıdan geçerek Ole'nin annesinin çalışma odasına girdi, puro kutusunu büyük masaya bıraktı. Masanın üstünde çanak biçiminde lambalar asılıydı, kenarına da on on iki kadar tahtadan ya da deriden manken kafası sıralanmıştı. Üzerlerine ten rengi tül gerilmiş, çiviler taç gibi dizilmişti, kafalarda erkekler ve kadınlar için, çeşitli renklerde ve boyutlarda, yeni başlanmış, yarısı bitirilmiş ya da hemen hemen tamamlanmış

peruklar duruyordu. Hatta bir çocuk için beyaza yakın sarı saçlı bir tane bile vardı.

Duvardaki bir rafta taraklar, makaslar ve fırçalar asılıydı; balık pazarlarında içine yılanbalıkları ya da tütsülenmiş balıklar konan yayvan sandıklara benzeyen bir sandıkta da çeşitli boylarda ve biçimlerde örülmüş saçlar duruyordu. Hemen hemen hepsi siyah ya da kahverengiydi, kapının pervazına yaslanan Ole, "Annemin son günlerde çok çalışması gerekiyor" dedi, "gözleri hep yaşarıyor. Ama fosfor bombaları yüzünden şehirdeki insanların ciltleri yanmış, artık saçları uzamıyormuş. Beş yıllık sipariş var annemde, bir demet saça yüz bin düğüm atması gerekiyor, belki bana daha büyük bir bisiklet alınır. En çok 'Sekura' marka olsun isterim, zilinde yonca yaprağı olan, biliyor musun."

Luisa parlak siyah örgülerden birini eline aldı. Şaşılacak derecede ağırdı, kesildiği ucu da elinin bileği kalınlığındaydı. Paket ipiyle bağlamıştı o ucu, sanki kullanılan makas ya da bıçak körmüş, hem de paslıymış gibi, düzgün kesilmemişti, öbür ucu da rengi uçmuş bir uç uç böceği şeklinde bakalit toka takılı bir lastikle tutturulmuştu. Luisa saçı dikkatle yerine bıraktı.

"*Emil ve Dedektifler*'i çok heyecanlı buldum" dedi Ole. "Çok teşekkürler! En çok Pony Hütchen'den hoşlandım, hep seni hatırlattı bana. Ama daha kitabı bitiremeden mahalle yöneticimiz Bay Milger onu elimden aldı. Emil Tischbein'ın Yahudi olduğunu söyledi, hem adı yüzünden hem de ceketinin astarının içine iğneyle para soktuğu içinmiş." Handelsgold kutusunun kapağını merakla açıp içine baktı. "Hem o kitap Berlin'de yasaklanmış – doğru mu bu?"

Güneşe gözlerini kırpıştırarak bakan Luisa ona yanıt vermedi. Peruk kafalarının yanından geçti, bir tabureyi kenara çekti, pencerenin önündeki çalışma masalarından birine yaklaştı. Üzerinde dokuma tezgâhına benzer bir şey duruyordu, elli santimetrekare kadar vardı, birkaç tane ip gerilmişti içine. Üzerinden örülmüş gibi duran sarı saçlar sarkıyordu, esintide hafifçe kımıldıyorlardı. "Orası dedemin çalışma yeri" dedi Ole. "Artık gözleri pek iyi görmüyor, annem de onun yalnızca saçları birbirine kaynaklamasına izin veriyor. Kısa saçların birbirine tutturulmasına böyle deniyor. Sakın elini sürme, hemen anlar dedem!"

Masanın üzerindeki bütün makaslar, fırçalar ve iğneler masayla dik açı oluşturacak şekilde, büyüklüklerine göre yan yana dizilmişlerdi. Duvarda değişik renkleri gösteren bir pano asılıydı, pencerenin eşiğinde de beyaz tomurcuklu bir bitkinin gölgesinde iki tane kafa manken duruyordu. Alın, burun ve çeneden geçen dikişli, yıpranmış deri kafa yalnızca tülle kaplıydı, yanındaki tahta kafanın, kaşları ve elmacıkkemikleri belli olanın üzerinde bir peruk vardı ancak düğümleri epeyce eksikti. Kulağının üzerine denk gelen yeri de henüz saçsızdı.

İncecik bezin altından tahtadaki yıl halkaları ve budaklar görülebiliyordu; masanın kenarına yanaşan Luisa kolunu uzattı, yumuşak dalgalı saçlara dokunur dokunmaz irkildi; o saçların soğuk olacağını varsaymıştı. Sıkı düğümlerle tutturulmuşlardı, güneşte biraz gevşemiş olsalar da elleyince sağlam oldukları hissediliyordu, bir tek saç tutamında bu kadar çok renk tonu olması şaşırttı Luisa'yı, saçların uçlarını bir an parmaklarının arasında ovuşturdu. Sonra o tahta alna düşmüş bir bukleyi geri çekti, manken kafanın alnına bir sayı kazınmıştı: 41978.

Kafayı dikkatlice tutup pencerenin eşiğinden aldı: Büyük olasılıkla içi boştu, tahmin etmediği kadar hafifti, öyle ki bir an dengesini kaybetti ve ayaklarının altındaki tuğla döşeli zemine tekrar sağlam basmak zorunda kaldı. Saçın ayrım yerindeki bir civciv tüyünü ve minik bir sinek ölüsünü üflemiş ve ilk baştaki toz kokusunun arasından uzaklardan gelir gibi görünen, neredeyse uçup gitmiş güzel kokuyu duymuştu ki dizleri titremeye başladı, güneş ışığı gözlerinin içinde eridi. Çatlak camın gerisinde bir horoz öttü.

"Annem o kafayı bir kenara kaldırdı" dedi Ole, cebinden bir kart oyunu çıkarırken. "Kızıl renk pek istenmiyor, biliyorsun. Senin saçlarına çok sevinecektir mutlaka, o kel yeri kapatabilir ama çoğu insan sarışın ya da koyu renk saçlı peruk istiyor; asıl parayı onlar kazandırıyor." Kartları karıştırmaya başlarken Luisa'ya gülümsedi. "Mau–Mau oynayalım mı?"

Görünürde hiçbir uçak yoktu; Luisa yine de eğri büğrü kaldırımın yan tarafındaki patikalarda sürdü bisikletini, nedeni orada daha rahat sürmesi değildi. Bir bombardıman uçağı görünür görünmez

hemen otların arasındaki hendeklere sinebiliyordu insan. Baltık Denizi'nden gelen rüzgârla otlar dalgalanıyordu, bir önceki yılın kuşburunları yolda zıplıyorlardı, soluk alabilmek için ara sıra başını yana çevirmesi gerekiyordu. Şişmiş anorağının içinde su gibi terlemişti. Eski bisiklet gıcırdıyor, çatırdıyordu, yandan sert rüzgârı yiyince yoldan çıkmamak için çaba harcıyordu Luisa. Demiryolunun toprak dolgusunun karşısında yere çöktü, bir süre tuzlu otların arasında yatıp kaldı, parçalanmış kuş yuvaları ve yumurta kabukları döneniyordu etrafında, uğultuya rağmen kulağına bir yerden çığlıklar geliyordu, sanki kuşlar yavrularını çağırıyorlardı.

Şose boyunca uzanan çeşmeler ve yalaklardan püsküren sular çanakların kenarlarından etrafa savruluyordu, fırtına hattından kaçınmak için Kieler Strasse'den ayrıldı, Quarnbek ve Ottendorf üzerinden yoluna devam etti. Şehre yaklaştıkça hendeklerde ve tarlalarda, filizlenen ekinlerin içinde daha çok kamyon ya da zırhlı araç görüyordu. Paramparça olmuş tenteler çırpınıp çatırdıyor, şiddetli rüzgâr top namlularının içinde ıslık çalıyor, araçlardan yükselen dumanlar dizel ve yanık et kokuyordu.

Öğlene doğru fırtına biraz dindi. Yine de hızlanamadı Luisa; parçalanmış tramvayların ya da yıkılmış evlerin enkazının daralttığı sokaklar, Kiel'in merkezine yaklaştıkça eğri büğrü patikalara dönüşüyordu; ellerinde bavulları, çuvalları ya da bebek arabalarıyla karşısına insanlar çıkınca da bisikletinden inmesi, onlara yol vermek için yıkıntıların arasına girmesi gerekiyordu.

Schramms Hotel'in parçalanmış kapısının pervazından bir afiş sarkıyordu: Bir Halifax'ın üzerine oturmuş kocaman bir iskelet kemikten elleriyle bomba fırlatıyordu. Altında da, "Karartma yap!" yazıyordu. "Düşman senin ışığını görür!" Üç katın tamamı yanmıştı, pencere boşluklarında perdelerin kavrulmuş parçaları uçuşuyordu, çarpılmış panjurlar rüzgârda kımıldadıkça menteşeler gıcırdıyordu.

Güneydeki mezarlık bile bombardımandan nasibini almıştı. Altüst olmuş mezarlardan, üzerlerinden paçavralar sarkan tahta parçaları uzanıyordu; Kapellenberg yanıyordu. Gar binasından, kubbenin iskeletinden kükürtlü, koyu bir duman yükseliyordu, körfezin doğu sahilindeki tersaneler de tamamıyla tahrip olmuş görünüyordu. Bir zamanların sağlam, bacaklarını açmış canavarları

andıran vinçleri ya çökmüş ya da devrilmişlerdi, doklar bombalanmıştı, gemiler omurgaları ters dönmüş halde suya batmışlardı. Siyaha bulanmış kuşlar, alev alev yanan fosfor birikintilerinin arasında yüzüyor, boşuna bir çabayla kanat çırpıyorlardı.

Luisa bendin üzerinden, Kiel Sarayı'nın yıkıntısının önünden geçti. Sarayın arkasında, Holtenauer Strasse'ye ve Niemannsweg'deki Paulus Kilisesi'ne kadar her yer görülebiliyordu, çünkü şehrin eskiden dip dibe binalarla dolu olan eski kısmı tamamıyla yok olmuştu. Kızıl kahve, toz duman altındaki, içinden birkaç kömürleşmiş direğin ya da yangın duvarına ait bir parçanın göründüğü tuğla sahasının altında fi tarihinde, yerleşim başlamadan orada bulunan tepelerin şekilleri belli oluyordu. Üzerlerinde fare sürüleri dolaşıyordu. Krusenkoppel'deki villaların yıkıntılarında yağmacıları kaçırtmak için silahlı adamlar nöbet tutuyordu, her tarafta çizgili tulum giymiş adamlar beton parçalarını ufalıyor, enkazı el arabalarıyla taşıyıp götürüyorlardı. Körfez boyunca uzanan Kiel hattı açılmıştı, eriyen sonra tekrar donan asfalta ayakkabılar, gözlükler, bir evrak çantasının sapı yapışmıştı. Beuker Kırtasiye'nin binası da tahrip olmuştu, "Geha" reklamının üzerini bembeyaz toz kaplamıştı. Brandenburg Caddesi'nde tombul martılar oturuyordu, Luisa yaklaşırken rıhtımın duvarından tembel tembel havalandılar.

Lange Kram'da, bir bulvarda bisikletini yokuş yukarı çekerken karşısına askerler çıktı, bir denizaltının mürettebatıydı. Sarhoş oldukları belli oluyordu –gözleri cam gibiydi, adımları da, düzgün yürümeye çalışsalar da sarsaktı– yine de o sekiz kişi ciddi ve kendilerine hâkim göründüler, tek kelime de etmediler. Rüzgâr keplerindeki şeritleri havalandırıyor, denizci kıyafetlerinin yakalarını kaldırıp enselerine çarpıyordu, içlerinden yalnızca biri Luisa'yı fark etti. Arkadaşlarıyla birlikte rıhtımdaki tesislerin önündeki çukura, yol düzeyinin altına, demirlemiş teknelerin olduğu yere inmeden önce kıza el salladı. Luisa da bitkince karşılık verdi onun selamına.

Babasının dediği gibi, girişteki bina yanmış ama kışlanın iki katlı tuğla yapıları zarar görmemişti. İç avludaki özel arabalar ve kamyonetler kamuflajlı değildi, ağlar radyatörlerin önünde duruyordu. Görünürde hiçbir nöbetçi yoktu, görünüşe bakılırsa artık bina yöneticileri de kantin kapısının üst tarafındaki gamalı haçı

temizlemiyorlardı; granit, güvercin pislikleriyle bembeyaz olmuştu. Yüksekçe zemin katından kahkahalar duyuluyordu, donuk camların gerisinde üniformalı adamlar birikmişti, Luisa bisikleti duvara dayadı ve kapının önündeki üç basamağı bir sıçrayışta çıktı.

Ama acıyan baldırlarını bu son zorlaması, zaten çok güçsüz olduğundan, ona fazla geldi. Yalpalayarak tırabzana tutundu, o sırada binadan çıkan Rus temizlikçi kadınlardan biri şaşkınlıkla baktı ona. "Neyin var kızım?" diye sordu, Luisa'nın yanaklarına dokundu, önlüğünün yeniyle alnındaki teri sildi. "Hastasın sen? Neyin var?"

Radyatöre bağlanmış iki köpek koridorda uyuyordu, sigara dumanına boğulmuş salonun içi dışarıdan, fil derisi boyayla kırılmazlaştırılmış camların gerisinden bakıldığında göründüğünden daha az bulanık değildi. Direksiyon benzeri kocaman bir avize asılı kubbeli tavanın altında pek çok asker, tekerlekli sandalyede oturan birinin çaldığı akordeonun melodisine eşlik ediyordu: "En arkada, deniz fenerinin olduğu yerde." Masalarda oturan siviller de vardı, bazıları deri paltoluydu, bankonun önüne onbaşılar ve yüzbaşılar sıra sıra yığılmışlardı, ellerindeki paraları havaya kaldırıp siparişlerini bağırıyorlardı.

Birinci kattaki subay gazinosuna çıkan merdivenin önüne kordon gerilmişti. Bombeli camının gerisine her zaman salatalıklar, köfteler ve çaçabalığı dolu kutular konulan büfe boştu, Luisa genç adamların arasından ite kaka geçti, açılır kapanır tahtanın altından arkaya süzüldü. Bankonun arkasında dört kişi çalışıyordu, kadınların önlükleri açık maviydi, başlarında sivri tepeli külahlar vardı. Luisa içlerinden yalnızca Elisabeth'i tanıyordu. O da içki servis edilen tezgâhta duruyor, fıçıdan akan biranın altına, musluğa hiç dokunmadan, bardakları peş peşe sürüyordu. Bir yandan da sigara içiyordu. "Luisa?" diye bağırdı, omzunun üstünden. "Ne işin var burada? Bir şey mi oldu? Bir dakika..."

Başka bir kadın sapları lale biçimindeki yepyeni bira bardaklarını kutudan çıkarıp Elisabeth'e verdi, aşağı yukarı yirmi dört tanesi yarıya kadar doldurulunca Elisabeth hepsini tek tek geri itti. Ancak ondan sonra bira fıçısının musluğunu kapattı, ellerini kuruladı ve koridora çıkıp Luisa'nın yanına geldi. Kurşunla kaplanmış, sürekli akıtan eski buzdolaplarının birinden bir şişe gazlı limonata aldı,

kapağını açtı. "Teşekkürler!" dedi Luisa ve içti. "Ablamın nerede olduğunu biliyor musun?"

Elisabeth sigarasının ucunu yere attı, ayakkabısının burnuyla ezdi. "Yok yahu, bilmiyorum!" dedi, gözleri pantolonunun metal kopçalarındaydı. "Çiftlikten buraya onca yolu bisikletle mi geldin? Kafayı mı yedin sen? Çok hastaydın!"

O da Luisa'nın alnına dokundu, başparmağıyla kızın gözkapaklarından birini aşağı çekti, Luisa içeceğinden bir yudum daha aldı, sonra "Fanta"yı bir kenara bıraktı ve ısrarla, "Ama artık sağlığım yerinde. Yanıtlasana beni: Billie nerede? Annemle babam onun Kiel'de olduğunu söylediler... Birkaç kez söylediler bunu. Burada mı çalışıyor?" Merdiveni işaret etti. "Sizinle birlikte burada mı kalıyor?"

Elisabeth kalabalığa baktı, biri ona seslenmişti, başını sallayıp bir içki şişesi açtı. "Bak dinle..." dedi sonra, geçen bir garson kadına yol vermek için Elisabeth ile Luisa bankoya iyice yanaştılar. "Burada neler olduğunu görüyorsun. Bunların hepsi acınacak tipler, cepheye gidecekler, bekletmeden hizmet etmeliyim onlara – anlaşılır bir şey, değil mi? Haydi mutfağa git, sana yiyecek bir şey versinler ya da yukarıya benim odama çık, yatıp dinlen. Dolapta çikolata var. Bir saat sonra mola vereceğim, yanına gelirim, rahat rahat konuşuruz."

Şişenin ağzına açılıp kapanabilir küçük bir aparat soktu, Luisa yanıt vermeyip ona delici bakışlarla bakmayı sürdürünce sesini alçaltıp devam etti: "Walter de esir düştü, düşünsene. Neyse ki Amerikalıların yanında, Bavyera'nın bir köşesinde. Böylece Sibirya'ya gitmeyecek, benimle evlenebilecek her şey yoluna girince... Yine de beni hak edip etmediğine hiç de emin değilim. Savaştayken hiçbir şey göndermedi bana, ne bir kolye, ne bir şal. Bir kavanoz marmelat bile. Şu erkeklere kapılma sakın!"

Gözlerini Luisa'nın gözlerinden kaçırarak rafa gitti, on parmağını birden on küçük kadehin içine soktu, parmak uçları büyütecin altındaymış gibi büyüdü, kadehleri küçük bir tepsinin üzerine koydu. Sonra şişenin ucunu hepsinin üzerinde gezdirdi, ayar çizgilerine kadar akvavitle doldurdu, içini çekti: "Haydi ama çocuk, işimi zorlaştırma! Sana hiçbir şey anlatamam. Bunu annenler yapmalı. Ben sadece burada çalışan biriyim. Baban beni kapının

önüne koyar, eğer ben... Walter'e senden çok selam söyledim, yanlış yapmadım, değil mi?"

Bağırıp çağıran kalabalığa tepsiyi uzattı, bankodaki bozuk paraları elinin kenarıyla çekip aldı. Dudağını kemirip duruyordu, sonunda öne eğildi, "Yakında her şey bitecek!" diye mırıldandı. "Gitgide daha çok subay tüyüp gidiyor, yukardaki gazino tam bir facia. Sizin Billie de buna dayanabilecek, eminim ben. Çok güçlü bir kadın... Artık kamplarda insanları öldürmüyorlar, buna imkânları yok; burada çalıştırmak için ihtiyaçları var onlara. Sokaklara baksana: Onca yıkıntı, onca döküntü... Kiel'in tamamını mahkûmlar ve zorla çalıştırılanlar temizliyor."

Akordeon sustu, Luisa ağzını açtı ama tek bir söz etmedi. Gürültünün içinden bardak şıkırtıları duyuldu, köpekler havladı, denizcinin biri tezgâha yaslandı, genç bir denizaltı onbaşısıydı, elindeki banknotları yelpaze gibi salladı. Saçları ve kaşları beyazımsı sarıydı, yanakları kızarmıştı, "Şampanya!" diye bağırdı. "Bir kez daha şampanya yuvarlamak istiyorum! Bana en iyisinden bir şişe ver, şefim. 'Napoleon' filan! Bardak istemez."

Elisabeth Luisa'nın sırtını sıvazladı, usulca kenara çekti onu ve sarhoş denizciye döndü. "Ah, delikanlı," dedi, "kaç para tutar, biliyor musun? Paran cebinde kalsın! Kız arkadaşına güzel bir şey al, sen de bira iç."

Gömleğinin altından gümüş bir haç görünen, çenesi sakalsız, çok açık mavi gözlü asker elini boş ver dercesine salladı, gözlerini yere eğdi. Başparmağıyla tezgâhın üzerindeki bir ıslaklığı sildi. "Para artık ne işime yarayacak?" dedi. "Geri dönmeyeceğiz ki."

Akşam güneşi, Quarnbeker Karayolu'nun kenarındaki açık samanlığın tahtalarının aralıklarından içeri vuruyordu. Portatif yatakların ya da samanların üzerinde yatan yirmi kadar erkek kıza baktılar. Gözleri ya kocaman açıktı ya da bitkinlikten yarı kapalıydı, uzamış sakallarının altında yanakları sapsarı ve çöküktü, giysileri de öyle pis ve öyle yırtıktı ki ancak dikkatle bakınca üniforma oldukları anlaşılabiliyordu, Rus üniforması. Bazı mahkûmların çizmeleri vardı, ancak çoğu paçavra sarmıştı ayaklarına, hepsinin çıplak kollarına ucunda hortum olan bir enjeksiyon iğnesi sokulmuştu. Waffen SS'in

bir askeri[34] ve bir hemşire sıraların arasında dolaşıyor, yatakların yanındaki vakum şişelerini kontrol ediyorlardı. Kısa pantolonlu çok sayıda Hitler gencinin gözetimi altında, şişeler o erkeklerin kanıyla damla damla doluyordu. Gençlerin sırtlarındaki kemerlere bakalit kabzalı yeni makineli tüfekler takılıydı, içlerinden biri ıslık çalıp edepsizce belden aşağısını oynatınca Luisa pedallara asıldı.

Bir süre kanal boyunca ilerledi. Karşıdaki bayırda, toprağa bir sıra olta saplanmıştı; çıngıraklar çıngırdıyor, sular beyaz beyaz köpürüyordu, denizaltılar dipten Kuzey Denizi'ne doğru yol alıyorlardı. Hava kararmaya başladı, kayıkhanenin ve manastırın pencereleri karartılmıştı bile. Büyük bir Mercedes hızla geçerken bahçeden bir ardıçkuşu sürüsü birden havalandı. Sürücünün çelik miğferinin kenarından görünen yüzü sertti.

Arka koltukta oturan iki subay ellerindeki dosyaların sayfalarını inceliyorlardı, üniformalı ve kepli olmasına rağmen Vinzent'in doğum gününde karşılaştığı adamı tanıdı Luisa. Adam Luisa'ya baktığında, hatta hafifçe başını yana çevirdiğinde sarı-kızıl gökyüzü gözlük camlarında yansıyarak kaydı, Luisa da onun yüzündeki yarayı, altındaki eti görebildi, sonra araba kanala vardı, burgaçlanarak dağılan kum taneleri bisikletin çamurluklarına, kızın yüzüne çarptı. Kayıkhanenin önüne gelince araba Rendsburg yönüne saptı.

Çiftlikteki ineklerin böğürtüsünü uzaktan duydu; akşam süt sağma saati gelmişti. Köprüden geçerken güğümlerin durduğu yanları açık bölümdeki ampulün titrek ışığını gördü ama avluda kimse yoktu. Çiftlik binasının girişteki sütunlarının arasında oturan Motte kuyruğunu salladı, Lisa bisikletten inip onu okşayınca köpek sızlanarak ona sokuldu. Uzaktan siren sesleri geldi, hemen arkasından çiftliğin üstünden uçan bombardıman uçakları güneye yöneldiler, Neustadt ya da Itzehoe'ye gidiyor olabilirlerdi. Biri inek ahırının kapısını kapattı.

Ihlamur ağacının altı neredeyse karanlıktı şimdi, sadece öndeki bahçede birkaç nergisin parıltısı görülüyordu, Luisa bisikleti samanlığa götürdü. Aralık duran kapıdan bir tavuk üzerine doğru

34 Waffen-SS: Doğrudan Adolf Hitler'e bağlılık yemini etmiş gönüllü savaşçılardan oluşan ordu. Bir tür milis kuvvetiydi ve resmi ordudan ayrıydı. Gayet iyi donanıma sahipti, sayıları da büyüktü. (ç. n.)

koştu, sonra kenara kaçtı ve gıdaklayarak çayırda gözden kayboldu. Çelik tekerlekli eski bir traktörün, bir biçerbağların ve babasının çöp kamyonunun durduğu binada lamba yoktu. Gündüzleri samanların durduğu bölümün üzerindeki yarıklardan biraz ışık alıyordu orası, şimdiyse o yarıklardan içeri rüzgâr esiyordu, Luisa bitkin bir durumda duvara yaslandı.

Bacakları sızlıyordu. Ahırdaki çift duvarlı güğümlerin sesi gong sesini andırıyordu, samanlığın arkasında çocuklar avaz avaz bağrışıyorlardı. Ana kapının yanındaki büyük sandıklar çoktan boşalmıştı ama geçen yılın elma ve armutlarının kokusu sinmişti içlerine, bir yerden de fısıltılar, kazıma sesleri, teneke üzerinde dolaşan minik patilerin sesine benzer gürültüler geliyordu. Yine de yaralıymış gibi acıyan gözkapaklarını kaldırmadı Luisa. Baltık Denizi'nden esen rüzgâr altında yaptığı uzun yolculuktan sonra gırtlağı öyle kurumuştu ki yutkunamıyordu bile. Dudaklarında tuzlu bir tat vardı.

Samanlıkta bir gıcırtı duyunca başını kaldırdı. Tahta bölmeler, sobada yakılacak odun ve turba dolu küçük bölmeler, makinelerin kapkara siluetleri görmesini engelliyordu ama karanlığa rağmen hiç korkmadı, bunun nedeni yorgunluğundan, üzgün ve uyuşuk olmasından çok burnuna sakinleştirici bir aromanın gelmesindendi. Yüksek tavanlı samanlıktaki kış meyvesi, tekerlek lastiği ve traktör yağının kokusuna birden çamların, güvercin ağacının ve biraz da nanenin zarif kokusu karıştı, Luisa çenesini ileri uzatıp usulca, "Baba?" diye seslendi.

Kulağının dibinde bir yarasa vızıldadı. Tekerlekler üzerinde duran yamulmuş bir su deposuyla tavanı tenteli arabanın arasında eliyle etrafı yoklayarak ilerlerken yanaklarına ve ellerine örümcek ağları takıldı. Daracık bir yerden geçiyordu, istemeyerek arabanın ön çamurluğuna çarpınca inleyerek dizini ovuşturdu, arkadaki çamurluktan daha çıkıktı öndeki. Sonra elini açık camdan içeri soktu, neceftaşına dokundu, anahtarı yuvasında dikkatlice çevirdi. Farlar biraz gecikmeyle yandı.

Cılız ışığın içinden sinekler yalpalayarak geçmeye başlamışlardı bile, Luisa çevresinde uçuşan tozları görür görmez öksürdü. Rüzgâr kımıldattıkça biçerbağların turnikesindeki saman sapları altın gibi parlıyordu. Samanların durduğu bölümün altındaki, duvarında

haç biçiminde yarıklar olan yerde neyin kiriş neyin gölge olduğu gerçi anlaşılamıyordu, ancak Luisa yine de birinin sessiz varlığını hissediyordu. Balçıklı zeminde basamakları kopmuş bir portatif merdiven duruyordu, yerde devrilmiş duran, epeyce iri bir meşe kütüğünden yapılma bir et kesme tahtasında da hâlâ saplanmış bir balta vardı, farları karartmak için takılmış başlıkların içinden duvara, katranlı tuğlalara vuran iki beyaz çizginin ortasında babasının siluetini tanıdı.

Nabzının bir anda boynunda atmasını, bütün saç diplerinde hissettiği ürpertiyi, başını dakikalarca döndüren bir şaşkınlık izledi. Çünkü soluk alamaz olmaması, kendini kaybetmemesi, titrememesi ya da ağlamaması ya da haykırarak oradan kaçıp gitmek istememesi, hem o ânın gerçek olmadığının bir kanıtı gibi göründü Luisa'ya hem de hiçbir kuşku bulunmadığının. Babasının gölgesine doğru bir adım attı, yerde duran kravatı fark etmeyip üzerine bastı, tepesindeki yüzü tanımaya çalıştı. Babasına bir daha seslenmiş olması ya da seslenmeyi düşünmüş olması nihayetinde aynı şeydi.

Babasının yanıtı, onun yanıtı olarak algıladığı şey, iki kalp atışı arasındaki sonsuzluktan geldi: Karşı ahırdaki ineklerin böğürtüleri, kadınların bağırmaları ve birbirlerinin açılan ağızlarına her zaman olduğu gibi süt sağan çocukların gülüşleri eskisi gibi duyulsa da babasını tuhaf, ağır bir sessizlik kuşatmıştı. O sessizliğin ağırlığı altında kızı kuşatan karanlık daha da koyulaşmış görünüyordu, Luisa o karanlığın ölüm sözcüğünün asıl anlamı, gizli yüreği olduğunu açık seçik hissetti. Farları örten başlıkların aralığından içeri elini sokup lastik başlıkları çıkarınca köşedeki saban demirleri bir dizi gümüş diş gibi parladı.

Babasına daha yakından bakabilmek için başını gayri ihtiyari ipte asılı adamın başıyla aynı konuma getirdi, yana eğdi. Babasının yakası içe dönmüştü, ipin bulunduğu yerde cildi mavileşmişti, Luisa sonradan düşündüğünde ilk aklına gelenler yeni tıraşlı, güzel kokulu yanakları ya da kapalı gözlerinin çevresindeki koyu renkli halkalar, incecik dudaklarındaki adeta buruk gülümseme ya da pantolonuna yayılmış idrar lekesi değildi, tek ayağından yarı çıkıp yırtık çorabını gösteren ayakkabısı da değildi. Luisa'nın aklına ilk gelen hep, tırnakları temizlenmiş, yaşlılık lekelerinin

başladığı, şişmiş ellerinin duruşu, ellerinin dışa dönük sırtlarının dirseklerini hafifçe bedenden ayırışı oldu. Yaşarken asla kollarını öyle tutmazdı babası.

"Evrenin bir ağırlığı yok" derdi Bay Thamling zaman zaman, birine bir yük ağır geldiğinde, Luisa o cümleyi şimdi anlıyordu. Samanlığın bulunduğu zemin tekrar gıcırdadı, Luisa ölünün ayakkabısını topuğundan dikkatlice aşırıp ayağına geçirdi. Sonra uzanıp parmaklarını tuttu, soğumaya başlamışlardı ama henüz tam olarak soğuk değildiler, başparmağını babasının elinin sırtında gezdirdi. Alyansı etine gömülmüştü; kol saatindeki saniye ibresi ilerledi, Luisa onun sesini duyar gibi oldu. Ama belki o ses yine tenekenin üzerindeki küçük patilerden geliyordu. Büyük kapıyı itip kapattı, avludan koşarak geçti.

Çiftlik evinin holünde de çocuklar oynuyordu. Merdiven sahanlığına çömelip kâğıttan uçaklar yapıyorlar ya da eski kataloglardan kahverengine çalan renkte insanlar ve nesneler kesip çıkarıyorlardı. Tırabzana ve duvardaki geyik boynuzlarına kurusun diye çamaşırlar asılmıştı; çatı katındaki mutfaktan radyo müziği ve kahkahalar duyuluyordu, Luisa odasının kapısını itip açtı. Yüzüne sıcak hava çarptı, ısıtıcının spiral çubuğu ışıldıyordu.

Annesi Billie'nin sabahlığını dizlerinin üzerine almış, yatağın kenarına büzülerek oturmuştu, sigara içiyordu. Komodinin üzerinde, bir içki şişesinin yanında en sevdiği fincan duruyordu, menekşe desenli fincanın kulpu yakınlarda kopmuştu. Luisa derin bir soluk aldı, öteki sığınmacılar duymasın diye alçak sesle, "Anne, anne, çabuk gel!" diye seslendi. Ve ancak o zaman gözyaşları sesini boğdu. "Babam kendini asmış!"

Annesi hiçbir tepki vermedi, sigarasının külünü bir fincan tabağına sıyırdı. Sürekli yatmaktan başının arkasındaki saçları incelmişti, dönüp kızına bakmadan önce fincanından bir yudum aldı. Gri gözleri yorgundu, sanki tozların gerisinden bakıyordu Luisa'ya. "Yine mi?" diye mırıldandı sonunda, dudaklarını hemen hemen oynatmamıştı, başını iki yana sallarken çenesinin altındaki sarkmış deri titredi. Sigarasından bir nefes aldı. "Bırak da biraz daha sallansın orada bence. Adamakıllı ölene kadar."

Belki, günün birinde göl kurursa gün yüzüne çıkar: Bir şey yapmayı hayal eden kişi o hayali gerçekleştirmek için gerekli güce ve şansa sahip olacak demek değildir. Her şey Efendimizin elindedir, bize ne kadar işkence edilirse edilsin, ne kadar acı çekersek çekelim anlamayız sonunda. Birine hiç kullanamayacağı bir şey armağan eder gibi bize de olanları anlamamayı bağışlar o. Nihayetinde, coşkuyla yaptığımız iş kırılmış bir oturak gibi çamurun içinde kalsa bile hayatımızın en azından onun gözünde bir anlamı, hatta altın değerinde bir anlamı olduğuna dair müphem bir umut besleriz.

Göz açıp kapayıncaya kadar ormanın kenarına kadar ulaştı savaş, ki şeytanın potasyum nitrat ve kükürtle kurduğu aşk ilişkisiyle gördüğü berbat bir iştir o. Dumanlar kilisemizin, kalplerimizin küçük şapelinin sürüklendiği gölün üzerine yayıldı. Ochsenweg'in öbür tarafındaki orduların hedefi aslında biz değildik, yine de hayvanların sivri boynuzları ya da kemikleri kıran toynakları olsa bile onları otlasınlar diye otlaklarda bırakmak çok büyük bir aptallıktı. Yok edildiler, cerahatli yaraları ya da içtikleri içki yüzünden yardım etmek üzere arkadan gidemeyenlere hemen yem oldular. Balyemezlerin ve obüslerin, şarkıcı ve bülbül diye anılan, sağa sola giden mermileri yüklü çatılarımızın üstünden uçtular ve gölün içinde gözden kayboldular, atlar geçip gittiler ve bizi güçsüzlüğümüzle baş başa bıraktılar. Epeydir çatışmalardan yorgun düşmüş halk tekrar sık çalılıkların arasına çekildi, orada çapulcuların ve can çekişenlere son tekmeyi atıp malını yağmalayanların geçeceği yol yoktu. Böylece köyde, hayalleriyle birlikte iki ihtiyar kaldı, bunlar da bu kroniğin yazarı Bredelin Merxheim ile arkadaşı Johann Bubenleb idi.

Adım adım çektik hedefimizi yanımıza, kapının kemerinin üzerinde Horatius'un güzelce yontulmuş bilge sözü okunabiliyordu artık. Alevlerin sıcak tutamlar kattığı rüzgâr gözleri kurutuyordu, çürük kapı mandalları çatırdıyordu, yine de o nesnenin içine giriyordu insanlar, çünkü o günlerde başka ne yapabilirlerdi. Ancak sağa sola dağılmış insanlar, silahlı çapulcular köye geldiğinde, iş bırakılıyor, hemen geceleyin saklanacak bir yer bulunması gerekiyordu. Gelenlerin hepsi Baküs'ün köleleriydi, bizim kulübelerimizde uyuyup sarhoşluklarından ve öfkelerinden sıyrılıyor, sabah olunca bir sonraki ölüme, hatta kendi ölümlerine doğru yola çıkıyorlardı. Tanrı onların kötü kokulu ruhlarını bağışlasın.

Hemen arkasından olanlar oldu: Kıyıda olduğunu sandığımız şapel oynaşıp duran dalgaların üzerinde yan yattı, yönünden saptı. Bir fırtına koptu, son zamanlarda görülmemiş şiddette ve sert dolu taneleriyle karışık bir yağmurla birlikte gök gürledi, şimşekler çaktı. Buz gibi giysiler bedenlere yapıştı, şapkaların kenarları aşağı sarktı, bütün bu felaketlere ek olarak teknedeki çürümüş halatlardan biri koptu, azgın sulara girmeden onarılamazdı da. Ancak kimse yüzemiyordu. Kim yüzse boğulurdu.

Hoplayıp duran şapeli bir iple çektik, öfkeli Bubenleb fırtınanın arasından bağırdı: Bunu kâğıt üzerinde nasıl becerdi o adam, o kâğıt keşke el değmeden bomboş kalsaydı. Bu kuyrukluyıldız yazında başka ne gelecek başımıza, ihtiyar Merxheim? Bir tek bir top mermisinin yönünü şaşırması eksik! Öyleyse teyzemin, o bilge Suebyalı kadının dediği gibi, iyi geceler.

Daha önce de anlattık ya, o sert sözlerinin altında yumuşacık bir kişiliği vardı onun, öfkesine de iyiliği can katıyordu, dolayısıyla yanıt beklemiyordu. – Acaba o... diye sızlandı mürekkep hokkasının başındaki arkadaşı yine de ve fırtınaya iyice direndi, ayaklarını çamura daha sıkı bastırdı: Acaba o... Ama bir anda, düşünülen sözün gücünden kim kuşkulanabilir derken şeytan duvara gümledi – kilisenin duvarına değil, bin bir zahmetle tamamlanan geminin duvarına, ve gemi hemen suyla doldu.

Şimdi bu olayın içinde tuhaf davranıyordu insan, keçiler bile ağızlarında sahilin ıslak otlarıyla şaşkın şaşkın baktılar. Baruttan kapkara olmuş, duman tüten, düşen meleğin kafası büyüklüğünde taş bir mermiydi gelen, göl bir çırpıda yuttu bir hayali, izini bile bırakmadı, hatta kulesinin ucunu bile. Dalgaların sazlıktaki kıpırtıları ve hışırtıları kötü niyetli kahkahalar gibi geliyordu kulağa.

Ah şaşkınlıkla irileşen o ihtiyar gözler! Tamamıyla mahvolmuştuk biz. Ah damla hastası eller, dua edemeyecek kadar güçsüzler! O zaman hiçliğin karşısında şapkalarımızı çıkardık. Savaşın gürültüsü kuzeye, herhalde Danimarka'ya doğru uzaklaşırken, gözlerini hırs bürümüş yağmacılar ve ölü soyucular, sürüler halinde çayırlardan geçerken, Johann Bubenleb'in evine kederden başlar öne eğilerek dönüldü, ayaklar ateşe tutup ısıtıldı. Ve orada, kapların birinden içilen punç eşliğinde bu kroniğin yazarının gözlerine yine

yaşlar doldu, hem de can yakıcı yaşlar, ve o neden yaşadığını artık bilemedi.

Usta ise, içkisini yeniledi ve öyle bir sırıttı ki ağzındaki dişlerin eksikliği göründü. Mavi peynir tekerleğinden bir parça kesti, ekmeğin üzerine koydu ve ağzı doluyken, sevgili Bredelin dedi, gölün dibinde çanın hıçkırdığını duyar gibi oluyorum. Hık-hık! O kültürlü sular, kutsal kitabın sayfalarını çeviriyor, artık mezmurlar yok, ve yuvarlak ağızlarıyla şükür duası eden yüzgeçli melekler de gayet güzel fokur fokur org sesi çıkarıyorlar!

Herhalde kulübesinin aralıklarından giren rüzgârı kastediyordu, onun alaycı oktavlarını, konuştuğu kişi ağzından tek bir söz çıkaramayınca, gözlerini sobanın deliğine dikince, arkadaşı onun ensesine bir şaplak attı ve ciddi bir sesle, neden eski günlerine kederle bakıyorsun Merxheim Usta, diye sordu. Yamulmuş bir çivi mi söyleyecek size gideceğiniz yönü? Gerçeğin neresi kayboldu? Burada konumuz bir çamaşırlık ya da hela değil ki, dişi domuzların konulacağı kulübe değil ki, haksız mıyım?

Gökkubbenin altında, tam ortada özgürce oturuyoruz, bu yazın Tanrısı bizim yakınlığımızdan hoşlanmasa da ona dair düşüncemizden uzaklaşabilir mi? İnsanın elinden gelebilecek her şeyi denemedik mi? Hiç kimsenin tek kuruş bile istemediği bu angaryanın kuşku duyulacak bir yanı yok; acıyan sağrımızın her noktası tanığımızdır. Çabalarımız içtendi, yani eksiksizdi, bundan daha hakiki olamazdı, böylece her şey başarıldı, sevgili Bredelin: Yaradanın ışığında bakılınca hedefimize ulaştık. Küçük kilise yerini buldu! - İyi düşünsün O!

Öğle vaktinin sessizliğinde yalnızca süthanedeki, içinde tereyağı köpeğinin koştuğu çarkın gıcırtısı duyuluyordu. Luisa süt sağıcıların odalarına çıkan, çam ağacından yapılma yeni merdivenin önünde bekliyordu. Platformda lastik çizmeler sıralanmıştı, bir iki yerde yeni fışkırmış reçine damlaları güneşin altında ışıldıyordu, Walter yorgun yorgun gülümsedi ve Luisa'ya başıyla selam verdi.

Üzerinde omuzları apoletli hâki bir ceket, dıştan cepli dar kesimli pantolon ve ayak bilekleri boyunda bağcıklı botlar vardı. Kolunun üzerine birkaç gömlekle yatağının kırmızı kadife yatak örtüsünü atmıştı, son birkaç basamağı birden atladı, motosikletin

yanında durdu ve Luisa'ya güler yüzle baktı. "N'apıyorsun, kalın kitapların ne yapıyor?" dedi. "Bütün harfler duruyor mu yerinde?"

Luisa kollarını göğsünde çaprazlayarak belli belirsiz gülümsedi, ayakkabısının burnunu yerdeki hoş kokulu talaşların arasında gezdirdi. Kitaplarını yazar adına göre alfabetik sırada daha yeni düzene sokmuş olsa da, sanki Walter ona bir başka, çok geride kalmış hayatı soruyormuş gibi geldi; aylardır pek az kitap okuyordu. Walter'i hızla baştan ayağa inceledi, herhangi bir sargı ya da yara görmeyince sevindi. Ama rengi solmuştu, çok da zayıflamıştı, duruşunda bir yorgunluk vardı, ki yaşına hiç uymuyordu bu.

Yanaklarında kum rengi hafif bir ışıltı vardı. Bir saat önce Walter çiftlik evinin ahırına bir göz atmak üzere o gürültülü makineyle Entengraben'den gelince Luisa hemen üstünü değiştirmişti: Sibylle'nin yüksek ökçeli süet ayakkabılarını, gece mavisi elbisesini giymiş, tek incili kolyesini takmıştı. Ancak Walter bunların hiç farkında değil gibiydi. Kıza gülümsedi, "Senin saçların daha uzun değil miydi?" diye sordu.

Gözlerinde farklı bir ifade okunuyordu, hüzünle sıvanmış bir başka ciddiyet vardı şimdi onlarda, ancak belki de çıkık elmacık kemikleri yüzünden ya da bayrağın gölgesi yüzünü yaladığı için böyle görünüyordu Luisa'ya. Neredeyse kadınsı güzel dudakları bile daha ince, eskisinden daha renksiz göründü Luisa'nın gözüne, eski gürlüğüne kavuşmuş saçlarının bir tutamını tutup kulağının arkasına götürdü ve "Daha da kısaydılar" dedi.

Gözlerini açmadan başını salladı Walter, olanları biliyor gibiydi. Eşyasını motosikletin yan arabasına, oradaki bir seyahat çantasının, içi kâğıt dolu bir karton kutunun, çelik burunlu iş ayakkabılarının yanına fırlattı. "Senin Karl May mükemmel gelişmiş. Babana olan şeye üzüldüm. Korkunç bir şey. Onu pek tanımazdım ama sanırım iyi biriydi. Yüzü sevimliydi. Veda mektubu bırakmış mı? Bunu neden yaptığını biliyor musunuz?"

Luisa başını hayır anlamında sallayarak bilmediklerini ima etti, çok üşüyormuş gibi kollarının üst kısımlarını ovuşturdu. Walter'in o ânın önemini hiç hissetmez görünmesinden gitgide daha çok tedirgin oluyordu, bu yüzden onunla geçmişi konuşmak istemiyordu, ne buzağıyı ne de babasını. Walter'in çenesindeki küçük gamzeye

bakarken sakallarının diplerini parmaklarının altında hisseder gibi oldu. "Bunu kendisinin yaptığını kim söylüyor ki" dedi ve Walter'in şaşırmasına fırsat vermemek için hemen gülümsedi. "Ne biçim üniforma bu?"

Walter kaşlarını çatarak kendini yukarıdan aşağıya süzdü, omuzlarını silkti. Koltukaltlarındaki lekelerin çevresinde beyaz halkalar oluşmuştu. "Eh, Amerikan üniforması" diye yanıtladı. "Bak yazıyor: U.S. Army. Şurada da Er Fitzgerald, sahibinin adıymış. Dachau'da esirken verdiler bunu bana, çünkü sırtımda paçavradan başka bir şey kalmamıştı." Tek ayağını kaldırdı. "Ama en iyisi bu çizmeler. Memleketin yarısını dolaştım bunlarla. Çok sağlamlar."

Motosikletin anahtarıyla oynamaya başlamıştı, Luisa ilgileniyormuş gibi görünerek başını salladı, başka ne söyleyebileceğini ya da sorabileceğini düşününce paniğe kapıldı; kendini çok aptal buluyordu. Walter ansızın kolunu uzattı, kızın elini yakaladı, Luisa'nın eli onunkinin içinde neredeyse kaybolmuştu. Dizlerinin iç tarafından cereyan geçiyormuş gibi oldu, soluğu kesildi, ancak Walter onu uzağında tuttu: Yalnızca tek bir parmağını kıvırdı, hem de günler önce denediği ojenin izlerinin kaldığı işaretparmağını ve onu ceketindeki küçücük bir deliğin içine soktu. "Kurşun tam burasına girmiş."

Hemen göğüs cebinin yanında, tam kalp hizasındaydı, Luisa ürktü, elini çekmek istedi – ama bir daha onun bu kadar yakınına gelebilir miydi? Ablasının parfüm şişelerinin birinden iki damla parfüm de damlatmıştı koltukaltlarına, tatlı tatlı misk ve bal kokan bir parfümdü, bu kokunun kendisini yaşça biraz daha büyük göstereceğini ummuştu, konuşmadan önce kuru kuru yutkundu: "Bay Thamling seni işten çıkarmış, değil mi?"

Walter başıyla avlunun ortasındaki, ulusal bayrağın çekildiği direği gösterdi. "Evet, yeni efendiler böyle istiyorlar" dedi. "Yakında burada her şey makinelerle yapılacakmış, döllemeler ve doğumlar bile. Eğitimli süt sağıcılara da kimsenin ihtiyacı kalmayacakmış, sadece yardımcı işçiler ve mühendisler çalışacakmış. Gelecek haftadan itibaren başka bir yerde işe başlayacağım, yukarıda, Schleswig'de, orada herhalde usta olurum. Tatilinde beni ziyaret edebilirsin."

Luisa derin bir soluk aldı ama dilinin ucuna kadar gelen şeyi söyleyemedi. Sırtını gerdiğinde düz pamuklu kumaştan elbisesinin göğüs kısmı gerginleşiyordu, aynanın karşısında denemişti bunu, Walter'in gülümsemesine inatçı bakışlarla karşılık verirken alışık olmadığı yüksek topukların üzerinde hafifçe sallanıyordu. Kürek kemiklerinin arasından akan ter gıdıklıyordu.

Walter elini artık sıkıca tutmasa da Luisa parmağını ceketteki delikten çekmedi. Walter'in yeşil gözbebekleri ıhlamur ağacının gölgesinde koyulaşmış, tatlı bir kahverengine dönüşmüştü, Walter ağzını hafifçe araladı. Meyveli bir içki kokusu vardı ağzında, Bayan Thamling'in taş şişesindeki içki, herhalde veda ederken kâhyayla birlikte içmişti. "Aslında ablana benziyorsun" diye mırıldandı Walter. "Hatta daha bile güzelsin. Ondan haber aldınız mı?"

Süthanedeki çark durduruldu, Luisa başını iki yana salladı, hayır anlamında, kum çukurlarında oynayan birkaç tavuk dışında bomboş görünen avluya göz attı. Ortalık o kadar sessizdi ki güneş altındaki saz damın çıtırtısı ve hışırtısı duyulabiliyordu, Luisa parmağının altında Walter'in kalp atışlarını hissedebiliyordu, bastırdıkça daha güçlü hissediyordu – bastırdı da, yoksa titrerdi. Walter şaşırarak kaşlarını kaldırdı, sonra çattı.

Kıza uzun uzun, gözlerini ayırmadan baktı, Luisa o bakışın hüzünlü ve dalgın olduğunu düşündü, erkeğe biraz daha yaklaştı, Walter de durduğu yerde yalpalar gibi oldu. Gayri ihtiyari elini kızın beline koydu, Luisa'nın burnuna daha önce yastıkta duyduğu saç kreminin kokusu geldi yine; babasının kullandığı kremdi. Luisa parmak uçlarında yükseldiği sırada ayakkabıları topuklarından kaydı. "Vay, vay!" diye mırıldandı Walter. "Ne oluyor şimdi?" Hafifçe öksürdü, burnunu çekti; sesi hâlâ boğuktu. "Senin yaşın biraz küçük hâlâ, öyle değil mi?"

Luisa gülümsedi, yüzü ciddiydi, saçı tekrar alnına düştü. "Öyle mi?" diye sordu, erkeğin yakasının açık yerine, boynunun dibindeki çukurluğa çekinerek baktı. Bir çıngırağın tiz sesi duyuldu, tenekeler takırdadı; arkalarından biri bisikletle geçti ama bunlar kızın umurunda değildi. "Yarın benim doğum günüm. Tam olarak bu gece yarısı. O zaman on üçümde olacağım."

Walter'in burun kökündeki dikine kırışık derinleşti. Kızın elini yeniden kavradı ve parmağını kenarları saçaklanmaya başlamış yuvarlak delikten çekip çıkardı; tepelerindeki çizmelerden birinin koncu sıcakta büküldü, Luisa'nın içindeki her şey çöktü. Nasıl da aptallık edip yaşını söylemişti! Söylemeden önceki anlarda yaşsızdı o, tıpkı aşk gibi; şimdiyse, Walter onun saçlarının gerisine çekinerek göz atmış, dudağının kenarını esefle bükmüş ve Luisa tekrar çocuk olmuştu.

Walter onun boynundaki kolyenin incisinin yerini düzeltti, kızı inciten, gözlerine yaş getiren bir özenle ondan uzaklaştı. Luisa alev alev yanan yüzündeki her bir çili hissediyordu, erkeğin "Hoşça kal..." deyişini çok uzaktan geliyormuş gibi duydu.

Walter motosikletin pedalına bastı, gaz verdi, geniş seleye oturduğunda neredeyse rahatlamış gibiydi. Egzoz takır takır çalıştı, çıkan mavi duman güneşte grileşen spiral bir bayrak gibi ağaçların gölgelerinin arasından geçti. "O zaman bir hediyeyi hak ettin!" diye bağırdı Walter, elini kaldırıp kızı selamladı, hendeğin üzerinden yavaş yavaş geçti. "Senin için saklayacağım!"

Luisa ertesi sabah yağı alınmış, soğutulmuş sütü kestane ağaçlarının altındaki manastıra götürürken Motte de koşarak eşlik etti ona. Rahibeler, sabah duasından beri saatlerdir çalışıyorlardı. Kıyafetlerinin üzerine önlük giymişlerdi, bazıları kollarını sıvamıştı, Luisa'ya el sallayıp kutladılar. Luisa gidona takılı iki güğümü aldı, Rahibe Mathilde'nin masasının üzerine koydu. Rahibe, çeşit çeşit kutular, şişeler ve aletlerin ortasında durmuş, iki melek resmi bulunan küçük bir levhayı onarıyordu. Levhanın ortasını kurt yemişti, ancak belli belirsiz bir siluet görülebiliyordu.

Rahibe Mathilde de "Yürekten kutlarım" diyerek Luisa'yı kucaklamak üzere ayağa kalktı. Gerçi kıyafetinin ağır kumaşına duman kokusu sinmişti ama onun gerisinde sabunla pek ilgisi olmayan bir temizliğin kokusu vardı. "On üç yaş! Ne kadar önemli bir yaş! Ben on üçümdeyken sırtım hâlâ şu kadardı, tıpkı gizli bir kanada benziyordu. Bir düzine kavalyem vardı, hepsini de deli ettim. Kalçalarımı sallayarak değil elbette ama..." Bir gözünü kırptı. kafamla."

Sonra ağaçların altında ateş yakılan yeri gösterdi, orada kararmış bir tencere kaynıyordu. "Karidesli mercimek çorbası var, az sonra pişmiş olur."

Köpeğin boynunun altını okşadı ve tekrar işine döndü. İkonanın verniğini ve boyalarını kazıdı, ahşabın çatlaklarını ve deliklerini bir macunla tıkadı, bunun için de sapı kuğu boynuna benzeyen küçük ve çok sivri bir spatula kullandı. "Kızılhaçtan yeni bir haber var mı? Arama ekibinden ses çıktı mı?"

Luisa başını iki yana salladı, gözlerini göle çevirdi. Adamın biri bir kayığın içinde durmuş, uzun bir sopayla gölün dibini yokluyordu. Karşı kıyıdaki kulübeler yanmıştı, yıkıntıları da yanmaktaydı. Kalın deri eldivenli İngiliz askerleri tel örgüyü yuvarlayıp topluyorlar, direkleri turbanın içinden çıkarıyorlardı. Aralarından birkaçı, yüzlerini bir mendille örtüp omuzlarına kadar kocaman çukurların içine girmişlerdi, oraya gömülmüş cesetlerin iskeletlerini çıkarıyorlardı. Kenarlarda çeşitlerine göre ayrılmış kemikler duruyordu, öbek öbek kalça kemikleri, dirsekler, baldır kemikleri; bazı kafataslarında hâlâ yapışıp kalmış saçlar vardı. Sırtında paslı bir galon taşıyan bir asker kemiklerin üzerine dezenfektan püskürtüyordu. Luisa arkasını döndü.

Rahibeler usulca şarkı söylüyorlardı. Şapelin damı yeni kapatılmıştı, duvarına birkaç tane merdiven dayalıydı, kafes yapı yeni katranlanmıştı, ara bölmeler o sırada silinip süpürülüyordu. "Non omnis moriar" yazıyordu kapının üstündeki oyukta, yazı iyice temizlenmişti, beyaz başörtülü bir rahibe adayı tepede ata biner gibi oturmuş, küçük kulenin kırık tahtalarının derzlerini dolduruyordu. Çanın takılacağı kiriş henüz boştu.

"Pilot ölümleri ne olacak şimdi?" diye sordu Mathilde. "Mahkemesi vardı, değil mi? Senin enişteni mahkûm ettiler mi?"

Luisa "Ettiler" dedi. "Flensburg'a götürüldü, denizcilik okuluna ve bodrumda vurularak öldürüldü. Mezarı olmayacak."

Rahibe başını kaldırdı, bir an gözlerini boşluğa dikti. "Tanrım, ne kadar acı, her şeye rağmen... Onun için dua edelim mi?"

"Hayır" dedi Luisa. "Pisliğin tekiydi o. Artık onu düşünmek bile istemiyorum. Üvey ablamı da, o yılanı da!"

Rahibe içini çekti. "Haydi ama... Bağışlamayı dene! Bebeği ölü doğmamış mıydı onun?"

"Evet" dedi Luisa, masanın yanındaki hasır sandalyelerden birine oturdu. "Ama kendini daha iyi hissediyormuş, öyle duydum. Bölge valisi onu sekreter olarak işe almış."

"Hâlâ öyle mi deniyor ona?"

"Bilmiyorum. Her neyse, yine aynı adam ama, eskisine benzer bir iş görüyor – oysa SS üyesiydi ve Riga'da pek çok Yahudi'yi öldürmüştü. İngilizler onun yönetim ve tarım için vazgeçilmez olduğunu düşünüyorlar. Ekini yalnızca o emniyete alabilirmiş."

Rahibe homurdandı. "Eh, böyledir bu iş, hep de öyle olacak. Ya da eskilerin dediği gibi: Elinde temiz su yoksa, boklu suyu hemen dökmezsin. – Bütün bunları..."

Eliyle havayı siler gibi bir hareket yaptı. Gözlüğünü takınca camların gerisinde açık mavi gözleri irileşti, sonra küçük bir defteri açtı. Sayfaları parşömendi, birini tutunca altında yuvarlak bir altın varak parladı. "Güzel, değil mi? Nazik bir çavuş buldu bana" dedi. "Eğer tercih edilen bir mal değilse değersiz iki Alman Markı'na alıyorsun bir haleyi. Oysa bunun için hayatlarını tehlikeye atanlar var."

Bir kurdelenin ucunda boynundan sarkan basit tahta haç çalışırken ona engel oluyordu; omzundan aşırıp sırtına attı haçı. Bir spatulayla meleklerin bukleli başlarının etrafına biraz tutkal sürdü, Luisa ıslık çalarak köpeği çorbanın yanından kovaladı. Sonra yanağını avcuna dayayıp, "Rahibe Mathilde" dedi. Hafifçe öksürdü. "Yeniden genç olabilseydiniz, yine manastıra mı girerdiniz?"

Rahibe başını kaldırıp baktı ona. "Ne? Elbette, çocuğum. Neden sordun?"

Kız omuzlarını silkti. "Öylesine. İlgimi çekiyor. Neden rahibe oldunuz siz?"

"Ulu Tanrım... Aletlerin arasından bir bıçak bulup aldı. "Bence insan zaten rahibedir ama bunu bilmiyordur. Sonra insanın gözleri açılır. Bekle biraz...

Altının üzerine üfledi, altın kabarınca jileti altına soktu ve yapraktan ayırdı onu. "Annem oyuncuydu, biliyor musun, yüzyılın sonunda zor bir meslekti bu." Gülümsedi. "Eğer oyuncu güzelse ücret almasına gerek yoktur diye düşünürlerdi o zaman tiyatro sa-

hipleri, bunun da anlamı, o kadınların hepsinin fahişe olduğuydu, yatarak kazanırlardı parayı. Annem de yapmıştır bunu. Gebe kalınca memleketine geri döndü, Bavyera'daki bir kasabaya, sıkıntılar da o zaman başladı."

Altının bir parçasını spatulayla rengi solmuş haleye sürdü, fırçayla üzerine bastırdı. "Rutubetli bir ev, parasızlık ve keder... Kepçeleri kırardı biz çocukların üzerinde, dinle filan da ilgisi yoktu. Ama bir kış akşamı benimle birlikte annesiyle babasının mezarlarına gitmek istedi, dokuz yaşında cılız bir kız çocuğuydum o zaman, hiç de kolay değildi o yolu gitmek. Mezarlık, bir tepenin arka tarafındaydı, o dik yokuşu tırmanırken ciğerlerim sökülecekmiş gibi öksürüyordum, yukarıya, Meryem Ana'nın bir heykelinin bulunduğu yere çıkınca başım döndü."

Bir süre gözlerini kapadı, derin bir soluk aldı. "Kasım başıydı, ılık bir hava esiyordu üzerime kocaman bir dalga gibi, havada tüten fitil ve mum kokusu vardı. Nehre doğru alçalan o kocaman mezarlıkta, çalıların ve taşların arasındaki her boşlukta ışıklar yanıyordu, sarı ve kırmızı renklerde titreyerek yanıyorlar, parlıyorlardı. Çok sayıdaki ziyaretçilerin siluetleri de yükselir gibi oluyor, sonra fısıltılarla geri çekiliyordu, ölülerin ruhları gibi. O güne kadar öyle bir sıcaklık, geceleyin öyle bir alev görmemiştim hiç, söyleyeyim sana, benim gözyaşlarımın prizması her şeyi çoğaltıyordu. Gerçekten ağlamaya başlamıştım."

Öteki meleğin saçlarının çevresine de biraz altın sürdü ve üzerine bastırdı ama bu kez parmağıyla. "Bizim zavallı günlük yaşamımızın ötesinde bir başka hayatın daha var oluşu, lütufla, güzellikle ve zarafetle dolu bir dünyanın," diye devam etti ve parmağının ucunu yaladı, "bana bir mucizeymiş gibi geldi. Bütün insanlar öyle hoşgörülüydüler ki; hâlâ aklımda, o acımasız annem birden korkutucu göründü gözüme, neden o kadar kırgın olduğunu anlayamadım, bizim evimiz neden hep soğuk ve hüzünlü diye sordum kendime, oysa çok mutlu olabilirdik, aydınlıkla sevinebilirdik. Ancak annem benim bakışlarımı görmezlikten geldi. Meryem'in heykeline yaslandı ve bir tutam enfiye çekti."

Rahibe koyu kahverengi kıyafetinin cebinden beş mark çıkardı, bir halenin üzerine koydu, paranın dışında kalan varaklı

kısımları kesti. "Yine de o anda sırra çok yakın olduğumu hissediyordum, o sırra mümkün olduğu kadar hızla daha da yaklaşmayı kafama koydum." Gözlüğünün üzerinden keyfli gözlerle baktı. "Bu da, bu kararımı uygulamadan önce nelerden vazgeçeceğimi iyice gözden geçirmediğim anlamına gelmiyor. Bütün o tatlı oğlanlar... Tam bir erkek düşkünüydüm, inan bana. Ablanın üç katıydım."

"Bu fedakârlık size zor gelmedi mi?" diye sordu Luisa.

Rahibe başını eğdi, kol saatine baktı.

"Eh, tabii, başlangıçta zordu. Rahibe yemini ettiğimde yirmi iki yaşımdaydım, ilk kız arkadaşlarım gebe kalmışlardı. Ama o zaman da zor gelmedi, çünkü aslında bir fedakârlık yok. Gerçekten yok. Kendini yenersen, sevdiğin ya da değer verdiğin bir şeyden gönül rahatlığıyla vazgeçersen, bir daha ona dörmemek üzere, yani ikna olarak ve hiçbir çekincen kalmadan onu feda edersen, aynı saniyede ödüllendirilmiş de olursun, anlıyor musun? Başka türlü olmaz zaten!"

Gülümsedi, Luisa da tamam dercesine başını salladı ama aslında bu sözlerin ne anlama geldiğini ancak şöyle böyle sezebilmişti. Böyle pek anlayamaması da ona, daha tek bir satırını okumadan parmaklarının altında basılı harfleri hissetmenin verdiği hazzın aynısını vermişti. Ya da daha sonra kullanılmak üzere bir kenara konulan iyi ya da değerli bir şeyi düşünmenin verdiği hazzı. Motte yanına yaklaştı, ağzını Luisa'nın dizine dayadı, kız da köpeğin kulaklarının arasını okşadı, tüylerinin arasındaki bir ısırgan otunu çıkardı, "Ben de rahibe olmak istiyorum" dedi.

Mathilde gözlüğünü çıkardı, hiç konuşmadan süzdü kızı. Saydam denecek kadar açık renkli gözlerinin çevresinde yıldız biçiminde kırışıklıklar ve minicik siğiller vardı. Başını iki yana sallayarak Chesterfield paketinden bir sigara aldı, ağız kısmını saat camına vurarak sıkılaştırdı, yüz ifadesindeki tatlı ciddiyet yerini incecik bir hüzne bıraktı. "Ah, çocuğum!" dedi, kibriti çaktı. "Öyle gençsin ki. Daha önce bir şeyler yaşamak istemez misin?"

Bileğinin beyaz cildinin altında bir damar zonkluyordu, durgun yaz havasında sigara dumanı başlarının üstünde süzülüyordu, köpek esniyordu. Sahildeki narin kayın ağaçlarından alınıp ince

çizgilerle taranmışa benzeyen askerler kemik dolu bir el arabasını, bir kamyonun beklediği ana kapıya götürdüler. Şapelin damındaki arduvaz taşları güneşte su grisi renginde parlıyordu, çan kulesinde yeni bir çan asılıydı, çan dili kâğıda sarılıydı. "Ben her şeyi yaşadım" dedi Luisa.

Kadın güldü, tencerenin yanına gitti, yamulmuş kapağını kaldırdı. "Gel haydi," dedi, "gel önce bir tabak çorba iç!"

1945 kışı. On iki yaşındaki Luisa ailesiyle birlikte bir Nazi subayı olan enişte sinin çiftliğinde, görece korunmalı koşullarda sona yaklaşan savaşın bitmesini beklemekte, günlerini kitap okuyarak, hayvanlarla ilgilenerek, çevresini gözlemleyerek ve sorgulayarak geçirmektedir. Bu özgürlük ortamında çiftlikte çalışanlardan birine âşık bile olur. Gelgelelim, bombalanan şehirlerin, yollara düşmüş bitkin göçmenlerin, yaklaşan müttefik ordularının ve apar topar cepheye çağrılan gençlerin iyice görünür kıldığı ve artık hiç kimsenin kaçınamadığı dehşet, çaresizlik ve belirsizlikten o da payını alacak, hızla "büyümek" zorunda kalacaktır.

Rothmann daha önce yayımladığımız *Baharda Ölmek* adlı romanıyla diyalog halindeki bu romanında, bir ulusu yönetenlerin körlük ve inkârının, savaşın akıldışılığının sıradan insanların ilişkilerine ve hayatlarına verdiği hasarı bir kez daha sarsıcı bir anlatımla, ustaca ve incelikle ele alıyor.

ISBN 978-975-08-5096-7
9 789750 850967
25 TL
KDV'den muaftır.